

Republica Moldova

**Agencia Națională pentru Reglementare în Energetică
ANRE**

str. Alexandr Pușkin, 52A MD-2012 Chișinău, Tel: 022 823 901, anre@anre.md, <http://www.anre.md>

nr. 01/232 din 28.06.2021

**Excelenței Sale
doamnei Zinaida GRECEANȚI
Președinte al Parlamentului Republicii Moldova**

Copie: Comisiei Economie, Buget și Finanțe

Stimată doamnă Președinte,

În conformitate cu prevederile articolului 12 alineat (7) din Legea cu privire la energetică nr. 174 din 21.09.2017, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică Vă expediază Raportul privind activitatea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică în anul 2020.

Anexă: Raportul privind activitatea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică în anul 2020 (170 file).

Cu respect,

Veaceslav UNTILA,
Director general

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI	
REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr. 1325	
"30" 06	2021
Ora	

Executor:

Chiriac George Vlad.
Consilier al directorului general

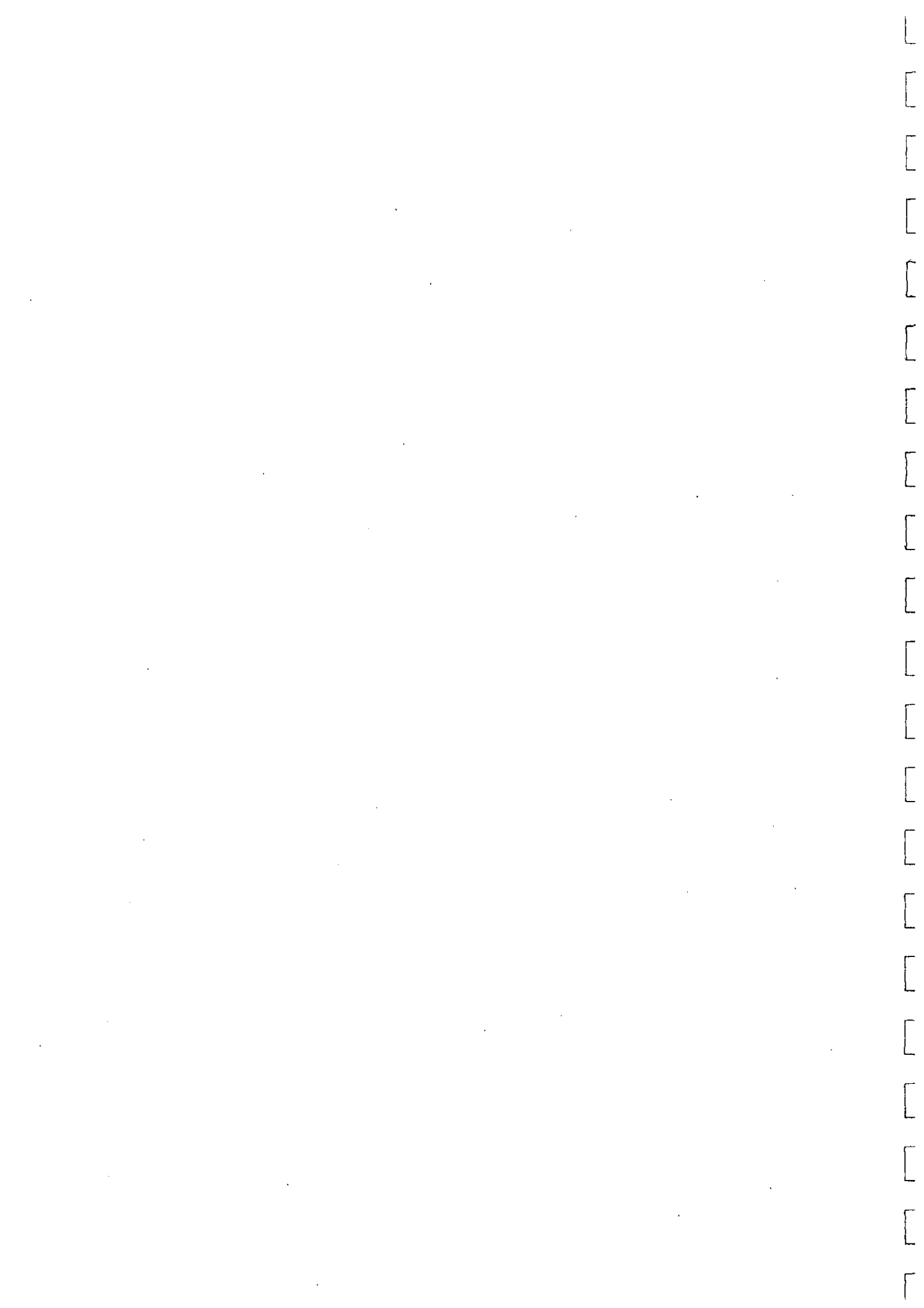
Coordonat:

Director al ANRE

R A P O R T
privind activitatea Agenției Naționale
pentru Reglementare în Energetică
în anul 2020

Cuprins

Cuvânt de deschidere	2
1. Statutul și rolul ANRE	3
2. Lacunele de reglementare și alte provocări existente în sectoarele reglementate.....	5
3. Transparența activității ANRE în anul 2020	18
4. Energie electrică și regenerabilă	
4.1. Evoluția sectorului energie electrică și regenerabile	19
4.2. Tarifele și prețurile reglementate la energia electrică.....	28
4.3. Calitatea serviciilor de distribuție a energiei electrice	30
5. Gaze naturale și energie termică	
5.1.1. Evoluția sectorului gaze naturale.....	39
5.1.2. Tarifele și prețurile reglementate la gazele naturale.....	52
5.1.3. Calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale.....	53
5.2.1. Evoluția sectorului termoelectric	62
5.2.2. Tarifele și prețurile reglementate la energia termică	73
5.2.3. Calitatea serviciului de distribuție și furnizare a energiei termice	73
6. Serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare	
6.1. Evoluția serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare	77
6.2. Tarifele pentru serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare	82
6.3. Calitatea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare.....	89
7. Piața produselor petroliere	
7.1. Evoluția pieței produselor petroliere.....	97
8. Activitatea normativă.....	105
9. Protecția consumatorilor	112
9.1. Examinarea petițiilor consumatorilor	112
9.2. Serviciul de consultare „Linia Verde”	115
9.3. Audiența consumatorilor	117
9.4. Activitatea de informare a consumatorilor	118
10. Activitatea de Licențiere și Control.....	120
11. Activitatea de reprezentare judiciară	126
12. Supravegherea energetică de stat	130
13. Cooperarea internațională	158
14. Comunicare instituțională	160
15. Bugetul ANRE	161

Cuvânt de deschidere

În anul 2020 Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE) a continuat misiunea de implementare a politicii statului privind reglementarea sectorului energetic, a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, dar și supravegherea energetică de stat.

ANRE a asigurat reglementarea și monitorizarea funcționării piețelor de energie electrică, gaze naturale, produse petroliere, a sectorului termoelectric și a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare în condiții de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, competitivitate și transparență, cu respectarea normelor de calitate, de securitate și de protecție a mediului.

Deși în anul 2020, pandemia COVID-19 a provocat mai multe perturbări în activitatea institutiilor din țară și străinătate, Consiliul de Administrație al ANRE a aprobat un număr mai mare de hotărâri, în comparație cu indicatorul respectiv din anul 2019.

În scopul elaborării și aplicării actelor normative de reglementare, conform celor mai bune practici europene, ANRE a continuat colaborarea cu Secretariatul Comunității Energetice, în baza Memorandumului de Înțelegere, semnat în iulie 2017.

Drept urmare a consultărilor și asistenței tehnice oferite de Secretariatul Comunității Energetice, au fost elaborate și aprobate acte normative de reglementare, care vin să promoveze liberalizarea pieței energetice naționale și integrarea ei în piețele energetice din regiune, contribuind la transpunerea acquis-ului Uniunii Europene (UE) în domeniul energetic.

Cele mai importante hotărâri aprobate de ANRE în anul 2020 privind activitatea sectorului electroenergetic includ: *Regulile pieței energiei electrice, Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, Regulamentul privind procedura de schimbare a furnizorului de energie electrică și tarifele fixe și prețurile plafon pentru energia electrică produsă din surse regenerabile.*

În sectorul gazelor naturale, ANRE a aprobat în anul 2020 un șir de acte normative de reglementare importante: *Modificările efectuate la Codul rețelilor de gaze naturale, Regulamentul privind procedura de schimbare a furnizorului de gaze naturale și Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale.*

Modificările efectuate la Codul rețelilor de gaze naturale vor asigura un cadru normativ armonizat și reguli similare care există pe piața internă a UE pentru noii participanți la piață.

Regulamentul privind procedura de schimbare a furnizorului de gaze naturale va asigura evitarea abuzurilor din partea operatorilor de sistem sau a furnizorilor în raport cu consumatorii finali care optează pentru schimbarea furnizorului de gaze naturale.

Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale are scopul de a asigura funcționarea eficientă a rețelilor de distribuție a gazelor naturale și viabilitatea financiară a operatorilor sistemelor de distribuție a gazelor naturale prin stabilirea tarifelor reglementate în baza cheltuielilor strict necesare pentru desfășurarea activității, cu excluderea din calcul a costurilor și cheltuielilor economic nejustificate.

La elaborarea și aprobarea legislației secundare ANRE a respectat principiul de maximă coerență și transparență, promovând protecția drepturilor și a intereselor consumatorilor.

ANRE va continua să se concentreze pe aspecte legate de crearea condițiilor necesare pentru liberalizarea piețelor reglementate, armonizarea legislației secundare cu prevederile legislației primare și ale codurilor europene, încurajarea investițiilor, informarea și protecția intereselor legitime ale consumatorilor.

Consiliul de Administrație al ANRE

1. Statutul și rolul ANRE

Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică este autoritatea învestită cu competențe de reglementare și de monitorizare a activităților din sectorul electroenergetic, sectorul gazelor naturale, sectorul termoelectric, piața produselor petroliere, domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, cu atribuții de supraveghere energetică de stat.

ANRE are statut de persoană juridică, independentă decizional, organizatoric și funcțional în raport cu alte autorități și instituții publice sau entități private, exercitându-și activitatea sub control parlamentar și judiciar.

ANRE are misiunea să implementeze politica statului privind reglementarea în domeniile energiei și al serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, să asigure reglementarea și monitorizarea funcționării eficiente a piețelor de energie electrică, de gaze naturale, de produse petroliere, a sectorului termoelectric și a domeniului serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare în condiții de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, competitivitate și transparență, cu respectarea normelor de calitate, de securitate și de protecție a mediului și să exercite atribuțiile de supraveghere energetică de stat.

Finanțarea cheltuielilor curente ale ANRE este asigurată integral din contul plăților regulatorii stabilite titularilor de licențe. Mărimea plăților regulatorii se stabilește la un nivel suficient să acopere cheltuielile necesare pentru asigurarea activității ANRE în conformitate cu legea, în baza estimărilor cantităților de energie electrică și energie termică, volumelor de gaze naturale, volumelor de produse petroliere principale și de gaze lichefiate importate pentru anul următor și ale volumului serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, prezentate de către titularii de licențe.

Principalele atribuții ale ANRE stabilite în legislația primară sunt:

- elaborarea și aprobarea actelor normative de reglementare din domeniul energiei și al serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, expres prevăzute de legi;
- supravegherea respectării actelor normative în domeniu de către întreprinderile care desfășoară activități licențiate din sectoarele reglementate;
- promovarea, monitorizarea și asigurarea concurenței loiale la desfășurarea activităților în sectoarele reglementate;
- eliberarea licențelor și autorizațiilor pentru desfășurarea activităților autorizate din sectoarele reglementate;
- modificarea, suspendarea temporară și retragerea licențelor în cazurile și conform procedurilor prevăzute de legile sectoriale;
- monitorizarea și controlul, în modul și în limitele stabilite de legile sectoriale, a respectării de către titularii de licențe a condițiilor stabilite pentru desfășurarea activităților licențiate;
- promovarea politicii tarifare adecvate, care corespunde principiilor economiei de piață, astfel încât să fie asigurată în egală măsură protecția drepturilor consumatorilor și desfășurarea de către întreprinderile reglementate din sectorul energetic și operatorii care prestează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare a activităților licențiate la cheltuieli minime justificate și necesare, cu posibilitatea obținerii rentabilității reglementate la investițiile efectuate;
- supravegherea respectării principiului „eficiență maximă la costuri minime” de către întreprinderile din sectorul energetic și din domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare la calcularea prețurilor/tarifelor pentru activitățile reglementate și aprobarea acestora;
- promovarea protecției drepturilor și a intereselor legitime ale consumatorilor, exercitarea controlului privind modul de respectare a drepturilor consumatorilor, examinarea petițiilor consumatorilor și soluționarea neînțelegerilor dintre consumatori și furnizori/operatori, în limita competențelor legale;
- exercitarea atribuțiilor de supraveghere energetică de stat.

În conformitate cu prevederile Legii nr. 174/2017 cu privire la energetică, ANRE este condusă de Consiliul de Administrație, format din 5 directori, care exercită funcții de demnitate publică. Hotărârile Consiliului de Administrație se aprobă cu votul a cel puțin 3 directori.

Ședințele Consiliului de Administrație se convoacă de către directorul general din oficiu sau la solicitarea a cel puțin doi directori ai Consiliului de Administrație. Procedura de organizare și desfășurare a ședințelor Consiliului de Administrație și procedura de efectuare a lucrărilor de secretariat se stabilesc printr-un regulament aprobat de Consiliul de Administrație.

2. Lacunele de reglementare, problemele și provocările existente în sectoarele reglementate

Provocările anului 2020 cu care s-a confruntat ANRE au fost generate în principal de situația pandemică, însă prin consolidarea eforturilor colective, s-a reușit performanța activității ANRE conform indicatorilor de progres, materializată prin realizarea eficientă a Planului de activitate al ANRE pentru anul de referință, doar cu mici modificări.

Eficiența ANRE în anul 2020 se atestă prin numărul important de acte de reglementare aprobate de către Consiliul de Administrație al ANRE aplicabile sectoarelor reglementate, care aliniază cadrul de reglementare secundar aplicabil sectoarelor energiei la acquis-ul comunitar și la cele mai bune practici ale statelor UE. Cadrul de reglementare aprobat pune bazele unui sistem fundamentat pe principii de piață, ce creează premise pentru liberalizarea piețelor de energie electrică și gaze naturale și posibilitatea negocierii prețurilor la energia electrică și gazele naturale de furnizori și consumatorii finali.

Totodată, în procesul de monitorizare a sectoarelor reglementate de către ANRE, au fost identificate unele impedimente legislative, care generează curenți de implementare, precum și unii factori, care obstrucționează dezvoltarea sectoarelor energiei sau determină inaplicabilitatea cadrului normativ în vigoare.

Soluționarea lacunelor legislative identificate depășesc competențele funcționale ale ANRE și pot fi înlăturate doar prin implicarea autorităților administrative publice centrale (APC) cu inițiativă legislativă, și, după caz, alte entități publice, ANRE urmând să participe activ la procesul de elaborare și de soluționare a divergențelor existente, pentru acordarea asistenței de specialitate necesară.

2.1. Divergențele și lacunele de reglementare care necesită modificarea legislației

2.1.1. Necesitatea excluderii echivocului de reglementare ce vizează crearea și funcționarea piețelor organizate de energie electrică

Prin Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, Republica Moldova a transpus în legislația primară prevederile Pachetului Energetic III. În procesul de elaborare a actelor normative secundare, ANRE a constatat că unele prevederi ale Legii nr. 107/2016 necesită a fi dezvoltate pentru a asigura funcționalitatea deplină a sectorului electroenergetic.

Astfel, Legea nr. 107/2016 nu diferențiază clar funcționalitatea pieței energiei electrice de echilibrare de procesul de soluționare a dezechilibrelor sistemului electroenergetic și impunerea asumării responsabilității financiare pentru dezechilibrele create de participanții la piața de energie electrică. Or, dacă ca efect ambele segmente determină posibilitatea operatorului sistemului de transport să asigure securitatea funcționării sistemului electrienergetic, piața energiei electrice de echilibrare asigură cadrul legal necesar pentru procurarea de către operatorul sistemului de transport a serviciilor de echilibrare, iar soluționarea dezechilibrelor permite operatorului sistemului de transport să distribuie costurile generate de dezechilibrele părților responsabile de echilibrare.

Un alt exemplu este faptul că, condiționalitatea lansării pieței zilei următoare, pieței pe parcursul zilei și pieței de echilibrare, și cea de nominalizare a operatorului pieței energiei electrice stabilită la art. 96 din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică nu oferă o perioadă clară de timp și admite echivocuri.

Chiar dacă art. 96 alin. (14) și (15) din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică fac referință la o perioadă de 4 luni, momentul inițierii acestei perioade nu este suficient de clar, iar condițiile stabilite - „de la constatarea de către organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, în baza avizului ANRE, a existenței condițiilor de procurare a energiei

electrice de pe piața liberalizată națională, a Comunității Energetice sau a altor țări terțe și/sau a premiselor favorabile pentru crearea și funcționarea de piețe competitive organizate” este neunivocă.

Or, dacă crearea pieței energiei electrice pentru ziua următoare, a pieței energiei electrice pe parcursul zilei și a pieței energiei electrice de echilibrare are același orizont de timp ca și perioada în care Guvernul urmează să desemneze operatorul pieței energiei electrice, ținând cont de faptul că organizarea și funcționarea fiabilă a piețelor organizate de energie electrică este condiționată de deținerea de către operatorul pieței energiei electrice a soluțiilor informaționale necesare și de aprobarea procedurilor necesare pentru gestionarea eficientă a piețelor organizate, termenul de desemnare a operatorului pieței energiei electrice ar trebui să preceadă crearea piețelor organizate nominalizate, oferind timpul necesar asigurării funcționalității pieței.

Propuneri de soluționare:

Completarea Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică prin prisma problemelor invocate.

2.1.2. Quantumul garanției financiare necesare a fi depuse de către participanții la piața de energie electrică la semnarea contractului de echilibrare cu operatorul sistemului de transport

În conformitate cu prevederile art. 84 alin. (1) din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, în scopul asigurării echilibrului între producere, import și consum, al asigurării efectuării de tranzacții neobstrucționate de vânzare-cumpărare a energiei electrice, al separării tranzacțiilor financiare de furnizarea fizică și în scopul decontării corecte a acestora, participanții la piața energiei electrice sunt obligați să își asume responsabilitatea financiară pentru plata dezechilibrelor pe care le generează în rețelele electrice.

Totodată, conform art. 84 alin. (6) din Legea nr. 107/2016, la semnarea contractului de echilibrare, partea responsabilă de echilibrare sau responsabilul grupului de echilibrare este obligat să depună garanție financiară care nu va fi mai mică decât consumul estimativ lunar al părții responsabile de echilibrare sau al grupului de echilibrare.

Ținând cont de faptul că dezechilibrele create de părțile responsabile de echilibrare nu reprezintă cantitatea totală tranzacționată a participantului respectiv la piața de energie electrică, ci doar o cotă din cantitatea de energie electrică produsă/consumată, rezultată din eroarea de prognoză a producerii/consumului de energie electrică admis de partea responsabilă de echilibrare, stabilirea unei garanții financiare cel puțin egală cu consumul estimativ lunar al părții responsabile de echilibrare este disproporționată și pune o presiune financiară exagerată și nejustificată asupra furnizorilor de energie electrică.

În aceeași ordine de idei, dezechilibrele pot fi create nu doar de către participanții la piața de energie electrică responsabili de consumul de energie electrică, ci și de către producătorii de energie electrică, prin urmare, garanția financiară trebuie aplicată inclusiv acestor participanți la piața de energie electrică.

Propuneri de soluționare:

Modificarea normelor art. 84 din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică privind garanția financiară necesară a fi depusă de către părțile responsabile de echilibrare.

2.1.3. Lipsa cadrului normativ primar pentru transpunerea metodologiilor relevante sectorului gaze naturale, conform Regulamentului UE 312/2014

Cadrul normativ primar nu conține prevederi legale necesare transpunerii și implementării de către ANRE a metodologiilor relevante procesului de echilibrare, precum și dreptul de calculare și aplicare a taxei de neutralitate, taxei pentru dezechilibru care reies din *Regulamentul EU 312/2014*

privind stabilirea unui cod al rețelei privind echilibrarea rețelelor de transport a gazelor naturale, conform Deciziei PHLG No 2019/01/PHLG- EnC.

Propuneri de soluționare:

În acest context, este necesară completarea Legii 108/2016 cu privire la gazele naturale ținând cont de art. 9, 14, 16, 19, 20, 22, 26, 27, 30, 39, 42, 46 din Regulamentul UE nominalizat.

2.1.4. Instituirea unor prevederi legale ce vizează transpunerea Regulamentului UE referitor la integritatea piețelor de energie și transparența

Ținând cont de obligația de transpunere de către ANRE a prevederilor Regulamentului UE referitor la integritatea piețelor de energie și transparența (REMIT), este imperioasă necesitatea modificării în termene utile a Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale și Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, luând în considerare că termenul de transpunere a fost stabilit 29 noiembrie 2019, fiind deja depășit.

2.1.5. Exceptarea întreprinderilor mici de la obligația separării funcționale și legale

În prezent toți operatorii sistemelor de distribuție care dețin și licență pentru furnizarea gazelor naturale sunt obligați să-și separe activitatea de furnizare de activitatea de distribuție a gazelor naturale. Prevederile art. 26 alin. (4) al Directivei 2009/73/CE din 13 iulie 2009 privind sectorul gazelor naturale, stabilesc dreptul statelor de a excepta întreprinderile mici, care deservesc mai puțin de 100 000 de consumatori finali, de la obligația separării funcționale și legale.

Prin urmare, pentru susținerea întreprinderilor mici de gaze naturale și a nu impune obligații disproporționate și împovărătoare acestora, se propune exceptarea expresă a întreprinderilor mici, care deservesc mai puțin de 100 000 de consumatori finali, de la obligația separării funcționale și legale prevăzută conform Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale.

Propuneri de soluționare:

Se propune de modificat art. 114 alin. (11) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, în redacție nouă cu următorul conținut: „Obligația privind separarea funcțională, legală și contabilă nu se impune operatorilor sistemelor de distribuție, care deservesc un număr mai mic de 100 000 consumatori finali și nu fac parte dintr-o întreprindere de gaze naturale integrată pe verticală”.

2.1.6. Necesitatea uniformizării prevederilor cadrului legal aplicabil sectoarelor reglementate de către ANRE, în partea ce vizează răspunderea pentru încălcarea valorilor admisibile ale indicatorilor de calitate

În conformitate cu prevederile Legii nr.107/2016 cu privire la energia electrică și Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale, pentru titularii de licențe se stabilesc anumite valori admisibile ale indicatorilor de calitate, în cazul nerespectării cărora aceștia sunt penalizați tarifar sau urmează să achite compensații consumatorilor afectați. Compensațiile reprezintă o reducere a facturii plătite de consumator pentru un serviciu necalitativ.

În acest sens este oportună completarea art. 38 din Legea nr. 92/2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării cu prevederi similare, ce țin de obligațiile furnizorilor de energie termică de a plăti compensații în cazul nerespectării valorilor admisibile ale indicatorilor de calitate a serviciilor.

Aceeași abordare legală urmează a fi promovată și în cazul serviciilor publice de alimentare cu apă și de canalizare. Cerințele privind calitatea serviciilor sunt stabilite în art. 30 din Legea 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare. Legea stipulează că „Indicatorii de calitate a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare furnizate consumatorilor se

stabilesc în funcție de necesitățile consumatorilor, de starea tehnică a sistemelor de alimentare, de investițiile efectuate etc.”

Prevederile respective sunt similare celor stabilite în Legile nr.107/2016 și nr.108/2016 privind calitatea serviciilor, însă lipsesc cerințele față de operatori în ce privește evidența strictă a tuturor informațiilor care stau la baza calculului indicatorilor de calitate și, la fel ca și în cazul Legii nr. 92/2014 – lipsesc penalizările și compensațiile pentru nerespectarea indicatorilor de calitate. În acest caz, art. 30 al Legii 303/2013 poate fi aplicat doar pentru anumite evaluări statistice, însă contribuie foarte puțin la îmbunătățirea calității serviciilor prestate.

Propuneri de soluționare:

În scopul uniformizării cerințelor privind calitatea serviciilor prestate de titularii de licențe din sectoarele reglementate de către ANRE și nediscriminarea consumatorilor în funcție de anumite servicii, este necesară completarea art. 30 al Legii 303/2013 și art. 38 al Legii nr. 92/2014 cu prevederi similare celor din Legile nr. 107/2016 și nr. 108/2016.

2.1.7. Necesitatea majorării cuantumului sancțiunilor contravenționale aplicabile participanților la piețele relevante domeniului de activitate al ANRE

În art. 169 al Codului contravențional sunt prevăzute sancțiuni pentru *încălcarea normelor de desfășurare a activității de către participanții la piața energiei electrice, la piața gazelor naturale, la piața produselor petroliere, la furnizarea serviciului public de alimentare cu apă și/sau de canalizare*, iar în calitate de sancțiune pentru norma nominalizată se prevede *amendă de la 30 la 90 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, amendă de la 60 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, amendă de la 120 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice*.

Conform practicii judiciare formate în privința proceselor-verbale contravenționale întocmite de către ANRE (în calitate de agent constator), instanța de judecată aplică de regulă cuantumul minim al amenzii contravenționale ceea ce constituie 6000 lei, iar în cazul achitării în 72 ore, această amendă se rezumă la 3000 lei pentru agentul economic respectiv.

Or, cuantumul sancțiunilor prevăzute de norma citată nu sunt adaptate la realitățile pieței produselor petroliere, energiei electrice și a gazelor naturale întrucât acestea sunt de cele mai multe ori prea mici sau chiar ne semnificative în raport cu încălcările admise de către agenții economici, precum și în raport cu eventualele prejudicii ce pot fi cauzate sau cu impactul social-economic.

Cu titlu de exemplu, aducem la cunoștință faptul că, în anul 2020, de către ANRE au fost întocmite 18 procese-verbale cu privire la contravenții în privința întreprinderilor ce activează pe piața produselor petroliere. Din numărul total de procese-verbale întocmite de către ANRE, instanțele de judecată au aplicat sancțiunea maximă doar într-un singur caz.

În consecință, tendința instanțelor de judecată de aplicare a unor sancțiuni mai blânde față de întreprinderile petroliere, influențează negativ asupra prevenirii săvârșirii repetate a faptelor ilicite. Instituirea unor sancțiuni mai dure în privința titularilor de licențe din sectoarele reglementate, este un imperativ întru descurajarea acestora de a admite abateri de la cadrul legal.

Propuneri de soluționare:

În scopul prevenirii încălcărilor admise de către agenții economici participanți la piețele produselor petroliere, energiei electrice și a gazelor naturale, se impune necesitatea stabilirii unor mecanisme coercitive efective care ar permite sancționarea întreprinderilor care admit abateri de la cadrul normativ, prin aplicarea unor sancțiuni care ar descuraja săvârșirea unor noi fapte ilicite. Acest fapt fiind posibil prin majorarea cuantumului sancțiunilor prevăzute la art. 169 al Codului administrativ.

2.1.8. Necesitatea aducerii în concordanță cu prevederile cadrului legislativ primar a prevederilor Regulamentului cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la/reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002

Prevederile Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191/2002 nu mai corespund prevederilor Legii nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, în special în partea ce vizează modul de stabilire a volumelor de apă consumată de către locatarii blocurilor multietajate din orașe și municipii, precum și modalitatea de plată.

De asemenea, prevederile Regulamentului respectiv vin în contradicție cu prevederile Legii nr. 92/2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării, atât în privința modului de calculare a plăților pentru cantitatea de energie termică consumată la prepararea apei calde menajere și pentru încălzirea apartamentelor/încăperilor locuibile în cămine, cât și în partea ce vizează condițiile de debranșare a instalațiilor de utilizare ale consumatorilor de la sistemul centralizat de alimentare cu energie termică.

Din considerentul că Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002 nu prevede expres cine, din care surse și cum trebuie să achite volumele de apă potabilă, apă menajeră și energie termică, apărute în rezultatul diferenței dintre volumele înregistrate de echipamentele de măsurare instalate la bransamentul blocului locativ și totalitatea volumelor prezentate de locatari, prestatorii de servicii continuă să includă în facturile locatarilor blocurilor locative volume suplimentare de apă potabilă și apă caldă menajeră, sub formă de cotă-parte.

Totodată, prevederile acestuia creează confuzii consumatorilor în privința condițiilor ce urmează a fi respectate în cazul solicitării debranșării de la sistemul centralizat de alimentare cu energie termică.

Propuneri de soluționare:

În scopul eliminării lacunelor normative și ajustării prevederilor Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191/2002 la prevederile cadrului legislativ primar, se impune necesitatea demarării de către autoritatea administrativă publică centrală de specialitate a elaborării proiectului de modificare a Regulamentului respectiv.

2.1.9. Necesitatea abrogării actului normativ desuet - Regulamentul privind furnizarea energiei termice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 434/09.04.1998

Ca urmare a adoptării Legii nr. 92/29.05.2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării, sectorul termoelectric a fost atribuit spre reglementare în competența ANRE, implicit fiind atribuită în competența acesteia elaborarea și aprobarea Regulamentului privind furnizarea energiei termice, fapt stabilit expres la art. 9 alin. (1) și art. 39 alin. (1) din Lege. Astfel, îndeplinirea atribuțiilor de reglementare a sectorului termoelectric și, respectiv, aprobarea de către ANRE a noului Regulament privind furnizarea energiei termice, conform art. 39, alin. (1) al Legii nr. 92/29.05.2014, a determinat caducitatea Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 434 din 09.04.1998 și necesitatea abrogării acestuia de către organul emitent în modul stabilit de lege.

Odată cu intrarea în vigoare a Regulamentului privind furnizarea energiei termice, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 23/2017 din 26.01.2017 (Monitorul Oficial nr. 316-321/1581 din 25.08.2017), de către ANRE a fost sesizat în repetate rânduri Ministerul Economiei și Infrastructurii în calitate de organ central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, privind inițierea procedurii de abrogare a Hotărârii Guvernului nr. 434/09.04.1998, dar până în prezent chestiunea a rămas nesoluționată, din care considerente ANRE se confruntă cu numeroase interpretări unilaterale din partea titularilor de licențe din sectorul termoelectric, în partea ce vizează aplicabilitatea celor două regulamente sus-nominalizate, care au același obiect de reglementare.

Propuneri de soluționare:

În scopul excluderii incertitudinilor și neclarităților titularilor de licențe din sectorul termoelectric determinate de aplicabilitatea cadrului normativ în vigoare, este necesară abrogarea Hotărârii Guvernului nr. 434/09.04.1998 în modul stabilit de lege, ca fiind una caducă.

2.1.10. Necesitatea abrogării actului normativ desuet - Hotărârea Guvernului nr. 715/2008 cu privire la măsurile de accelerare a procesului de gazificare internă a localităților

Ca urmare a implementării Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale și aprobării de către ANRE a cadrului normativ de reglementare a sectorului gazelor naturale prevăzut de lege, Hotărârea Guvernului nr. 715/2008 cu privire la măsurile de accelerare a procesului de gazificare internă a localităților a devenit caducă, fapt despre care a fost informat Guvernul Republicii Moldova.

În prezent, prevederile Hotărârii de Guvern nr. 715/2008 contravin prevederilor Legii nominalizate, care stabilesc expres și exhaustiv atât metodologiile în baza cărora sunt aprobate tarifele reglementate la gazele naturale, precum și tipul tarifelor reglementate în baza cărora operatorii sistemelor de distribuție urmează să-și desfășoare activitatea. Astfel, operatorii sistemului de distribuție sunt în drept să activeze în baza *tarifelor pentru serviciul de distribuție* aprobate de către ANRE, iar în partea ce vizează activitățile auxiliare desfășurate de către aceștia, cadrul legal în vigoare prevede aplicarea *tarifelor auxiliare* aprobate de către ANRE.

Intervenția abrogării Hotărârii de Guvern respective derivă și din abrogarea documentelor de politici întru implementarea cărora a fost adoptată (a se vedea pct. 2 din Regulamentul aprobat prin HG nr. 715/2008). Cu titlu de precizare menționăm că, scopul Hotărârii Guvernului a fost realizarea Strategiei energetice a Republicii Moldova până în anul 2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 958 din 21 august 2007 (abrogată la data de 08.02.2013), atingerea indicilor prevăzuți de Programul Național „Satul Moldovenesc”, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 242 din 1 martie 2005 (abrogat la data de 31.10.2012) și de Programul național de gazificare al Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1643 din 19 decembrie 2002 (devenit caduc la data de 07.09.2007 odată cu abrogarea Hotărârii Guvernului nr. 360 din 11 aprilie 2000 despre aprobarea Strategiei energetice a Republicii Moldova până în anul 2010 – în temeiul căreia a fost aprobat).

Propuneri de soluționare:

În scopul soluționării divergențelor de norme legale, în conformitate cu art. 65 alin. (1) al Legii 100/2017 cu privire la actele normative, se impune abrogarea Hotărârii Guvernului RM nr. 715/2008 cu privire la măsurile de accelerare a procesului de gazificare internă a localităților, având în vedere desuetudinea acesteia și a politicilor guvernamentale în temeiul cărora a fost adoptată.

2.1.11. Instituirea unor prevederi legale ce vizează protecția intereselor legitime ale consumatorilor

Prevederile art. 2 alin. (2) lit. f), art. 12 alin. (1) lit. b), m) și n) din Legea 174/2017 cu privire la energetică, pct. 13 lit. l) din Regulamentul de organizare și funcționare a ANRE, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 334/2018, stabilesc ANRE atribuții privind protecția drepturilor și intereselor legitime ale consumatorilor; de exercitare a controlului privind modul de respectare a drepturilor consumatorilor de către titularii de licențe; de examinare a petițiilor consumatorilor și soluționarea, în procedură extrajudiciară, a neînțelegerilor dintre consumatori și titularii de licențe.

Însă redacția actuală a Legii nr. 303/2013 nu prevede drepturile și obligațiile ANRE în domeniul protecției consumatorilor, deși această atribuție reiese din prevederile Regulamentului de organizare și funcționare a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 334/2018 și prevederile Legii 174/2017 cu privire la energetică.

Propuneri de soluționare:

De către ANRE, au fost înaintate propuneri de completare a Legii nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, cu prevederi cu privire la protecția consumatorilor.

2.1.12. Instituirea unor prevederi legale ce va permite operatorilor aplicarea prevederilor Regulamentelor-cadru, în cazul neaprobării de către autoritățile administrației publice locale a Regulamentelor proprii sau în cazul adoptării unor Regulamente ce nu corespund actelor normative de reglementare respective, aprobate de ANRE

În temeiul art. 7 alin. (2) lit. f) și lit. g) din Legea nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, de către ANRE a fost elaborat și aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 355/2019 din 27.09.2019, Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare și Regulamentul-cadru cu privire la indicatorii de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 356/2019 din 27.09.2019.

Ținem să menționăm că, în urma monitorizării activității operatorilor/titulari de licențe pentru furnizarea/prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, până în prezent majoritatea autorităților publice locale nu și-au îndeplinit obligația legală prevăzută de art. 8 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 303/2013, de a elabora și aproba Regulamente proprii de organizare și funcționare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, în baza Regulamentului-cadru.

De asemenea, autoritățile publice locale (APL) nu și-au îndeplinit obligația legală prevăzută de art. 8 alin. (1) lit. n) din Legea nr. 303/2013, de a aproba indicatori de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, în conformitate cu Regulamentul-cadru cu privire la indicatorii de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, sau APL-urile adoptă indicatori de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă, care nu corespund prevederilor Regulamentului-cadru cu privire la indicatorii de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, aprobat de ANRE, fapt care duce la neînțelegeri dintre operatori și consumatori.

Propuneri de soluționare:

Au fost înaintate propuneri de completare a Legii nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare și anume completarea art. 8 cu prevederi ce va permite operatorilor aplicarea prevederilor Regulamentelor-cadru, în cazul neaprobării de către autoritățile administrației publice locale a Regulamentelor proprii sau în cazul adoptării unor Regulamente ce nu corespund actelor normative de reglementare respective și aplicarea prevederilor Regulamentului-cadru cu privire la indicatorii de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, aprobate de ANRE.

2.1.13. Instituirea unor prevederi legale privind examinarea petițiilor consumatorilor și soluționarea litigiilor.

Odată cu intrarea în vigoare a Codului administrativ (01.04.2019), a fost abrogată Legea cu privire la petiționare nr. 190/1994, însă operatorii care prestează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare nu cad sub incidența prevederilor Codului administrativ.

Potrivit art. 18⁵ alin. (3) din Legea nr. 105/2003 privind protecția consumatorilor, termenul de soluționare a reclamațiilor consumatorilor este de cel mult 14 zile calendaristice de la data depunerii reclamației, fără să fie prevăzută posibilitatea extinderii termenului de examinare a petiției.

Menționăm că, în multe cazuri la examinarea petițiilor/reclamațiilor consumatorilor, care sunt de o complexitate deosebită și necesită mai mult timp pentru elucidarea tuturor circumstanțelor și soluționarea problemelor abordate în petiții sau întocmirea răspunsurilor la toate pretențiile consumatorilor, operatorii care prestează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare nu se încadrează în termenul de 14 zile calendaristice prevăzut de art. 18⁵ alin. (3) din Legea nr. 105-XV

din 13.03.2003. În aceste cazuri apare necesitatea prelungirii termenului de examinare a petițiilor, fapt care pune operatorul în dificultate din cauza lipsei prevederilor legale în acest sens.

Elaborarea și punerea în aplicare a actelor normative trebuie să se efectueze conform unor principii și norme similare în toate sectoarele reglementate de ANRE.

De menționat că termenul de soluționare a petițiilor consumatorilor finali de energie electrică și gaze naturale conform art. 110 alin. (1) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale și art. 92 alin. (1) din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, este stabilit de până la 30 de zile lucrătoare. Din aceste considerente propunem să fie oferită operatorului care prestează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare posibilitatea de a prelungi termenul de examinare a petiției cu cel mult 30 de zile lucrătoare, cu informarea obligatorie a petiționarului.

De asemenea, Legea nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare în redacția actuală nu prevede modul de soluționare a litigiilor dintre consumatori și operatorii care prestează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, precum și litigiile dintre operatori.

Propuneri de soluționare:

Completarea Legii nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare cu prevederi suplimentare privind examinarea petițiilor consumatorilor și soluționarea litigiilor. Astfel, au fost înaintate propuneri de completare a Legii nr. 303 din 13.12.2013, în acest sens.

2.1.14. Instituirea unor prevederi legale ce ar permite ANRE de a aplica sancțiuni pentru încălcarea legislației în domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare

Legea nr. 303 din 13.12.2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare nu conține prevederi legale cu privire la sancțiuni pentru încălcarea legislației în domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare.

Includerea unor asemenea prevederi le considerăm necesare și oportune, pentru a avea un tratament echitabil, nediscriminatoriu și după criterii similare a consumatorilor la toate serviciile publice prestate de titularii de licențe din toate sectoarele reglementate, inclusiv și la aplicarea sancțiunilor pentru încălcarea legislației în domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare. Aceleași criterii și abordări trebuie să fie aplicate față de titularii de licențe din toate sectoarele reglementate de ANRE, inclusiv și din sectorul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare.

Totodată, urmează de luat în considerare că, lipsa sancțiunilor financiare duce la nerespectarea continuității furnizării/prestării serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare de către operatori, care sunt obligați să asigure în mod continuu și fiabil furnizarea/prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare consumatorilor, în conformitate cu indicatorii de performanță stabiliți, fapt despre care ANRE este sesizată în plângerile multiple adresate de către consumatori.

Propuneri de soluționare:

Completarea Legii nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare cu prevederi suplimentare privind dreptul ANRE de a aplica sancțiuni pentru încălcarea legislației în domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare. De menționat că, în legislația privind reglementarea sectorului gazelor naturale (art. 113 din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale) și sectorului electroenergetic (art. 95 din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică), sunt prevăzute sancțiuni financiare pentru încălcări similare. În acest sens, au fost înaintate propuneri de completare a Legii nr. 303 din 13.12.2013.

2.2. Provocările și problemele în sectoarele reglementate, soluționarea cărora depinde inclusiv de implicarea altor autorități sau instituții publice

Sectorul electroenergetic și regenerabile

2.2.1. Securitatea energetică și evoluția interconexiunilor cu sistemul electroenergetic continental european

Dezvoltarea cadrului de reglementare creează premisele necesare pentru asigurarea securității energetice, creșterea competiției pe piața de energie electrică și dezvoltarea durabilă a sectorului, însă la fel de importantă rămâne și realizarea obiectivelor stabilite în Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2030.

Republica Moldova este un stat dependent de importurile de energie, inclusiv electrică. Evoluțiile cadrului de reglementare sunt realizate contând implicit pe apariția și dezvoltarea paralelă a infrastructurii necesare pentru sursele alternative de energie (interconectarea cu sectorul electroenergetic al României, construcția centralelor electrice pe teritoriul țării, în special, a celor pe bază de energie regenerabilă). În caz contrar, efectul și beneficiile ar putea fi compromise.

2.2.2. Bariere legislative în țările vecine cu efect asupra concurenței pe piața de energie electrică din Republica Moldova

Un factor decisiv în procesul de integrare a piețelor de energie electrică îl reprezintă garantarea accesului la rețelele electrice de transport, în condiții clare, transparente și nediscriminatorii, care să ofere posibilități egale pentru toți participanții la piață.

Întru exemplificare, la nivel național, prin aprobarea de către ANRE a Regulamentului privind accesul la rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere și gestionarea congestiilor, ANRE a stabilit cerințele necesare în domeniu, conform principiilor și regulilor utilizate în Uniunea Europeană. Totuși, luând în considerare că alocarea capacității interconexiunilor dintre țările vecine este realizată în comun de operatorii sistemelor de transport din două țări, este necesar ca și autoritățile din țările vecine, cu care Republica Moldova are interconexiuni, să utilizeze aceleași principii. Însă din cauza barierelor legislative din Ucraina, alocarea capacității interconexiunilor dintre Republica Moldova și Ucraina este realizată unilateral doar de către operatorul sistemului de transport al energiei electrice din Ucraina.

Propuneri de soluționare:

Întru soluționarea acestei probleme sunt necesare discuții la nivel guvernamental cu autoritățile corespunzătoare din Ucraina în sensul luării măsurilor de ordin legislativ. Problema nominalizată este monitorizată și de Secretariatul Comunității Energetice.

2.2.3. Evoluția procesului de separare a operatorului sistemului de transport și certificare a operatorului de sistem

În anul 2019 Î.S. „Moldelectrica” a inițiat, conform prevederilor Legii nr. 107/2016 procedura de certificare, însă în proces au fost identificate atât lacune legislative, cât și aferente formei de organizare a operatorului de sistem. Drept rezultat, Secretariatul Comunității Energetice a avizat negativ certificarea operatorului sistemului de transport, motivând opinia sa privind necorespunderea Î.S. „Moldelectrica” condițiilor de certificare, deoarece activele gestionate constituie proprietate publică, deși în conformitate cu art. 26 din Legea nr. 107 din 27.05.2016 cu privire la energia electrică, toate activele aferente activității de transport a energiei electrice trebuie să constituie proprietate privată a OST.

În conformitate cu art. 19 alin. (3) din Legea nr. 246 din 23.11.2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală, până la 22.12.2019 Guvernul urma să inițieze reorganizarea întreprinderilor de stat în alte forme juridice de organizare prevăzute de legislație. Până în prezent

această prevedere nu a fost realizată, constituind principala restanță și impediment pentru finalizarea procesului de certificare a OST a energiei electrice Î.S. „Moldelectrica”.

Propuneri de soluționare:

Procesul de certificare provizorie a OST a energiei electrice Î.S. „Moldelectrica” nu va putea fi inițiat până la finalizarea procesului de reorganizare a întreprinderii de stat respective și până la atribuirea activelor aferente activității de transport a energiei electrice din proprietatea publică în proprietatea operatorului sistemului de transport.

Sectorul termoelectric

2.2.4. Debransarea de la sistemul centralizat de alimentare cu energie termică (SACET)

Pe parcursul anilor, în deosebi începând cu anul 2001, au avut loc în mod constant deconectări ale consumatorilor de SACET. În mun. Chișinău până în prezent s-au debransat peste 24,1 mii de apartamente (circa 11% din numărul total de apartamente în zona de deservire SA „Termoelectrica”) cu o sarcină termică sumară de 85,2 Gcal/h, maximul deconectărilor fiind în anii: 2003-2005, respectiv 5581, 5442 și 2744 apartamente.

În mun. Bălți (zona de gestiune a SA „CET-Nord”) sarcina termică sumară a consumatorilor conectați la SACET s-a micșorat de la 148,7 Gcal/h până la 104,76 Gcal/h. Micșorarea este caracteristică pentru toate categoriile de consumatori: sectorul rezidențial de la 104,5 la 75,57 Gcal/h, organizații finanțate din buget (instituții preșcolare, școlare, medicale etc.) de la 31,3 la 19,73 Gcal/h, agenți economici de la 12,9 la 9,46 Gcal/h. Constatăm o dinamică a deconectărilor pentru toate categoriile de consumatori, iar din cele 753 de blocuri locative cu suprafața totală de 1536674,7 m², peste 29 % din suprafață este deconectată de la sistemul centralizat de încălzire (12341 de apartamente).

Legea nr. 92/2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării prevede condițiile de deconectare de la sistemul centralizat de alimentare cu energie termică, inclusiv cu scopul conectării la o altă sursă de alimentare cu energie termică. Totodată, în prezent există norme în construcții, care stabilesc cerințele privind proiectarea, construcția și exploatarea sistemelor de alimentare cu căldură pe apartamente cu termogeneratoare consumatoare de combustibil gazos (spre exemplu: NCM G.04.04:2012, NCM G.05.01:2014 etc.).

Propuneri de soluționare:

În scopul susținerii sistemului de alimentare centralizată cu energie termică (SACET), este oportună abrogarea Hotărârii Guvernului nr. 267/12.03.2003 cu privire la optimizarea procedurii de instalare a cazanelor cu gaze în apartamente, case de locuit individuale și la obiectele de menire socială (Monitorul Oficial nr. 46-47/272 din 14.03.2003).

2.2.5. Consolidarea și optimizarea SACET din municipiul Chișinău și municipiul Bălți

În municipiul Chișinău activează titularii de licențe SA „Termoelectrica” (2 CET-uri, CT Sud, CT Vest, 19 CT suburbane) și S.A. „Apă-Canal Chișinău”, ultimul având în gestiune trei centrale termice (Aeroport, Costiujeni, Codru). Activitatea de bază a S.A. „Apă-Canal Chișinău” este prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare. Întreprinderea pe parcursul ultimilor ani abordează subiectul de transmitere a celor trei centrale și rețele termice către SA „Termoelectrica”, dar până în prezent nu a fost definitivat procesul.

Într-o situație similară se află și municipiul Bălți, unde activează titularii de licențe SA „CET-Nord” (1 CET, 1 CT) și Î.M. „Termogaz Bălți”, întreprindere municipală având în gestiune nouă centrale termice cu rețelele termice.

În ambele cazuri tarifele pentru energia termica sunt diferite, în funcție de sectorul municipal deservit și respectiv se creează disensiuni în societate iar schimbarea furnizorului nu este posibilă.

Propuneri de soluționare:

Se propune examinarea și soluționarea de către Guvern și autoritățile administrației publice locale, respectiv Primăria mun. Chișinău și Primăria mun. Bălți a subiectelor în cauză.

Sectorul gazelor naturale

2.2.6. Rețelele de gaze naturale în privința cărora nu este stabilit dreptul de proprietate

La situația 01.01.2021, în sistemul de gaze naturale se află în funcțiune circa 26,4 mii km de rețele de gaze naturale, din care 38,3 % sunt în proprietatea titularilor de licențe, 25,7 % sunt ale persoanelor fizice, asociații și grupuri de persoane fizice, 24,3 % sunt ale autorităților administrației publice centrale și locale, 7,5 % sunt ale agenților economici, iar 4,3 % sunt fără proprietar. Aceste rețele sunt exploatate de către titularii de licențe conform documentelor normativ-tehnice în domeniul securității industriale în bază de contracte, iar cele fără proprietar sunt la o evidență separată, fiind exploatate în conformitate cu aceleași norme. Cheltuielile pentru deservirea tehnică a acestor rețele se includ în tarifele la gazele naturale aprobate de către ANRE, ținând cont de prevederile Regulamentului privind modul de transmitere a rețelelor de gaze întreprinderilor de gaze ale Societății pe Acțiuni „Moldovagaz” la deservire tehnică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 683/18.06.2004. Problemele legate de rețelele de gaze naturale asupra cărora nu este înregistrat dreptul de proprietate persistă în cazul necesității efectuării lucrărilor de renovare sau reparații capitale, or, după cum rezultă din Regulamentul aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 683/18.06.2004, aceste cheltuieli urmează a fi suportate de proprietarii rețelelor de gaze naturale.

În același context este de menționat că rețelele de gaze naturale au o durată de funcționare utilă de 20-25 ani, iar rețelele de gaze construite din surse bugetare prin implementarea Programelor de stat în anii 2001-2005 se apropie de perioada în care vor fi necesare lucrări capitale care urmează a fi finanțate din surse bugetare.

Totodată, prin Hotărârea Guvernului nr. 983 din 22.12.2011 cu privire la restructurarea corporativă, instituțională și financiară a sistemului centralizat de alimentare cu energie termică din mun. Chișinău a fost aprobat Conceptul privind restructurarea corporativă, instituțională și financiară a sistemului centralizat de alimentare cu energie termică din mun. Chișinău și Planul de acțiuni pentru implementarea Conceptului. Conform pct. 14.3.3. reglementarea datoriilor întreprinderii nou-create față de furnizorii de gaze naturale va fi efectuată prin: capitalizarea gazoductelor proprietate publică și altor active, precum și comercializarea patrimoniului întreprinderilor-subiecți ai reorganizării prin fuziune (SA „CET-1”, SA „CET-2” și SA „Termocom”).

Propuneri de soluționare:

Este necesar ca problema invocată să fie discutată pe platforma parlamentară cu impunerea de soluții, inclusiv legislative, în scopul soluționării problemei dreptului de proprietate asupra rețelelor de gaze naturale fără proprietar.

2.2.7. Neadmiterea obstrucționării activităților pe piața gazelor naturale de către întreprinderile cărora le-a fost suspendată sau retrasă licența

În conformitate cu art. 17, alin. (5) din Legea nr. 108/27.05.2016 cu privire la gazele naturale: „În cazul retragerii licenței pentru transportul, distribuția sau pentru stocarea gazelor naturale, precum și în cazul retragerii licenței furnizorilor care asigură furnizarea gazelor naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90, ANRE desemnează un nou titular de licență, în

cadrul obligațiilor de serviciu public, pentru desfășurarea unuia dintre genurile de activitate menționate în locul titularului căruia i-a fost retrasă licența. Întreprinderea de gaze naturale a cărei licență a fost retrasă nu va împiedica în niciun mod activitatea titularului de licență desemnat, oferindu-i toate informațiile și documentele necesare pentru desfășurarea activității”.

De menționat că, la desemnarea unui titular de licență să efectueze activitatea licențiată în locul întreprinderii de gaze naturale licența căreia a fost sistată sau retrasă de către ANRE, titularul de licență activitatea căruia a fost sistată creează impedimente titularului de licență desemnat de către ANRE pentru desfășurarea în continuare a activității licențiate și nu prezintă documentele și informațiile necesare desfășurării activității licențiate.

Propuneri de soluționare:

Se propune completarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale cu obligația titularului de licență căruia i-a fost retrasă/suspendată licența să transmită **necondiționat** toate informațiile și documentele necesare pentru desfășurarea activității de către titularul de licență desemnat și, după caz, dreptul de a utiliza rețelele de gaze naturale.

2.2.8. Recuperarea cheltuielilor operaționale de către SRL „Vestmoldtransgaz”

Conform art. 30 alin (2) din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică s-a stabilit că Guvernul poate impune obligații de serviciu public și poate institui plăți pentru dezvoltarea, modernizarea, exploatarea și/sau întreținerea obiectelor strategice în cazul în care venitul obținut din sau în legătură cu dezvoltarea, modernizarea, exploatarea și/sau întreținerea obiectelor strategice nu acoperă costurile justificate ce țin de activitățile respective. Totodată, conform alin. (5), plățile pentru dezvoltarea, modernizarea, exploatarea și/sau întreținerea obiectelor strategice pot fi stabilite pentru a acoperi, total sau parțial, costurile justificate aferente dezvoltării, modernizării, exploatării și/sau întreținerii unui obiect de importanță strategică și pot fi impuse unor categorii sau tuturor participanților la una dintre piețele energeticii sau la toate piețele energeticii, în mod neechivoc, transparent și nediscriminatoriu, în funcție de importanța obiectului strategic a cărui dezvoltare, modernizare, exploatare și/sau întreținere sunt necesare).

Propuneri de soluționare:

Considerăm oportun ca Guvernul să propună soluții pentru cadrul legal în partea ce vizează problema recuperării cheltuielilor operaționale ale SRL „Vestmoldtransgaz”.

Serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare

2.2.9. Dificultățile financiare aferente activității operatorilor și anume gestionarea deșeurilor

În procesul de reglementare și monitorizare a activității operatorilor care prestează/furnizează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, titulari de licențe, au fost identificate dificultăți financiare aferente activității operatorilor și în mod special gestionarea deșeurilor.

Potrivit art.3 din Legea nr.209/2016 privind deșeurile, sunt prevăzute mecanismele de gestionare a deșeurilor printre care se regăsește și valorificarea energetică iar art. 13 stabilește că producătorii inițiali de deșeuri și deținătorii de deșeuri au obligația valorificării acestora asigurând prevenirea generării deșeurilor și gestionarea eficientă a deșeurilor, astfel încât să se reducă efectele negative ale acestora asupra mediului.

Instalațiile în cogenerare pe biogaz (gaz produs din nămolul de la instalațiile de epurare) reprezintă un mecanism pentru realizarea scopurilor generale propuse prin Legea nr.209/2016 privind deșeurile și anume, „prevenirea sau reducerea efectelor adverse determinate de generarea și

gestionarea deșeurilor și prin reducerea efectelor generale ale folosirii resurselor și creșterea eficienței folosirii acestora”.

În sensul celor menționate, avem convingerea că funcționalitatea la nivel național a instalațiilor în cogenerare pe biogaz este o soluție sustenabilă pentru gazul produs spontan din fermentarea deșeurilor. Drept rezultat, se va obține energie electrică, energie termică folosită pentru încălzire și digestatul, care este un îngrășământ natural de mare calitate.

Propuneri de soluționare:

Se impune identificarea resurselor financiare pentru a promova la nivel național utilizarea unor astfel de tehnologii.

3. Transparența activității ANRE în anul 2020

Indicatorii de transparență decizională pe parcursul anului 2020

În anul 2020, în scopul îndeplinirii atribuțiilor ANRE stabilite de Legea cu privire la energetică, Legea cu privire la energia electrică, Legea cu privire la gazele naturale, Legea cu privire la energia termică și promovarea cogenerării, Legea cu privire la piața produselor petroliere, Legea privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, Legea privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, Consiliul de Administrație al ANRE a adoptat 570 de hotărâri. În cadrul ședințelor publice, Consiliul de Administrație a adoptat 42 hotărâri privind aprobarea sau modificarea actelor normative de reglementare, aprobarea tarifelor pentru energia electrică, gaze naturale, energia termică și pentru serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare.

Tabelul 1. Indicatorii transparenței în procesul decizional pentru anul 2020

Indicatorii	2019	2020
<i>Procesul de elaborare a deciziilor</i>		
<i>Numărul hotărârilor adoptate</i>	555	570
<i>Numărul proiectelor de hotărâri consultate public</i>	55	42
<i>Numărul hotărârilor adoptate fără consultare, care nu cad sub incidența Legii nr. 239-XVI din 13.11.2008</i>	500	528
<i>Numărul întrunirilor consultative (audieri publice, dezbateri, ședințe ale grupurilor de lucru etc.) desfășurate</i>	211 - ședințe de lucru 32 – GL (AIR, proiectul actului)	72
<i>Numărul recomandărilor recepționate</i>	1798	1175
<i>Numărul recomandărilor incluse în proiectele de hotărâri</i>	1171	632
<i>Contestații / sancțiuni</i>	0	0
<i>Numărul cazurilor în care acțiunile sau deciziile autorității administrației publice centrale au fost contestate pentru nerespectarea Legii nr. 239-XVI din 13.11.2008: în organul ierarhic superior</i>	0	0
<i>în instanța de judecată</i>	0	0
<i>Numărul sancțiunilor aplicate pentru încălcarea Legii nr. 239-XVI din 13.11.2008</i>	0	0

4. Energie electrică și regenerabilă

4.1. Evoluția sectorului energie electrică și regenerabilă

Conform datelor privind dinamica fluxurilor de energie în rețelele electrice, pe parcursul anului 2020, operatorul sistemului de transport, operatorii sistemelor de distribuție și furnizorii au procurat energie electrică în cuantum de 4 269,8 mil. kWh, cu 0,7 % mai puțin decât în anul precedent (4 301,9 mil. kWh), iar consumatorilor le-a fost livrat în total 3 866,1 mil. kWh, cu 0,2 la sută mai puțin decât în anul 2019 (3 875,1 mil. kWh).

Tabelul 2. Procurările și livrările de energie electrică către consumatori*

Indicii	Unitatea de măsură	2001	2005	2010	2018	2019	2020
1. Cantitatea de energie electrică procurată - total	mil. kWh	3 194,8	3 359,5	3 835,7	4 178,8	4 301,9	4 269,8
	mil. lei	1 161,6	1 180,1	2 905,5	4 152,1	4 542,9	4 154,6
2. Prețul mediu de procurare a energiei electrice	bani/kWh	36,36	35,13	75,75	99,36	105,6	97,3
3. Cantitatea de energie electrică livrată consumatorilor - total	mil. kWh	2 166,0	2 585,0	3 229,2	3 737,6	3 875,1	3 866,1
	mil. lei	1 376,4	1 943,1	4 320,4	6 926,8	6 806,5	6 798,6
4. Tariful mediu de livrare a energiei electrice (fără TVA)	bani/kWh	63,55	75,17	133,8	185,33	175,65	175,85

* datele din tabel pentru anii 2019 și 2020 includ și consumatorii care au făcut uz de statutul de consumator eligibil

Datele prezentate în Figura 1 denotă majorarea cu 50,4 mil. kWh (6,3 la sută) a cantității de energie electrică produse în anul 2020 față de anul precedent, constituind 851,4 mil. kWh. Totuși, cantitatea produsă în anul 2020 este cu circa 4,1 mil. kWh sau 0,5 % sub nivelul mediu anual de producere a energiei electrice, înregistrat în perioada începând cu anul 2001. La fel, cantitatea de energie electrică produsă în anul 2020 a fost cu 18,4 % mai mică în raport cu cantitatea maximă produsă în această perioadă (1 042,9 mil. kWh în anul 2001).

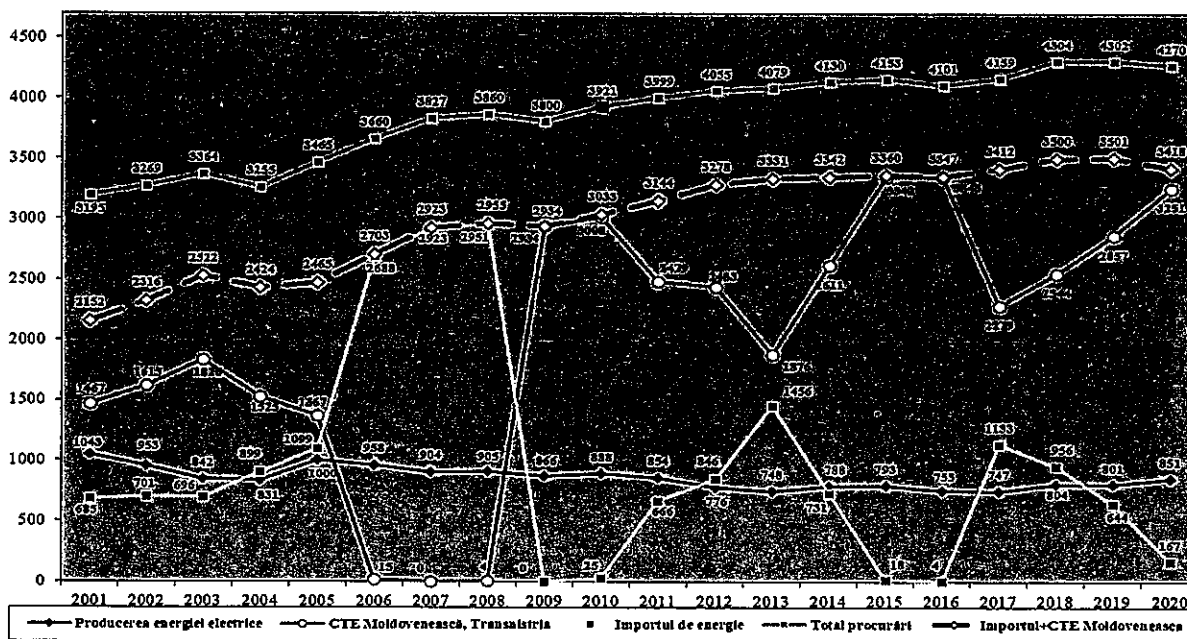

Figura 1. Evoluția producției, importului și procurărilor de energie electrică în 2001-2020, mil. kWh

În secțiune pe producători, notăm, că în anul 2020 evoluția generării energiei electrice a fost influențată de majorarea producției de energie electrică de către centralele electrice de termoficare (Tabelul 3). Astfel, cantitatea de energie electrică produsă de S.A. „Termoelectrica” a constituit 621,0 mil. kWh, cu 19,7 mil. kWh (3,3 %) mai mult comparativ cu producția de energie electrică din anul precedent (601,2 mil. kWh), iar S.A. „CET-Nord” a generat 100,5 mil. kWh, sporind producția energiei electrice cu 42,1 mil. kWh sau de 1,7 ori în raport cu producția de energie electrică din anul precedent (58,3 mil. kWh).

În același timp, cantitatea de energie electrică produsă și livrată în rețea de combinatele de zahăr în cadrul surselor proprii de generare, înregistrând 1,9 mil. kWh, s-a micșorat cu 0,7 mil. kWh sau cu 25,9 %.

Cât privește producerea energiei electrice din surse regenerabile, menționăm că, în cazul Î.S. „NHE Costești” a fost produsă energie electrică cu 17,3 mil. kWh (27 %) mai puțină față de anul precedent. Totodată, energia produsă din surse regenerabile de către producătorii cărora li s-au aprobat tarife de către ANRE sau vând energia electrică la prețuri negociate, s-a majorat cu 6,4 mil. kWh (8,6 %), de la 74,9 mil. kWh până la 81,3 mil. kWh.

Tabelul 3. Producția și procurările de energie electrică în perioada anilor 2001-2020

Indicii	2001	2005	2010	2018	2019	2020
Producția de energie electrică (livrată de la liniile electrice de plecare) – total, mil. kWh	1 042,9	999,8	888,1	804,2	801,1	851,4
incl.: CET-1	115,4	128,9	82	×	×	×
CET-2 (din 2015 – Termoelectrica)	812,6	724,7	665,4	651	601,3	621
CET-Nord	31,5	55,5	57,1	53,9	58,3	100,5
NHE Costești	72,2	83,8	78,3	43,7	64	46,7
alți producători din SRE				53,5	74,9	81,3
alți producători interni	11,2	6,9	5,3	2	2,5	1,9
Procurările de energie electrică – total, mil. kWh	3 194,8	3 465,1	3 915,6	4 303,9	4 301,9	4 269,8
incl.: RED Nord	569,7	588,1	651	85	76,4	74,3
RED Nord-Vest	314,9	287,1	342,4	×	×	×
Premier Energy Distribution (RED Union Fenosa)	2 310,2	2 484,3	2 842,2	243,2	243,9	226
Premier Energy (GNF Furnizare Energie)	×	×	×	2 767,6	2 621,5	2 543,9
FEE Nord	×	×	×	970	972,7	949
Moldelectrica	×	×	×	112,9	106,5	103,4
Consumatorii ce au făcut uz de eligibilitate	×	105,6	80	125,1	280,9	373,3

Urmare a evoluției descrise supra, consemnăm, că în structura producerii energiei electrice în anul 2020 predomină S.A. „Termoelectrica” cu o pondere de aproape 3/4, urmată de S.A. „CET-Nord” cu 11,8 % (Figura 2). Totodată, energia electrică produsă din surse regenerabile de către toți producătorii, inclusiv Î.S. „NHE Costești”, a depășit în anul 2020 cota de 15 %.

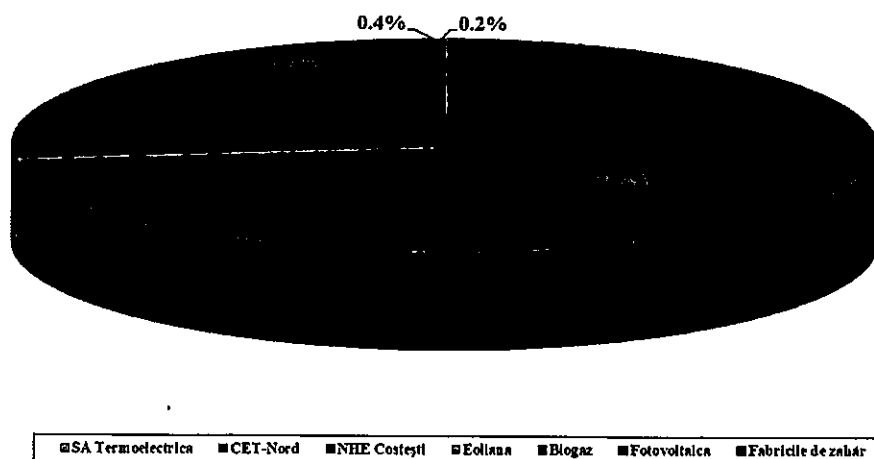

Figura 2. Structura producerii energiei electrice în anul 2020, %

În acest context, este necesar de luat în considerare că cantitatea generată și livrată în rețeaua electrică rămâne a fi cu mult sub nivelul consumului, producerea internă (partea dreaptă a Nistrului, exceptând CTE Moldovenească) acoperind doar 19,9 la sută din necesar. Situația descrisă denotă elocvent o stare de vulnerabilitate sporită a sectorului electroenergetic național persistentă pe parcursul întregii perioade de timp monitorizate.

Potrivit informației despre activitatea întreprinderilor din sectorul electroenergetic, în anul 2020 livrările utile de energie electrică consumatorilor finali au constituit 3 866,2 mil. kWh, cu 8,9 mil. kWh mai puțin decât în anul precedent. Micșorarea cu 0,2 % a consumului de energie electrică în anul 2020 constituie o excepție la trendul ascendent al consumului înregistrat din 2001 până în prezent, fapt ce se explică prin impactul negativ al pandemiei virusului COVID-19.

Tabelul 4. Livrările de energie electrică în perioada 2001-2020

Indicitor	2001	2005	2010	2018	2019	2020
Livrat util consumatorilor (consumul de energie electrică) – total, mil. kWh	2 166,0	2 695,1	3 311,6	3 862,7	3 875,1	3 866,2
incl.: RED Nord	391	483,2	564,7	×	×	×
RED Nord-Vest	181	220,3	288,6	×	×	×
RED Union Fenosa	1 594,0	1 881,6	2 375,9	×	×	×
Premier Energy (GNF Furnizare Energie)				2 767,6	2 621,5	2 543,9
FEE Nord				970	972,7	949
consumatorilor ce au făcut uz de eligibilitate	×	101,6	77,4	125,1	280,9	373,3
altor consumatori	×	8,4	5	×	×	×

De notat că, în cazul Î.C.S. „Premier Energy” S.R.L. (fosta Î.C.S. „GNF Furnizare Energie” S.R.L.) consumul de energie s-a diminuat cu 77,6 mil. kWh sau cu 3,0 %, iar în cazul S.A. „FEE Nord” acesta s-a micșorat cu 23,7 mil. kWh (2,4 %).

Totodată, cu referire la energia electrică livrată consumatorilor finali care au făcut uz de dreptul de schimbare a furnizorului, începând cu anul 2017 au crescut continuu atât numărul consumatorilor care și-au schimbat furnizorul de energie electrică, cât și cantitățile de energie electrică furnizate la

prețuri negociate. Trendul ascendent s-a menținut și pe parcursul anului 2020, cantitatea energiei electrice furnizată la prețuri negociate majorându-se cu 92,4 mil. kWh sau cu 32,9 %.

Astfel, se constată că aprobarea și implementarea actelor normative prin care a fost asigurată transpunerea exhaustivă a prevederilor Pachetului Energetic III a avut efectul scontat, creând premise pentru dezvoltarea concurenței libere pe piața de energie electrică, piața energiei electrice cu amănuntul fiind un exemplu în acest sens.

Modificarea consumului de energie electrică în anul 2020 în raport cu anul precedent diferă în funcție de principalele categorii monitorizate de consumatori finali (Figura 3).

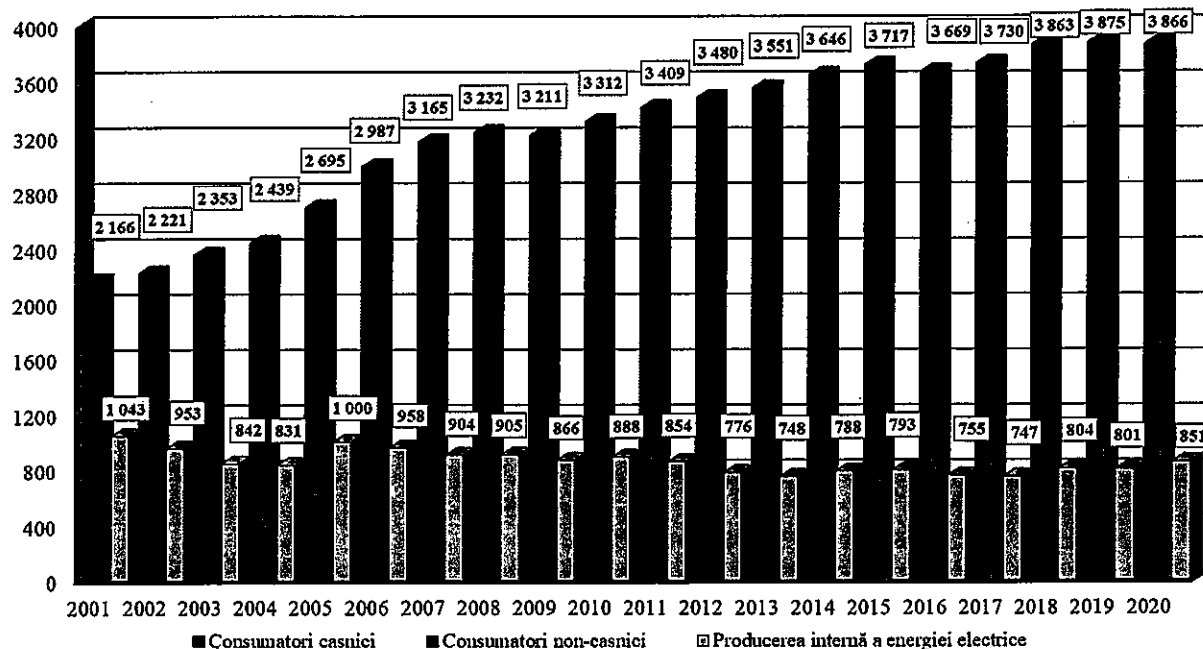

Figura 3. Producerea și consumul de energie electrică în perioada 2001-2020, mil. kWh

Astfel, dacă consumul de energie electrică s-a micșorat, în mediu, cu 0,2 %, în cazul consumatorilor casnici acesta a crescut cu 3,5 %. Mai mult ca atât, cu referință la consumatorii casnici, menționăm că cei din mediul rural și-au majorat consumul cu 4,1 %, în timp ce consumul consumatorilor casnici din mediul urban s-a majorat cu 2,9 %. Totodată, consumul de energie electrică în cazul consumatorilor noncasnici s-a diminuat cu 3,0 %.

Tabelul 5. Structura livrărilor de energie electrică pe categorii de consumatori

Categoriile de consumatori	2018		2019		2020		2019 / 2018			2020 / 2019		
	mil. kWh	%	mil. kWh	%	mil. kWh	%	mil. kWh	%	p.p.	mil. kWh	%	p.p.
Consumul de energie electrică (livrat util consumatorilor), total	3 862,7	100	3 875,1	100	3 866,2	100	12,4	0,3	0	-8,9	-0,2	0
Incl.: consumatori casnici	1 637,5	42,4	1 663,2	42,9	1 721,3	44,5	25,7	1,6	0,5	58,1	3,5	1,6
din care: din localitățile urbane	857,7	22,2	859,2	22,2	883,9	22,9	1,5	0,2	0	24,7	2,9	0,7
din localitățile rurale	779,8	20,2	804	20,7	837,3	21,6	24,2	3,1	0,5	33,3	4,1	0,9
consumatori noncasnici	2 225,2	57,6	2 211,8	57,1	2 144,9	55,5	-13,4	-0,6	-0,5	-66,9	-3	-1,6

Drept urmare, s-a modificat structura consumului de energie electrică. În așa mod, ponderea în consumul de energie electrică a consumatorilor casnici față de anul anterior s-a majorat cu 1,6 puncte procentuale, iar al celor noncasnici s-a diminuat, corespunzător, cu 1,6 p. p., constituind, în 2020, pe categoriile nominalizate 44,5 % și, respectiv 55,5 %. În același timp, a avut loc majorarea ponderii consumatorilor casnici rurali cu 0,9 p. p., de la 20,7 % la 21,6 %, iar a celor urbani cu 0,7 p. p., de la 22,2 % la 22,9 %.

Tabelul 6. Consumul tehnologic și pierderile de energie în rețelele electrice de distribuție

Operatorii rețelelor electrice de distribuție	Consumul tehnologic și pierderile efective (în % față de energia electrică intrată în rețelele de distribuție)						
	2001*	2005*	2010*	2017	2018	2019	2020
RED Nord	28,4	14,39	10,43	8,74	8,87	7,95	7,71
RED Nord-Vest	39,9	20,07	12,98	9,13	x	x	x
Premier Energy Distribution (RED Union Fenosa)	28,0	21,44	13,68	8,12	8,13	8,10	7,57

* în % față de energia electrică la punctele de ieșire din rețelele de transport

Nivelul mediu al consumului tehnologic și al pierderilor de energie electrică în total pe operatorii sistemelor de distribuție a energiei electrice s-a diminuat comparativ cu anul precedent cu circa 0,5 p. p. și constituie 7,6 %. Cu referință la tendința benefică de micșorare a cotei consumului tehnologic și a pierderilor de energie electrică, în secțiune pe fiecare operator al sistemului de distribuție, în cazul Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. indicatorul dat a înregistrat o micșorare mai semnificativă, de 0,53 p. p., în timp ce pentru „RED Nord” S.A., această diminuare a fost de 0,24 p. p.

Producerea energiei electrice din surse de energie regenerabile (SER)

Conform rapoartelor prezentate de furnizorul central S.A. „Energocom” și operatorul sistemului de transport Î.S. „Moldelectrica”, energia electrică totală generată de instalațiile ce utilizează surse regenerabile, deținătorii cărora beneficiază de schema de sprijin, exceptând Î.S. „Nodul Hidroenergetic Costești” și producătorii care comercializează energia electrică la prețuri nereglementate, în anul 2020 a constituit 81,4 mil. kWh, ceea ce reprezintă o creștere de circa 20,6 % față de anul 2019. Din totalul acesteia, pentru 50,7 mil. kWh de energie electrică au fost eliberate garanții de origine de către furnizorul central.

Tabelul 7. Producerea energiei electrice din surse regenerabile în perioada 2016–2020

Tip SER	Cantitatea de energie electrică generată, mil. kWh				
	2016	2017	2018	2019	2020
Energie solară (fotovoltaică)	1 311	1 509	1 457	1 437	3 275
Biogaz (produs din biomasă)	14 030	21 576	27 961	28 748	27 793
Energie eoliană	2 477	7 066	21 968	36 915	50 138
Energie hidroelectrică		38	279	330	147
TOTAL	17 818	30 189	51 665	67 430	81 353

Din cantitatea totală de energie electrică generată din surse regenerabile, cea mai mare pondere o deține energia generată utilizând potențialul eolian (61,6 %), urmată de energia electrică produsă din biogaz (34,2 %), energia electrică produsă din energie solară (4 %), iar cea mai mică pondere revenindu-i energiei produse de instalațiile hidroenergetice¹, mai puțin de un procent (Figura 4).

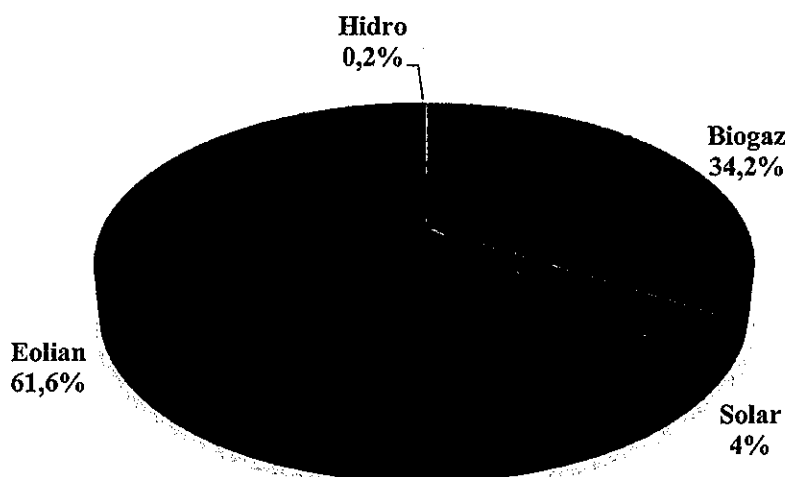

Figura 4. Ponderele energiei electrice generate, în funcție de tipul SER utilizate, %

Concomitent, cea mai mare cantitate de energie electrică livrată de o singură instalație ce utilizează energie din SER provine, ca și în cazul anului 2019, de la centrala electrică ce aparține Î.M. „Sudzucker Moldova” S.A. cu capacitatea instalată de 3,6 MW, aceasta generând în anul 2020 – 17,0 mil. kWh de energie electrică.

Conform datelor existente, puterea totală instalată a capacităților de generare din SER în anul 2020 a fost de 54,7 MW (Figura 5).

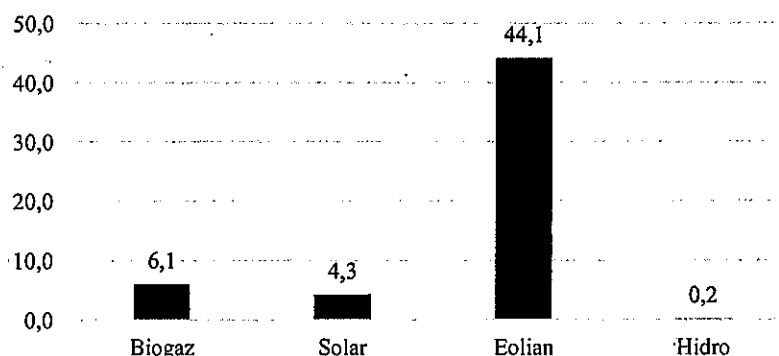

Figura 5. Puterea instalată a capacităților de generare ce utilizează SER, MW

Urmare a aprobării în februarie 2020 a prețurilor plafon și tarifelor fixe pentru energia electrică produsă din surse regenerabile prin intermediul tehnologiilor eligibile, fiind create toate premisele necesare, ulterior a fost inițiat procesul de confirmare a statutului de producător eligibil, în condițiile stabilite în Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile și Regulamentul privind confirmarea statutului de producător eligibil, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 251/2019.

¹ Energia generată de sursele hidroelectrice menționată în raport nu include energia generată de CHE Costești

În cadrul activității date, au fost examinate 65 de solicitări de confirmare a statutului de producător eligibil, în rezultat fiind confirmat statutul de producător eligibil pentru 27 de producători, inclusiv 6 instalații eoliene, 20 - fotovoltaice și o instalație pe biogaz. Totodată, 15 cereri au fost respinse, 4 - retrase și 19 - restituite din cauza atingerii cotelor maxime stabilite de Guvern.

Puterea sumară a instalațiilor de producere a energiei electrice din surse regenerabile, deținută sau care urmează să fie deținută de cei 27 de agenți economici și întreprinderi individuale, cărora le-a fost confirmat statutul de producător eligibil pe parcursul anului 2020, în conformitate cu prevederile art. 36 din Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, constituie 35,6 MW (Figura 6).

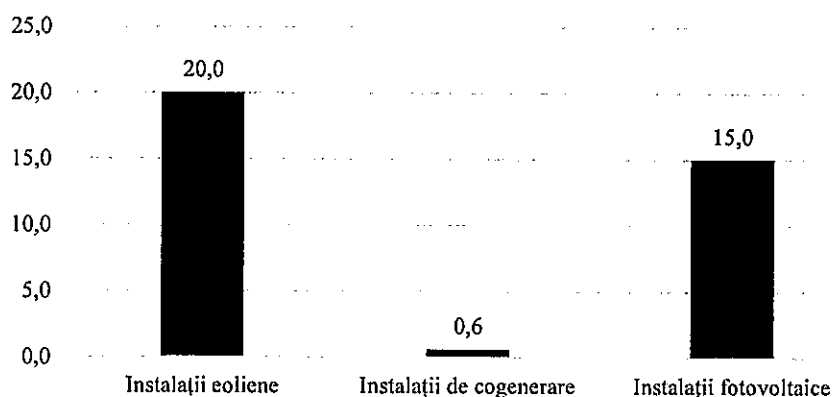

Figura 6. Capacitatea instalațiilor electrice a producătorilor eligibili, confirmați de ANRE în 2020, MW

În anul 2020 numărul consumatorilor finali care au beneficiat de mecanismul contorizării nete prevăzut de art. 39 din Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din sursele regenerabile a crescut de 2,1 ori, ajungând la finele anului până la 269. În același timp, pe parcursul anului 2020 puterea instalată s-a majorat de 3,3 ori, la sfârșitul anului fiind înregistrate capacități de 4,9 MW, iar energia electrică injectată în rețeaua electrică de către consumatorii finali, care dețineau surse de energie regenerabilă (fotovoltaice) pentru consum intern, a fost de 1 448,3 mii kWh, o cantitate de 3,1 ori mai mare decât în anul 2019 (Tabelul 8).

Tabelul 8. Date privind aplicarea mecanismului de contorizare netă în anul 2020

Furnizorul serviciului universal	Nr. de consumatori la finele anului		Puterea totală instalată la finele anului (kW)		Fluxurile de energie electrică aferente mecanismului contorizării nete 2019, mil. kWh			Fluxurile de energie electrică aferente mecanismului contorizării nete 2020, mil. kWh		
	2019	2020	2019	2020	produs	consumat	achiziționat de furnizor	produs	consumat	achiziționat de furnizor
I.C.S. „Premier Energy” SRL	118	229	1 254	4 081	422,2	277,8	144,4	1 169,0	784,5	384,5
S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”	9	40	237	827	47,9	47,9	0,0	279,3	249,4	30,0
TOTAL	127	269	1 491	4 908	470,1	325,7	144,4	1 448,3	1 033,9	414,5

Investiții în sistemul electroenergetic în anul 2020

Planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor în infrastructura energetică reprezintă un proces continuu realizat de către titularii de licențe, în principal, operatorii de sistem, în strânsă

colaborare cu autoritățile publice locale și ANRE, cu scopul de a asigura livrarea neîntreruptă a energiei electrice, la parametrii de calitate în vigoare, către consumatorii finali de energie electrică, la prețuri minime.

Un aspect de actualitate și importanță majoră îl reprezintă implementarea proiectelor investiționale care vor conduce la diminuarea impactului sectorului energetic asupra mediului ambiant, în vederea atingerii angajamentelor privind reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, asumate la nivel național și global. În acest sens operatorii sistemelor de transport și distribuție implementează continuu proiecte de eficiență energetică precum:

- reducerea consumului tehnologic și a pierderilor tehnice de energie electrică în rețelele electrice de transport și de distribuție;
- eficientizarea utilizării carburanților în transport;
- eficientizarea consumului de energie electrică/termică în clădiri.

Cadrul normativ în vigoare aplicabil procesului de planificare, aprobare și realizare a investițiilor este reprezentat de un șir de acte, cele mai importante fiind:

- Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică;
- Regulamentul privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 283/2016 din 15. 11. 2016;
- Regulamentul privind dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 94/2019 din 04.04.2019.

În scopul recuperării prin tarif, începând cu anul 2020, a investițiilor realizate de titularii de licențe în anul 2019, ANRE a aprobat pentru operatorul sistemului de transport investiții în valoare de 380,4 mil. lei, pentru operatorii sistemelor de distribuție a energiei electrice, investiții în valoare totală de 514,9 mil. lei, precum și pentru furnizorii de energie electrică - investiții totale de 656 mii lei (Tabelul 9).

Tabelul 9. Investiții aprobate și realizate de operatorii de sistem și furnizorii de energie electrică în anul 2019

Nr.	Denumirea titularului de licență / operatorului de sistem		Unitatea de măsură	Investiții planificate aprobate de ANRE	Investiții realizate aprobate de ANRE
1	Operatorul sistemului de transport	Î.S. „Moldelectrica”	mii lei	275 848	380 392
2	Operatorul sistemului de distribuție	Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A.	mii lei	310 425	259 710
3		S.A. „RED Nord”	mii lei	266 636	255 217
4	Furnizorul serviciului universal	Î.C.S. „Premier Energy” S.R.L.	mii lei	1 103	454
5		S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”	mii lei	281	202
TOTAL			mii lei	854 293	895 975

Pentru anul 2020 ANRE a aprobat planurile de investiții pentru operatorul sistemului de transport în valoare totală de 196,0 mil. lei, pentru operatorii sistemelor de distribuție în valoare totală de 602,7 mil. lei, precum și pentru furnizorii de energie electrică în valoare totală de 3,5 mil. lei (Tabelul 10).

Tabelul 10. Investiții planificate și aprobate pentru operatorii de sistem și furnizorii de energie electrică

Nr. crt.	Denumirea titularului de licență / operatorului de sistem		Unitatea de măsură	Investiții planificate aprobate de ANRE în anul 2019	Investiții planificate aprobate de ANRE în anul 2020
1	Operatorul sistemului de transport	Î.S. „Moldelectrica”	mii lei	275 848	196 037
2	Operatorii sistemelor de distribuție	Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A.	mii lei	310 425	330 647
3		S.A. „RED Nord”	mii lei	266 636	272 089
4	Furnizorii serviciului universal	Î.C.S. „Premier Energy” S.R.L.	mii lei	1 103	3 407
5		S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”	mii lei	281	119
TOTAL			mii lei	854 293	802 299

De menționat, că operatorii sistemelor de transport și distribuție a energiei electrice au respectat exigențele pct. 54 din Regulamentul privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 283/2016, care prevede că aceștia sunt obligați să aloce cel puțin 75 % din valoarea totală a proiectelor de investiții pentru realizarea proiectelor de investiții din categoriile A și B, precum și celor aferente rețelelor din categoriile D și E (Figura 7).

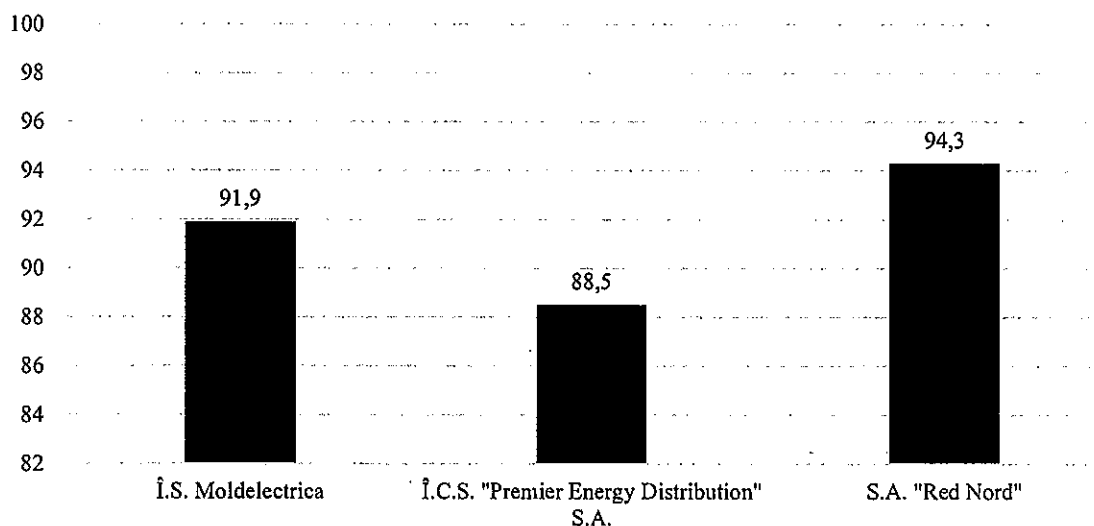

Figura 7. Ponderea cumulativă a categoriilor A, B, D și E din planul anual de investiții 2020, %

4.2. Tarifele și prețurile reglementate la energia electrică

În conformitate cu prevederile Legii nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile și conform Metodologiei de determinare a tarifelor fixe și a prețurilor la energia electrică produsă de producătorii eligibili din surse regenerabile de energie, la 28 februarie 2020 au fost aprobate prețurile plafon și tarifele fixe pentru energia electrică produsă din surse regenerabile prin intermediul tehnologiilor eligibile.

Concomitent, conform prevederilor legale, au fost aprobate și valorile: (I) investiției specifice (i_w), (II) cheltuielilor specifice fixe de întreținere și exploatare (k_{fix}), (III) cheltuielilor specifice variabile de întreținere și exploatare (k_{var}) și a (IV) factorului de capacitate (k_w), utilizate la calculul tarifelor fixe și prețurilor plafon la energia electrică produsă din surse regenerabile de energie de către producătorii care au obținut statutul de producător eligibil în anul 2020. La determinarea prețurilor plafon, tarifelor fixe și a valorilor indicatorilor nominalizați au fost utilizate date din practica internațională, în acest scop fiind consultată literatura internațională de specialitate, publicațiile statistice ale organizațiilor internaționale de profil, precum și datele specifice Republicii Moldova.

În conformitate cu prevederile Metodologiilor tarifare, întru asigurarea alimentării, în mod fiabil și la costuri minime, a consumatorilor finali cu energie electrică, urmare a analizei factorilor cu impact atât augmentativ, cât și diminutiv asupra tarifelor, ANRE a stabilit, începând cu 7 august 2020, tarife pentru serviciul de distribuție a energiei electrice prestat de către Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. și S.A. „RED Nord”, diferențiate în funcție de nivelul tensiunii rețelelor electrice de distribuție, și prețurile reglementate de furnizare a energiei electrice de către Î.C.S. „Premier Energy” S.R.L. și S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”, diferențiate în funcție de punctele de delimitare sau locurile de consum ale consumatorilor finali.

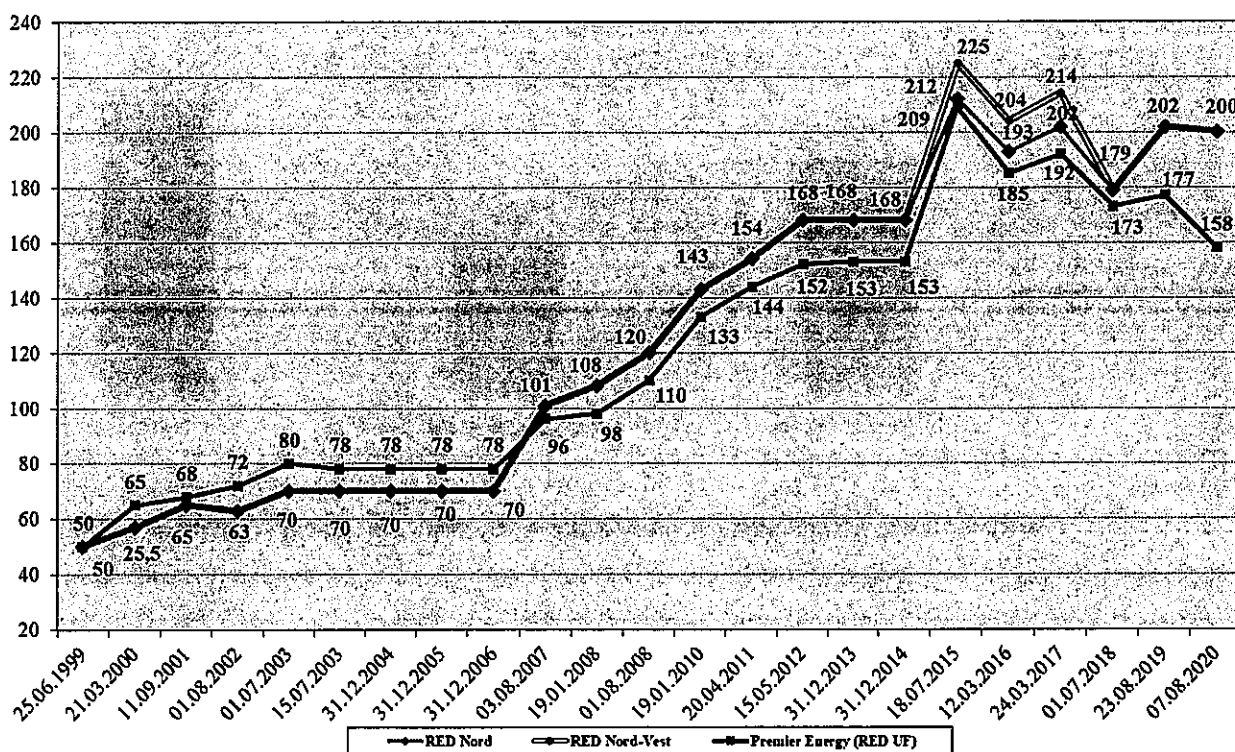

Figura 8. Prețurile reglementate de furnizare a energiei electrice consumatorilor finali în anii 1999 - 2020, bani/kWh

Conform calculelor bazate pe costurile solicitate și rectificările ulterioare efectuate de ANRE, prețul mediu de furnizare a energiei electrice pentru consumatorii Î.C.S. „Premier Energy” S.R.L. din 7 august 2020 a fost stabilit în mărime de 158 bani/kWh, cu 10,6 % micșorat față de prețul anterior, iar prețul mediu de furnizare pentru consumatorii S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” a fost stabilit în mărime de 200 bani/kWh, cu 1,2 % în descreștere față de prețul precedent.

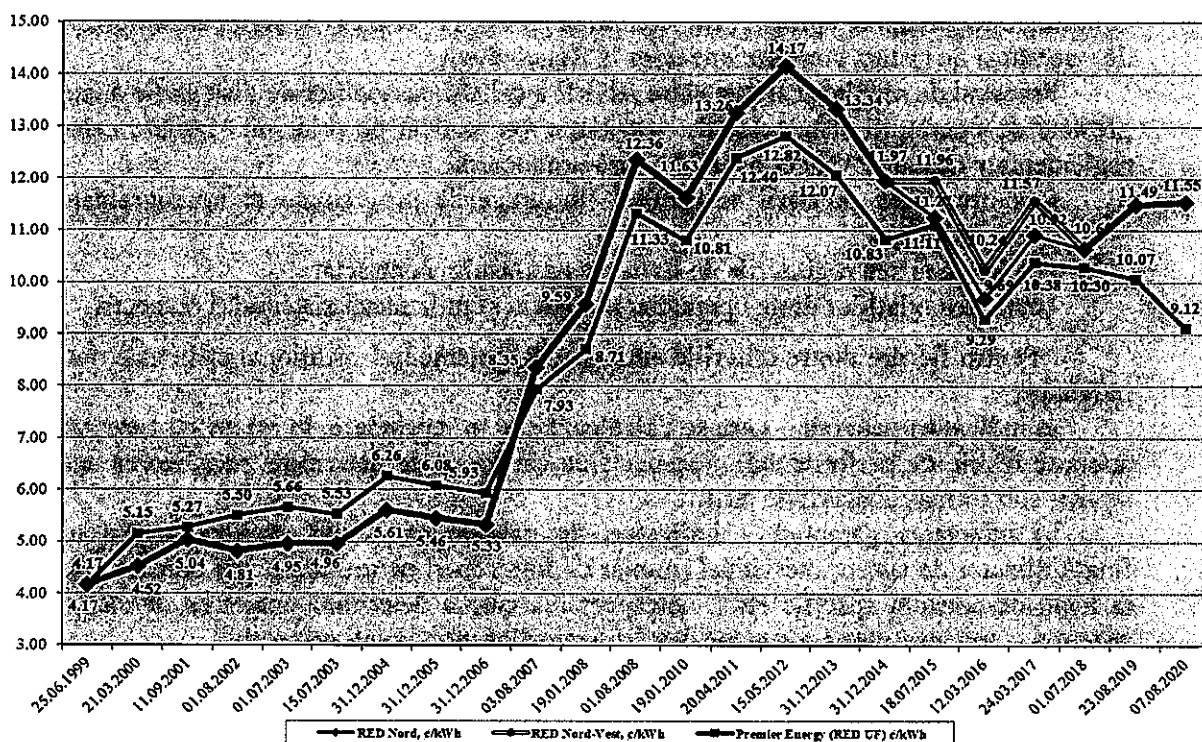

Figura 9. Prețurile reglementate de furnizare a energiei electrice consumatorilor în anii 1997-2020, €/kWh

Factorii determinanți asupra impactului cumulativ de micșorare a prețurilor nominalizate la energia electrică au constat în micșorarea treptată a prețului de procurare a energiei electrice cu 5,4 % față de anul precedent, precum și în excluderea suplimentului tarifar din componența tarifelor de distribuție a energiei electrice prestate de Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. în valoare de 11 bani/kWh.

De asemenea, a fost revizuit de două ori, la 14 mai și la 25 septembrie, prețul reglementat pentru energia electrică furnizată de furnizorul central de energie electrică S.A. „Energocom” luând în considerare evoluția prețurilor la energia electrică produsă de S.A. „Termoelectrica” și S.A. „CET Nord”, precum și cantitățile la energia electrică produsă din sursele regenerabile de energie.

În temeiul prevederilor Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, Metodologiei de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciile auxiliare prestate de către operatorii de sistem din sectorul electroenergetic, la 10 noiembrie 2020 au fost aprobate tarifele reglementate pentru serviciile auxiliare prestate de către Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. Tarifele pentru serviciile auxiliare sunt plățile care trebuie să fie achitate de utilizatorii sistemului de distribuție pentru un șir de servicii prestate de operatorul sistemului de distribuție cum ar fi: racordarea, punerea sub tensiune, reamplasarea echipamentului de măsurare, sigilarea-desigilarea contoarelor etc.

4.3. Calitatea serviciilor de distribuție a energiei electrice

Evaluarea calității serviciilor de distribuție a energiei electrice în anul 2020 s-a efectuat în conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 282/2016 din 11.11.2016 (în continuare Regulament aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 282/2016) și în baza informației prezentate de operatorii de sistem conform anexelor la Regulament.

Procesul de monitorizare de către ANRE a calității serviciilor de distribuție a energiei electrice prestate de operatorii sistemelor de distribuție s-a realizat pe principii similare celorlalte sectoare reglementate de către ANRE, având la bază următoarele criterii:

- continuitatea prestării serviciului (întreruperile programate și neprogramate în prestarea serviciului);
- calitatea și/sau regimurile de livrare a produsului contractat;
- calitatea relațiilor dintre operatorii de sistem și utilizatorii sistemului respectiv.

Pentru fiecare dintre criteriile enunțate, Regulamentul menționat stabilește două categorii de indicatori:

a) indicatori generali – care se calculează per întreprindere, în raport cu care ANRE stabilește anumite nivele de performanță, nerespectarea cărora poate determina penalizarea acestuia de către ANRE sub forma reducerii de tarif.

b) indicatori garanți – indicatori de calitate care sunt stabiliți pentru un consumator final/utilizator de sistem individual (număr de întreruperi pentru un loc de consum, nivelul tensiunii la locul de consum specific etc.), nerespectarea cărora determină achitarea de către operatorul de sistem a compensațiilor consumatorilor/utilizatorilor individuali respectivi.

Continuitatea livrării energiei electrice consumatorilor finali

Conform Regulamentului aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 282/2016, pentru analiza continuității serviciilor se utilizează indicatorii generali de continuitate (SAIDI, SAIFI, CAIDI), care reflectă situația în general pe întreprindere referitor la întreruperile neprogramate (avariate) și indicatorii garanți, care vizează fiecare consumator final în parte.

Indicatorii de continuitate, monitorizați conform prevederilor Regulamentului aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 282/2016, se calculează în funcție de durata întreruperilor, numărul de consumatori finali afectați de o întrerupere și numărul total de locuri de consum deservite de un operator al sistemului de distribuție. Astfel, pe parcursul anului 2020 operatorii sistemelor de distribuție (în continuare - OSD): Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. și S.A. „RED-Nord”² au deservit un număr total de 1411710 locuri de consum.

Comparativ cu anul 2019, numărul locuri de consum ale consumatorilor finali a crescut cu 12013 la operatorul Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. și s-a redus cu 1024 la „RED Nord” S.A.

Raportul numărului de locuri de consum deservite de către cei doi operatori ai sistemelor de distribuție a energiei electrice se menține același: 65% din totalul locurilor de consum sunt deservite de Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A., iar altele 35 % - de către S.A. „RED Nord” S.A. (Figura 10).

² În anul 2017 S.A. „RED Nord-Vest” a fost reorganizată prin fuziune (absorbție) cu S.A. „RED Nord” (în calitate de societate absorbantă).

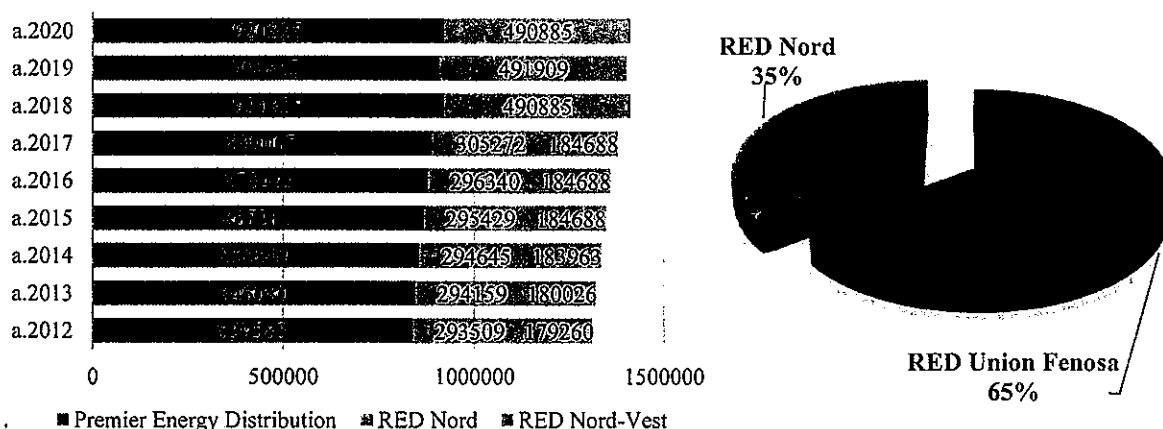

Figura 10. Numărul de locuri de consum deservite de către OSD pe parcursul perioadei 2012-2020
Sursa: ANRE

Indicatorii generali de continuitate a serviciului de distribuție a energiei electrice

Pentru anul 2020, conform pct. 13 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 282/2016, pentru fiecare dintre cei doi operatori ai sistemelor de distribuție a energiei electrice, sunt stabilite următoarele valori de reper ale indicatorului SAIDI:

S.A. „RED Nord” – 155 minute;

Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. – 270 minute.

Analizând situația în dinamică, pentru perioada 2011-2020 (Figura 11), constatăm că în anul 2020 indicatorul de continuitate s-a îmbunătățit la ambii operatori ai sistemelor de distribuție a energiei electrice, fiind înregistrate valori ale indicatorilor mai mici comparativ cu limitele admisibile.

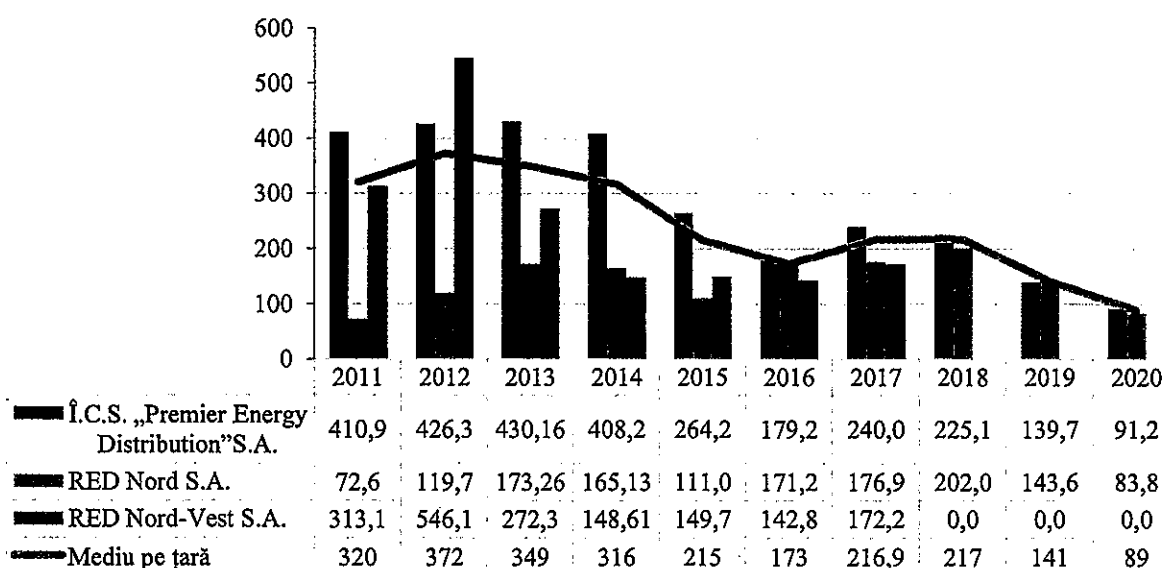

Figura 11. Evoluția indicatorului SAIDI, min (2011-2020)
Sursa: ANRE

Nivelul mediu al indicatorului SAIDI pe țară în anul 2020 a fost de 89 minute, mult mai redus comparativ cu anul precedent.

De menționat că nivelul indicatorului SAIDI, reflectat în figurile de mai sus, este calculat doar pentru întreruperile care pot fi clasificate ca fiind din vina operatorului de sistem (conform Regulamentului – aceste întreruperi sunt notate cu AC „Alte cauze”), și nu includ întreruperile produse din cauza defecțiunilor în instalațiile consumatorilor (IC), întreruperile cauzate de acțiunea terților (AT- accidente rutiere, intervenția unor persoane străine în instalațiile de distribuție etc.) și întreruperile în condiții de forță majoră sau condiții meteorologice speciale (FM). Condițiile meteorologice speciale reprezintă fenomene naturale severe, manifestate prin vânt puternic, depuneri de chiciură, precipitații abundente și alte calamități naturale care au provocat întreruperi în masa a serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice. Potrivit pct. 22 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 282/2016, astfel de condiții se recunosc prin hotărârea ANRE, după prezentarea de către operatorii de sistem a probelor privind producerea evenimentelor respective și a consecințelor acestora. Întreruperile produse în aceste condiții se exclud din calculul indicatorilor anuali de continuitate.

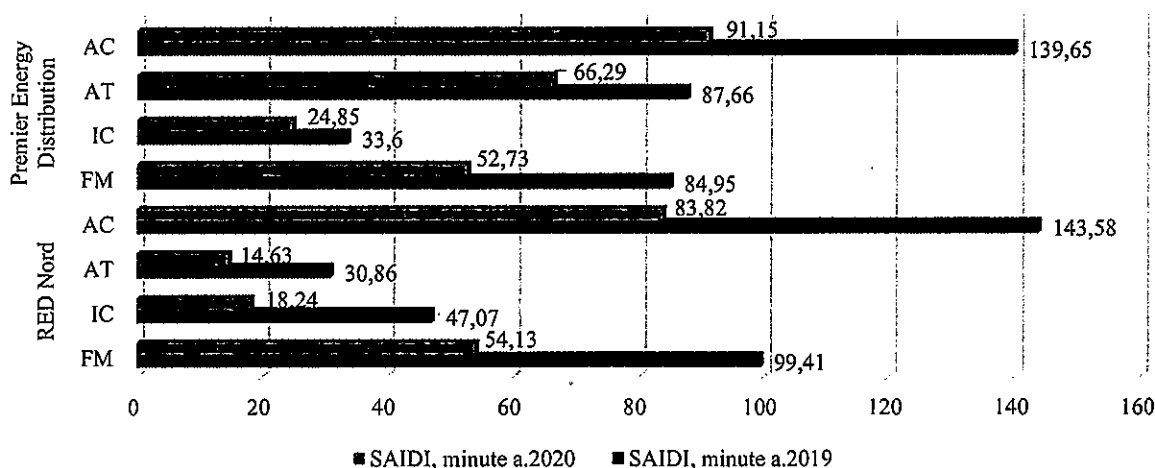

Figura 12. Nivelul indicatorului SAIDI în anul 2020, în funcție de cauzele întreruperilor

Comparativ cu anul precedent, în anul 2020 rețelele electrice de distribuție din gestiunea ambilor operatori au fost mai puțin afectate de intemperii și calamități naturale. Dacă în 2019 Î.C.S. „Premier Energy Distribution” a raportat valoarea SAIDI, calculată pentru întreruperile produse în condiții meteorologice speciale, de 84,95 minute, în anul 2020 s-a înregistrat o valoare de 52,73 minute. La OSD „RED Nord” S.A. situația este similară – ponderea întreruperilor produse în condiții meteo speciale a scăzut cu 59,76 minute comparativ cu anul precedent.

De menționat, că în anul 2019, dar și pe parcursul anului 2020, în cadrul procesului de examinare a solicitărilor OSD de recunoaștere a condițiilor meteorologice speciale, ANRE a aplicat metoda statistică 2,5 beta, descrisă în standardul internațional IEEE Std 1366-2003. Metoda respectivă, stabilită ca metodă de bază la determinarea zilelor cu condiții meteorologice speciale în noua redacție a Regulamentului cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, aprobată prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 537/2020 din 24 decembrie 2020, instituie o abordare unică pentru toți operatorii rețelelor de distribuție și, respectiv, va permite asigurarea comparabilității indicatorilor anuali realizați de către operatori.

Alți doi indicatori de continuitate, sunt indicatorii SAIFI (System Average Interruption Frequency Index) și CAIDI (Customer Average Interruption Duration Index). Potrivit pct. 11 din Regulament, operatorii sistemelor de distribuție sunt obligați să monitorizeze și să raporteze anual inclusiv și valorile indicatorilor SAIFI (frecvența medie a întreruperilor în rețea) și CAIDI (indicele

duratei medii a unei întreruperi pentru un consumator final). Evoluția indicatorilor SAIFI și CAIDI în perioada anilor 2015-2020 este prezentată în Figura 13.

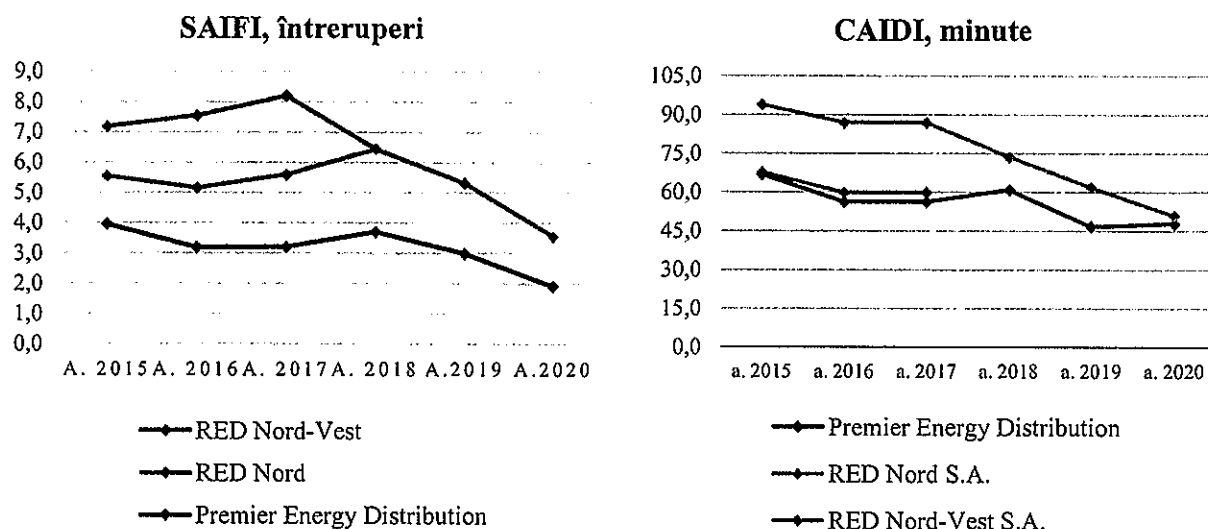

Figura 13. Evoluția indicatorilor SAIFI și CAIDI în perioada anilor 2015-2020

Sursa: ANRE

În comparație cu anul precedent, valoarea frecvenței întreruperilor a scăzut la ambii operatori de sistem: de la 2,99 la 1,91 în cazul Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. și de la 2,33 la 1,65 în cazul S.A. „RED Nord.” Actualmente valorile SAIFI înregistrate de către cei doi operatori ai sistemelor de distribuție sunt foarte apropiate, ceea ce corespunde stării practic similare a rețelelor electrice gestionate. De asemenea, valorile înregistrate ale duratei medii ale întreruperii pentru un consumator sunt practic la același nivel: 47,84 minute la Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. și 51 minute la S.A. „RED Nord”, ceea ce înseamnă că, per general, utilizatorii de sistem ai ambilor operatori sunt realimentați cu energie electrică după întreruperile neprogramate în perioade de timp aproximativ egale.

Potrivit pct. 13 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 282/2016, pentru anul 2020 operatorilor sistemelor de distribuție li s-au aplicat nivele reglementate individuale ale indicatorului SAIDI. Pentru Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. valoarea reglementată a SAIDI a fost stabilită la 270 minute, iar pentru „RED Nord” S.A. – 155 minute.

În Figura 14 sunt prezentate valorile înregistrate ale SAIDI pentru operatorii sistemelor de distribuție în anii 2019 și 2020, în comparație cu nivelul reglementat al indicatorilor.

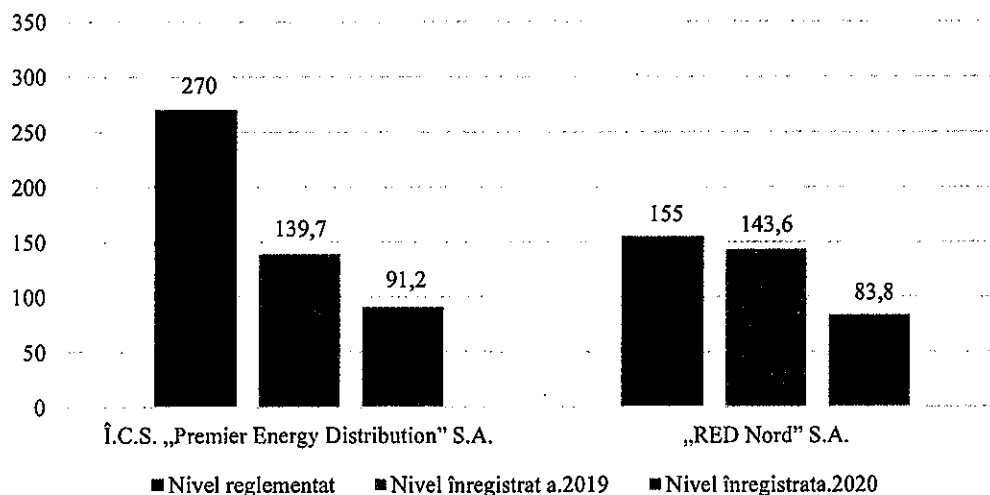

Figura 14. Nivelul indicatorului SAIDI în anii 2019-2020, per operatori de sistem, comparativ cu nivelul reglementat

Sursa: ANRE

Ambii operatori s-au încadrat în valorile reglementate ale SAIDI, cu o rezervă de 178,8 minute în cazul Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. și de 71,2 minute în cazul „RED Nord” S.A. Totodată, valorile SAIDI înregistrate sunt foarte apropiate, ceea ce este normal pentru sistemele de distribuție care funcționează practic în aceleași condiții. Diferența mică dintre valorile indicatorilor înregistrate de către cei doi OSD denotă și faptul că metodele de înregistrare și procesare a datelor sunt aplicate corect de către ambii operatori.

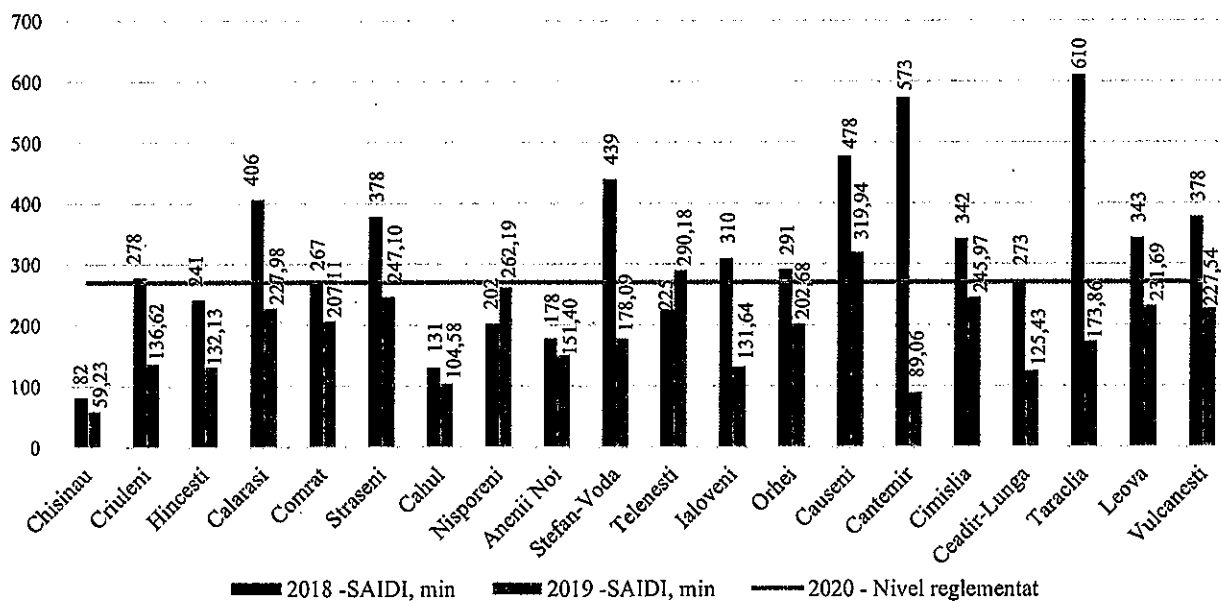

Figura 15. Valoarea SAIDI (minute) în raioanele deservite de Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. (2019-2020)

Sursa: ANRE

Analiza regională a indicatorilor de continuitate, în funcție de localitățile teritoriilor autorizate ale ambilor OSD reflectă o ameliorare a situației în anul 2020, comparativ cu indicatorii reveniți anului 2019.

Dacă în anul 2019 a fost înregistrată depășirea valorii reglementate a indicatorului SAIDI în 12 dintre raioanele deservite de către Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A., atunci în anul 2020 valoarea reglementată (270 minute) a fost depășită doar în 2 raioane din aria de deservire a acestuia: r-nul Telenești (290 minute) și r-nul Căușeni (320 minute). La S.A. „RED Nord” situația este reprezentată conform Figurii 16:

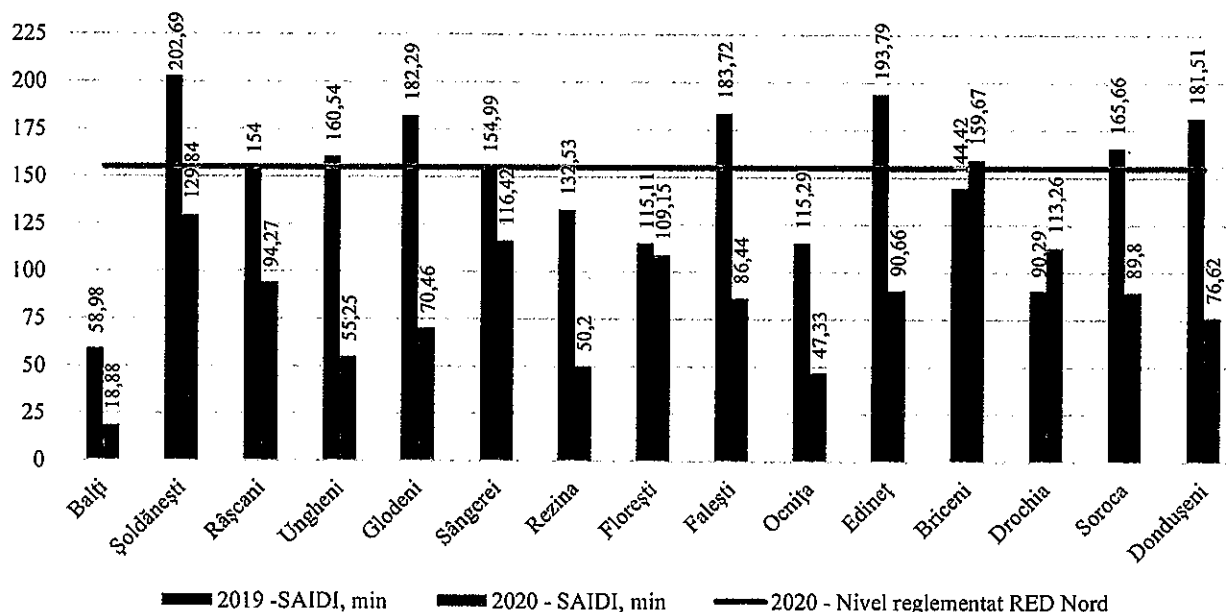

Figura 16. Valoarea SAIDI (minute) în raioanele deservite de S.A. "RED Nord" în anii 2019-2020
Sursa: ANRE

Astfel, în comparație, pentru anul precedent datele operatorului sistemului de distribuție S.A. „RED Nord” au indicat depășirea valorii reglementate a SAIDI în 7 din cele 15 raioane deservite, iar în 2020 valoarea reglementată a SAIDI a fost depășită cu 5 minute doar în raionul Briceni (160 minute).

Indicatorii garantați de continuitate a serviciului de distribuție a energiei electrice

Indicatorii garantați de continuitate, stabiliți de Regulamentul aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 282/2016, reprezintă un set de cerințe minime care caracterizează calitatea serviciilor de distribuție a energiei electrice pentru fiecare utilizator separat al sistemului de distribuție. În cazul încălcării (depășirii) valorilor stabilite ale acestor indicatori, OSD sunt obligați să achite utilizatorilor de sistem compensații bănești, care se calculează în funcție de gradul de depășire a indicatorilor garantați și tariful pentru energia electrică achitat de consumatorul final (utilizatorul de sistem respectiv).

Relevăm următoarea clasificare a indicatorilor garantați:

- Durata unei întreruperi programate (8 ore pentru reparații curente și 24 ore pentru lucrări de reparații capitale sau reconstrucții);
- Durata unei întreruperi neprogramate (6 ore pentru consumatorii finali din mediul urban și 12 ore pentru consumatorii finali din mediul rural);
- Numărul anual de întreruperi programate (5+2 pentru consumatorii finali din mediul urban și 8+2 pentru consumatorii finali din mediul rural);

- Numărul anual de întreruperi neprogramate (pentru consumatorii finali din mediul urban – 6 la nivel de MT și 9 la nivel de JT, iar pentru consumatorii finali din mediul rural – 9 la MT și 12 la JT).

În Tabelul 11 este reflectată situația privind încălcarea de către cei doi operatori ai sistemelor de distribuție a indicatorilor garanți de continuitate.

Tabelul 11. Situația privind depășirea duratei admise a întreruperilor de către operatorii sistemelor de distribuție: S.A. "RED Nord" și Î.C.S. "Premier Energy Distribution" S.A.

	S.A. "RED Nord"	Î.C.S. "Premier Energy Distribution" S.A.
Indicatori de durată a întreruperii		
Nr. total de întreruperi programate	10841	4 431
Nr. total de întreruperi neprogramate	4655	1 916
Nr. de întreruperi cu încălcarea duratei admise	159	24
Cota întreruperilor cu depășirea duratei admise din numărul total de întreruperi	1,03	0,38
Numărul de situații în care operatorul de sistem urma să achite compensații	14850	4 253
Numărul de compensații achitate	0	69
Suma compensațiilor achitate, lei	0	23 102
Indicatori privind numărul anual de întreruperi		
Nr. total de cazuri de depășire a numărului admis de întreruperi programate pentru un consumator final	3139	10437
Nr. total de cazuri de depășire a numărului anual de întreruperi neprogramate pentru un consumator final	1918	5530
Numărul de compensații achitate	0	1
Suma compensațiilor achitate, lei	0	44,11

Conform datelor prezentate, cele mai multe cazuri în care consumatorii ar fi putut să-și exercite dreptul de a solicita compensații în rezultatul întreruperilor cu o durată care depășește durata reglementată, s-au înregistrat la S.A. "RED Nord" – **14 850 cazuri**, însă operatorul nu a înregistrat nicio cerere de plată a compensațiilor. În cazul Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. au fost înregistrate 4253 de situații de acest gen, fiind solicitate compensații doar în 69 de cazuri. Suma totală a compensațiilor achitate de către operator a constituit **23 102 lei**.

Referitor la depășirea numărului admis de întreruperi pe parcursul anului 2020, „RED Nord” S.A. a raportat un număr de 5057 cazuri, în care urmau să fie plătite compensații, iar Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. – 15967 cazuri.

În concluzie, pe parcursul anului 2020 operatorii sistemelor de distribuție au raportat un număr total de 40127 cazuri în care consumatorii ar fi putut solicita compensații pentru nerespectarea indicatorilor garanți de continuitate. Au fost însă depuse doar 70 de cereri de plată a compensației, iar suma totală a compensațiilor plătite a constituit 23146,04 lei.

Potrivit prevederilor noii redacții a Regulamentului cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, aprobat de Consiliul de Administrație al ANRE prin Hotărârea nr. 537/2020 din 24 decembrie 2020, începând cu anul 2021 toate compensațiile menționate mai sus vor fi achitate în regim automat de către OSD, fără a fi necesară o cerere din partea utilizatorilor de sistem. În aceste condiții, pe parcursul anului 2021 este de așteptat o îmbunătățire a situației și o responsabilizare a operatorilor în partea ce vizează achitarea compensațiilor pentru nerespectarea indicatorilor garanți de continuitate.

Soluționarea problemelor legate de calitatea energiei electrice livrate

Calitatea energiei electrice livrate consumatorilor finali rămâne a fi în continuare o problemă destul de gravă.

Exprimată în valoare monetară, această problemă a cauzat operatorului sistemului de distribuție Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A., pe parcursul anului 2020, prejudicii materiale în sumă de 464 931,49 lei, sumă achitată consumatorilor finali pentru reparația receptoarelor electrice, defectate în rezultatul livrării energiei electrice cu încălcarea parametrilor de calitate stabiliți de standard. Operatorul „RED Nord” S.A. a raportat despre achitarea unei sume de 6641 lei pentru repararea prejudiciilor materiale cauzate consumatorilor, în rezultatul livrării energiei electrice cu nerespectarea indicatorilor de calitate.

În medie, în cazul defectării receptoarelor electrice, Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. a plătit consumatorilor finali afectați - câte 1 603 lei.

O altă problemă reflectată în Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, este modul de soluționare a reclamațiilor consumatorilor finali privind parametrul de calitate a energiei electrice distribuite. În majoritatea situațiilor consumatorii au reclamat nerespectarea valorilor standard ale tensiunii în rețeaua electrică.

Conform pct. 27 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 282/2016, operatorii de sistem sunt obligați să soluționeze cerințele consumatorilor finali legate de supratensiuni, în cel mult 24 ore din momentul înregistrării solicitării. Din informația prezentată de operatorii sistemelor de distribuție, în anul 2020 numărul de adresări ale consumatorilor finali la Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A., legate de supratensiuni și goluri repetate de tensiune a constituit 9292 (în scădere comparativ cu anii precedenți). Din numărul total de solicitări recepționate, 422 de cazuri au fost soluționate cu încălcarea termenului stabilit la pct. 27 din Regulament, ceea ce constituie 5%. În cazul „RED Nord” S.A., în perioada de referință au fost înregistrate 2067 de adresări, iar depășiri ale termenului de 24 ore nu s-au atestat.

În cazul reclamațiilor consumatorilor finali legate de depășirea abaterii admisibile a tensiunii, depuse în conformitate cu pct. 29 din Regulament, termenul de soluționare a acestor solicitări este de 30 zile calendaristice. Dacă termenul stabilit nu se respectă de către operatori, consumatorii finali au dreptul la compensații bănești (echivalentul bănesc a 25% din energia electrică consumată pe parcursul perioadei în care energia s-a livrat cu încălcarea parametrilor de calitate).

Compensațiile menționate sunt plătite automat de către operatori, fără a fi necesară o cerere suplimentară de plată de la consumator (utilizatorul de sistem).

Pentru anul 2020, operatorul „RED Nord” S.A. a raportat un număr de 37 reclamații depuse de către consumatori în temeiul pct. 29, toate fiind soluționate în termenul stabilit. Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. a înregistrat 418 reclamații, 4 dintre ele fiind soluționate cu depășirea termenului stabilit de Regulament. În rezultat, operatorul a achitat consumatorilor compensații bănești în sumă de 124 lei.

Calitatea relațiilor dintre operatorii sistemelor de distribuție și consumatorii finali de energie electrică

Calitatea relațiilor dintre operatorii sistemelor de distribuție și consumatorii finali, în sensul Regulamentului aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 282/2016, se apreciază în baza următorilor indicatori:

- anunțarea întreruperilor programate;
- eliberarea în termenele stabilite a avizului de racordare;
- respectarea termenelor de racordare a instalațiilor solicitanților la rețeaua electrică de distribuție;
- respectarea termenelor de reconectare a instalațiilor consumatorilor finali deconectate de la rețeaua electrică.

Potrivit pct. 39 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 282/2016, pentru nerespectarea obligațiilor referitoare la anunțarea întreruperilor programate și eliberarea avizelor de racordare (pct. 37 și 38), în cel puțin 95% din cazuri, operatorii sistemelor de distribuție pot fi penalizați, prin reducerea tarifului pentru serviciul de distribuție a energiei electrice cu 1% pentru fiecare indicator. În cazul în care operatorii nu au respectat termenele de racordare sau de reconectare a instalațiilor de utilizare ale consumatorilor finali la rețeaua electrică de distribuție, aceștia sunt obligați să achite consumatorilor finali compensații, care se calculează în valoare de 25% din costul serviciului de reconectare sau după caz – serviciul de racordare, pentru fiecare zi de întârziere.

Tabelul 12. Indicatorii de calitate a relațiilor operator-utilizator de sistem

		Î.C.S. Premier Energy Distribution S.A.	S.A. RED Nord
Pct. 37	Anunțarea întreruperilor programate		
	Total întreruperi programate	11402	10841
	Întreruperi programate neanunțate	14	0
pct. 38	Eliberarea avizelor de racordare		
	Cereri de racordare la rețeaua electrică de distribuție a instalațiilor electrice ale potențialilor consumatori finali (10 zile)	9 243	3497
	Cereri de racordare la rețeaua electrică de distribuție a centralelor electrice (30 zile)	318	149
pct. 40	Racordarea la rețeaua de distribuție a instalațiilor solicitanților		
	Numărul de cereri de racordare	12840	1795
	Numărul instalațiilor de utilizare ale consumatorilor finali racordate în termen mai mare de 2 zile calendaristice	4	0
	Suma compensațiilor, lei	353	0
pct. 41	Reconectarea instalației de utilizare a consumatorului la rețeaua electrică de distribuție		
	Numărul total de instalații de utilizare reconectate	14349	8091
	Numărul de consumatori reconecțați în termen mai mare de 2 zile lucrătoare	5	0
	Suma compensațiilor, lei	207	0

Pentru anul 2020 întreprinderea Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. a raportat, că din numărul total de 11402 întreruperi programate, 4 dintre acestea s-au efectuat cu încălcarea obligației de anunțare prealabilă a consumatorilor (0,12%). S.A. „RED Nord” a efectuat 10 841 de întreruperi programate, toate fiind anunțate în modul stabilit.

Avizele de racordare au fost eliberate cu respectarea termenelor stabilite. Numărul de cereri pentru racordarea centralelor electrice la rețeaua de distribuție, examinate de către OSD în anul 2020 au fost: 318 cereri depuse la Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. și 149 cereri - la „RED Nord” S.A.

Referitor la respectarea termenelor de racordare și reconectare a instalațiilor de utilizare care aparțin consumatorilor finali la rețeaua electrică de distribuție, S.A. „RED Nord” a raportat despre lipsa încălcărilor. De către Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. au fost înregistrate 4 cazuri de depășire a termenului de racordare, cazuri în care operatorul a achitat compensații bănești în sumă de 353 lei. La fel au fost raportate 5 cazuri de depășire a termenului de reconectare a instalațiilor de utilizare ce aparțin consumatorilor finali, pentru care operatorul sistemului de distribuție a achitat compensații în sumă de 207 lei.

5. Gaze naturale și energie termică

5.1.1. Evoluția sectorului gaze naturale

ANRE îndeplinește activitatea de monitorizare continuă a relațiilor economice din sectorul gazelor naturale în baza datelor și informațiilor prezentate de către titularii de licențe. Analiza datelor prezentate de către titularii de licențe care au desfășurat activități în sectorul gazelor naturale pe parcursul anului 2020, indică următoarele.

Volumul total de gaze naturale procurate în anul 2020 s-a majorat cu 69,3 mil. m³ (6,6 %) comparativ cu anul precedent și constituie 1127,0 mil. m³. Astfel, gazele naturale procurate de la S.A.P. „Gazprom” constituie 1126,3 mil. m³, iar cele procurate de la S.A. „CIS GAZ” în mărime de 0,6 mil. m³.

Conform datelor din Tabelul 13, consumul gazelor naturale în Republica Moldova (furnizate atât din rețelele de transport, cât și din rețelele de distribuție) în anul 2020 s-a majorat comparativ cu anul precedent, cu 30,7 mil. m³ (3,0 %).

Începând cu luna ianuarie 2020, prețul mediu de achiziție a gazelor naturale procurate de la S.A.P. „Gazprom” a constituit 180,3 dolari SUA/1000 m³, preț valabil pentru trimestrul I al anului 2020 și care a fost mai mic cu 19,5 % decât cel din perioada trimestrială anterioară (în trimestrul IV 2019, prețul mediu de achiziție a constituit 224 dolari SUA/1000 m³). Ulterior, conform contractului de procurare a gazelor naturale, prețul mediu de achiziție a fost modificat trimestrial, fiind în descreștere și a constituit în trimestrul II – 168,3 dolari SUA/1000 m³, în trimestrul III – 136,7 dolari SUA/1000 m³, iar în trimestrul IV – 114,5 dolari SUA/1000 m³. Astfel, pentru anul 2020, prețul mediu de procurare a gazelor naturale a constituit 148,87 dolari SUA/1000 m³, cu 36,3 % mai mic decât cel achitat în anul 2019 (233,67 dolari SUA/1000 m³).

Tabelul 13. Volumele de gaze naturale procurate și furnizate consumatorilor în anii 2016-2020

Indici	Unitatea de măsură	2016	2017	2018	2019	2020	Modificări/Dinamica			
							2019/2018		2020/2019	
							Suma	%	Suma	%
1. Volumul de gaze naturale procurate - total	mil. m ³	1038.4	1033.9	1129.7	1057.7	1127.0*	-72.0	-6.4	69.3	6.6
	mil. lei	4036.8	3107.3	4146.0	4298.7	2934.9	+152.8	+3.7	-1363.9	-31.7
2. Prețul mediu de procurare a gazelor naturale	\$/1000 m ³	193.5	162.05	217.5	233.7	148.87	+16.2	+7.4	-84.8	-36.3
	lei/1000 m ³	3887	3005.4	3670.0	4064.3	2604.2	+394.3	+10.7	-1460.1	-35.9
3. Volumul de gaze naturale livrate (inclusiv din rețelele de transport) - total	mil. m ³	965.3	965.1	1069.5	1015.6	1046.3	-53.8	-5.0	30.7	3.0
	mil. lei	5873.5	5762.4	5384.6	4834.6	4741.3	-550.1	-10.2	-93.3	-1.9
4. Prețul mediu de furnizare a gazelor naturale (cu TVA)	lei/1000 m ³	6085	5970.7	5034.8	4760.1	4531.5	-274.7	-5.5	-228.7	-4.8

Sursa: Raportările titularilor de licențe – sistematizate ANRE

*În volumul de gaze naturale procurate în anul 2020 sunt incluse volumele stocate în depozite în mărime de 50 milioane m³

Prețul mediu de procurare a gazelor naturale, exprimat în lei moldovenești, a înregistrat o diminuare de la 4064,3 lei pentru anul 2019 la 2604,2 lei pentru 1000 m³ (cu 35,9 %) în anul 2020, dat fiind inclusiv și aprecierea cu 9,8 % în termeni nominali a monedei naționale față de dolarul SUA. În același timp, prețul mediu de furnizare a gazelor naturale consumatorilor a înregistrat o diminuare, cu 4,8 %, de la 4760,1 lei la 4531,5 lei pentru 1000 m³.

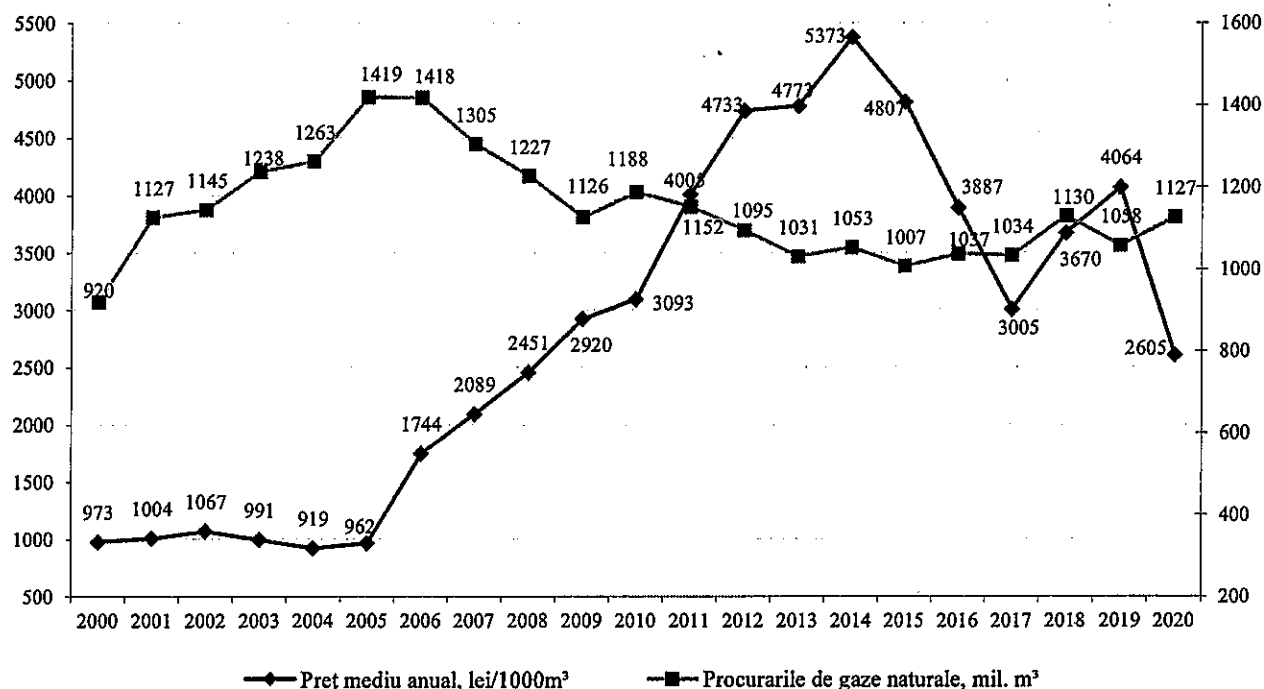

Figura 17. Procurările de gaze naturale și prețul mediu de import în perioada 2000-2020

Referitor la dinamica livrărilor de gaze naturale consumatorilor finali deserviți de către operatorii sistemelor de distribuție, în anul 2020 a fost caracteristică creșterea volumelor de gaze naturale distribuite, cu excepția gazelor naturale distribuite de către S.R.L. „Florești-gaz”, care a înregistrat o diminuare a livrărilor în mărime de 5,1 % (Tabelul 14). Totodată, S.R.L. „Taraclia-gaz” a înregistrat cea mai mare creștere a livrărilor de gaze naturale - cu 20%.

Operatorii sistemelor de distribuție S.R.L. „Chișinău-gaz”, S.R.L. „Bălți-gaz”, S.R.L. „Edineț-gaz”, S.R.L. „Orhei-gaz”, S.R.L. „Ștefan Vodă-gaz”, S.R.L. „Gagauz-gaz”, S.R.L. „Cahul-gaz”, S.R.L. „Ungheni-gaz”, care au înregistrat în anul 2019 micșorări aferente volumelor gazelor naturale distribuite, în anul 2020 au înregistrat majorări cuprinse între 0,7 % și 11,0 %.

Dinamica neuniformă a consumului de gaze naturale în teritoriile autorizate ale operatorilor sistemelor de distribuție, în anul 2020 a generat modificări ale ponderii acestora în livrările de gaze naturale consumatorilor finali. În mediu, operatorii sistemelor de distribuție au înregistrat o majorare cu 3,1 % a volumelor de gaze naturale distribuite. Totodată, cota-parte a consumului de gaze naturale în zonele de activitate ale 3 operatori ai sistemelor de distribuție s-a micșorat de la 0,1 p.p până la 1,0 p.p. În același timp, în structura consumului total, ponderea volumelor de gaze naturale distribuite de către S.R.L. „Ialoveni-gaz”, S.R.L. „Bălți-gaz”, S.R.L. „Gagauz-gaz”, S.R.L. „Taraclia-gaz” a sporit cu valori cuprinse între 0,2 p. p. și 0,7 p.p. Iar ponderea S.R.L. „Orhei-gaz”, S.R.L. „Ștefan Vodă-gaz”, S.R.L. „Cahul-gaz”, S.R.L. „Cimișlia-gaz”, S.R.L. „Ungheni-gaz” a rămas neschimbată.

Tabelul 14. Evoluția volumelor de gaze naturale distribuite de către OSD în 2018-2020

Nr. crt.	Denumirea întreprinderii	Livrat consumatorilor finali, mil. m ³					Ponderea în livrările totale, %				
		2018	2019	2020	Modificări		2018	2019	2020	Modificări	
					2019/2018, %	2020/2019, %				2019/2018, p.p.	2020/2019, p.p.
1.	S.R.L. „Chișinău-gaz”	642.9	591.5	599.7	-8.0	+1.4	62.0	60.4	59.5	-1.6	-1.0
2.	S.R.L. „Ialoveni-gaz”	68.7	69.4	75.1	+1.0	+8.2	6.6	7.1	7.4	+0.5	+0.4
3.	S.R.L. „Bălți-gaz”	92.1	84.7	94.1	-8.0	+11.0	8.9	8.7	9.3	-0.2	+0.7
4.	S.R.L. „Edineț-gaz”	41.4	39.7	40.0	-4.1	+0.7	4.0	4.1	4.0	+0.1	-0.1
5.	S.R.L. „Florești-gaz”	38.3	38.9	36.9	+1.6	-5.1	3.7	4.0	3.7	+0.3	-0.3
6.	S.R.L. „Orhei-gaz”	32.6	31.9	32.5	-2.1	+1.7	3.1	3.3	3.2	+0.1	0
7.	S.R.L. „Ștefan Vodă-gaz”	16.4	15.7	16.5	-4.2	+5.3	1.6	1.6	1.6	0	0
8.	S.R.L. „Gagauz-gaz”	35.3	35.2	38.3	-0.4	+8.9	3.4	3.6	3.8	+0.2	+0.2
9.	S.R.L. „Cahul-gaz”	24.3	23.6	24.6	-2.9	+4.2	2.3	2.4	2.4	+0.1	0
10.	S.R.L. „Taraclia-gaz”	8.3	10.8	13.0	+30.0	+20.1	0.8	1.1	1.3	+0.3	+0.2
11.	S.R.L. „Cimișlia-gaz”	14.2	14.7	15.6	+3.7	+5.7	1.4	1.5	1.5	+0.1	0
12.	S.R.L. „Ungheni-gaz”	22.3	22.1	22.4	-0.8	+1.2	2.2	2.3	2.2	+0.1	0
13.	S.R.L. „BV Group Company”	0	0.4	0	0		0	0		0	0
Total		1036.8	978.6	1008.5	-5.6	+3.1	100.0	100.0	100.0	0.0	0.0

Sursa: Raportările titularilor de licențe – sintetizate ANRE

Figura 18. Structura pe întreprinderi a livrărilor de gaze naturale în anul 2020 %

Dat fiind faptul creșterii consumului gazelor naturale, în anul 2020 au fost majorate volumele de gaze naturale consumate de fiecare din categoriile monitorizate de consumatori finali, cu excepția volumele gazelor naturale aferente consumurilor instituțiilor publice (Tabelul 15).

Tabelul 15. Structura furnizării gazelor naturale pe categorii de consumatori (2018-2020)

Categoriile de consumatori	2018		2019		2020		2019/2018		2020/2019	
	mil. m ³	%	mil. m ³	%	mil. m ³	%	mil. m ³	%	mil. m ³	%
Consumul de gaze naturale, total	1069.5	100.0	1015.6	100.00	1046.3	100.00	-53.8	-5.0	+30.7	+3.0
inclusiv: consumatori casnici	346.4	32.4	347.9	34.3	372.7	35.6	+1.5	+0.4	+24.9	+7.2
instituții publice	51.2	4.8	45.8	4.5	41.5	4.0	-5.5	-10.5	-4.2	-9.3
sectorul energetic	404.9	37.9	364.7	35.9	371.4	35.5	-40.2	-9.9	+6.8	+1.9
alți agenți economici	267.1	25.0	257.4	25.3	260.6	24.9	-9.7	-3.6	+3.3	+1.3

Sursa: Raportările titularilor de licențe – sintetizate ANRE

Cea mai semnificativă majorare a consumului de gaze naturale în anul 2020, cu 24,9 mil. m³ (sau cu 7,2 %), a fost înregistrată la furnizările către consumatorii casnici.

La categoria consumatorilor din sectorul energetic a avut loc o majorare a consumului de gaze naturale cu 6,8 mil. m³ sau cu 1,9 %. La categoria consumatorilor - instituții publice a avut loc o micșorare a consumului de gaze naturale cu 4,2 mil. m³ sau 9,3 %. În structura furnizării gazelor naturale în anul 2020, cea mai mare pondere le-a revenit consumatorilor casnici (35,6 %) cu o creștere de 1,3 p.p. față de anul 2019, urmată de întreprinderile din sectorul energetic cu ponderea de 35,5 %, dar cu o diminuare cu 0,4 p.p. comparativ cu anul precedent.

Totodată, ponderea consumului de gaze naturale atribuită altor agenți economici constituie 24,9 %, diminuându-se nesemnificativ, cu 0,4 p. p. comparativ cu anul precedent. De notat că, cota-parte a consumului de gaze naturale atribuită instituțiilor publice este cea mai mică în perioada de referință și a constituit 4,0 %, înregistrându-se o diminuare a ponderii cu 0,5 p. p. comparativ cu anul precedent (Figura 19).

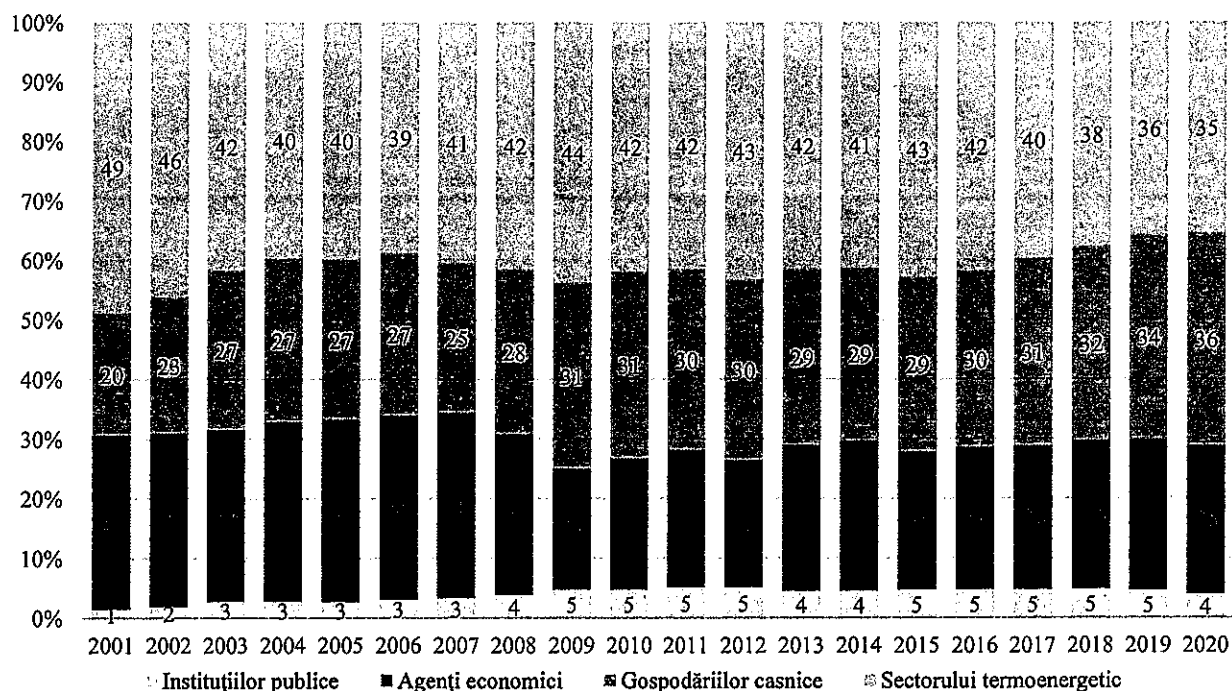

Figura 19. Structura consumului de gaze naturale pe categorii de consumatori 2001-2020, %

Sursa: Raportările titularilor de licențe – sistematizate ANRE

Dezvoltarea rețelelor de gaze naturale este o prioritate a titularilor de licențe stabilită de Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale și actele normative de reglementare a activităților licențiate. Așadar, unele funcții și obligațiuni ale titularilor de licențe prevăd exploatarea, întreținerea, modernizarea și dezvoltarea rețelelor de gaze naturale în condiții de siguranță, de fiabilitate și de eficiență, cu respectarea prevederilor menite să asigure protecția mediului. La fel, aceștia au obligația să asigure capacitatea pe termen lung a rețelelor de gaze naturale pentru a acoperi cererile rezonabile, elaborând și executând planuri de dezvoltare a rețelelor de gaze naturale, asigurând securitatea aprovizionării cu gaze naturale și fiabilitatea sistemului de gaze naturale pe teritoriul Republicii Moldova.

Actualmente, transportul gazelor naturale se realizează de doi titulari de licențe - operatori ai sistemului de transport (OST) SRL „Moldovatrangaz” și SRL „Vestmoldrangaz”, care au în exploatare 1682,3 km de rețele de transport. Este de menționat că accesul la rețelele de transport există pentru toate raioanele Republicii Moldova, iar în anul 2020 a fost recepționată în exploatare rețeaua de transport Ungheni-Chișinău cu o lungime de 112,2 km, prin care a fost finalizată Faza II a proiectului „Conducta de interconectare a sistemului de transport gaze naturale din România cu sistemul de transport gaze naturale din Republica Moldova” - (Iași-Ungheni-Chișinău). Dinamica rețelelor de transport la OST din Republica Moldova este prezentată în Figura 20.

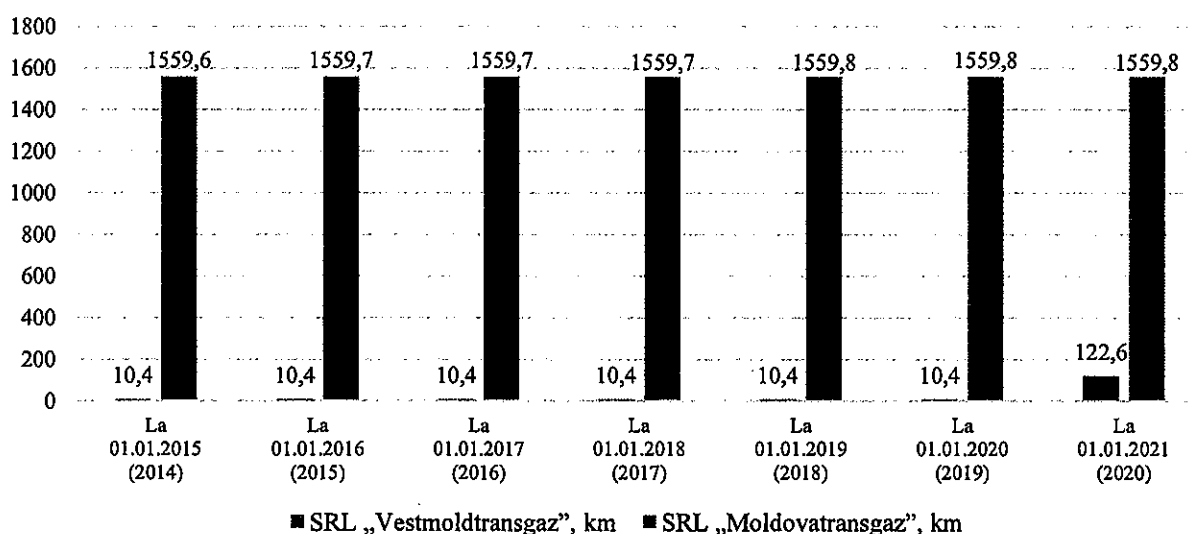

Figura 20. Dinamica lungimii rețelelor de transport al gazelor naturale la OST din Republica Moldova în 2014-2020

În anul 2020 activitatea de transport al gazelor naturale a fost înregistrată numai la OST - SRL „Moldovatrangaz”, care a transportat 2225,5 mil. m³ de gaze naturale. Din aceste volume 1074,6 mil. m³ au fost preconizate spre rețelele de distribuție și instalațiile de gaze naturale ale consumatorilor finali racordate la rețeaua de transport și 1150,9 mil. m³ către punctele de ieșire din rețeaua de transport al gazelor naturale spre rețelele interconectate de transport din statele vecine. În mediu la 1 km de rețea de transport al gazelor naturale în anul 2020 i-a revenit un volum de 1,4 mil. m³. Acesta este cel mai redus nivel al utilizării rețelelor de transport la SRL „Moldovatrangaz” de la constituirea întreprinderii. Dinamica volumelor de gaze naturale transportate care revin la 1 km de rețea de transport (indicatorul utilizării rețelei de transport) aflate în exploatare la SRL „Moldovatrangaz” în anii 2011-2020 este prezentată în Figura 21.

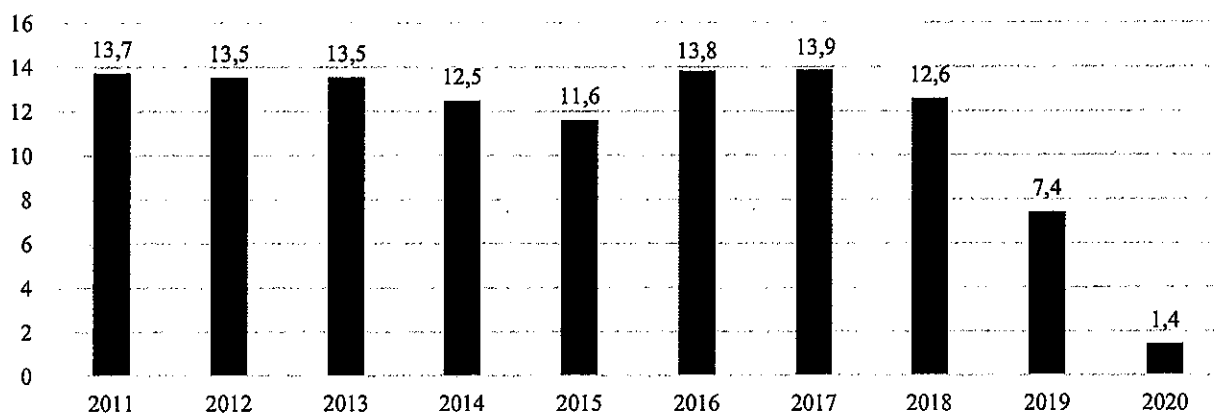

Figura 21. Dinamica volumelor de gaze naturale transportate care revin la 1 km de rețea de transport a SRL „Moldovatransgaz” în anii 2011-2020, mil. m³/1 km

Motivul principal care a generat reducerea volumelor de gaze naturale transportate prin rețelele SRL „Moldovatransgaz” este modificarea căilor de transport al gazelor naturale din Federația Rusă spre Balcani.

Dezvoltarea rețelilor de distribuție a gazelor naturale rămâne o prioritate a titularilor de licențe pentru distribuția gazelor naturale - operatori ai sistemelor de distribuție (OSD) pentru a asigura capacitatea pe termen lung a rețelilor de distribuție. Acest fapt se confirmă prin creșterea lungimii rețelilor de distribuție a gazelor naturale aflate în exploatare la majoritatea OSD. Dinamica creșterii lungimii rețelilor de distribuție a gazelor naturale ale celor 12 OSD afiliați SA „Moldovagaz” este prezentată în Tabelul 16. Cea mai mare creștere a lungimii rețelilor de distribuție a gazelor naturale din anul 2020 a fost înregistrată la SRL „Chișinău-gaz” cu 87,0 km, SRL „Orhei-gaz” cu 61,5 km, SRL „Ungheni-gaz” cu 60,0 km, SRL „Cimișlia-gaz” cu 46,8 km și SRL „Ialoveni-gaz” cu 40,9 km.

Tabelul 16. Lungimea rețelilor de distribuție a gazelor naturale ale OSD afiliați SA „Moldovagaz” în 2020

Nr.	Denumirea întreprinderii	Lungimea rețelilor de distribuție a gazelor naturale în exploatare la OSD, km							Creștere 2020 / 2019	
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	km	%
1.	S.R.L. „Chișinău-gaz”	2872,0	2919,0	2979,5	3034,5	3130,3	3187,6	3274,6	87	2,70%
2.	S.R.L. „Ialoveni-gaz”	3507,5	3526,8	3541	3558,2	3588,4	3647,3	3688,2	40,9	1,10%
3.	S.R.L. „Bălți-gaz”	1780,7	1797,9	1804,5	1826,5	1847,6	1871,7	1896,4	24,7	1,30%
4.	S.R.L. „Edineț-gaz”	1871,6	1877,5	1883,8	1909,7	1924,5	1947,7	1976,2	28,5	1,50%
5.	S.R.L. „Florești-gaz”	1567,3	1573,2	1578,4	1582,9	1599,9	1621,1	1650,4	29,3	1,80%
6.	S.R.L. „Orhei-gaz”	1971,3	2002,1	2027,9	2060,8	2125,6	2170,9	2232,4	61,5	2,80%
7.	S.R.L. „Ștefan Vodă-gaz”	1387	1395,2	1404	1406,1	1413,7	1427,5	1444,1	16,6	1,20%
8.	S.R.L. „Găgauz-gaz”	1878,8	1888,1	1890,7	1901,3	1905,8	1921,9	1929,1	7,2	0,40%
9.	S.R.L. „Cahul-gaz”	1376,8	1388,0	1394,4	1420,8	1438,9	1471,6	1497,0	25,4	1,70%
10.	S.R.L. „Taraclia-gaz”	626,0	626,7	627,4	633,7	635,0	635,7	638,0	2,3	0,40%
11.	S.R.L. „Cimișlia-gaz”	1234,3	1250,3	1264,2	1277,7	1326,3	1357,0	1403,8	46,8	3,40%
12.	S.R.L. „Ungheni-gaz”	1315,7	1326,6	1354,9	1386,7	1489,5	1537,1	1597,1	60	3,90%
Total OSD afiliați SA „Moldovagaz”		21388,9	21571,4	21750,7	21998,9	22425,5	22797,1	23227,4	430,3	1,90%
		km								
		Creștere, km	x	182,5	179,3	248,2	426,6	371,6	430,3	x
		Creștere, %	x	0,90%	0,80%	1,10%	1,90%	1,70%	1,90%	x

La fel, creșterea lungimii rețelelor de distribuție a gazelor naturale aflate în exploatare a fost înregistrată și la cei 10 OSD activi, neafiliați SA „Moldovagaz”. Dinamica creșterii lungimii rețelelor de distribuție la acești OSD este prezentată în Tabelul 17. Cea mai mare creștere a lungimii rețelelor de distribuție a gazelor naturale din anul 2020 a fost înregistrată la ÎM „Rotalin Gaz Trading” SRL - 48,7 km, ÎCS „Nord Gaz - Sîngerei” SRL - 2,4 km și SRL „BV Group Company” - 2,2 km.

Tabelul 17. Lungimea rețelelor de distribuție a gazelor naturale la OSD neafiliați SA „Moldovagaz” în 2020

Nr.	Denumirea întreprinderii	Lungimea rețelor de distribuție a gazelor naturale în exploatare la OSD, km							Creștere 2020/2019		
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	km	%	
1.	ÎCS „Nord Gaz - Sîngerei” SRL	63,4	66,5	66,9	69,6	72,4	73,4	75,8	2,4	3,2%	
2.	„Darnic-Gaz” SA ¹⁾	112,4	113,7	44,1	44,1	44,2	44,9	45,0	0,1	0,3%	
3.	„Belvilcom” SRL	1,9	1,9	1,9	2,0	2,0	2,0	2,0	0,0	0,0%	
4.	ÎM „Rotalin Gaz Trading” SRL ²⁾	1103,5	1115,3	1128,5	1115,1	1132,3	1181,1	1229,8	48,7	4,1%	
5.	„Candelux Com” SRL ³⁾	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,0	0,0%	
6.	„Proalfa Service” SRL	2,6	3,0	3,2	3,5	3,5	3,6	3,6	0,0	0,8%	
7.	„Pielart Service” SRL	4,3	4,4	4,4	4,8	4,9	5,0	5,0	0,0	0,0%	
8.	FPC „Lăcătuș” SRL	11,2	11,2	15,8	15,8	15,8	18,2	18,2	0,0	0,0%	
9.	SRL „BV Group Company”	0,0	0,0	77,9	77,9	77,9	77,9	80,1	2,2	2,8%	
10.	SRL „Compania Doboș”	0,0	0,0	0,0	8,4	10,2	22,8	23,6	0,8	3,6%	
11.	SRL „NIAGORS” ⁴⁾	12,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0%	
Total alți OSD		km	1312,3	1316,8	1343,5	1341,9	1363,9	1429,5	1483,8	54,2	3,8%
		Creștere, km	x	4,5	26,7	-1,5	22,0	65,7	54,2	x	x
		Creștere, %	x	0,3%	2,0%	-0,1%	1,6%	4,8%	3,8%	x	x

Notă:

¹⁾ Din anul 2016 activitatea de distribuție a „Darnic-Gaz” SA în raionul Cantemir a fost preluată de SRL „BV Group Company”.

²⁾ Conform rezultatelor inventarierii în anul 2017 ÎM „Rotalin Gaz Trading” SRL a raportat cu 13,4 km mai puțin decât în anul 2016.

³⁾ Din anul 2017 activitatea de distribuție a „Sălcioara Vascan” SA a fost preluată de „Candelux Com” SRL, care a raportat cu 0,1 km mai puține rețele comparativ cu anul 2016.

⁴⁾ Din anul 2015 SRL „NIAGORS” a transmis rețelele de distribuție a gazelor naturale la deservire tehnică către SRL „Bălți-gaz”.

Comparativ cu anul 2017 în anii 2018-2020 se menține o creștere anuală a lungimii rețelelor de distribuție a gazelor naturale de peste 430 km sau cu circa 2 %. La situația 01.01.2021 în Republica Moldova de către OSD se exploatează peste 24,7 mii km de rețele de distribuție a gazelor naturale, din care 94,0 % sunt în exploatare la OSD afiliați SA „Moldovagaz”, iar 6,0 % din rețele revin altor OSD (Figura 22).

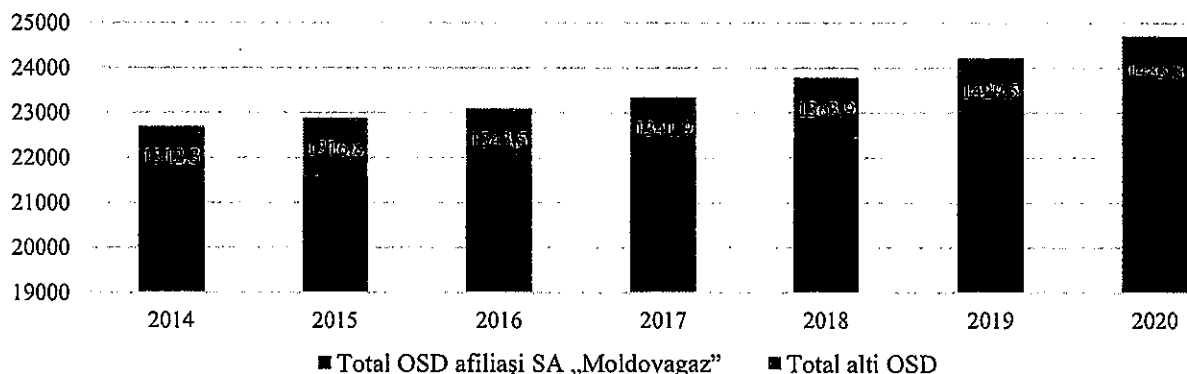

Figura 22. Dinamica lungimii rețelelor de distribuție a gazelor naturale în Republica Moldova în 2014-2020, km

Analiza volumelor de gaze naturale distribuite prin rețele în anul 2020, comparativ cu anul 2011, demonstrează o descreștere a volumelor de gaze naturale distribuite în această perioadă cu 6,6 %. Raportul volumelor de gaze naturale distribuite la lungimea rețelilor de distribuție exprimă gradul de încărcare și utilizare a acestor rețele. Volumele de gaze naturale distribuite în mediu prin 1 km de rețea de distribuție la OSD afiliați SA „Moldovagaz” sunt prezentate în Figura 23.

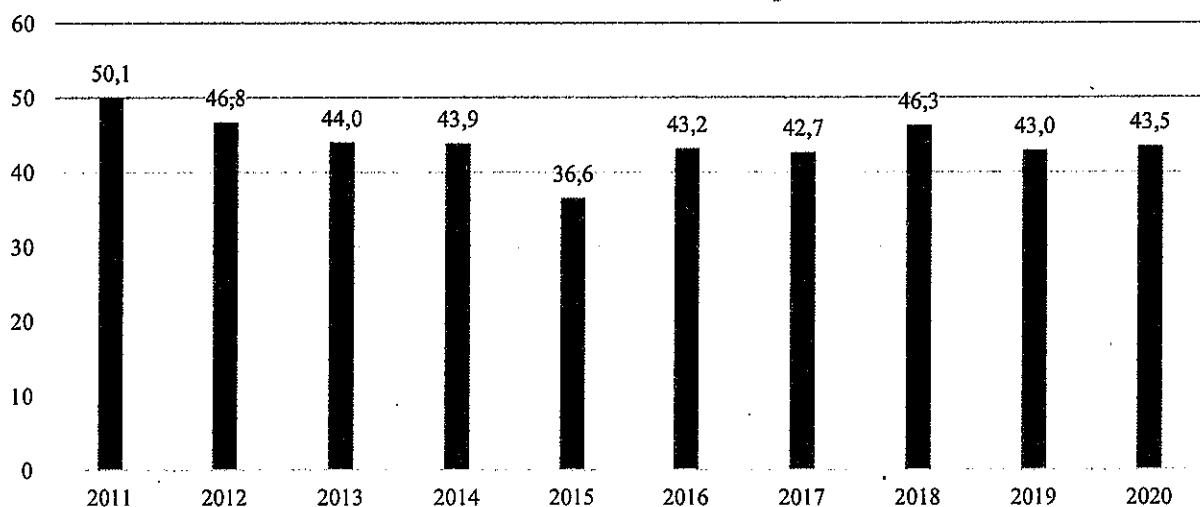

Figura 23. Dinamica volumelor de gaze naturale distribuite la 1 km de rețea în exploatare la OSD afiliați SA „Moldovagaz” în anii 2011-2020, mii m³/1 km

Conform rapoartelor prezentate de OSD afiliați SA „Moldovagaz”, la situația 01.01.2021 distribuția de gaze naturale se efectua pentru 753869 consumatori finali. Comparativ cu anul 2014 numărul instalațiilor de utilizare racordate la rețelele de distribuție ale OSD afiliați SA „Moldovagaz” a crescut cu circa 90,0 mii sau cu 13,6 %. Totodată concentrația medie a consumatorilor finali la 1 km de rețea de distribuție, din anul 2014 - (31,0) este într-o ușoară creștere la nivel de 1 % anual, iar volumele de gaze naturale distribuite în mediu unui consumator sunt de 1,34 mii m³ în an (Figurile 24 și 25).

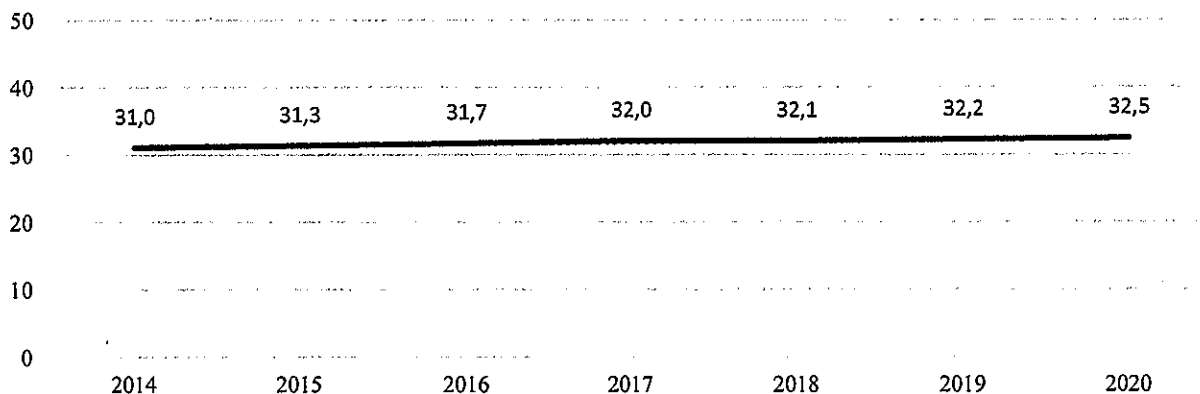

Figura 24. Concentrația medie a consumatorilor finali instalațiile de utilizare racordate la 1 km de rețea de distribuție la OSD afiliați SA „Moldovagaz” în anii 2014-2020, consumatori/1 km

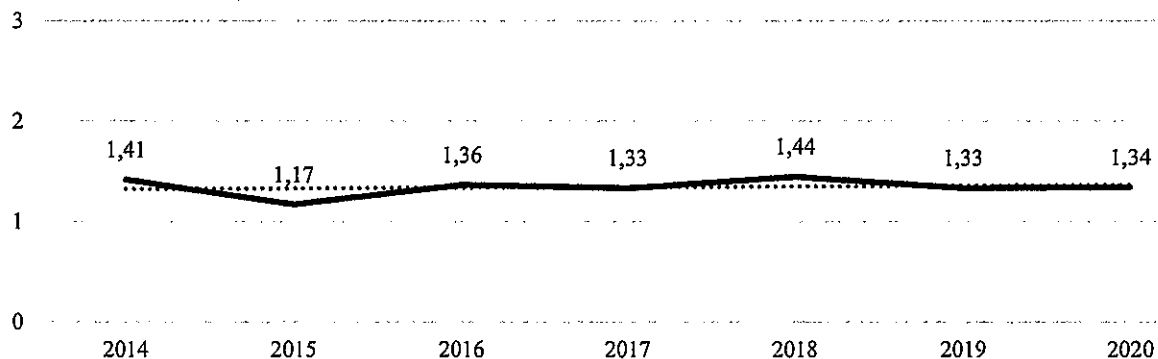

Figura 25. Volumul mediu de gaze naturale distribuit unui consumator la OSD afiliați SA „Moldovagaz” în anii 2014-2020, mii m³/consumator

În sectorul de gaze naturale al Republicii Moldova consumurile tehnologice și pierderile tehnice de gaze naturale (CTPT) au loc atât în rețelele de transport, cât și în rețelele de distribuție. Reducerea CTPT în sectorul de gaze naturale este un important obiectiv specific stabilit în Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2030, Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020” și este un indicator al activității eficiente a operatorilor de sistem. În acest context este de menționat că obiectivele țintă la acest capitol prevăd reducerea pierderilor de gaze naturale în rețelele de transport și de distribuție cu 39 %, având ca ani de control anul 2015 - către care era stabilită o reducere cu 20 %, iar către anul 2020 urma să fie atins nivelul de 39 %.

CTPT în rețelele de transport al gazelor naturale sunt generate la stațiile de comprimare, la stațiile de măsurare a gazelor naturale, la stațiile de predare, cât și în conducte. Începând cu anul 2011 în rețelele de transport al gazelor naturale ale SRL „Moldovatrangaz” este înregistrată o tendință evidentă de micșorare a volumelor de gaze naturale utilizate ca CTPT. În anul 2020 în rețelele de transport ale OST - SRL „Moldovatrangaz” au fost înregistrate CTPT de 5,4 mil. m³ sau cu 53,8 mil. m³ mai puțin decât în anul 2011, cu o micșorare a acestora de 90,9 % (Figura 26).

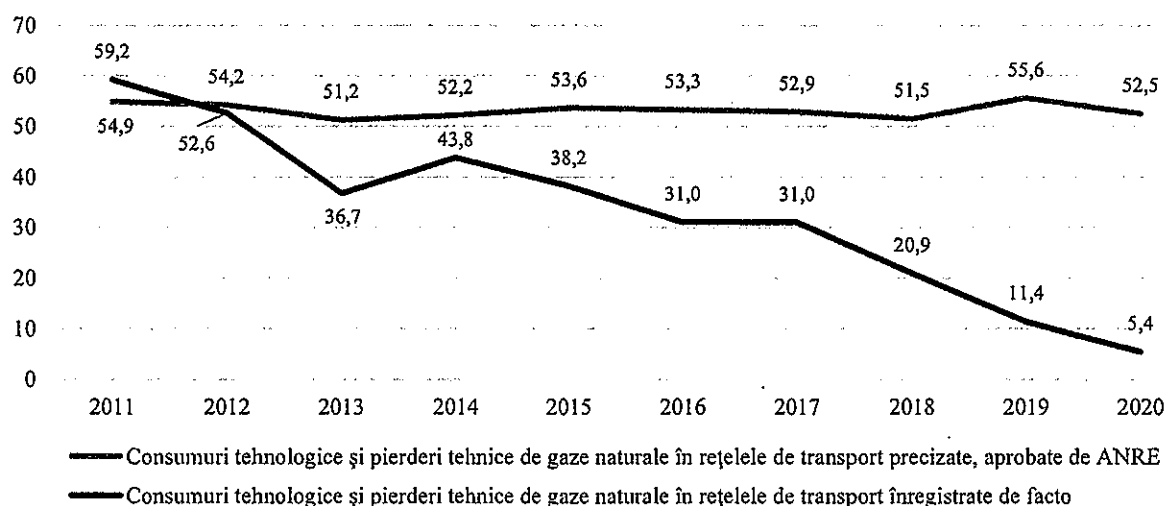

Figura 26. Dinamica consumurilor tehnologice și al pierderilor tehnice de gaze naturale în rețelele de transport ale SRL „Moldovatrangaz” în anii 2011-2020, mil. m³

Referitor la CTPT în rețelele de distribuție este de menționat că acestea au loc la exploatarea stațiilor și punctelor de reglare - măsurare, la funcționarea aparatelor de utilizare a gazelor naturale în aceste stații, în laboratoare și în cabinetele tehnice, cât și în conducte la reparația și purjarea lor. De asemenea, CTPT sunt cauzate de erorile constructive ale echipamentelor de măsurare și de corectarea condițiilor de stare a gazelor naturale. În perioada 2011-2020 la operatorii sistemelor de distribuție afiliați SA „Moldovagaz”, la fel, s-a înregistrat o dinamică pozitivă în reducerea CTPT de gaze naturale, astfel acestea s-au micșorat cu peste 26,3 mil. m³ sau cu 48,5 % (Figura 27).

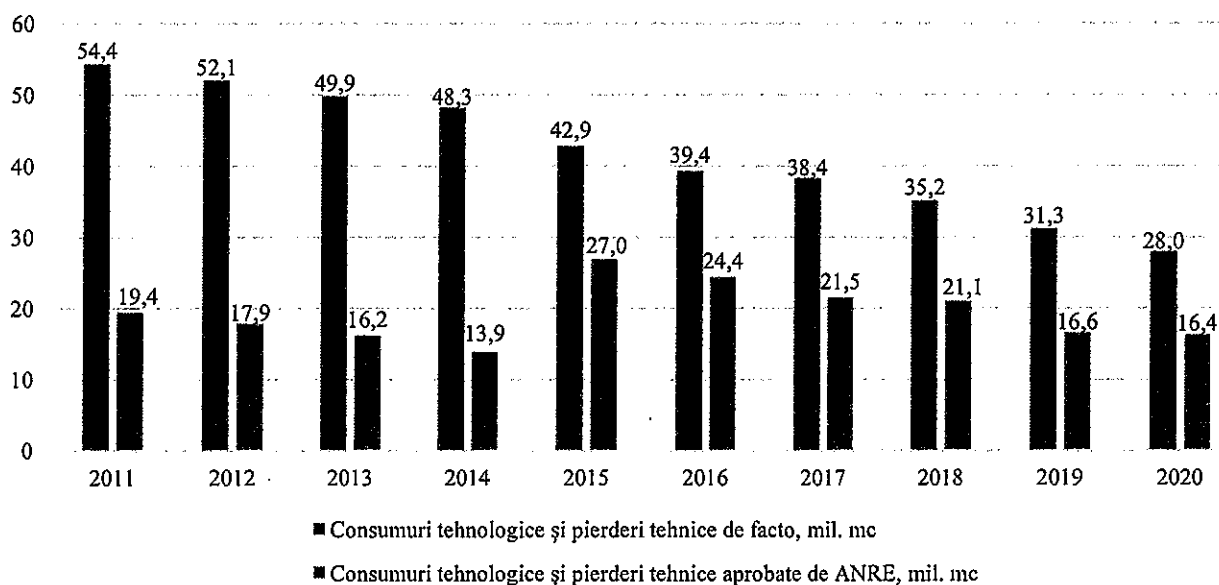

Figura 27. Dinamica consumurilor tehnologice și a pierderilor tehnice de gaze naturale în rețelele de distribuție ale OSD afiliați SA „Moldovagaz” în anii 2011-2020, mil. m³

Este de menționat că la capitolul consumurilor tehnologice și al pierderilor tehnice în rețelele de distribuție mai sunt necesare eforturi organizatorice și investiționale pentru a diminua pierderile de gaze naturale până la nivelul normativ aprobat de ANRE.

În perioada anilor 2014 - 2019, în conformitate cu prevederile legislației și a actelor normative de reglementare, ANRE a aprobat planurile de investiții ale titularilor de licențe din sectorul gazelor naturale în valoare totală de 1966,2 mil. lei, din care pentru activitatea de transport - 1462,7 mil. lei, pentru activitatea de distribuție - 471,4 mil. lei și pentru activitatea de furnizare a gazelor naturale - 32,0 mil. lei. Investițiile planificate și cele realizate de operatori și acceptate de ANRE în scopuri tarifare pe tipuri de activități sunt prezentate în Figurile 28 - 30.

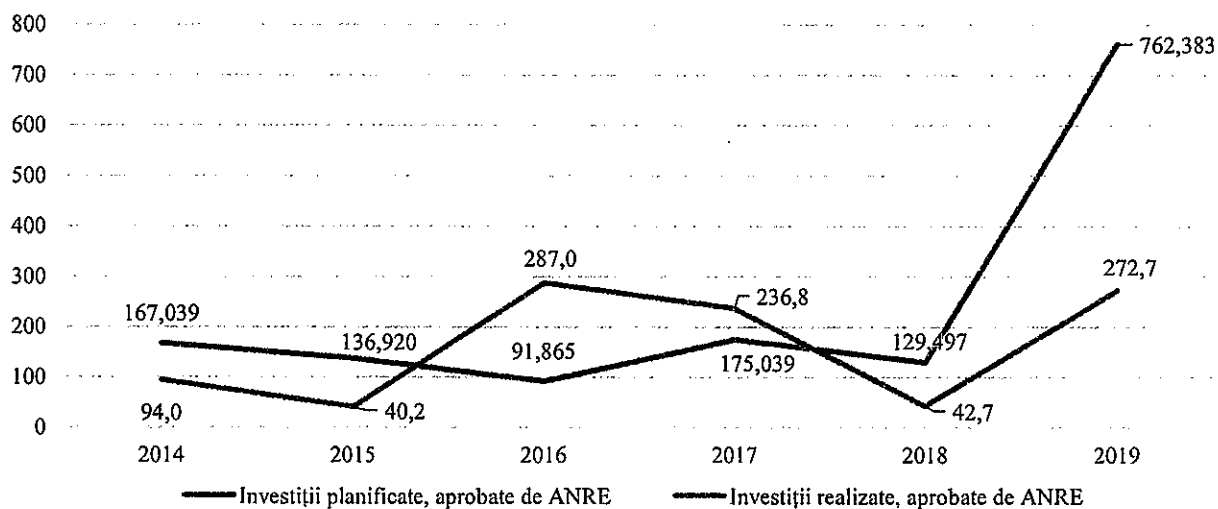

Figura 28. Dinamica investițiilor în activitatea de transport al gazelor naturale în anii 2014-2019, mil. lei

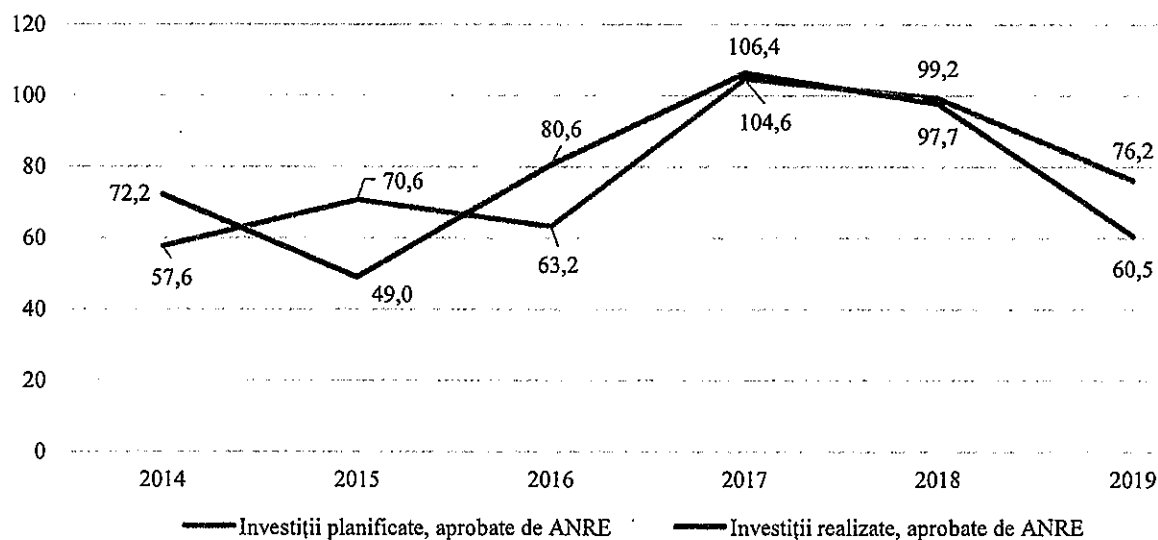

Figura 29. Dinamica investițiilor în activitatea de distribuție a gazelor naturale în anii 2014-2019, mil. lei

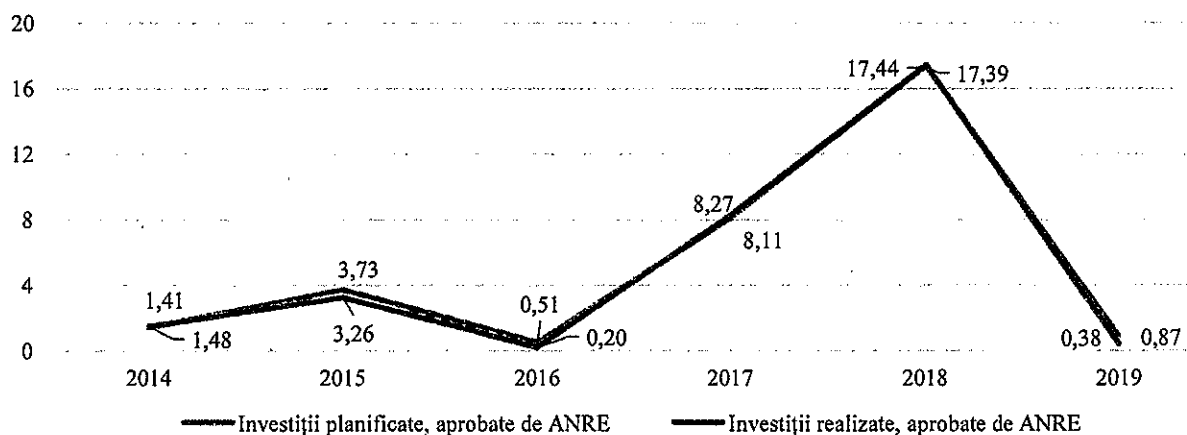

Figura 30. Dinamica investițiilor în activitatea de furnizare a gazelor naturale în anii 2014-2019, mil. lei

În perioada anilor 2014-2019 în sectorul gazelor naturale la activitatea de transport s-au planificat 74,4 % din totalul investițiilor, la activitatea de distribuție 24,0 %, iar la activitatea de furnizare a gazelor naturale - 1,6 %. Totodată, în această perioadă, în activitatea de transport al gazelor naturale s-au realizat de operatori și au fost acceptate de ANRE în scopuri tarifare 66,2 % din totalul investițiilor, în activitatea de distribuție - 31,7 %, iar în activitatea de furnizare a gazelor naturale - 2,1 %.

Pentru anul 2020 ANRE a aprobat planurile de investiții (modificate) ale titularilor de licențe cu o valoare totală de 1022,7 mil. lei. Din totalul investițiilor aprobate, 89,7 % revin la activitatea de transport al gazelor naturale, 10,0 % - la activitatea de distribuție, iar 0,3 % - la activitatea de furnizare a gazelor naturale. Conform art. 42, alin. (14) și art. 49, alin. (11) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale cât și a Regulamentului privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor, operatorii de sistem, anual până la 30 aprilie, urmează să prezinte raportul privind realizarea planului de investiții pentru anul precedent (2020), iar ulterior ANRE va aproba valoarea investițiilor realizate de titularii de licențe care vor fi recuperate prin tarif.

La fel, în anul 2020 ANRE a aprobat planurile modificate de dezvoltare a rețelelor de distribuție a gazelor naturale ale titularilor de licențe pentru anii 2020-2022. Aceste planuri de dezvoltare prevăd efectuarea investițiilor în următorii 3 ani de 454,7 mil. lei în circa 715 km de rețele de distribuție de diferite presiuni, în 165 de localități.

Pentru perioada investițională a anului 2021, ANRE a aprobat titularilor de licențe planurile anuale de investiții de 707,9 mil. lei, din care 539,7 mil. lei sau 76,2 % în activitatea de transport al gazelor naturale, 165,3 mil. lei sau 23,4 % în activitatea de distribuție a gazelor naturale și 2,8 mil. lei ce constituie 0,4 % în activitatea de furnizare a gazelor naturale.

Conform rapoartelor prezentate de titularii de licențe pentru distribuția gazelor naturale, la situația 01.01.2021 în Republica Moldova (fără unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului) din 1533 de localități, la rețelele de distribuție a gazelor naturale au acces 944 de localități ce constituie un nivel mediu de 61,9 %. Accesul este confirmat prin existența, în aceste localități, a rețelelor de distribuție a gazelor naturale la care sunt racordați consumatorii finali. Informația privind nivelul de acces la rețelele de gaze naturale al localităților din raioanele Republicii Moldova la situația 01.01.2021 (Figura 31).

În top-ul celor 10 raioane cu cel mai înalt nivel de acces la rețelele de gaze naturale, fără mun. Chișinău și Bălți, sunt: Criuleni, Dubăsari și Ștefan Vodă cu un nivel de 100 %; UTA Găgăuzia - 96,9 %; Taraclia - 96,2 %; Strășeni - 94,9 %; Cahul - 90,9 %; Anenii Noi - 88,9 %; Ialoveni - 88,2 % și raionul Călărași - 86,4 %. Sub nivelul mediu sunt 13 raioane, iar cele 5 raioane cu nivelul cel mai scăzut de acces la rețelele de gaze naturale sunt: Fălești - 19,7 %; Hîncești și Ungheni cu 27,0 %; Glodeni - 28,6 % și Cantemir cu 31,4 %.

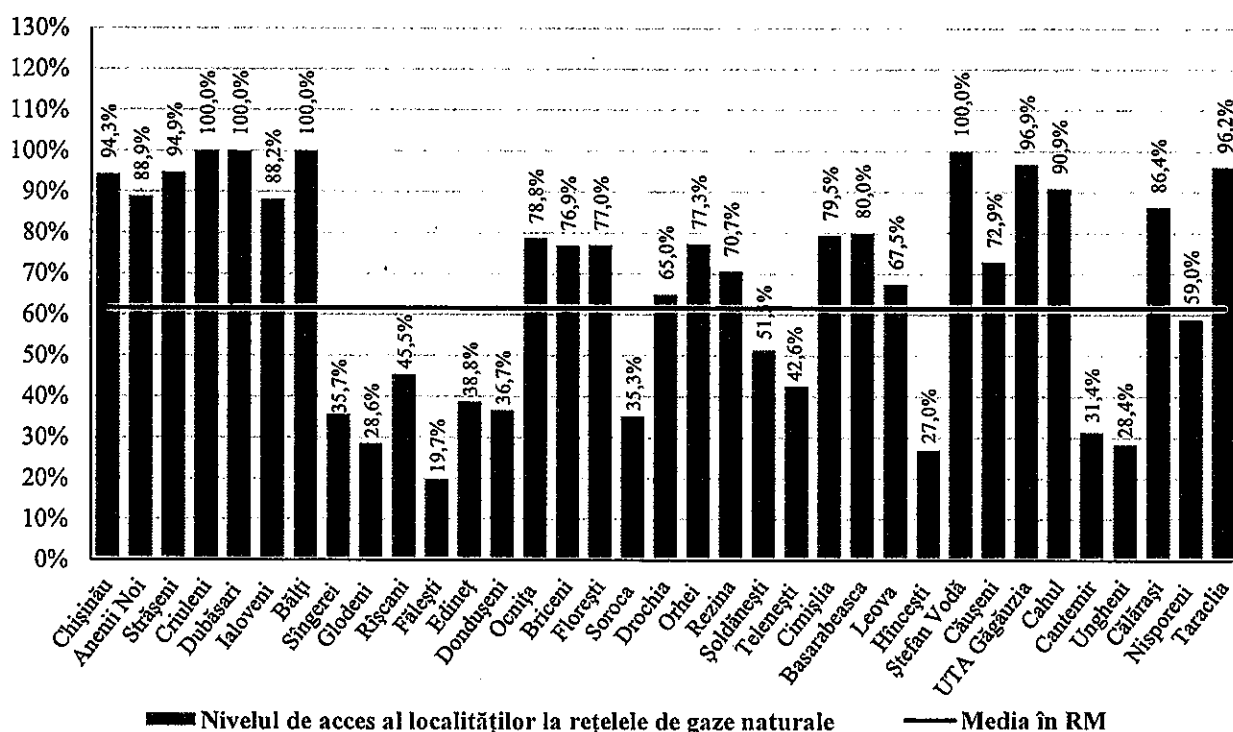

Figura 31. Nivelul de acces al localităților la rețelele de gaze naturale în raioanele Republicii Moldova, la 01.01.2021

Din 944 de localități, în care există rețele de distribuție a gazelor naturale, în 895 de localități (94,8 %) își desfășoară activitatea de distribuție a gazelor naturale cei 12 operatori ai sistemelor de distribuție afiliați SA „Moldovagaz”, iar alți 5 titulari de licențe pentru distribuția gazelor naturale își exercită funcțiile în 49 de localități (5,2 %) (Tabelul 18).

Tabelul 18. Activitatea titularilor de licențe pentru distribuția gazelor naturale în localități, la 01.01.2021

Titulari de licențe pentru distribuția gazelor naturale	Localități cu acces la RDGN			din care:					
	Total		Nivel de acces la rețelele de gaze naturale, %	Municipii		Orașe		Satete și comune	
	Localități	Cota, %		Total	Nivel de acces, %	Total	Nivel de acces, %	Total	Nivel de acces, %
Afiliați SA „Moldovagaz” - 12 titulari de licență	895	94,8%	58,4%	10	90,9%	41	93,2%	844	57,1%
Alți 5 titulari de licență, inclusiv:	49	5,2%	3,2%	1	9,1%	2	4,5%	46	3,1%
1 ÎM „Rotalin Gaz Trading” SRL	41	4,3%	2,7%	1	9,1%	1	2,3%	39	2,6%
2 „Darnic-Gaz” SA	1	0,1%	0,1%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,1%
3 ÎCS „Nord Gaz Sîngerei” SRL	1	0,1%	0,1%	0	0,0%	1	2,3%	0	0,0%
4 SRL „BV Group Company”	5	0,5%	0,3%	0	0,0%	0	0,0%	5	0,3%
5 SRL „Compania Doboș”	1	0,1%	0,1%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,1%
TOTAL	944	100,0%	61,6%	11	100,0%	43	97,7%	890	60,2%

Comparativ cu anul 2019, în anul 2020 nivelul de acces al localităților la rețelele de distribuție a gazelor naturale a crescut cu 0,7 %. Așadar, în toate 11 municipii există accesul la rețelele de gaze naturale, în orașe nivelul de acces este de 97,7 %, iar unicul oraș care nu are acces la rețelele de gaze

naturale este orașul Cornești din raionul Ungheni. Numărul satelor și comunelor, care au acces la rețelele de distribuție a gazelor naturale, în anul 2020, este de 890 sau un nivel de 60,2 %, în creștere cu 10 localități. Activitatea în aceste 10 localități o desfășoară SRL „Cimișlia-gaz” (s. Sagaidac din raionul Cimișlia), SRL „Ungheni-gaz” (s. Buzduganii de Jos din raionul Ungheni, s. Băcșeni, s. Brătuleni, s. Isăicani din raionul Nisporeni), cât și SRL „Orhei-gaz” (s. Negureni și s. Hirișeni din raionul Telenești, la fel s. Brănești, s. Vîprova și s. Mana din raionul Orhei).

5.1.2. Tarifele și prețurile reglementate la gazele naturale

În anul 2020 ANRE a examinat solicitarea S.A. „Moldovagaz” privind ajustarea prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale. Astfel, în conformitate cu prevederile Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale și Metodologia de calculare și aplicare a tarifelor și prețurilor reglementate la gazele naturale, aprobată prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 678/2014 (cu modificările și completările ulterioare), ANRE a aprobat prețurile la gazele naturale furnizate de S.A. „Moldovagaz” în punctele de intrare în rețelele de transport al gazelor naturale, în punctele de ieșire din rețelele de transport al gazelor, în punctele de ieșire din rețelele de distribuție a gazelor naturale de înaltă presiune, în punctele de ieșire din rețelele de distribuție a gazelor naturale de medie presiune și în punctele de ieșire din rețelele de distribuție a gazelor naturale de joasă presiune. În funcție de volumele furnizate și costurile reglementate, prețurile pentru furnizarea gazelor naturale au fost diminuate de la 6,8% până la 12,2% comparativ cu prețurile reglementate, aprobate de către ANRE în anul 2018.

Factorii determinanți asupra impactului cumulativ de micșorare a prețurilor la gazele naturale furnizate au constituit: diminuarea prețului mediu anual de procurare a gazelor naturale importate, modificarea cursului de schimb al monedei naționale, diminuarea ratei de rentabilitate a furnizorului. Reprezentarea grafică a evoluției tarifelor medii pentru gazele naturale furnizate consumatorilor este demonstrată în Figura 32.

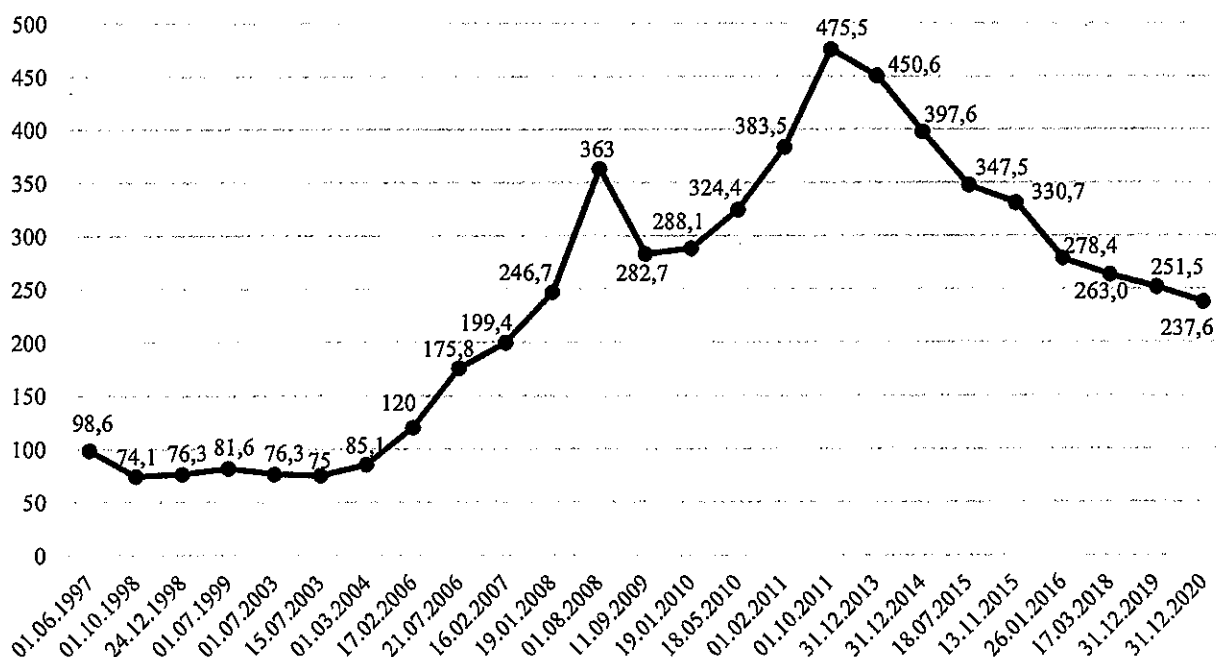

Figura 32. Evoluția tarifelor medii la gazele naturale în 1997-2020, \$/1000 m³

5.1.3. Calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale

Prezentul raport cuprinde o analiză a calității serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale prestate de către titularii de licențe, pornind de la indicatorii de calitate definiți în noua redacție a **Regulamentului cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale**, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 422/2019 din 22.11.2019 (în continuare – Regulament).

Necesitatea monitorizării și evaluării integrate a performanței serviciului de transport și de distribuție a gazelor naturale a determinat stabilirea în noua redacție a Regulamentului a unor indicatori de calitate suplimentari, care se referă la fiecare dintre componentele activității desfășurate de către operatorii de sistem (în continuare – OSD și OST), respectiv: continuitatea livrării gazelor naturale, informarea consumatorilor despre întreruperi, calitatea și regimurile de livrare a gazelor naturale, racordarea și reconectarea la rețeaua de gaze naturale, durata medie de procesare a reclamațiilor/sesizărilor adresate de către consumatorii finali și/sau utilizatorii de sistem.

Indicatorii menționați au fost structurați în:

indicatori de calitate generali – care permit evaluarea calității serviciilor prestate de operatorii sistemului de transport și/sau distribuție, și care se calculează la nivel de întreprindere, respectiv pentru nerespectarea valorilor limită stabilite în Regulament, ANRE este în drept să reducă tarifele reglementate pentru serviciul de transport și/sau pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale cu **până la 10% din valoarea tarifului respectiv**;

indicatori de calitate garantați – care permit evaluarea calității serviciilor prestate de operatorii sistemului de transport și/sau de distribuție în raport cu fiecare utilizator de sistem. În cazul nerespectării acestor indicatori, consumatorii finali/utilizatorii de sistem afectați au dreptul de a beneficia de **compensații bănești individuale**, care urmează a fi achitate de către operatorul de sistem respectiv.

Conform prevederilor Regulamentului, OSD și OST au prezentat ANRE în modul și termenul stabilit rapoarte privind valorile indicatorilor de calitate înregistrate în anul de activitate 2020, care se referă la:

- **Continuitatea livrării gazelor naturale** (valorile SAIDI și SAIFI, registrele întreruperilor programate și neprogramate);
- **Calitatea comercială a serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale** (eliberarea avizului de racordare solicitanților, racordarea și reconectarea la rețeaua de gaze naturale, durata medie de procesare a reclamațiilor/sesizărilor).

Indicatorii care reflectă aceste aspecte asigură o cuantificare a calității serviciului prestat și o imagine de ansamblu asupra activității desfășurate.

Analiza calității serviciilor s-a efectuat în baza datelor reflectate în rapoartele prezentate de către titularii de licențe din sectorul gazelor naturale – 20 operatori ai sistemului de distribuție și 1 operator al sistemului de transport (* a se vedea mențiunea).

*Mențiune - dintre cei doi operatori de sistem, deținători ai licenței pentru transportul gazelor naturale, doar SRL „Moldovatrangaz” a prezentat date cu privire la indicatorii de calitate realizați pentru anul de activitate 2020, în timp ce „Vestmoldtrangaz” SRL a informat despre faptul că pe parcursul anului de referință, întreprinderea nu a avut activitate operațională de transport al gazelor naturale.

Continuitatea livrării gazelor naturale

Operatorul de sistem este obligat să asigure continuitatea livrării gazelor naturale consumatorilor finali și utilizatorilor de sistem, în conformitate cu valorile indicatorilor de calitate. Pentru a asigura consumatorilor finali livrarea gazelor naturale în mod continuu și fiabil, operatorii de sistem au dreptul să limiteze și/sau să întrerupă prestarea serviciului de distribuție/transport pentru timpul necesar executării lucrărilor de dezvoltare, reabilitare, reparație, exploatare, modernizare a rețelei de gaze.

1. Valorile SAIDI și SAIFI

Pentru evaluarea continuității serviciului, suplimentar indicatorilor garanți de calitate utilizați în acest scop (numărul anual și durata întreruperilor programate/neprogramate), Regulamentul stabilește și indicatori generali de calitate: SAIDI - durata medie a întreruperii în rețeaua de distribuție a gazelor naturale și SAIFI - frecvența medie a întreruperilor în rețeaua de distribuție.

Indicatorii generali de calitate se înregistrează și se calculează anual doar de către operatorii sistemului de distribuție, în baza informației cu privire la întreruperile înregistrate. Indicatorii generali de continuitate (SAIDI și SAIFI) se calculează în funcție de durata întreruperii, numărul de consumatori afectați și numărul de consumatori finali deserviți de întreprindere în perioada de referință.

Pentru anul 2020, durata medie a întreruperii neprogramate și programate produse în rețelele de distribuție a gazelor naturale ale OSD, conform pct. 8 din Regulament, au constituit următoarele valori:

Tabelul 19. Durata medie a întreruperii neprogramate și programate produse în rețelele de distribuție a gazelor naturale ale OSD

Întreprindere	SAIDI (întreruperi neprogramate) min			SAIDI (întreruperi programate) min
	AC (alte cauze)	AT (acțiunea terților)	FM (forță majoră)	
1. SRL „Chișinău-gaz”	1.66	0.02	0.02	15.65
2. SRL „Bălți-gaz”	0.1	12.21	0.59	96.48
3. SRL „Edineț-gaz”	1.51	2.39	1.35	450.79
4. SRL „Florești-gaz”	0.00	1.23	0.00	356.42
5. SRL „Orhei-gaz”	0.00	0.44	0.00	82.01
6. SRL „Cimișlia-gaz”	0.00	5.6	0.48	2275.2
7. SRL „Ștefan Vodă-gaz”	0.00	172.74	0.00	24.37
8. SRL „Găgăuz-gaz”	8.73	54.26	3.23	3892.92
9. SRL „Cahul-gaz”	6.08	23.83	0.00	1155.87
10. SRL „Taraclia-gaz”	0.00	13.59	0.00	2236.01
11. SRL „Ungheni-gaz”	0.00	12.82	0.02	567.16
12. SRL „Ialoveni-gaz”	0.52	26.05	0.00	483.84

Valorile SAIDI înregistrate de operatorii sistemului de distribuție în anul de activitate 2020 vor servi pentru crearea bazei de date statistice cu privire la întreruperi, care ulterior va fi luată în considerare de către ANRE la stabilirea și aprobarea (pentru fiecare OSD separat) limitelor admisibile ale indicatorului SAIDI, începând cu 1 ianuarie 2022.

2. Întreruperi programate (ÎP)

La nivelul anului 2020, în rezultatul analizei datelor raportate, constatăm operarea a 3070 întreruperi programate (cu 1181 cazuri mai mult comparativ cu anul 2019 și, cu 1042 mai mult ca în 2018), legate de executarea lucrărilor de întreținere a rețelei de gaze naturale, reparații curente, racordare și modernizare – lucrări necesare pentru exploatarea fiabilă a rețelei.

Din numărul total de întreruperi, 3063 cazuri (99.7%) au fost înregistrate de către operatorii de sistem afiliați S.A. „Moldovagaz” și 7 cazuri (0.3%) de alți operatori de sistem, în timp ce 6 titulari de licențe („Candelux Com” SRL, ÎCS „Nord Gaz Sîngerei” SRL, „Pielart-Service” SRL, „Proalfa-Service” SRL, SRL „Compania Doboș” și FPC „Lăcătuș” SRL) nu au operat nicio întrerupere cu caracter planificat. Cele mai multe întreruperi programate au fost înregistrate la SRL „Chișinău-gaz” – 862 întreruperi, ceea ce constituie 28% din totalul de cazuri pe țară, fiind urmată de SRL „Găgăuz-gaz” – cu 333 cazuri, sau în expresie procentuală 10.8%.

Tabelul 20. Date cu privire la întreruperile programate din rețelele de distribuție a gazelor naturale, anul 2020

Total pe țară	Total întreruperi	Durata admisibilă					
		8 ore	36 ore	48 ore	72 ore	120 ore	<120 ore
	3070	584	2169	185	80	52	0
	100%	19%	70.7%	6%	2.6%	1.7%	
OSD afiliați S.A. „Moldovagaz”	3063	583	2163	185	80	52	
	99.7%						
Alți OSD	7	1	6	0	0	0	
	0.3%						

În partea ce vizează *Durata întreruperilor*, constatăm respectarea cerințelor privind indicatorul respectiv de către toți titularii de licențe respondenți. Operatorii sistemului de distribuție au raportat încadrarea în limitele admisibile a duratei întreruperilor programate specificate pentru fiecare tip de lucrări în parte, cu lichidarea ulterioară a lor în termen normativ și în proporție deplină. La nivel de țară, situația este reprezentată în felul următor: 19% - întreruperi cu durata de 8 ore; 70.7% - cu durata de 36 ore; 6% - cu durata de 48 ore, 2.6% - cu durata de 72 ore, și cu durata de 120 ore - au fost înregistrate 1.7% din numărul total de întreruperi operate.

Analizând indicatorii de continuitate realizați în 2020, concluzionăm că toți OSD au îndeplinit condiția pentru performanța indicatorului aferent obligației operatorilor de sistem de a relua livrarea gazelor naturale către consumatorii finali și/sau utilizatorii de sistem în termen normativ.

În termenele și condițiile stabilite de Regulament, operatorii de sistem sunt obligați să **informeze din timp consumatorii proprii despre data și durata sistării livrării gazelor naturale**. Informarea trebuie să fie clară, corectă și deplină.

În rezultatul analizei informației prezentate de către operatorii sistemelor de distribuție a gazelor naturale, se conturează o situație similară celei privind indicatorul de calitate *Durata întreruperilor*. Toți OSD au respectat cerințele referitor la informarea consumatorilor finali deserviți despre sistarea livrării gazelor naturale. Informația respectivă a fost pusă la dispoziția consumatorilor prin metodele prevăzute în actul de reglementare: afișarea anunțurilor la limita de proprietate a consumatorilor finali și/sau utilizatorilor de sistem; anunțuri publice realizate prin intermediul mass-media, prin poștă/poșta electronică sau fax (pentru consumatorii noncasnici). În unele cazuri, informația dată a fost plasată pe pagina web oficială a întreprinderii.

Comunicarea cu privire la întreruperi a fost făcută cu 3 zile calendaristice anterior întreruperii programate, indicându-se motivul, data și ora întreruperii, precum și data/ora reluării prestării serviciului.

3. Întreruperi neprogramate (ÎN)

Responsabilitatea pentru continuitatea serviciului poate fi pusă în seama operatorilor de sistem doar parțial, deoarece din totalul întreruperilor produse în rețea, nu toate au loc din culpa acestora. În cazurile în care este periclitată sănătatea/viața oamenilor ori integritatea bunurilor, pentru prevenirea sau extinderea avariilor în instalațiile/echipamentele rețelei de transport/distribuție și alte situații cu caracter de urgență, operatorului de sistem îi revine obligația de a sista serviciul de livrare a gazelor naturale către utilizatori, urmând să depună toate eforturile pentru reducerea duratei întreruperilor.

În baza informațiilor prezentate de titularii de licențe, constatăm că pe parcursul anului de referință au fost înregistrate 473 de întreruperi neprogramate, dintre care 463 sau 98% - la operatorii sistemului de distribuție afiliați S.A. „Moldovagaz” și 10 cazuri sau 2% - alți operatori.

Dacă în anul de activitate 2018 numărul întreruperilor neprogramate înregistrate (149 cazuri) au cunoscut o scădere considerabilă de 61% comparativ cu anul 2017 (248 cazuri), concluzionăm că începând cu anul 2019, valoarea înregistrată indică o creștere a sistărilor cu caracter avariat. Pentru anul 2019, fiind înregistrată o creștere cu 32.8% comparativ cu anul 2018, iar pentru anul de referință 2020, s-a înregistrat o creștere cu 58.1% comparativ cu anul precedent.

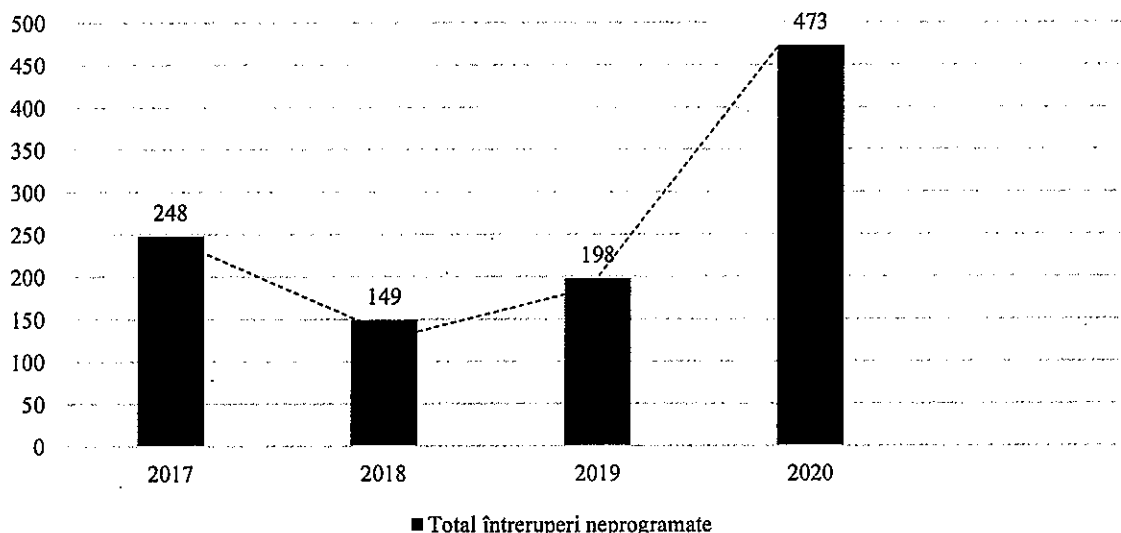

Figura 33. Dinamica întreruperilor neprogramate pe parcursul perioadei 2017-2020

Lider la capitolul dat este operatorul sistemului de distribuție SRL „Cahul-gaz”, care a înregistrat un număr de 181 întreruperi avariate, din care 179 întreruperi au avut o durată de până la 36 ore.

Pe parcursul primilor ani (perioada anilor 2011-2015) de la momentul punerii în aplicare a reglementărilor privind calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale prestate de către operatorii de sistem (OST și OSD), în repetate rânduri s-a constatat neexecutarea obligației de informare a consumatorilor despre întreruperile neprogramate. Dacă pentru anul 2015, SRL „Chișinău-gaz” în cazul celor 10 întreruperi neprogramate înregistrate și SRL „Găgăuz-gaz”-139 întreruperi neprogramate, au raportat despre nerespectarea cerinței de informare a consumatorilor afectați despre întreruperile respective, atunci, pentru perioada 2016-2020 datele comunicate de toți operatorii de sistem denotă o redresare a situației. Consumatorii finali și/sau utilizatorii de sistem au fost informați în măsură deplină cu privire la motivul întreruperii și termenul preconizat pentru reluarea serviciului.

Referitor la continuitatea serviciului de transport al gazelor naturale, operatorul de sistem SRL „Moldovatrangaz” a raportat operarea a 2 întreruperi planificate – cu durata de 11 și, respectiv, 48

de ore (realizate din necesitatea desfășurării lucrărilor profilactice planificate), cu înștiințarea preventivă a operatorilor sistemelor de distribuție racordați la rețeaua de transport al gazelor naturale, precum și 3 întreruperi neprogramate.

Tabelul 21. Informații cu privire la întreruperile programate/neprogramate realizate de operatorul sistemului de transport SRL „Moldovatrangaz”, perioada 2018-2020

MTG	2018					2019					2020				
	IP				IN	IP				IN	IP				IN
Durata (ore)	≤ 24	≤ 48	≤ 72	≤ 120	-	≤ 24	≤ 48	≤ 72	≤ 120	-	≤ 24	≤ 48	≤ 72	≤ 120	-
Nr. de întreruperi	-	1	3	5	-	1	1	4	1	-	1	1	-	-	3
	Total=9					Total=7					Total=5				

Notă: MTG- SRL „Moldovatrangaz”, IP – întreruperi programate, IN – întreruperi neprogramate

Totalizând informația prezentată, poate fi concluzionat faptul respectării de către titularii de licență a prevederilor Regulamentului privind *continuitatea serviciului*:

- întreruperile programate au fost realizate cu informarea prealabilă (în termen normativ de 3 zile calendaristice) a consumatorilor finali și/sau utilizatorilor de sistem și lichidate în termenul prevăzut de Regulament;
- întreruperile neprogramate denotă o redresare a situației din anii precedenți. Operatorii de sistem au acționat în vederea eficientizării activității echipelor operative, reușind astfel reducerea duratei întreruperilor, lichidarea incidentelor fără depășirea termenelor reglementate, reducerea gradului de afectare a consumatorilor finali și utilizatorilor de sistem.

Suplimentar, în perioada de referință s-a reușit și îmbunătățirea evidenței consumatorilor finali/utilizatorilor de sistem afectați de întreruperi. Dacă în anii precedenți au fost constatate erori privind evidența situațiilor descrise în Regulament, pentru anul de activitate 2019 și anul 2020 inclusiv, toți OSD au raportat cu exactitate datele solicitate de ANRE.

Calitatea și regimurile de livrare a gazelor naturale

Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 422/2019 din 22.11.2019, stabilește obligația operatorilor de sistem de a asigura livrarea gazelor naturale utilizatorilor de sistem, la parametrii de calitate a gazelor naturale, stabiliți în standardele de calitate aprobate de organismul național de standardizare.

În vederea aplicării indicatorilor de calitate și monitorizării situației privind calitatea și regimurile de livrare a gazelor naturale, în noua versiune a Regulamentului este prevăzută și obligația operatorilor de sistem de a raporta date cu privire la numărul de reclamații ale consumatorilor finali cu privire la presiunea gazelor naturale adresate operatorului, precum și numărul de reclamații procesate în termen normativ. Concomitent, a fost modificat și termenul reglementat sau durata admisibilă de procesare a reclamațiilor referitor la nerespectarea nivelului necesar al presiunii gazelor naturale – termenul de 30 de zile calendaristice a fost substituit cu 15 zile lucrătoare. Adicional, au fost introduse și compensații bănești care urmează a fi achitate consumatorilor afectați pentru depășirea/nerespectarea termenului normativ, prevăzut pentru:

- verificarea la fața locului a presiunii gazelor naturale și remedierea situațiilor de livrare a gazelor naturale de calitate necorespunzătoare;
- procesarea și oferirea unui răspuns reclamantului.

Compensațiile vor constitui:

- suma fixă în valoare de 100 lei;
- suplimentar, 25 lei pentru fiecare zi calendaristică de întârziere de la data expirării termenului prevăzut de Regulament.

Potrivit datelor prezentate de respondenți, doar 4 din cei 20 de operatori ai sistemului de distribuție au raportat despre înregistrarea reclamațiilor în care a fost invocată problema nivelului de presiune a gazelor naturale livrate. Reclamațiile parvenite în adresa OSD au fost procesate în termen normativ, cu respectarea procedurii de examinare prevăzută de Regulament.

Reieșind din totalul de adresări survenite la ANRE în anul 2020 pentru sectorul gaze naturale, niciuna nu se referă la calitatea și regimurile de livrare a gazelor naturale.

Calitatea relațiilor dintre operatori și consumatorii finali/utilizatorii de sistem

Calitatea relațiilor dintre operatori și consumatorii finali și/sau utilizatorii de sistem, în sensul Regulamentului aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 422/2019 din 22.11.2019, se apreciază în baza următorilor indicatori de calitate:

- eliberarea avizului de racordare solicitanților;
- racordarea la rețeaua de gaze naturale;
- reconectarea instalației de utilizare a consumatorilor finali la rețeaua de gaze naturale.

1.1 Eliberarea avizului de racordare la rețelele de distribuție a gazelor naturale

Potrivit pct. 52 din Regulament, operatorul de sistem are obligația de a răspunde la cererea solicitantului, pentru eliberarea avizului de racordare, în termen de cel mult 15 zile calendaristice (*în noua redacție a Regulamentului termenul de **15 zile lucrătoare** a fost substituit cu **15 zile calendaristice**) de la data înregistrării cererii. Răspunsul poate fi eliberarea/expedierea avizului de racordare sau eliberarea/expedierea refuzului argumentat de a elibera avizul de racordare solicitat.

În cazul în care operatorul de sistem va depăși termenul normativ prevăzut pentru prezentarea unui răspuns (eliberarea avizului sau refuzul argumentat de a elibera avizul de racordare), intervine obligația acestuia de a achita următoarele compensații bănești solicitantului:

- 1) o sumă fixă în valoare de:
 - 300 lei, de către OST
 - 100 lei, de către OSD
- 2) suplimentar, pentru fiecare zi calendaristică de întârziere, începând cu a 16-a zi calendaristică de la data înregistrării cererii privind eliberarea avizului de racordare:
 - 50 lei, de către OST
 - 10 lei, de către OSD

Ca urmare a examinării datelor reflectate în rapoartele prezentate de către operatorii de sistem, se constată conformarea operatorilor cu cerințele stabilite. În anul 2020, solicitanții avizelor de racordare au înaintat către OSD **19462 cereri** pentru eliberarea avizului de racordare, dintre care **18736** sau **96.3%** au fost depuse la operatorii sistemelor de distribuție afiliați S.A. „Moldovagaz” și **726** cereri sau **3.7%** la alți OSD.

Termenul normativ de 15 zile calendaristice privind eliberarea avizului de racordare a fost respectat în cazul a 19395 de solicitări, din totalul de cereri înregistrate, ceea ce constituie în expresie procentuală – 99.7%. Din numărul total de refuzuri în eliberarea avizelor de racordare, 678 au fost

întocmite de către S.R.L. „Chișinău-gaz”, care a invocat drept motiv lipsa de capacitate tehnică a rețelei de distribuție a gazelor naturale existentă.

1.2 Racordarea instalației de utilizare la rețeaua de gaze naturale

Referitor la indicatorul de calitate *Racordarea*, situația existentă este reflectată în Tabelul 22.

Tabelul 22. Racordarea la rețeaua de gaze naturale, anul 2020

Total pe țară	Total cereri de racordare	Realizate:	
		În termen normativ (4 zile lucrătoare)	După 4 zile
	17615	16926	689
		96.1%	3.9%
Operatorii de sistem afiliați S.A. „Moldovagaz”	16445	15756	689
		93.1%	3.9%
Alți operatori ai sistemului de distribuție	1170	1170	0
		6.9%	

În anul 2020 s-a înregistrat o creștere a numărului de cereri de racordare la rețelele de gaze naturale – creștere generată în principal de extinderea rețelelor de distribuție a gazelor naturale, de fenomenul dezvoltării imobiliare, dar și de orientarea noilor consumatori către utilizarea gazelor naturale în locul altor combustibili tradiționali. Astfel, din datele raportate de către titularii de licențe pentru distribuția gazelor naturale, se constată că au fost depuse 17615 cereri de racordare la rețeaua de gaze naturale, ceea ce constituie o creștere de 16.1% față de anul 2019, tendință continuată din 2019 față de anul de activitate 2018. Din numărul total de solicitări înaintate, 96.1% sau 16926 cazuri au fost realizate cu respectarea termenului normativ de 4 zile lucrătoare. În cazul celorlalte 689 de solicitări sau 3.9% din totalul cazuri înregistrate pe țară (cazuri înregistrate de către S.R.L. „Chișinău-gaz”), racordarea la rețeaua de gaze naturale a fost efectuată cu depășirea termenului normativ prevăzut de Regulament. Conform argumentelor justificative aduse de către operatorul de sistem S.R.L. „Chișinău-gaz”, motivul înregistrării unui indicator de calitate (afereant obligației de a conecta instalația de racordare a solicitantului la rețeaua de gaze naturale în termen de 4 zile lucrătoare) cu o valoare de 88.9%, l-a constituit neachitarea de către solicitanți a tarifului de punere sub presiune a instalației de utilizare într-un termen restrâns, ce ar permite operatorului racordarea instalațiilor în 4 zile conform Regulamentului.

1.3 Reconectarea instalației de utilizare la rețeaua de gaze naturale

Operatorul de sistem este în drept să deconecteze de la rețeaua de gaze naturale instalațiile de gaze naturale ale consumatorului final/utilizatorului de sistem în cazul neonorării obligațiilor de plată, a conectării neautorizate a aparatelor sau a instalațiilor de gaze naturale la rețeaua de gaze naturale, în cazul consumului de gaze naturale prin evitarea echipamentului de măsurare, refuzul nemotivat al consumatorului final de a acorda accesul personalului operatorului de sistem la locul de consum, pentru citirea indicațiilor echipamentului de măsurare, montarea/demontarea echipamentului de măsurare în scopul verificării metrologice periodice, expertizei metrologice, în cazul punerii în pericol a persoanelor, bunurilor sau mediului, precum și în alte situații prevăzute expres în Regulamentul privind racordarea la rețelele de gaze naturale și prestarea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 112/2019 din 19.04.2019.

Reconectarea instalațiilor de gaze naturale ale consumatorului final urmează a fi efectuată în termen de cel mult 2 zile lucrătoare de la data depunerii cererii de reconectare, după înlăturarea motivului de deconectare și achitarea de către consumatorul final a tarifului pentru reconectare.

***Se interzice perceperea tarifului pentru reconectare în cazul în care, deconectarea instalațiilor de gaze naturale ale consumatorului final a avut loc din vina furnizorului sau operatorului de sistem.**

La capitolul *Reconectarea instalației de utilizare la rețeaua de gaze naturale*, în rezultatul evaluării activității operatorilor de sistem, în baza datelor colectate, coroborate cu prevederile Regulamentului, se constată o respectare a valorii reglementate (2 zile lucrătoare) în proporție de 99.8%.

Cu excepția S.R.L. „Chișinău-gaz”, toți titularii de licență au comunicat despre faptul că reconectarea instalațiilor de utilizare ce aparțin consumatorilor finali/utilizatorilor de sistem a avut loc în proporție deplină și cu respectarea termenului normativ de 2 zile lucrătoare.

Cu referire la operatorul de sistem S.R.L. „Chișinău-gaz”, din totalul de 1917 de cereri privind reconectarea instalației de utilizare la rețeaua de gaze naturale, a fost efectuată reconectarea în termen normativ pentru un număr de 1907 de cazuri înregistrate, în timp ce 10 cazuri de reconectare la rețeaua de gaze naturale au avut loc cu depășirea termenului de 2 zile lucrătoare – motivul invocat fiind lipsa/imposibilitatea accesului personalului OSD la locul de consum pentru efectuarea lucrărilor de reconectare preconizate.

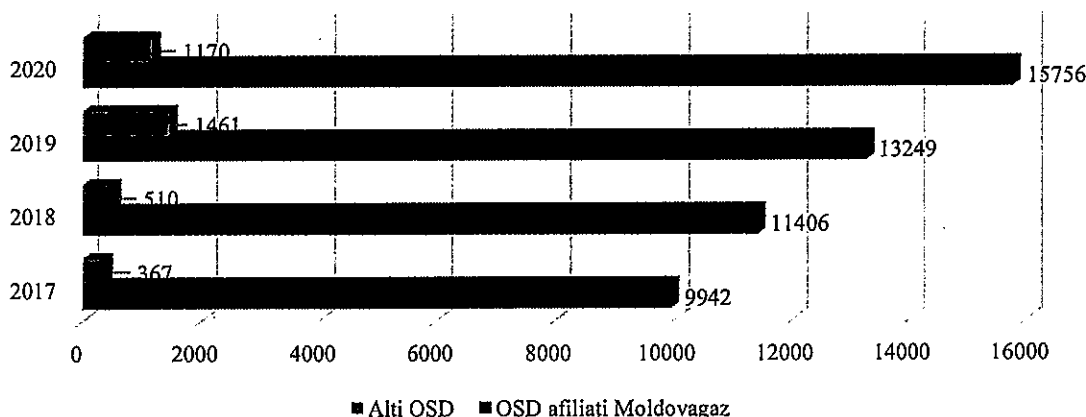

Figura 34. Evoluția indicatorului „Reconectarea instalației de utilizare la rețeaua de gaze naturale”, 2017-2020

De notat că, în vederea monitorizării și evaluării performanței activităților desfășurate de către OST și OSD, cu precădere a aspectului ce ține de calitatea relației operator-consumator, în noua redacție a Regulamentului a fost inclusă și obligația operatorilor de sistem de a ține evidența solicitărilor/sesizărilor/reclamațiilor primite, a răspunsurilor transmise, separat pe fiecare indicator de calitate a serviciului de transport și/sau de distribuție a gazelor naturale, precum și obligația de a prezenta anual sau la fiecare solicitare a ANRE, date cu privire la timpul mediu de procesare a reclamațiilor (Tm), care se calculează în baza formulei prezentate în pct. 65, 3) din Regulament.

Astfel, în perioada anului 2020 se conturează o situație de conformare față de noile cerințe stabilite.

Dintre cei 12 OSD afiliați S.A. „Moldovagaz”, 8 OSD au declarat că în adresa întreprinderii pe care o reprezintă nu a fost depusă nicio reclamație/sesizare referitor la activitatea desfășurată – SRL „Edineț-gaz”, SRL „Florești-gaz”, SRL „Orhei-gaz”, SRL „Cimișlia-gaz”, SRL „Găgăuz-gaz”, SRL „Taraclia-gaz”, SRL „Ștefan Vodă-gaz” și SRL „Ungheni-gaz”. Ceilalți 4 titulari de licențe au informat despre faptul că, în adresa întreprinderii au parvenit reclamații din partea consumatorilor/utilizatorilor de sistem, fiind prezentate în mod deplin datele cu privire la numărul total de reclamații înregistrate pe parcursul anului de referință, durata de procesare a reclamațiilor respective (exprimată în zile), precum și valoarea Tm înregistrată de întreprindere.

Tabelul 23. Nr. total de reclamații înregistrate, durata de procesare a reclamațiilor și valoarea Tm înregistrată de întreprindere

Denumire OSD	Nr. de reclamații înregistrate	Tm (timpul mediu) de procesare a reclamațiilor, exprimat în zile
SRL „Chișinău-gaz”	239	24.8
SRL „Ialoveni-gaz”	5	1.2
SRL „Bălți-gaz”	43	9.6
SRL „Cahul-gaz”	43	1

Ca urmare a analizei rapoartelor prezentate de către titularii de licențe care desfășoară activitatea de transport și de distribuție a gazelor naturale, pot fi deduse următoarele concluzii:

1. În pofida termenului de prezentare a Raportului, stabilit în Regulament, „OST și/sau OSD au obligația de a transmite la Agenție, până la data de 1 martie a fiecărui an, pentru anul precedent, raportul privind calitatea serviciului de transport și/sau de distribuție a gazelor naturale, întocmit conform Anexei”, precum și a informării suplimentare efectuată de către ANRE, doar 12 operatori de sistem s-au conformat cerinței în cauză.

Pentru redresarea situației respective, s-a decis realizarea unor acțiuni de sensibilizare a restanțierilor: solicitări repetate a Raportului privind indicatorii de calitate realizați în anul de activitate 2020, cu fixarea unui termen adițional de prezentare a informației de referință, precum și indicarea consecințelor neprezentării datelor/informației solicitate repetat de către autoritatea de reglementare. Ca rezultat al acțiunilor întreprinse, cu excepția SRL „BV Group Company” – restanțier și în anii 2019, 2020 la capitolul Prezentarea Raportului, toți titularii de licență care desfășoară activitatea de transport și de distribuție a gazelor naturale s-au conformat solicitării ANRE.

2. Lipsa de experiență a OSD în primul an de înregistrare și calculare a nivelului indicatorilor generali de calitate SAIDI și SAIFI a făcut dificilă întocmirea Raportului pentru majoritatea OSD. Conștienți de această situație, operatorii au solicitat în repetate rânduri asistență întru clarificarea aspectelor necunoscute sau neclare.

La etapa sistematizării datelor prezentate, au fost depistate inexactități în repartizarea întreruperilor programate/neprogramate pe categorii, precum și erori de calcul a indicatorilor SAIDI și SAIFI atât la nivel de filială, cât și la nivel de întreprindere. Această stare de lucruri a generat necesitatea verificării veridicității datelor raportate, inclusiv, a corectitudinii aplicării formulei de calcul a indicatorilor respectivi. De remarcat că, încercarea de a verifica corectitudinea calculării valorilor SAIDI și SAIFI a fost însoțită de dificultăți din motiv că, doar o parte dintre operatori au reușit să prezinte ANRE registrul electronic al întreruperilor înregistrate pe parcursul anului de referință. În cele din urmă, în baza examinării și totalizării datelor cu privire la toate întreruperile programate/neprogramate înregistrate de OSD – date reflectate în *Registrul întreruperilor în livrarea gazelor naturale consumatorilor finali*, s-a reușit clarificarea și corectarea erorilor depistate.

Totodată, în paralel cu erorile depistate, menționăm și rezultate în privința **calculării corecte a valorii indicatorului SAIDI și SAIFI**. În această ordine de idei, se impun exemple concrete: SRL „Edineț-gaz”, SRL „Ștefan Vodă-gaz”, SRL „Taraclia-gaz” – calcularea corectă la nivel de filială și întreprindere; SRL „Bălți-gaz” și SRL „Ialoveni-gaz” – calcularea corectă doar la nivel de filială.

În scopul soluționării situațiilor de înregistrare și calcularea eronată a indicatorilor generali de calitate (SAIDI/SAIFI) se propune organizarea de către ANRE în anul curent a unor seminare consultative pentru titularii de licențe privind repartizarea corectă pe categorii a întreruperilor înregistrate, aplicarea corectă a formulelor de calcul, cu prezentarea unor exemple de calcul concrete al SAIDI și SAIFI.

5.2.1.Evoluția sectorului termoeenergetic

Pe parcursul anului 2020, serviciile publice de alimentare cu energie termică prin sistemele centralizate au fost asigurate de către 10 titulari de licențe, care desfășoară activități de producere, distribuție și furnizare a energiei termice.

Balanța energiei termice în perioada anilor 2018-2020 relevă pentru anul 2020 o diminuare a cantității totale de energie termică produsă de către centralele electrice de termoficare și centralele termice ale întreprinderilor reglementate din sectorul termoeenergetic (fără consumul tehnologic și consumul propriu), (Tabelul 24).

Tabelul 24. Evoluția balanței energiei termice în anii 2018-2020

Denumirea întreprinderilor	Energia termică livrată în rețea, mii Gcal			Pierderi de energie termică, mii Gcal			Livrat unități consumatorilor finali, mii Gcal			Pondere în totalul de livrări, %		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
S.A. „Termoelectrica”	1710,1	1532,3	1498,3	335,8	304,1	285,1	1374,2	1228,1	1213,2	86,3	87,13	87,19
S.A. „CET-Nord”	211,8	175,7	175,4	45,0	38,1	40,2	166,8	137,6	135,2	10,5	9,76	9,72
S.A. „Apă-Canal Chișinău”	28,2	24,3	23,0	3,2	3,5	2,2	25,0	20,8	20,8	1,6	1,48	1,5
Î.M. „Termogaz-Bălți”	12,4	10,7	10	1,3	1,2	1,2	11,0	9,5	8,7	0,7	0,67	0,63
S.A. „Comgaz Plus”	7,1	6,2	5,2	0,9	1,1	0,7	6,2	5,2	4,5	0,4	0,37	0,32
Î. M. R. C.T. Comrat	7,9	6,8	6,6	0,3	0,2	0,2	7,6	6,6	6,4	0,5	0,47	0,46
Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”	2,0	2,0	1,9	0,1	0,2	0,1	1,9	1,8	1,7	0,1	0,13	0,13
Î.M. „Antermo”			0,3			0			0,3			0,02
S.A. „Rețelele Termice Cahul”			0,3			0			0,3			0,02
Î.M. „Rețele Termice Florești”			0,4			0			0,4			0,03
Total pe întreprinderile reglementate	1979,5	1757,9	1721,3	386,7	348,4	329,8	1592,8	1409,5	1391,5	100	100	100

Sursa: Raportările titularilor de licențe – sintetizate ANRE

În anul 2020 cantitatea totală de energie termică livrată în rețea a constituit 1721,3 mii Gcal, cu 36,6 mii Gcal (-2,1%) mai puțin comparativ cu cantitatea de energie termică livrată în anul 2019. Comparativ cu anul 2018, în anul 2020 cantitatea de energie termică livrată în rețea s-a diminuat cu 258,2 mii Gcal (-13%).

Perioada de funcționare a utilajului termotehnic, pe parcursul perioadelor de funcționare în anul 2020 comparativ cu perioada anului 2019 a fost mai mică, fiind influențată de temperaturile atmosferice mai înalte.

Consumul tehnologic și pierderile efective de energie termică în anul 2020 au constituit 329,8 mii Gcal, cu 18,6 mii Gcal mai puțin în comparație cu anul 2019. Pentru anul 2020 ponderea consumului tehnologic și pierderilor efective în totalul cantității de energie termică livrată a constituit 19,2%. În anul 2019 consumul tehnologic și pierderile efective de energie termică au constituit 348,4 mii Gcal sau 19,8% din cantitatea energiei termice intrate în rețeaua termică. Astfel, în perioada anului 2020 consumul tehnologic și pierderile efective de energie termică relative s-au micșorat cu 0,7 p.p. în raport cu perioada anului 2019, iar cele absolute au scăzut cu 18,6 mii Gcal.

În valori absolute, în anul 2020 a fost livrată energie termică consumatorilor în cantitate de 1391,5 mii Gcal, cu 18,0 mii Gcal mai puțin în comparație cu anul 2019 (Tabelul 25). În valori relative, în anul 2020 în raport cu anul 2019 cantitatea de energie termică livrată consumatorilor s-a diminuat cu 1,28%.

Tabelul 25. Dinamica livrărilor de energie termică în perioada 2017-2020

Denumirea întreprinderilor	Livrat-ului consumatorilor, mii Gcal				Modificări, %		
	2017	2018	2019	2020	2018/2017	2019/2018	2020/2019
S.A. „Termoelectrica”	1286,27	1374,24	1228,11	1213,2	6,84	-10,63	-1,21
S.A. „CET-Nord”	150,37	166,84	137,61	135,23	10,96	-17,52	-1,73
S.A. „Apă-Canal Chișinău”	22,41	24,97	20,82	20,81	11,39	-16,62	-0,04
Î.M. „Termogaz-Bălți”	10,07	11,05	9,47	8,74	9,73	-14,30	-7,72
S.A. „Comgaz Plus”	6,36	6,23	5,15	4,49	-1,97	-17,34	-12,92
Î. M. R. C.T. Comrat	6,71	7,61	6,59	6,36	13,33	-13,40	-3,43
I.M. „Servicii Comunale Glodeni”	1,92	1,90	1,78	1,74	-1,05	-6,32	-1,94
Î.M. „Antermo”				0,26			0
S.A. „Rețelele Termice Cahul”				0,32			0
Î.M. „Rețele Termice Florești”				0,38			0
Total pe întreprinderile reglementate	1487,1	1592,8	1409,5	1391,5	7,11	-11,51	-1,28

Sursa: Raportările titularilor de licențe – sintetizate ANRE

Toți cei 7 titulari de licențe, care au desfășurat activitățile de producere, distribuție și furnizare a energiei termice în perioada anului 2020 comparativ cu anul 2019 au înregistrat micșorări ale cantităților de energie termică livrată, iar livrările de energie termică de cei 3 titulari noi au fost nesemnificative.

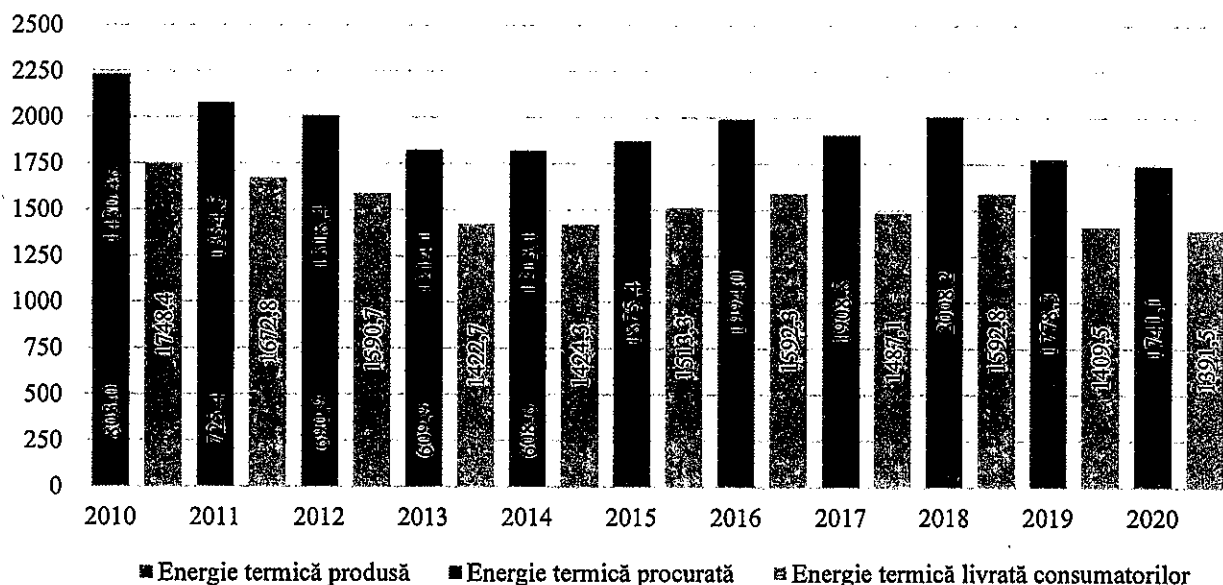

Figura 35. Producerea și livrarea energiei termice consumatorilor, mii Gcal

Sursa: Raportările titularilor de licențe – sintetizate ANRE

Cel mai important furnizor de energie termică S.A. „Termoelectrica” a înregistrat în anul 2020, comparativ cu anul 2019, o diminuare a cantității de energie termică livrată cu 14,9 mii Gcal (- 1,2%). Cantitatea de energie termică livrată s-a micșorat și la ceilalți titulari de licențe după cum urmează: la S.A. „CET - Nord” cu 2,4 mii Gcal (-1,7%), la S.A. „Apă-Canal Chișinău” - cu 0,01 mii Gcal (-0,04%), la Î.M. „Termogaz - Bălți” - cu 0,7 mii Gcal (-7,7%), la S.A. „Comgaz Plus” - cu 0,7 mii Gcal (-12,9%), la Î.M.R.C.T. Comrat – cu 0,2 mii Gcal (-3,4%), la Î.M. „Servicii Comunale Glodeni” – cu 0,03 mii Gcal (-1,9%).

Analiza evoluției livrărilor energiei termice în anul 2020, pe categorii de consumatori, denotă o majorare nesemnificativă a consumului energiei termice de consumatorii casnici și diminuarea consumului de celelalte categorii de consumatori.

Tabelul 26. Livrarea energiei termice pe categorii de consumatori, mii Gcal

Categorii de consumatori	2017	2018	2019	2020	Modificări					
					2018/2017		2019/2018		2020/2019	
					mii Gcal	%	mii Gcal	%	mii Gcal	%
Consumatori casnici	1.152,1	1.223,6	1.082,7	1.084,6	71,4	6,2	-140,9	-11,52	1,9	0,17
Instituții bugetare	207,1	226,7	200,2	185,3	19,6	9,5	-26,5	-11,69	-15,0	-7,48
Agenți economici	127,9	142,5	126,6	121,7	14,7	11,5	-15,9	-11,16	-4,9	-3,88
Total livrat util consumatorilor	1.487,1	1.592,8	1.409,5	1.391,5	105,7	7,1	-183,3	-11,51	-18,0	-1,28

Sursa: Raportările titularilor de licențe – sintetizate ANRE

În valori absolute la categoria consumatorilor casnici s-a înregistrat o majorare nesemnificativă de 1,9 mii Gcal (0,17%). Energia termică livrată instituțiilor bugetare s-a diminuat cu 15,0 mii Gcal (-7,48%), iar în cazul agenților economici s-a diminuat cu 4,9 mii Gcal (-3,88%).

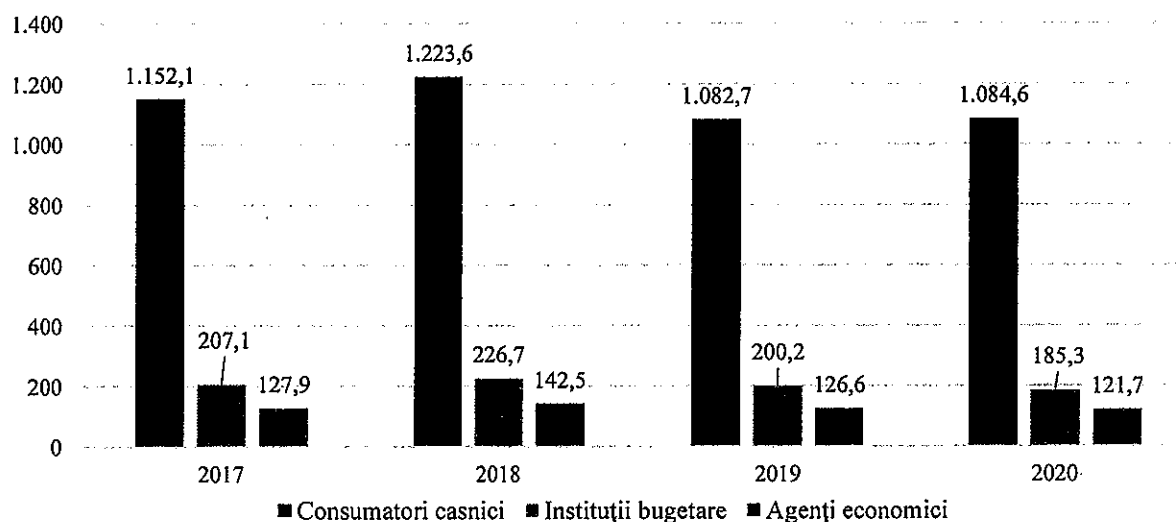

Figura 36. Livrarea energiei termice pe categorii de consumatori, mii Gcal, 2017-2020

Sursa: Raportările titularilor de licențe – sintetizate ANRE

În anul 2020 livrările de energie termică pe categorii de consumatori în valori absolute au înregistrat o diminuare neînsemnată. Dacă în anul 2019 în raport cu anul 2018 s-a înregistrat o diminuare cu 183,3 mii Gcal, atunci în anul 2020 în raport cu anul 2019 livrările de energie termică pe categorii de consumatori s-au diminuat cu 18,0 mii Gcal.

În valori relative pentru anii 2019 și 2020 în structura furnizărilor de energie termică pe categorii de consumatori nu s-au produs schimbări semnificative. În anul 2020 consumatorii casnici au înregistrat o pondere de 77,9%, cu 1,1% mai mult decât în 2019, instituțiile bugetare au avut o pondere de 13,3% înregistrând o scădere de 0,9% față de anul precedent, iar agenții economici – 8,7% mai puțin cu 0,3% (vezi fig. 3, 4).

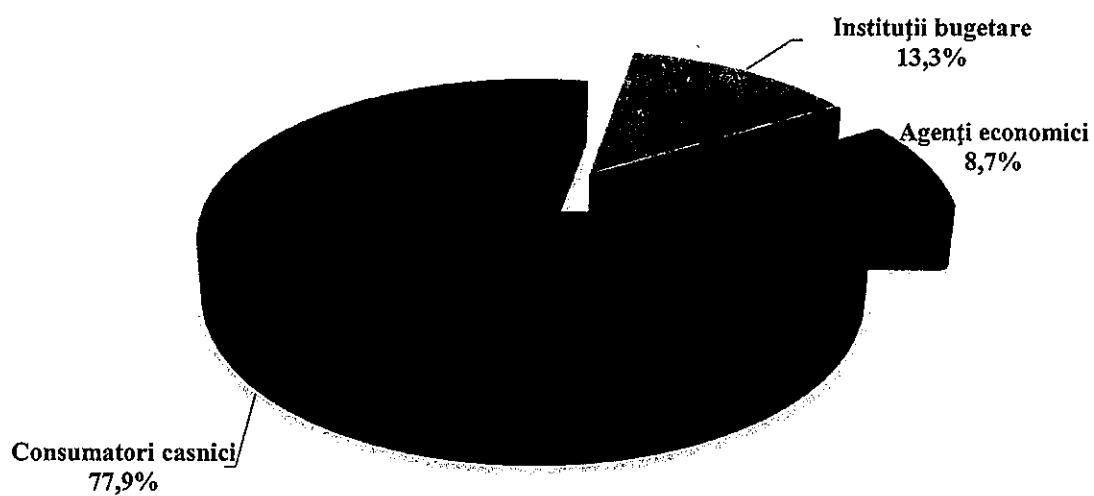

Figura 37. Furnizarea energiei termice după categorii de consumatori în 2020, %
Sursa: Raportările titularilor de licențe – sintetizate ANRE

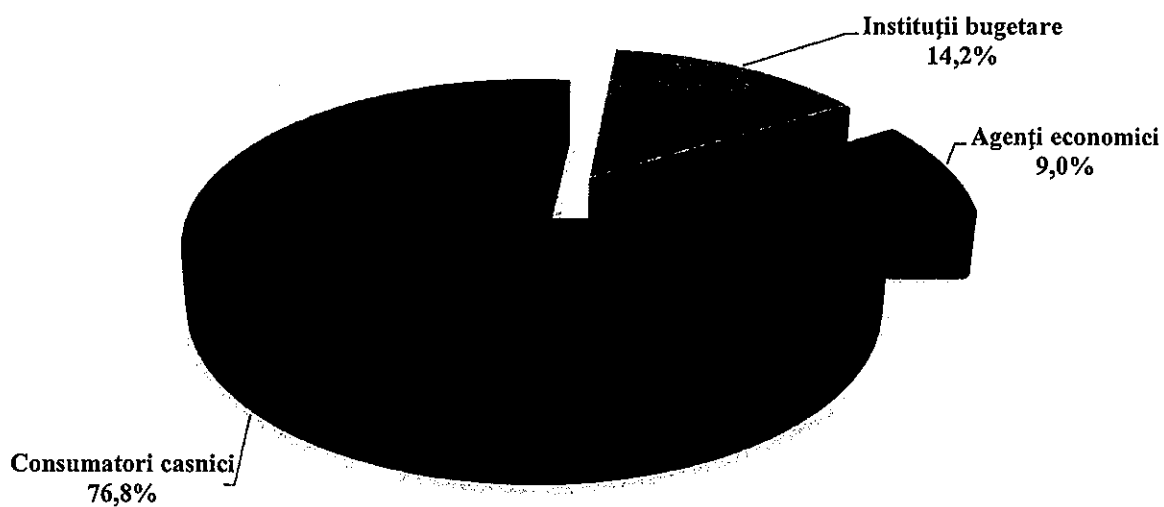

Figura 38. Furnizarea energiei termice după categorii de consumatori în anul 2019, %
Sursa: Raportările titularilor de licențe – sintetizate ANRE

Investițiile în sectorul termoelectric

Investițiile în sectorul termoelectric sunt primordiale și stau la baza asigurării funcționalității și fiabilității întregului sistem de alimentare centralizată cu energie termică, inclusiv pentru prepararea apei calde menajere. Scopul prioritar fiind menținerea stării funcționale, modernizarea surselor de producere și a rețelelor termice, reducerea pierderilor de energie termică, și ca finalitate îmbunătățirea calității serviciilor, asigurarea fiabilității argumentate și continuității livrărilor de energie termică.

Cadrul de reglementare în baza căruia ANRE își îndeplinește atribuțiile monitorizării investițiilor în sectorul termoelectric înglobează o multitudine de acte, printre care cele mai importante:

- Legea nr. 92/2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării;
- Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și tarifelor reglementate pentru producerea energiei electrice și termice, pentru serviciile de distribuție și furnizare a energiei termice, aprobată prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 396/2019.

Pe parcursul anului 2020, prin Hotărârile Consiliului de Administrație al ANRE au fost aprobate Rapoartele privind realizarea Planurilor anuale de investiții pentru anul 2019 ale 3 titulari de licențe, procentul de realizare a investițiilor constituind 63,64 %. În Figura 39 sunt prezentate în dinamică valorile investițiilor planificate și realizate pentru perioada anilor 2015-2021.

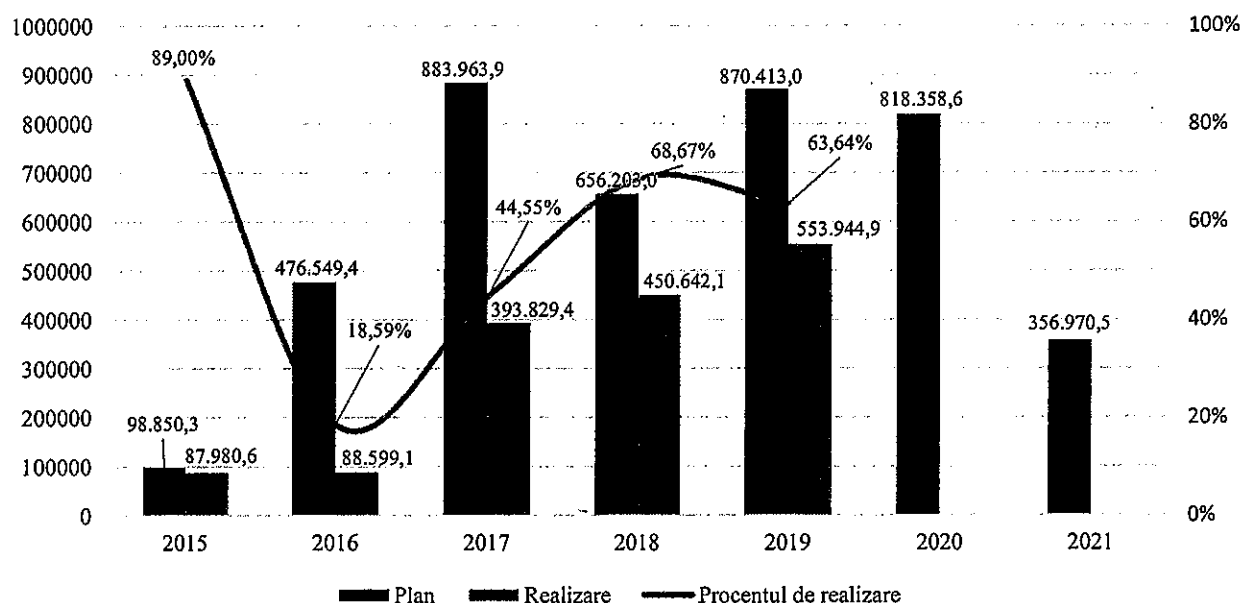

Figura 39. Dinamica realizării planurilor anuale de investiții, mii lei

De menționat că de către S.A. „Termoelectrica” pe parcursul anilor 2015-2020 a fost implementat Proiectul Îmbunătățirea Eficienței SACET, în valoare de 40,5 milioane de dolari USA, proiect realizat cu susținerea financiară a Băncii Mondiale pentru îmbunătățirea eficienței operaționale și a viabilității financiare a întreprinderii și pentru îmbunătățirea calității și siguranței serviciilor de termoficare livrate populației. Proiectul dat a fost realizat în corespundere cu Legea nr. 148/2015 privind ratificarea Acordului de finanțare dintre Republica Moldova și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare în vederea realizării Proiectului de îmbunătățirea eficienței sectorului de alimentare centralizată cu energie termică.

De un proiect similar de susținere financiară a beneficiat și S.A. „CET-Nord” și anume Proiectul „Sistemul termoelectric al mun. Bălți, în valoare de 9,6 milioane euro, inclusiv de un Grant în valoare de 3 mil. Euro, acordat din Fondul Parteneriatului Europei de Est pentru Eficiența Energetică și Mediu

pentru cofinanțarea Proiectului de modernizare a sistemul termoelectric, ratificat prin Legea nr. 163/2016.

Din cauza situației financiare, majoritatea titularilor de licențe care solicită aprobarea planurilor anuale de investiții, nu le execută. În perioada anilor 2015-2019 doar 3 titulari de licențe au realizat o parte din proiectele investiționale planificate. În Figura 40 sunt reflectate valorile procentuale ale investițiilor efectuate pentru perioada anilor 2015-2019 în funcție de titularii de licență.

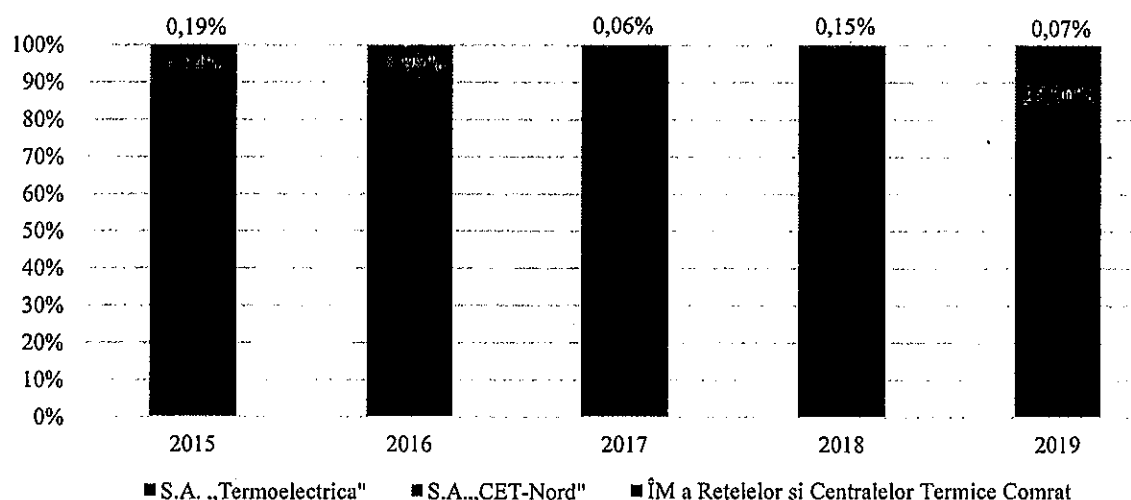

Figura 40. Dinamica realizării planurilor anuale de investiții, %

Pe parcursul anului 2019 de către ANRE au fost aprobate planurile anuale de investiții în valoare sumară de 870 413 mii lei, procentul realizării investițiilor constituind 63,64 %. Din totalul investițiilor efectuate 74,03 % constituie investițiile realizate de către S.A. „Termoelectrica”, 25,9 % investițiile realizate de S.A. „CET Nord” și 0,07 % - Întreprinderea Municipală a „Rețelelor și Centralelor Termice Comrat”. Mai jos sunt reflectate structura realizărilor planurilor anuale de investiții pentru anul 2019 pe tipul activității reglementate și titulari.

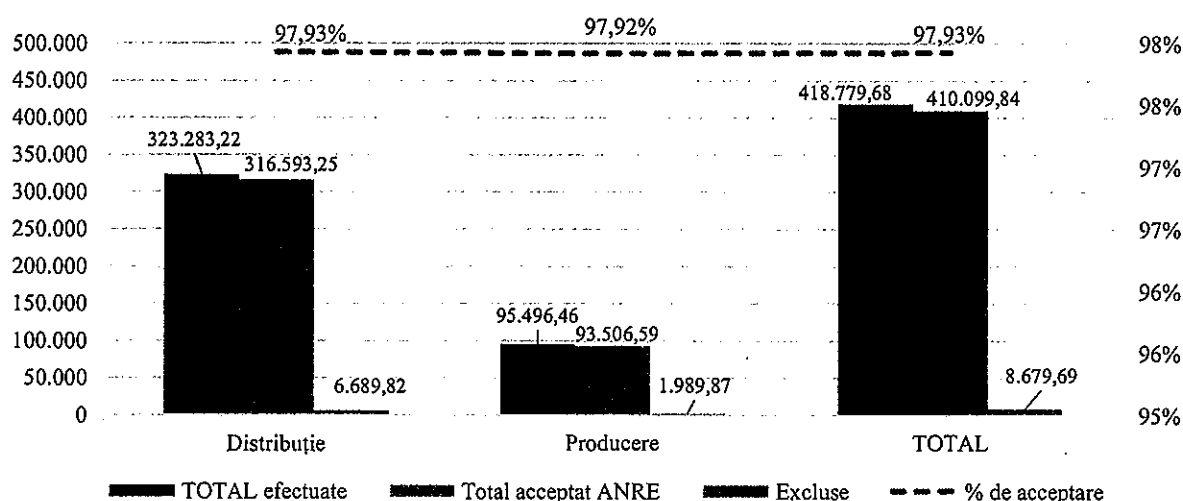

Figura 41. Structura realizării Planului anual de investiții 2019 S. A. „Termoelectrica”

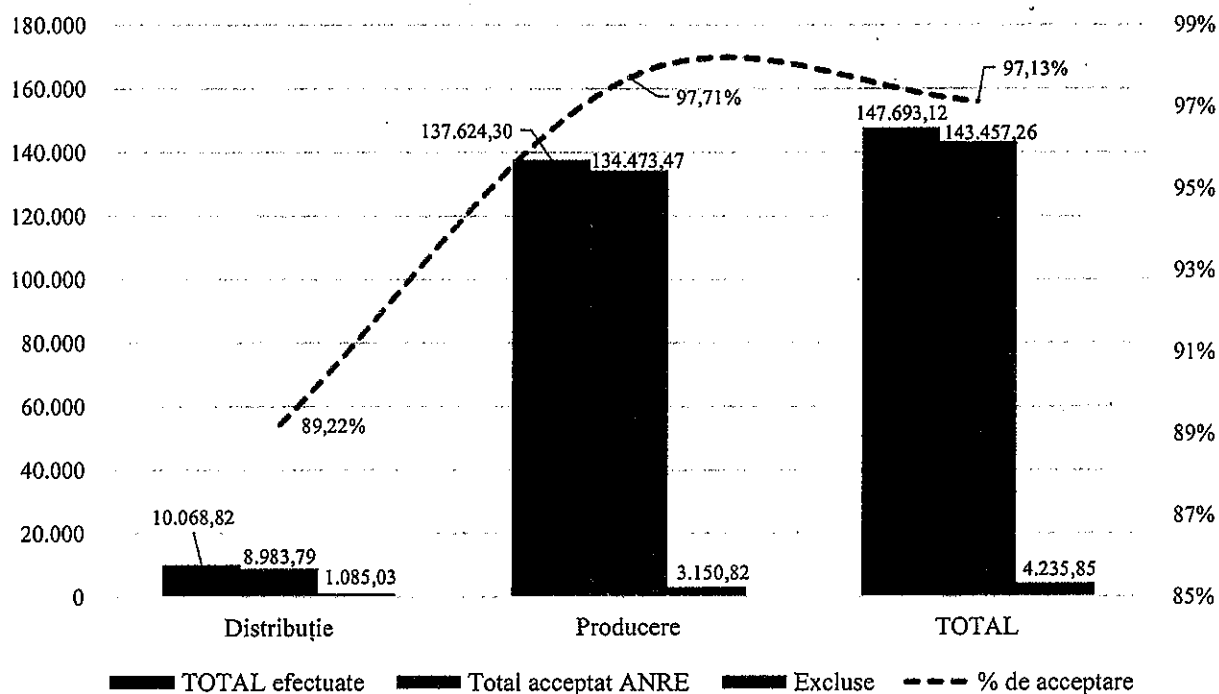

Figura 42. Structura realizării Planului anual de investiții 2019 S. A. „CET-Nord”, mii lei

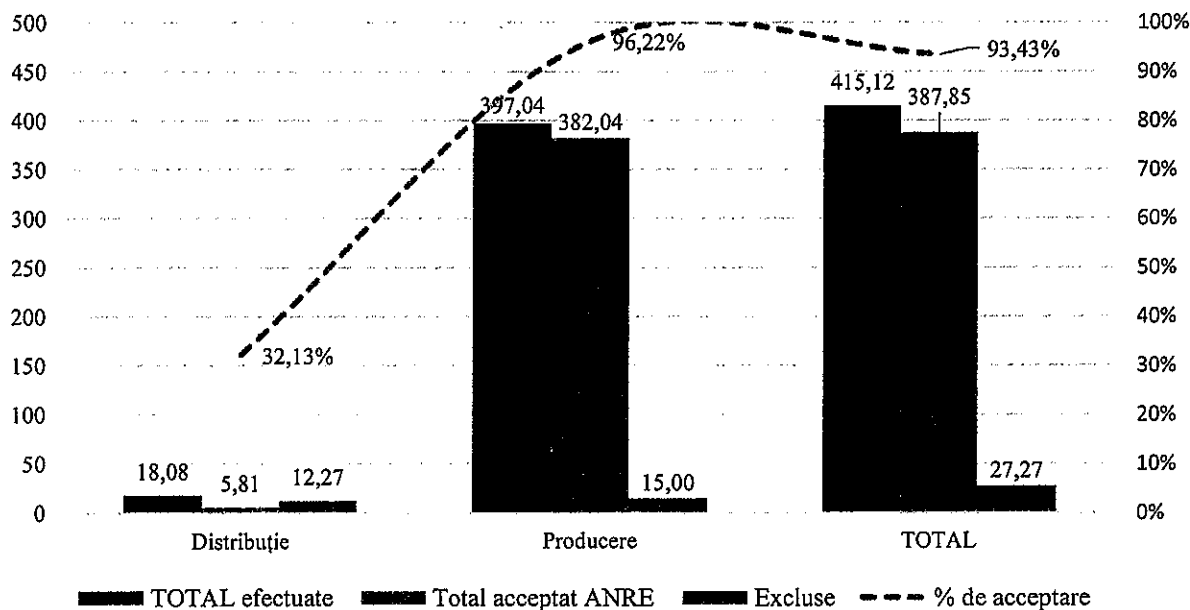

Figura 43. Structura realizării Planului anual de investiții 2019 ÎM a „RCT Comrat”, mii lei

Conform prevederilor Metodologiei de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și tarifelor reglementate pentru producerea energiei electrice și termice, pentru serviciile de distribuție și furnizare a energiei termice nr. 396/2019 din 01.11.2019, pct. 131 subpunctul 1 nu se acceptă în scopuri tarifare investițiile care nu au fost aprobate, cheltuielile aferente retribuirii muncii, investițiile care nu au fost reflectate la intrări în evidența contabilă și excluse conform politicilor contabile și standardelor naționale de contabilitate, proiectul de investiții mai mic de 6000 lei.

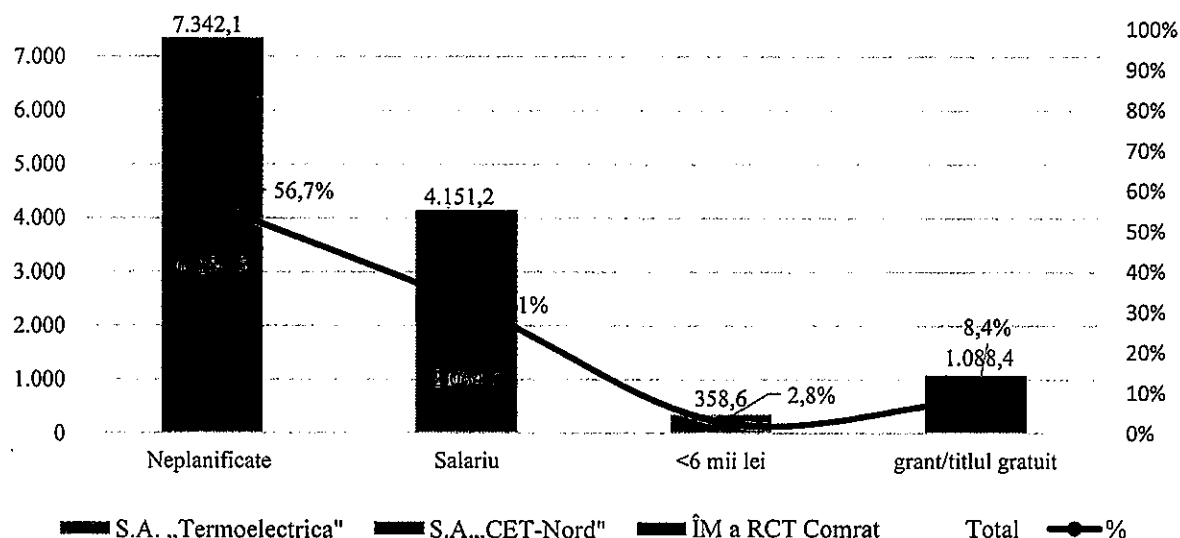

Figura 44. Structura excluderii investițiilor, mii lei

Valoarea investițiilor planificate și propuse a fi realizate în sistemul termoelectric pentru perioada anului 2020 a fost estimată la 818 358,6 mii lei, în descreștere cu 5,98 % față de perioada anului 2019. Circa 488 073,9 mii lei constituie investițiile în activitatea de producere.

Divizarea investițiilor planificate pentru 2020 pe tipul activității reglementate

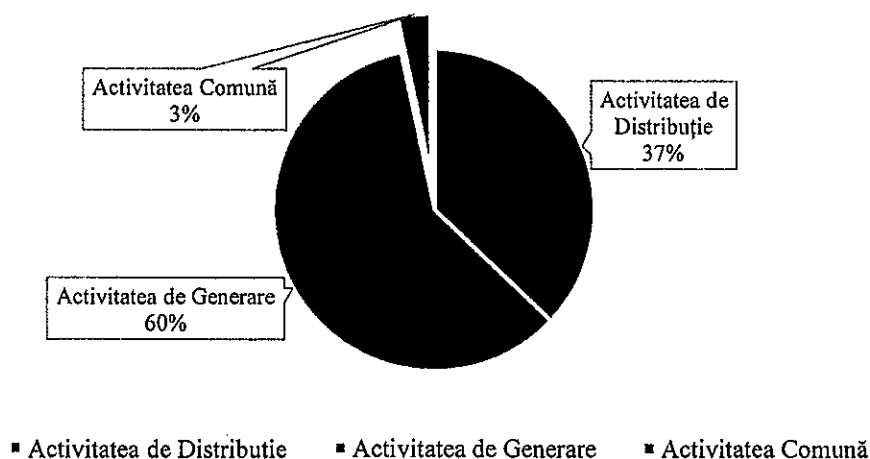

Figura 45. Divizarea investițiilor planificate după tipul activității reglementate

În conformitate cu Capitolul IV, secțiunea 1 punctul 83 al Metodologiei 396, investițiile au fost clasificate după categoriile de investiții, toți titularii s-au axat pe proiectele de investiții propuse spre implementare în rețele termice și capacități de producere existente (reconstrucție, modernizare și retehnologizare, efectuarea reparațiilor capitale ale rețelelor, a instalațiilor de producere). Categoria B de investiții constituie 86,4 % (707 454,5 mii lei) din valoarea planificată. În Figura 46 sunt prezentate schematic clasificarea proiectelor de investiții pe celelalte categorii.

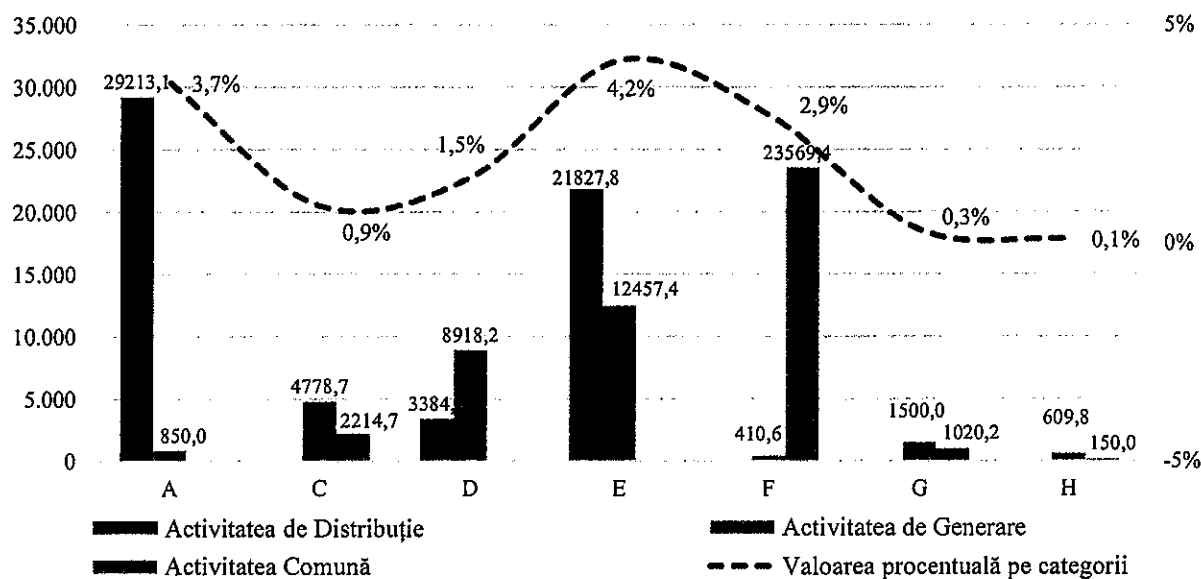

Figura 46. Divizarea după tipul categoriilor de investiții planificate pentru 2020

Din 7 titulari de licențe reglementați în sectorul termoelectric care au prezentat spre aprobare planul anual de investiții, ponderea cea mai mare o are titularul de licență S.A. „Termoelectrica”, valoarea procentuală din totalul investițiilor planificate pentru anul 2020 o constituie 93,55 %.

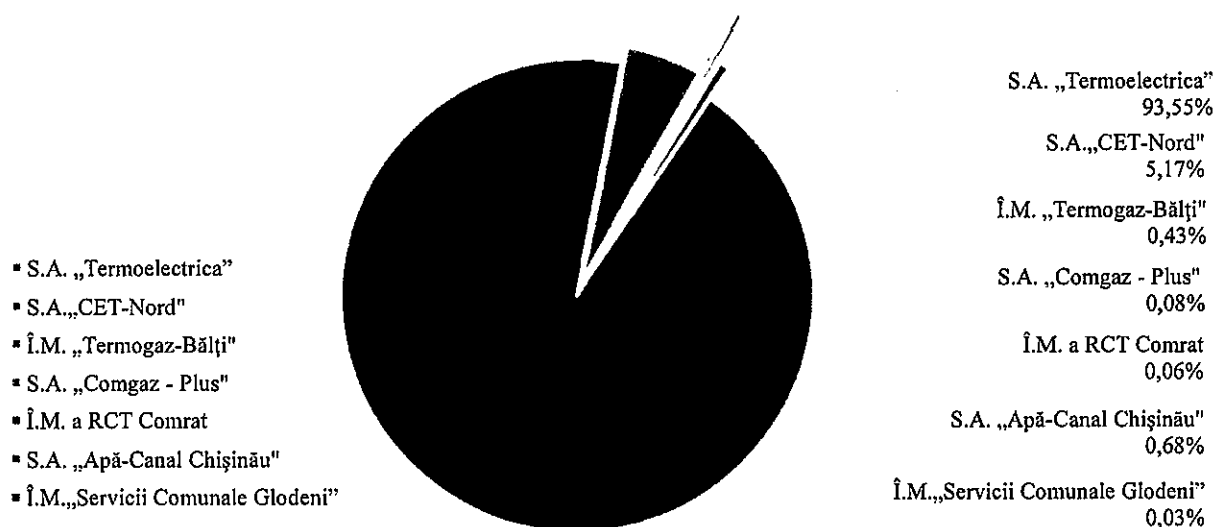

Figura 47. Ponderea investițiilor planificate de titularii de licențe

La finele anului 2020 au fost aprobate și planurile anuale de investiții pentru anul 2021, valoarea investițiilor planificate și propuse a fi realizate în sistemul termoelectric în anul 2021 a fost estimată la 356 970,5 mii lei, în descreștere cu 43,6 % față de anul 2020. De menționat, că toate investițiile aprobate pentru anul 2021 sunt planificate de către titularii de licențe a fi efectuate din surse proprii. Circa 242 754,7 mii lei sau 68 % constituie investițiile în activitatea de distribuție (Figura 48).

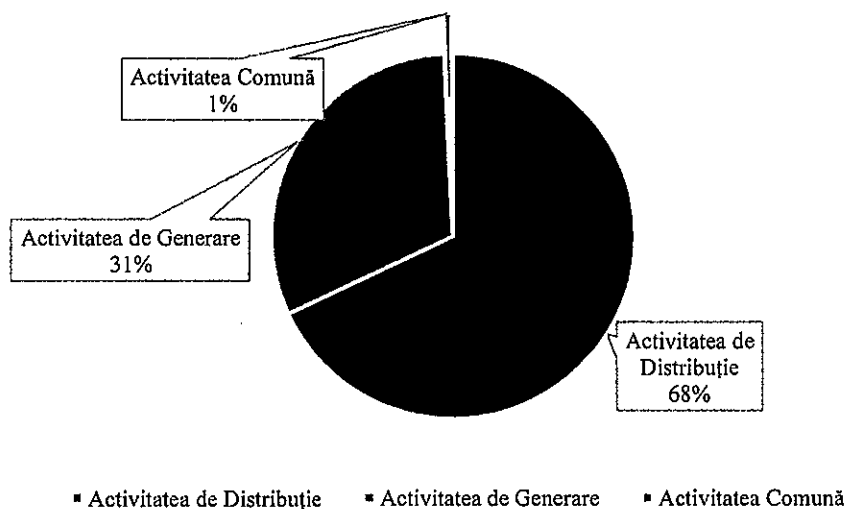

Figura 48. Divizarea investițiilor planificate după tipul activității reglementate

În conformitate cu Capitolul IV, secțiunea 1 punctul 83 al Metodologiei aprobate prin Hotărârea ANRE nr. 396/2019, investițiile au fost clasificate după categoriile de investiții, toți titularii s-au axat pe proiectele de investiții propuse spre implementare în rețele termice și capacități de producere existente (reconstrucție, modernizare și re tehnologizare, efectuarea reparațiilor capitale ale rețelelor, a instalațiilor de producere). Categoria B de investiții constituie 91,3 % (325 882,0 mii lei) din valoarea planificată. În Figura 49 este prezentată schematic clasificarea proiectelor de investiții pe celelalte categorii.

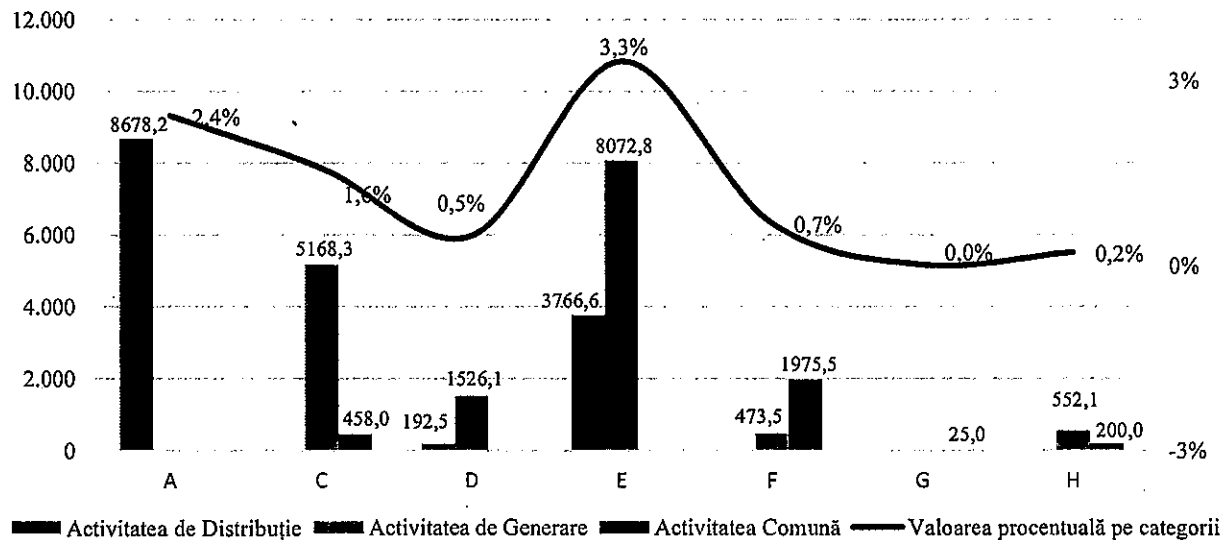

Figura 49. Divizarea după tipul categoriilor de investiții planificate pentru 2021, mii lei

Din 10 titulari de licențe care desfășoară activitate reglementată în sectorul termoelectric, 7 au prezentat spre aprobare planurile anuale de investiții, iar ponderea cea mai mare a investițiilor planificate o are titularul de licență S.A. „Termoelectrica”, fiind urmat de S.A. „CET-Nord”, respectiv 85,35% și 12,89%. De menționat că, întreprinderile ÎM „Antermo”, S.A. „Rețele termice Cahul” și ÎM „Rețele termice Florești” au obținut licențe pe parcursul semestrului II al anului 2020.

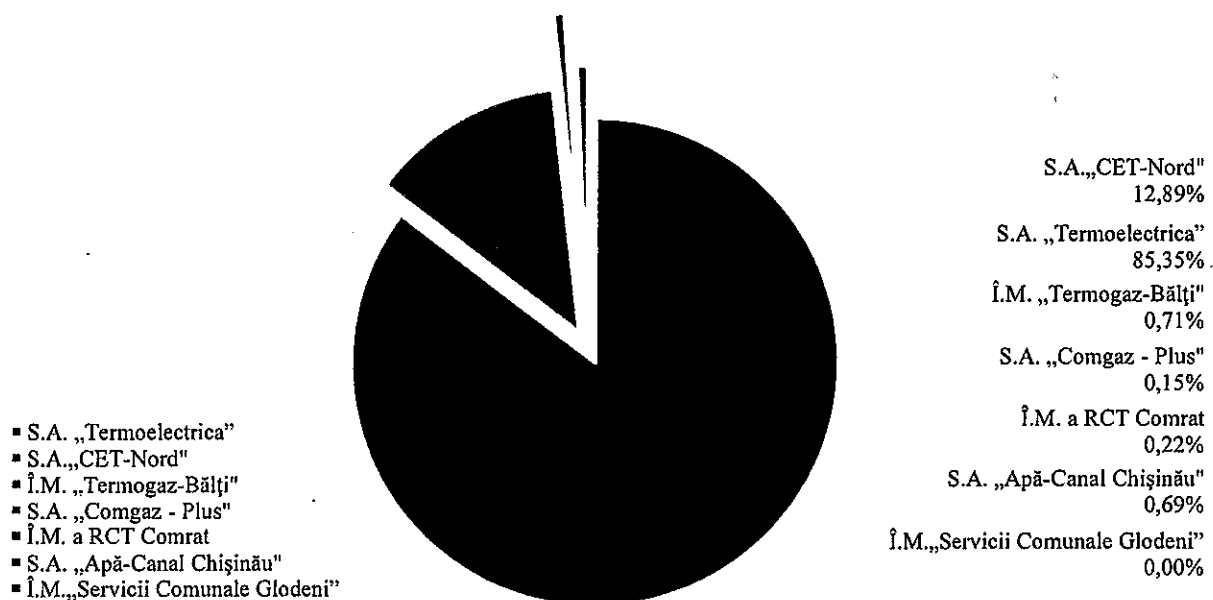

Figura 50. Valoarea procentuală a investițiilor planificate de titularii de licențe pentru anul 2021

5.2.2. Tarifele reglementate la energia termică

În anul 2020, rezultatele activității titularilor de licențe au fost determinate și de următoarele decizii ale Consiliului de Administrație al ANRE de stabilire a tarifelor la energia termică livrată consumatorilor:

– S.A. „Apă-Canal Chișinău” - Hotărârea Consiliul de Administrație al ANRE nr. 50/2020 din 28.02.2020 (*Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.75-83/277 din 13.03.2020*). Conform Hotărârii nominalizate tariful la energia termică a fost majorat de la 1093 lei/Gcal la 1132 lei/Gcal, cu 39 lei/Gcal mai mult, ceea ce constituie o creștere de 4%;

– S.A. „Termoelectrica” - Hotărârea Consiliul de Administrație al ANRE nr. 60/2020 din 10.03.2020 (*Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.87-93/307 din 20.03.2020*). Conform Hotărârii nominalizate tariful la energia termică a fost menținut la același nivel, constituind 1122 lei/Gcal.

5.2.3. Calitatea serviciului de distribuție și furnizare a energiei termice

Analiza calității serviciului de distribuție și furnizare a energiei termice prestat de unitățile termoelectrice s-a efectuat în conformitate cu prevederile *Regulamentului cu privire la indicatorii de calitate a serviciilor de distribuție și furnizare a energiei termice*, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr.484/2017 din 13.12.2017 (în continuare Regulament) în baza datelor reflectate în rapoartele prezentate de către 7 titulari de licențe.

Evaluarea calității serviciului de furnizare a energiei termice de către titularii de licențe are loc al doilea an consecutiv, ceea ce a permis analizarea comparativă a performanțelor unităților termoelectrice în raport cu anul precedent - 2019.

Indicatorii de performanță reflectă calitatea serviciului privind furnizarea energiei termice către consumatori, analizați prin prisma activității de:

- eliberare a avizului de racordare;
- realizare a întreruperilor planificate, întreruperilor neplanificate;
- examinare a reclamațiilor consumatorilor privind calitatea energiei termice.

Continuitatea furnizării energiei termice consumatorilor finali

În anul 2020, conform prevederilor Regulamentului, pentru unitățile termoelectrice de distribuție și furnizare a energiei termice au fost stabilite termene pentru **întreruperile planificate și neplanificate** a furnizării energiei termice. Conform pct. 33 din Regulament durata întreruperilor planificate nu va depăși mai mult de 12 ore, iar în cazul întreruperilor neplanificate fiind stabilită durata de la 10 ore până la 24 de ore, în funcție de complexitatea lucrărilor ce urmează a fi executate. Continuitatea serviciului se apreciază în baza următorilor indicatori de performanță:

- numărul de întreruperi a furnizării energiei termice în limitele indicatorilor de calitate prevăzuți în Regulament sau în contractele încheiate cu consumatorii;
- cauzele întreruperilor;
- durata întreruperii;
- informarea în termen a consumatorilor.

SA „Termoelectrica”, în anul 2020 a înregistrat **9 întreruperi planificate**, ceea ce reprezintă cu 39 (81.25%) întreruperi mai puține comparativ cu anul 2019. Ca urmare, au fost afectați 81 de consumatori. Întreruperile operate de către întreprinderea termoelectrică au fost determinate de necesitatea reparației capitale a rețelelor termice. Conform datelor raportate de către SA „Termoelectrica” durata medie a întreruperilor a constituit 48 ore 50 minute, cu mențiunea că lucrările realizate au avut un grad de complexitate ridicat, acestea fiind realizate înafara sezonului de încălzire.

Celelalte unități termoelectrice nu au raportat întreruperi planificate.

În partea ce vizează **întreruperile neplanificate** pe parcursul anului 2020 de către SA „Termoelectrica” au fost raportate **733 întreruperi** avariate, care în mare parte au fost generate de coroziunea rețelelor/conductelor, fiind afectați 4804 consumatori. Totodată, se constată o reducere a numărului întreruperilor neplanificate în anul 2020, în comparație cu numărul de 808 întreruperi neplanificate înregistrate în anul 2019. Reluarea furnizării energiei termice în anul de referință nu a depășit termenele stabilite de Regulament.

„CET-Nord” SA, pe parcursul anului 2020 a înregistrat **15 întreruperi neplanificate** în furnizarea energiei termice. Din informația prezentată în raport, întreruperile respective au fost provocate de starea defectuoasă a rețelelor termice.

SA „Comgaz-Ungheni” a raportat **6 întreruperi neplanificate**, 4 dintre care au fost generate de starea defectuoasă a rețelelor termice, iar celelalte două întreruperi au fost cauzate de lipsa energiei electrice. În toate cele 6 cazuri au afectați 17 consumatori noncasnici.

SA „Apă-Canal Chișinău” a raportat **9 întreruperi neplanificate** cauzate de uzura fizică a rețelelor.

Ceilalți furnizori nu au operat/înregistrat în anul de activitate 2020 întreruperi planificate sau neplanificate în furnizarea energiei termice consumatorilor.

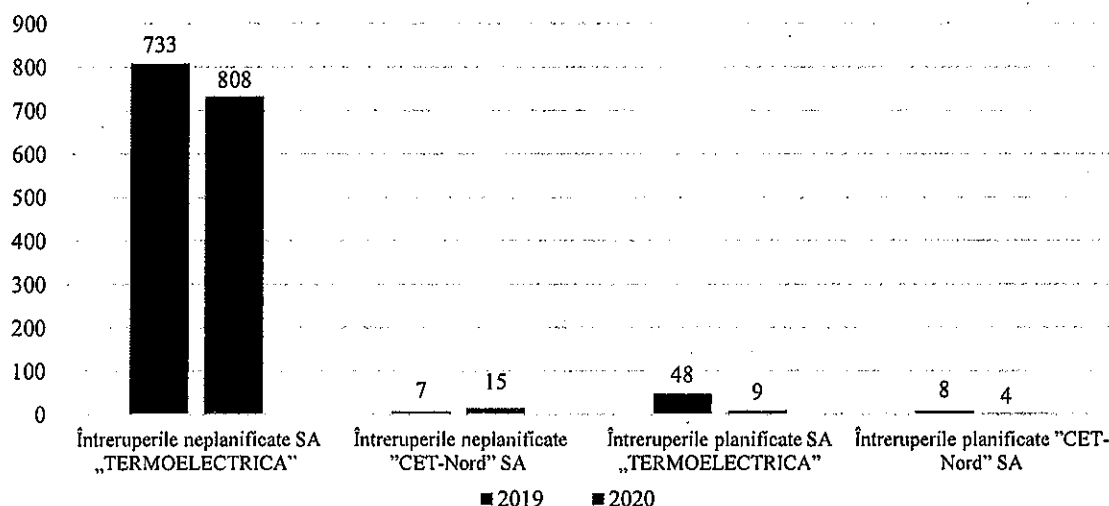

Figura 51. Dinamica comparativă a numărului înregistrat de întreruperi neplanificate/planificate

Calitatea și parametrii tehnici de alimentare cu energie termică

Pentru evaluarea calității serviciului de alimentare cu energie termică, cu precădere a parametrilor tehnici, Regulamentul prevede drept indicator de performanță – *numărul de reclamații privind calitatea energiei termice livrate consumatorilor*.

Pe parcursul anului 2020 unitățile de termoficare au înregistrat în total 370 de reclamații, dintre care 152 revin consumatorilor de energie termică din zona de activitate al S.A. „Termoelectrica”. La acest indicator se observă o diminuare nesemnificativă a numărului de adresări din partea consumatorilor către furnizori. Problema calității agentului termic rămâne frecvent invocată de consumatorii finali, constituind un număr de 109 reclamații, iar cea a apei calde menajere - 43 de reclamații. În cazul consumatorilor deserviți de „CET-Nord” SA, de asemenea, a fost sesizată problema calității agentului termic. Ceilalți titulari de licențe nu au raportat reclamații la acest indicator.

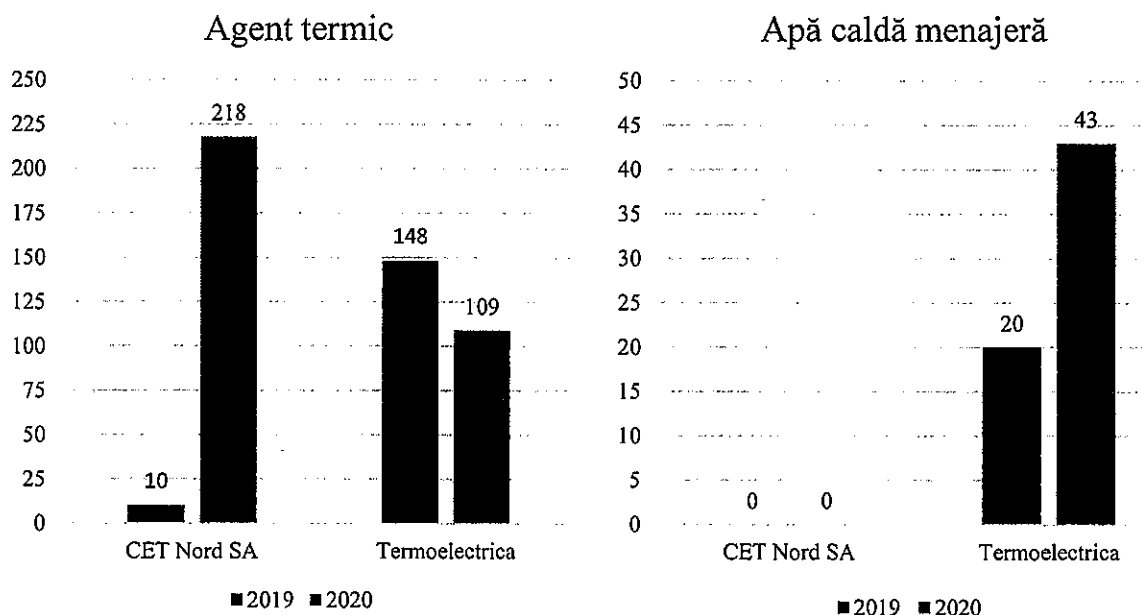

Figura 52. Situația cu privire la indicatorii privind reclamațiile consumatorilor înregistrate de SA „Termoelectrica” și S.A. „CET-Nord”

Accesul la rețea

Modul de respectare de către unitățile termoelectrice a drepturilor consumatorilor privind accesul la rețea este evaluat în baza următoarelor date:

- numărul de solicitări ale consumatorilor pentru eliberarea avizelor de racordare;
- numărul de solicitări pentru eliberarea avizului de racordare, soluționate în termen mai mic de 15 de zile;

Conform prevederilor Regulamentului, la solicitarea scrisă a oricărui consumator potențial sau existent de energie termică, cu privire la eliberarea avizului de racordare la sistemul de distribuție și furnizare a energiei termice, unitatea termoelectrică este obligată să emită avizul de racordare în termen de 15 zile de la data înregistrării cererii.

Fiind analizate datele rapoartelor prezentate de către 3 furnizori de energie termică dintre cei 7 respondenți, se constată o creștere nesemnificativă a numărului de solicitări din partea consumatorilor pentru eliberarea avizelor de racordare la rețeaua termică. Astfel, de către unitățile termoelectrice respondente au fost înregistrate 193 solicitări de racordare la sistemul centralizat de alimentare cu energie termică. În cazul a 188 de solicitări, avizele de racordare au fost eliberate cu respectarea termenului normativ de 15 zile, iar 5 avize au fost eliberate în termen de 30 zile (de către SA „Termoelectrica”).

Mai jos este reflectată situația cu privire la indicatorul de calitate privind eliberarea avizului de racordare de către întreprinderile termoelectrice.

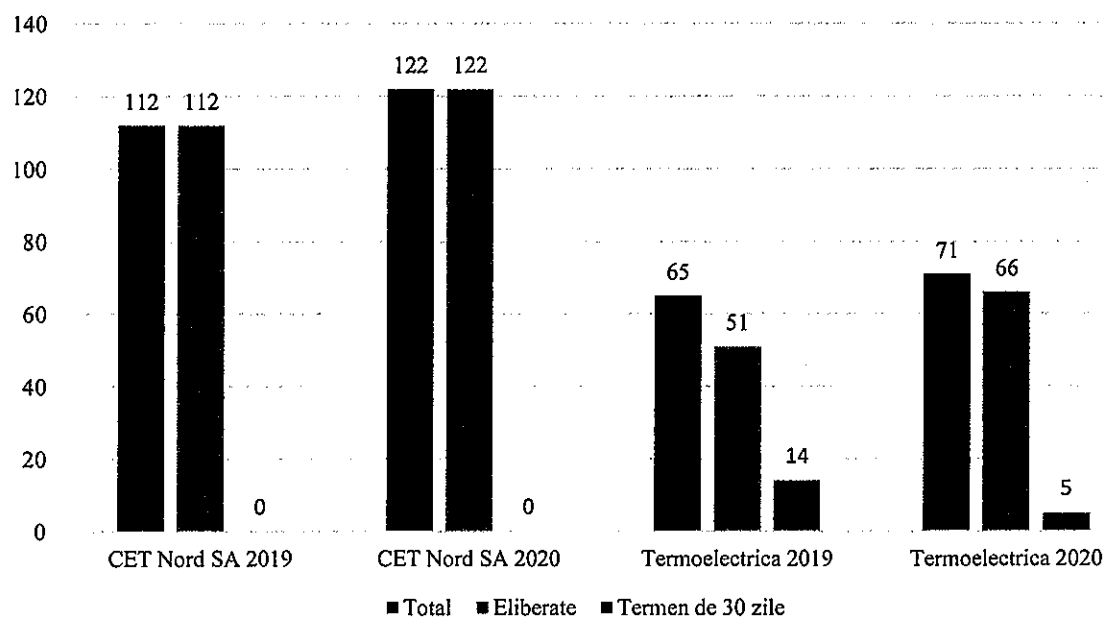

Figura 53. Eliberarea avizelor de racordare de către titularii de licențe

6. Serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare

6.1. Evoluția domeniului serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare

În conformitate cu atribuțiile prevăzute de Legea nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, precum și a Programului de activitate pentru anul 2020, ANRE a monitorizat activitatea economico-financiară a operatorilor care prestează servicii publice de alimentare cu apă și de canalizare la nivel de raioane, municipii și orașe și a operatorilor care furnizează/prestează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare la nivel de sat/comună dotate cu sisteme centralizate de alimentare cu apă, de canalizare și de epurare a apelor uzate, în baza rapoartelor privind activitatea operatorilor licențiați, prezentate de către aceștia.

La sfârșitul anului 2020 desfășurau activitatea reglementată 43 de titulari de licențe în domeniul prestării/furnizării serviciului public de alimentare cu apă și/sau de canalizare.

Datele privind dinamica volumelor de apă captată, procurată, furnizată, precum și consumul tehnologic și pierderile de apă în sistemele publice de alimentare cu apă ale titularilor de licențe pentru anul 2020 sunt reflectate în Tabelul 28.

Tabelul 28. Evoluția serviciilor publice de alimentare cu apă în anii 2019-2020

Nr.	Titularul de licență	Volumul de apă captată		Volumul de apă potabilă procurată		Volumul de apă potabilă furnizată		Dinamica 2020/2019 %	Volumul de apă tehnologică furnizată		Consumul tehnologic și pierderile de apă în rețelele publice de alimentare cu apă		Dinamica 2020/2019 %
		milion m ³		milion m ³		milion m ³			milion m ³		milion m ³		
		2019	2020	2019	2020	2019	2020		2019	2020	2019	2020	
1	S.A. „Apă-Canal Chișinău”	68758,9	68119,3			43780,2	43843,7	100,1	1364,8	1439,3	23555,1	22692,7	96,8
2	I.M. „Regia Apă-Canal” Bălți	197,8	231,7	11134,1	10495,9	4315,0	4426,6	102,6			7016,8	6301,0	89,8
3	Î.M. „Apă-Canal” Cantemir	212,7	247,5			151,0	175,3	116,1			61,4	72,2	117,6
4	Î.M. „Apă-Canal” Cahul	2528,4	2568,6			1198,3	1244,9	103,9			1330	1323,8	99,5
5	Î.M. „Apă-Canal” Ungheni	1771,4	1716,5			1171,9	1270,2	108,4			599,5	446,3	74,3
6	Î.I.S. „ACVA-NORD”	13154,0	12790,7			12812,9	12382,6	96,6			341,1	408,1	119,6
7	Î.M. „Regia Apă-Canal” Orhei	1598,1	1555,1			1038,9	1086,8	104,6			559,0	468,3	83,8
8	Î.M. „Apă-Canal” Vulcănești	265,3	260,5			175,4	189,0	107,8			89,9	71,5	79,5
9	S.A. „Operator Regional Apa-Canal Hîncești”	624,3	665,6	7,7	9,8	336,4	371,7	110,5			295,6	303,7	102,7
10	D.P. „Apă-Canal” din or. Ștefan Vodă	200,5	227,9			160,3	164,7	102,7			40,2	63,2	157,2
11	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Telenești	188,8	214,0			100,7	102,6	101,9			88,1	111,4	126,4
12	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Anenii Noi	530,9	616,8			295,5	320,1	108,3			235,7	296,7	125,9
13	S.A. „Service-Comunale” Florești	782,5	886,7	17,4	18,0	581,3	655,7	112,8			218,7	248,9	113,8
14	Î.M. „Apă-Canal” Căușeni	408,7	423,7			270,4	282,6	104,5			141,9	140,9	99,3
15	Î.M. „Apă-Canal” Taraclia	497,0	517,1			260,1	321,8	123,7			236,9	195,3	82,4
16	Î.M. „Apă-Canal din Drochia”	754,8	869,8			355,6	395,3	111,3			399,2	474,5	118,9
17	S.A. „APĂ-TERMO”	836,1	852,8			481,4	525,8	109,2			354,7	327,0	92,2
18	S.A. „Regia Apă-Canal Soroca”			1339,4	1367,2	812,8	879,6	108,2			526,6	487,6	92,6
19	Î.M. „Gospodăria Comunală Rîșcani”	307,7	301,5			242,2	244,6	101,0			71,6	56,9	79,5
20	S.A. „Apă – Canal Leova”	380,3	418,3			257,6	285,0	110,6			122,8	133,3	108,6
21	Î.M. „Regia Comunal-Locală Cricova”	393,9	439,6			291,9	320,8	109,9			102,0	118,8	116,5
22	Î.M. „Apă - Canal Ocnița”	108,5	128,9			79,8	96,7	121,2			28,7	32,2	112,2
23	Î.M.D.P. „Apă - Canal” Sîngerei	401,3	440,5			255,7	268,2	104,9			145,6	172,3	118,3
24	Î.M. „Gospodăria Comunal-Locală Briceni”	216,1	228,3			149,0	160,6	107,8			67,1	67,7	100,9
25	Î.M. „Direcția de Producție a Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or. Fălești	484,6	525,5	19,9	18,1	293,4	315,1	107,4			211,3	228,5	108,2
26	Î.M. „Servicii Publice Cimișlia”	621,9	606,0			303,0	316,1	104,3			318,9	289,9	90,9
27	Î.M. „SU - CANAL” Comrat	1458,8	1542,9			549,3	599,0	109,0			909,4	943,3	103,7
28	Î.M. „Servicii Comunal-Locală” Rezina	466,9	454,2			262,3	274,9	104,8			204,6	179,3	87,7
29	Î.M. „COMUNSERVICE” Criuleni	405,5	411,2			183,9	198,2	107,8			221,6	213,0	96,1

30	Î.M. „Gospodăria Comunal- Lococativă Calărași”	428,7	490,6			289,1	314,6	108,8			139,6	176,1	126,1
31	Î.M. „AQUA BASARABEASCA”	271,4	253,1			112,7	99,5	88,5			158,7	153,6	96,8
32	Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”		4,9	240,2	241,0	149,3	158,6	106,2			91,0	87,2	95,8
33	Î.M. „Apa-Canal” Strășeni	1003,9	940,9			392,7	429,7	109,4			611,2	511,2	83,6
34	Î.M. „Apa-Canal” Edineț	1341,1	1274,5			339,3	309,9	91,3			1001,8	964,6	96,3
35	S.A. „APĂ CANAL NISPORENI”	334,4	392,5			288,9	294,1	101,8			45,5	98,4	216,3
36	S.A. „Apă-Canal din Basarabasca”	238,5	228,5			97,1	88,9	91,6			141,4	139,6	98,7
37	Î.M. „Apă-Canal Magdacești”	133,2	159,7			125,1	151,4	121,0			7,9	8,2	104,3
38	S.R.L. „PETCOM-LUX”	52,4	73,9			49,8	71,5	143,6			2,6	2,4	92,3
39	S.R.L. „IZVOR CRISTALIN”	12,2	14,3			12,0	14,0	117,0			0,2	0,2	114,3
40	Î.M. „REGIA APA ȘOLDĂNEȘTI”	117,0	166,9			90,6	104,7	115,6			26,4	62,2	235,6
41	Î.M. „PRO MEDIU-COCIERI”	134,3	164,6			100,7	117,4	116,6			33,7	47,2	140,1
42	Î.M. „APĂ-CANAL DONDUȘENI”*		78,4				78,4					67,4	
	Total	102622,6	102504,0	12758,7	12150,0	73213,5	73950,9	101,0	1364,8	1439,3	40753,9	39186,7	96,2

* Î.M. „Apă Canal Dondușeni” a obținut licența la data de 10.03.2020

Din analiza informației privind activitatea de furnizare a apei de către operatori se observă că pe parcursul anului 2020 a fost furnizată apă potabilă în volum de 73950,9 m³, atestându-se o creștere față de anul precedent cu 737,4 m³ sau cu 1,0 %. Creșterea volumului de apă furnizat se atestă la majoritatea operatorilor, variind între 0,1 % și 43,6 %.

Cele mai semnificative majorări relative au fost înregistrate de către S.R.L. „PETCOM-Lux” (+ 43,6 %), Î.M. „Apă-Canal Taraclia” (+ 23,7 %), Î.M. „Apă-Canal Ocnița” (21,2%). Creșterea volumelor de apă furnizată se datorează în mare parte extinderii rețelelor publice de alimentare cu apă ale operatorilor prin conectarea noilor localități.

Cea mai semnificativă descreștere a volumelor de apă furnizată prin rețele publice de alimentare cu apă potabilă se constată la Î.M. „AQUA BASARABEASCA” (-11,7%), Î.M. „Apa-Canal” Edineț (-8,7%) și Î.M. „Apă-Canal din Basarabasca” (-8,4%).

Pe parcursul anului 2020, în comparație cu anul 2019, a fost înregistrată o diminuare mai pronunțată față de anii precedenți a consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă în volum de 1567,3m³ sau cu -3,8%. Cea mai semnificativă descreștere a consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemul public de alimentare cu apă s-a atestat la Î.M. „Apă-Canal” din Ungheni (-25,6%), Î.M. „Apă-Canal” Vulcănești (-20,5%) și Î.M. „Gospodăria Comunală Rîșcani” (-20,5%).

Evoluția volumelor de ape uzate deversate în rețelele publice de canalizare ale operatorilor, titulari de licențe, sunt prezentate în Tabelul 29.

Tabelul 29. Evoluția volumelor serviciului public de canalizare, prestat de titularii de licențe în anii 2019-2020

Nr.	Titularul de licență	Volumul apelor uzate deversate în rețelele publice de canalizare, mii m ³		Dinamica 2020/2019, %
		2019	2020	
1	S.A. „Apă-Canal Chișinău”	42648,2	42374,5	99,4
2	Î.M. „Apă-Canal Cantemir”	68,7	71,5	104,1
3	S.R.L. „GLORIN INGINERING”	8974,8	8421,8	93,8
4	Î.M. „Apă-Canal” Cahul	1150,9	971,6	84,4
5	Î.M. „Apă-Canal” din Ungheni	803,2	823	102,5
6	S.A. „Regia Apă Canal-Orhei”	925,3	883,1	95,4
7	Î.M. „Apă-Canal” Vulcănești	58,5	58,8	100,5
8	S.A. „Operator Regional Apa-Canal Hîncești”	216,8	230,2	106,2
9	D.P. „Apă-Canal” din or. Ștefan Vodă	110,3	107,6	97,6
10	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Telenești	171,3	156,3	91,2
11	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Anenii Noi	138,1	148	107,2
12	S.A. „Service Comunale Florești”	231,2	244,3	105,7
13	Î.M. „Apă-Canal” Căușeni	170,8	175,6	102,8
14	Î.M. „Apă-Canal Taraclia”	144	164,1	114
15	Î.M. „Apă-Canal din Drochia”	264,3	283,1	107,1
16	S.A. „APĂ-TERMO”	284,9	303,8	106,6

17	S.A. „Regia Apă-Canal Soroca”	537,7	544,4	101,2
18	Î.M. „Gospodăria Comunală Rîșcani”	112,8	109,4	97
19	S.A. „Apă-Canal Leova”	120,3	125,2	104,1
20	Î.M. „Regia Comunal-Locativă Cricova”	257,6	294,5	114,3
21	Î.M. „Apă-Canal Ocnița”	49,9	50,8	101,8
22	Î.M.D.P. „Apă - Canal” Sîngerei	128,7	130,4	101,3
23	Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Briceni”	128,8	130,3	101,2
24	Î.M. „Direcția de Producție a Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or. Fălești	201,4	206,8	102,7
25	Î.M. „Servicii Publice Cimișlia”	107,5	105,6	98,3
26	Î.M. „SU - CANAL” Comrat	261,9	256	97,7
27	Î.M. „Servicii Comunal-Locative” Rezina	216,8	217,2	100,2
28	Î.M. „COMUNSERVICE” Criuleni	90,2	92,9	103
29	Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Călărași”	211,3	236,8	112,1
30	Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”	95,1	94,9	99,8
31	Î.M. „Apă-Canal” Strășeni	196,8	202,8	103
32	Î.M. „Apă-Canal” Edineț	338,8	356	105,1
33	S.A. „APĂ CANAL NISPORENI”	121,5	121,2	99,8
34	Î.M. „Apă-Canal din Basarabeasca”	84,4	79,2	93,8
35	Î.M. „Apă-Canal Măgdeștești”	84,6	90,6	107,1
36	Î.M. „REGIA APA ȘOLDĂNEȘTI”	51,1	51,9	101,6
37	Î.M. „PRO MEDIU-COCIERI”	3,5	3,6	102,9
38	Î.M. „APĂ-CANAL DONDUȘENI”	0	69,1	0
TOTAL		59761,9	58987	98,7

* Î.M. „Apă Canal Dondușeni” a obținut licența la data de 10.03.2020

Conform datelor prezentate în tabel, pe parcursul anului 2020 volumul de apă uzată deversată în rețelele publice de canalizare a constituit 58987,0 mii m³, ce denotă o descreștere față de anul precedent cu 774,9 mii m³ sau cu (-1,3 %).

Cele mai semnificative descreșteri ale volumelor de ape uzate deversate în sistemele publice de canalizare au înregistrat Î.M. „Apa-canal” Cahul (- 15,6 %), Î.M. „Apă-Canal Telenești” (-8,8%), Î.M. „Apa-Canal din Basarabeasca” (-6,2%) și S.R.L. „Glorin Inginering” (-6,2%).

Lungimea rețelelor publice de alimentare cu apă și de canalizare, în dinamică, este reflectată în Tabelul 30.

Tabelul 30. Lungimea rețelelor publice de alimentare cu apă și de canalizare în anii 2019-2020

Nr.	Titularul de licență	Sistemele publice de alimentare cu apă			Sistemele publice de canalizare		
		Lungimea rețelor publice de alimentare cu apă, km			Lungimea rețelor publice de canalizare, km		
		2019	2020	Dinamica 2020/2019, %	2019	2020	Dinamica 2020/2019, %
1	S.A. „Apă-Canal Chișinău”	1925,1	1926,7	100,1	1116,8	1116,8	100,0
2	Î.M. „Regia Apă-Canal” Bălți	244,0	241,5	99,0			
3	Î.M. „Apă-Canal” Cantemir	56,4	82,1	145,6	10,8	10,8	100,0
4	S.R.L. „GLORIN INGINERING”				152,4	152,4	100,0
5	Î.M. „Apă-Canal” Cahul	196,4	246,7	125,6	74,3	74,3	100,0
6	Î.M. „Apă-Canal” din Ungheni	137,5	139,1	101,2	66,0	66,5	100,8
7	Î.L.S. „ACVA-NORD”	73,7	73,7	100,0			
8	S.A. „Regia Apă Canal-Orhei”	295,0	298,6	101,2	99,1	99,1	100,0
9	Î.M. „Apă-Canal” Vulcănești	49,2	50,3	102,2	17,6	17,6	100,0
10	S.A. „Operator Regional Apa-Canal Hîncești”	133,0	133,0	100,0	26,7	26,7	100,0
11	D.P. „Apă-Canal” din or. Ștefan Vodă	45,8	45,8	100,0	24,6	24,6	100,0
12	Î.M.D.P. „Apă-Canal” Telenești	27,6	27,6	100,0	36,6	36,6	100,0
13	Î.M.D.P. „Apă-Canal” Anenii Noi	69,9	69,9	100,0	93,4	93,4	100,0
14	S.A. „Servicii Comunale Florești”	417,9	428,9	102,6	39,9	39,9	100,0
15	Î.M. „Apă-Canal” Căușeni	94,2	94,2	100,0	44,9	44,9	100,0
16	Î.M. „Apă-Canal” Taraclia	57,8	57,8	100,0	13,4	13,4	100,0
17	Î.M. „Apă-Canal din Drochia”	70,5	70,5	100,0	45,5	45,5	100,0
18	S.A. „APĂ-TERMO”	248,7	249,2	100,2	83,6	84,9	101,6
19	S.A. „Regia Apă-Canal Soroca”	119,5	204,4	171,0	53,4	54,8	102,6
20	Î.M. „Gospodăria Comunală Rîșcani”	58,9	58,9	100,0	20,7	20,7	100,0
21	Î.M. „Apă - Canal Leova”	111,8	120,2	107,5	24,2	24,2	100,0
22	Î.M. „Regia Comunal-Locativă Cricova”	24,6	24,6	100,0	14,9	14,9	100,0
23	Î.M. „Apă - Canal Ocnița”	35,4	35,4	100,0	4,6	4,6	100,0
24	Î.M.D.P. „Apă - Canal” Sîngerei	50,5	50,5	100,0	16,0	16,0	100,0
25	Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Briceni”	47,1	48,5	103,0	30,0	30,0	100,0

26	Î.M. „Direcția de Producție a Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or. Fălești	44,7	47,2	105,5	31,8	40,1	125,9
27	Î.M. „Servicii Publice Cimișlia”	83,9	78,9	94,0	26,6	26,6	100,0
28	Î.M. „SU - CANAL” Comrat	135,6	138,4	102,1	44,4	44,6	100,6
29	Î.M. „Servicii Comunal-Locative” Rezina	35,0	35,0	100,0	26,0	26,0	100,0
30	Î.M. „COMUNSERVICE” Criuleni	59,5	59,5	100,0	24,0	24,0	100,0
31	Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Călărași”	64,0	64,0	100,0	44,7	44,7	100,0
32	Î.M. „AQUA BASARABEASCA”	24,6	24,6	100,0			
33	Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”	34,9	34,9	100,0	18,2	18,2	100,0
34	Î.M. „Apă-Canal” Strășeni	82,0	93,7	114,4	42,1	44,7	106,3
35	Î.M. „Apă-Canal” Edineț	118,2	118,2	100,0	52,7	52,7	100,0
36	S.A. „APĂ CANAL NISPORENI”	121,2	138,0	113,9	34,0	34,6	101,8
37	Î.M. „Apă-Canal din Basarabasca”	34,6	34,6	100,0	16,3	16,3	100,0
38	Î.M. „Apă-Canal Măgdecești”	33,6	33,6	100,0	21,4	21,4	100,0
39	S.R.L. „PETCOM-LUX”	28,7	28,7	100,0			
40	S.R.L. „IZVOR CRISTALIN”	5,4	5,4	100,0			
41	Î.M. „REGIA APA ȘOLDĂNEȘTI”	37,0	43,0	116,2	20,0	20,0	100,0
42	Î.M. „PRO MEDIU-COCIERI”	23,4	25,6	109,4	3,1	3,1	100,0
43	Î.M. „APĂ-CANAL DONDUȘENI”		33,1			15,7	
	Total	5556,8	5814,5	104,6	2514,6	2545,3	101,2

* Î.M. „Apă Canal Dondușeni” a obținut licența la data de 10.03.2020

Pe parcursul perioadei analizate, titularii de licențe au raportat despre deținerea în gestiune a 5814,5 km de rețele publice de alimentare cu apă și 2545,3 km de rețele publice de canalizare sau o creștere cu 257,7 km a rețelelor publice de alimentare cu apă și cu 30,7 km a rețelelor publice de canalizare, față de anul precedent.

În urma preluării în gestiune, construcției și/sau inventarierii, se atestă o extindere a rețelelor publice de alimentare cu apă. Titularii de licențe S.A. „Regia Apă-Canal Soroca” (+71,0%), Î.M. „Apă-Canal” Cantemir (+ 45,6%) și Î.M. „Apă - Canal” Cahul (+ 25,6 %) au înregistrat, în anul 2020, cele mai mari valori de majorare a lungimii rețelelor publice de alimentare cu apă gestionate, comparativ cu valoarea indicatorului respectiv din anul precedent.

Cele mai mari majorări ale lungimii rețelelor publice de canalizare gestionate pe parcursul anului 2020, față de valoarea indicatorului respectiv din anul 2019, au înregistrat titularii de licențe Î.M. „Direcția de Producție a Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or. Fălești (+ 25,9 %) și S.A. „Regia Apă-Canal Soroca” (+2,6%).

La finele anului 2020 titularii de licențe furnizau servicii publice de alimentare cu apă la 401696 consumatori și servicii publice de canalizare la 212825 consumatori.

Conform datelor din Tabelul 31 se atestă că în anul 2020 au fost înregistrați 10917 de consumatori noi ai serviciului public de alimentare cu apă serviți de titularii de licențe, numărul acestora majorându-se cu 2,8 % comparativ cu anul precedent. Corespunzător, în anul 2020 au fost înregistrați 10217 consumatori noi ai serviciului public de canalizare serviți de titularii de licențe, cu o creștere de 5,0 %.

Tabelul 31. Numărul consumatorilor de servicii publice de alimentare cu apă și de canalizare, 2019-2020

Nr.	Titlul de licență	Numărul consumatorilor de servicii publice de alimentare cu apă			Numărul consumatorilor de servicii publice de canalizare		
		2019	2020	Dinamica 2020/2019 %	2019	2020	Dinamica 2020/2019 %
1	S.A. „Apă-Canal Chișinău”	96191	96121	99,9	71341	73127	102,5
2	Î.M. Regia „Apă-Canal-Bălți”	51472	51746	100,5			
3	Î.M. „Apă-Canal Cantemir”	2680	2940	109,7	1457	1445	99,2
4	S.R.L. „GLORIN INGINERING”				3535	3896	110,2
5	Î.M. „Apă-Canal” Cahul	17071	17509	102,6	9507	9812	103,2
6	Î.M. „Apă-Canal” din or. Ungheni	15350	15439	100,6	9474	9626	101,6
7	Î.I.S. „ACVA-NORD”	91	99	108,8			
8	S.A. „Regia Apă Canal-Orhei”	30042	30527	101,6	17967	18156	101,1
9	Î.M. „Apă-Canal” Vulcănești	3807	3830	100,6	1388	1391	100,2
10	S.A. „Operator Regional Apa-Canal Hîncești”	6505	6663	102,4	3048	3108	102,0
11	D.P. „Apă-Canal” din or. Ștefan Vodă	3210	3229	100,6	2149	2140	99,6
12	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Telenesti	1651	2187	132,5	1170	1549	132,4
13	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Anenii Noi	5004	5045	100,8	1861	1905	102,4
14	S.A. „Servicii Comunale Florești”	13509	13881	102,8	4402	4471	101,6
15	Î.M. „Apă-Canal” Căușeni	5721	5735	100,2	3246	3291	101,4
16	Î.M. „Apă-Canal Taraclia”	4068	4116	101,2	1598	1679	105,1
17	Î.M. „Apă-Canal din Drochia”	8515	8589	100,9	6097	6124	100,4
18	S.A. „APĂ-TERMO”	10643	10632	99,9	4598	4771	103,8
19	S.A. „Regia Apă-Canal Soroca”	14241	14762	103,7	7703	8090	105,0
20	Î.M. „Gospodăria Comunală Rîșcani”	4754	4815	101,3	1811	1812	100,1
21	S.A. „Apă - Canal Leova”	4876	5146	105,5	2216	2277	102,8
22	Î.M. „Regia Comunal-Localivă Cricova”	2959	3126	105,6	1775	1860	104,8
23	Î.M. „Apă - Canal Ocnîța”	2300	2300	100,0	1700	1700	100,0
24	Î.M.D.P. „Apă - Canal” Sîngerei	4839	4992	103,2	1924	2126	110,5
25	Î.M. „Gospodăria Comunal-Localivă Briceni”	3488	3444	98,7	2596	2589	99,7
26	Î.M. „Direcția de Producție a Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or. Fălești	5143	6258	121,7	3601	3667	101,8
27	Î.M. „Servicii Publice Cimișlia”	6265	6068	96,9	1821	2089	114,7
28	Î.M. „SU - CANAL” Comrat	9159	9243	100,9	3749	3806	101,5
29	Î.M. „Servicii Comunal-Localive” Rezina	5228	5257	100,6	4894	4916	100,4
30	Î.M. „COMUNSERVICE” Criuleni	2872	3270	113,9	1417	1945	137,3
31	Î.M. „Gospodăria Comunal-Localivă Călărași”	6205	6441	103,8	3640	3727	102,4
32	Î.M. „AQUA BASARABEASCA”	2229	2233	100,2			
33	Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”	3585	3639	101,5	2155	2157	100,1
34	Î.M. „Apă-Canal” Strășeni	6805	6805	100,0	3267	3267	100,0
35	Î.M. „Apă-Canal” Edineț	16905	16966	100,4	9990	10011	100,2
36	S.A. „APĂ CANAL NISPORENI”	5579	5830	104,5	1971	2056	104,3
37	Î.M. „Apa-Canal din Basarabeasca”	2190	2181	99,6	1610	1428	88,7
38	Î.M. „Apa-Canal Măgdăcești”	1252	1291	103,1	871	1007	115,6
39	S.R.L. „PETCOM-LUX”	1050	1050	100,0			
40	S.R.L. „IZVOR CRISTALIN”	280	282	100,7	3	0	0,0
41	Î.M. „REGIA APA ȘOLDĂNEȘTI”	2024	2254	111,4	1025	1035	101,0
43	Î.M. „PRO MEDIU COCIERI”	1021	1021	100,0	31	32	103,2
43	Î.M. „APĂ-CANAL DONDUȘENI”		2618	0,0		2912	0,0
Total		390779	399580	102,3	202608	211000	105,0

* Î.M. „Apă Canal Dondușeni” a obținut licența la data de 10.03.2020

Cele mai mari creșteri ale numărului de consumatori noi de apă serviți de titularii de licențe au fost înregistrate la Î.M.D.P. „Apă-Canal Telenesti” (+ 32,5), Î.M. „Direcția de Producție a Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or. Fălești (+ 21,7%) și Î.M. „COMUNSERVICE” Criuleni (+ 13,9%), iar cei mai mulți consumatori noi ai serviciului de canalizare serviți de operatori au fost înregistrați la Î.M. „COMUNSERVICE” Criuleni (+ 37,3%), Î.M.D.P. „Apă-Canal” Telenesti (+ 32,4%) și Î.M. „Apă-Canal Măgdăcești” (+ 15,6%).

6.2. Tarifele pentru serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare

Pe parcursul anului 2020 au fost în examinare 20 solicitări ale titularilor de licențe privind avizarea/aprobarea cheltuielilor de bază aferente prestării/furnizării serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, dintre care 9 solicitări au fost depuse în 2019.

În rezultatul examinării solicitărilor prezentate de operatori, Consiliul de Administrație a aprobat:

- **4 hotărâri** privind avizarea cheltuielilor de bază pentru Î.M. „Apă-Canal Cantemir”, Î.M. D.P. „Apă-Canal” Telenești, Î.M. „Servicii Comunal-Locative” Rezina și Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Călărași”, acestea fiind expediate consiliilor locale spre aprobare;
- **8 hotărâri** privind aprobarea cheltuielilor de bază pentru titularii de licențe ce activează în condițiile unor acorduri sau contracte încheiate cu organismele financiare internaționale, ratificate sau aprobate de Parlament, Guvern sau de consiliile locale, ele fiind aprobate de Consiliul de Administrație al ANRE după cum urmează:
 - ✓ S.A. „Apă-Canal Chișinău”
 - ✓ Î.M. Regia „Apă-Canal-Bălți”
 - ✓ Î.M. „Apă-Canal” din Ungheni
 - ✓ S.A. „Regia Apă Canal-Orhei”
 - ✓ S.A. „Operator Regional Apă-Canal Hîncești”
 - ✓ S.A. „Regia Apă-Canal Soroca”
 - ✓ S.A. „Apă-Canal Leova”
 - ✓ Î.M. „Apă-Canal” Căușeni;
- **2 hotărâri** privind aprobarea cheltuielilor de bază ce nu au fost aprobate de consiliile locale, după avizarea de către ANRE, în baza art. 7 alin. (2) lit. m) al Legii 303/2013, în cazul neaprobării acestora de către consiliile locale (pentru 1 hotărâre avizată în anul 2019 (Î.M. „Apa-Canal” Edineț) și pentru o hotărâre avizată în anul 2020 (Î.M. „Servicii Comunal-Locative” Rezina);
- Finalizarea examinării a **6 solicitări** va avea loc în anul 2021.

Pe parcursul anului 2020, de asemenea, au fost examinate – **8 solicitări** ale titularilor de licențe privind avizarea/aprobarea tarifelor la serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, din care 2 solicitări nu au fost admise pe motiv de neprezentare a solicitării conform cerințelor.

În rezultatul examinării solicitărilor prezentate, Consiliului de Administrație al ANRE a aprobat:

- **3 hotărâri** privind avizarea tarifelor la serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare pentru Î.M.D.P. „Apă - Canal” Sîngerei, Î.M. „Apă-Canal Cantemir” și Î.M. „PRO MEDIU-COCIERI”, acestea fiind expediate consiliilor locale spre aprobare;
- **1 hotărâre** privind aprobarea tarifelor la serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, în baza art. 35 alin. (13) al Legii nr 303/2013, pentru operatorul S.A. „Apă-Canal Leova” ce activează în condițiile unor acorduri sau contracte încheiate cu organismele financiare internaționale, ratificate sau aprobate de Parlament, Guvern sau de consiliile locale;
- **1 hotărâre** privind aprobarea tarifelor la serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, în baza art. 7 alin. (2) lit. m) al Legii 303/2013, în cazul neaprobării acestora de către consiliile locale (pentru o hotărâre avizată în anul 2019- Î.M. „AQUA BASARABEASCA”);
- Finalizarea examinării unei solicitări va avea loc în anul 2021.

Până la 31 decembrie 2020 ANRE a avizat/aprobat următoarele tarife pentru serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare.

Tabelul 32. Tarife avizate/aprobate de ANRE pentru prestarea/furnizarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, lei/m³

Nr.	Titularul de licență	Tarife medii avizate ANRE pentru prestarea/furnizarea		Tarife aprobate ANRE pentru prestarea/furnizarea				Tarife aprobate de ANRE pentru prestarea/furnizarea a serviciului public de alimentare cu apă tehnologică
		serviciului public de alimentare cu apă potabilă	serviciului public de canalizare	serviciului public de alimentare cu apă		serviciului public de canalizare		
				pentru consumatori casnici	pentru consumatori noncasnici	pentru consumatori casnici	pentru consumatori noncasnici	
1	S.A. „Apă-Canal Chișinău”			8,65	13,29	2,04	11,17	8,86
2	Î.M. „Apă-Canal Cantemir”	15,13	7,59					
3	Î.M. „Apă-Canal” Cahul			13,87	22,45	5,96	15,3	
4	Î.M. „Apă-Canal” din Ungheeni			13,4	22,15	7,07	16,32	
5	S.A. „Operator Regional Apă-Canal Hîncești”			18,4	50,28	7,35	23,51	
6	D.P. „Apă-Canal” din or. Ștefan Vodă			18,96	48,74	11,75	24,5	
7	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Telenești	20,77	15,3					
8	S.A. „Servicii Comunale Florești”			20,69	35,09	11,74	37,76	
9	Î.S.A. „APĂ-TERMO.”			16,2	18,7	18,18	30	
10	S.A. „Apă-Canal Leova”			14,94	30	9,59	31,57	
11	Î.M.D.P. „Apă - Canal” Singerei	12,07	11,96					
12	Î.M. „Direcția de Producție a Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or. Fălești			16,75	35,2	16,4	30,96	
13	Î.M. „AQUA BASARABEASCA”	18,7		15,77	36			
14	Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”			16,09	54,83	13,83	52,99	
15	S.A. „APA CANAL NISPORENI”	22,62	22,17	17,99	37,23	18,02	28	
16	Î.M. „Apa Canal din Basarabasca”	21,92	20,15	20	36	14,9	34	
17	Î.M. „PRO MEDIU-COCIERI”	7,58	19,76					

Investițiile în sistemele publice de alimentare cu apă și de canalizare în perioada anilor 2018-2020

În perioada anilor 2018-2020 ANRE a aprobat/avizat planurile de investiții ale titularilor de licențe care furnizează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare prezentate conform termenelor stabilite în pct. 33 din Regulamentul privind principiile de efectuare a investițiilor în sectorul de alimentare cu apă și de canalizare, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 357/2019 din 27.09.2019 (în continuare *Regulament*).

Totodată, conform pct. 40 din Regulament, până la 1 martie a fiecărui an de gestiune operatorii prezintă autorității competente Raportul privind realizarea Planului de investiții, aprobat/avizat de către ANRE, pentru anul precedent. În corespundere cu prevederile punctului 43 din Regulamentul menționat, autoritatea competentă examinează Raportul privind realizarea Planului anual de investiții pentru anul precedent și aprobă Hotărârea/Decizia privind acceptarea în scopuri tarifare a investițiilor realizate în anul precedent.

În anul 2020 au fost prezentate Planuri de investiții de către 18 operatori în valoare totală de 1003803,37 mii lei sau cu 132,31 % mai mult față de anul 2019 și cu 96 % mai mult față de anul 2018.

Rapoartele privind realizarea Planurilor de investiții aprobate/avizate de ANRE pentru anul 2020 sunt în curs de examinare. Au fost examinate și acceptate în scopul recuperării prin tarif a investițiilor realizate pe parcursul anului 2020 pentru 13 titulari de licențe.

Tabelul 33. Investițiile efectuate de operatori în sistemele publice de alimentare cu apă și de canalizare, pe parcursul anilor 2018-2020

Nr. d/o	Titularul de licență	Investițiile în sistemele publice de alimentare cu apă și de canalizare aprobate/avizate de ANRE, mii lei			Investițiile realizate, acceptate de ANRE în scopul recuperării prin tarif, mii lei		
		2018	2019	2020	2018	2019	2020
1	S.A. „Apă-Canal Chișinău”	465652,03	399482,82	424757,55	18882,97	63744,11	17258,12
2	Î.M. Regia „Apă-Canal-Bălți”			9372,8			27,54
3	Î.M. „Apă-Canal Cantemir”			151,7			139,0
4	S.R.L. „GLORIN-INGINER”						
5	Î.M. „Apă-Canal” Cahul	1184	2342,1	490918,5			
6	Î.M. „Apă-Canal” din Ungheni	2076,4	8506	11974,59	2093,1	907,76	346,09
7	Î.I.S. „ACVA-NORD”						
8	S.A. „Regia Apă Canal-Orhei”	5597,4	8646,7	6692,196	150,14	4004,1	1123,8
9	Î.M. „Apă-Canal” Vulcănești						
10	S.A. „Operator Regional Apă-Canal Hîncești”	996,98		3329			3329,0
11	D.P. „Apă-Canal” din or. Ștefan Vodă						
12	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Telenești	26070,5	465,77	49,17	26739,73		
13	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Anenii Noi						
14	S.A. „Servicii Comunale Florești”	9033,49	8797,91	7779,42	1780,96	2104,89	1078,56
15	Î.M. „Apă-Canal” Căușeni		790,6	746,62		362,29	441,75
16	Î.M. „Apă-Canal Taraclia”	275,3		3797,51			
17	Î.M. „Apă-Canal din Drochia”						
18	S.A. „APĂ-TERMO”	80,9	2006,5	1619,4		493,33	518,4
19	S.A. „Regia Apă-Canal Soroca”						
20	Î.M. „Gospodăria Comunală Rîșcani”						
21	S.A. „Apă-Canal Leova”			23008,9			218,9
22	Î.M. „Regia Comunal-Locativă Cricova”						
23	Î.M. „Apă-Canal Ocnîța”						
24	Î.M.D.P. „Apă-Canal” Sîngerei			867			546,5
25	Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Briceni”			177,8			80,1
26	Î.M. „Direcția de Producție Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or. Fălești	360,5	880	1041,4			493,9
27	Î.M. „Servicii Publice Cimișlia”						
28	Î.M. „SU-CANAL” Comrat			17416,93			
29	Î.M. „Servicii Comunal-Locative” Rezina						
30	Î.M. „COMUNSERVICE” Criuleni	772,85	170				
31	Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Călărași”						
32	Î.M. „AQUA BASARABEASCA”			102,88			
33	Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”	172,6					
34	Î.M. „Apă-Canal” Strășeni						
35	Î.M. „Apă-Canal” Edineț						
36	S.A. „APĂ CANAL NIȘPORENI”						
37	Î.M. „Apă-Canal din Basarabasca”						
38	Î.M. „Apă-Canal Măgdăcești”						
39	S.R.L. „PETCOM-LUX”						
40	S.R.L. „IZVOR CRISTALIN”						
41	Î.M. „REGIA APA ȘOLDĂNEȘTI”						
42	Î.M. „PRO MEDIU-COCIERI”						
43	Î.M. „APĂ-CANAL DONDUȘENI”						

Sursa: Planurile de investiții prezentate de titularii de licențe – prelucrare ANRE

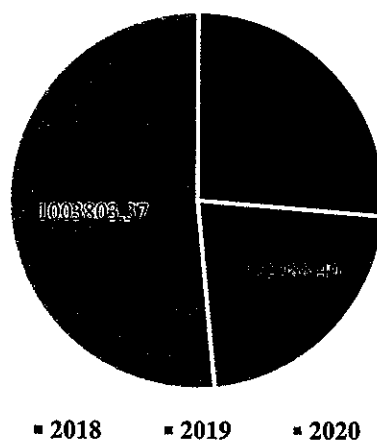

Figura 54. Dinamica investițiilor planificate în sistemele publice de alimentare cu apă și de canalizare, aprobate/avizate de ANRE pentru anii 2018-2020, mii lei

Este important de menționat că, majoritatea operatorilor, titulari de licențe, nu au prezentat Planurile de investiții pentru a fi examinate și aprobate/avizate de către ANRE. Astfel, ANRE este în imposibilitate să reflecte datele privind planificarea și realizarea investițiilor în sistemele publice de alimentare cu apă și de canalizare de către toți operatorii pe parcursul perioadei de referință.

ANRE a informat operatorii privind termenele de prezentare a Planurilor de investiții pentru aprobare/avizare, cerințele minime în procesul de elaborare, categoriile de investiții etc. și a solicitat tuturor operatorilor să prezinte Planurile anuale de investiții și ulterior Rapoartele privind realizarea investițiilor, însă majoritatea operatorilor nu s-au conformat.

Lipsa surselor financiare pentru realizarea investițiilor în sistemele publice de alimentare cu apă și de canalizare nu permite dezvoltarea, modernizarea, reabilitarea, rețehnologizarea acestor sisteme. Infrastructura tehnico-edilitară este cu termenul de utilizare depășit, rețelele publice de alimentare cu apă și de canalizare au un grad înalt de uzură, fapt ce denotă nivelul crescut al pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă.

Consumul tehnologic și pierderile de apă în sistemele publice de alimentare cu apă în perioada 2019-2020

În perioada anilor 2019-2020 ANRE a aprobat consumul tehnologic și pierderile de apă ale titularilor de licențe care furnizează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare prezentate conform termenelor stabilite în pct. 39 din Regulamentul cu privire la stabilirea și aprobarea, în scop de determinare a tarifelor, a consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 180/2016 din 10.06.2016 (în continuare Regulament).

Conform prevederilor pct. 36 din Regulament, anual, până la finele lunii ianuarie, operatorii care furnizează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, titulari de licențe eliberate de ANRE, prezintă ANRE calculele consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă și de canalizare actualizate pentru anul precedent în baza parametrilor efectiv înregistrați (Tabelul 34) și a celor planificate pentru anul de gestiune (Tabelul 35) și, respectiv, în Figura 55 și Figura 56.

De menționat că, din 43 titulari de licențe au prezentat spre examinare și aprobare de ANRE a consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă doar 19 titulari de licențe.

Tabelul 34. Consumul tehnologic și pierderile de apă, actualizate pentru anul 2019

Nr. d/o	Titularul de licență	Valoarea actualizată a CIP prezentată de titularul de licență spre aprobare pentru anul 2019, m ³	Valoarea actualizată a CIP aprobată de ANRE pentru anul 2019, m ³
1	S.A. „Apă-Canal Chișinău”	10796850	7525373
2	Î.M. Regia „Apă-Canal-Bălți”	1478320,6	4646974,1
3	Î.M. „Apă-Canal Cantemir”	57208,53	57394,1
4	Î.M. „Apă-Canal” Cahul	920398,8	728046,9
5	Î.M. „Apă-Canal” din Ungheni	600174,9	557352,2
6	Î.I.S. „ACVA-NORD”	341104	341104
7	S.A. „Regia Apă Canal-Orhei”	221241,8	216646,8
8	Î.M. „Apă-Canal” Vulcănești		
9	S.A. „Operator Regional Apă-Canal Hîncești”	134373	97489,2
10	D.P. „Apă-Canal” din or. Ștefan Vodă	21316,07	21233,8
11	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Telenești		
12	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Anenii Noi		
13	S.A. „Servicii Comunale Florești”	218788,55	218700
14	Î.M. „Apă-Canal” Căușeni		
15	Î.M. „Apă-Canal Taraclia”		
16	Î.M. „Apă-Canal din Drochia”		
17	S.A. „APĂ-TERMO”		
18	S.A. „Regia Apă-Canal Soroca”	70088,1	66832,45
19	Î.M. „Gospodăria Comunală Rîșcani”		
20	S.A. „Apă-Canal Leova”	157716,6	122794
21	Î.M. „Regia Comunal-Locativă Cricova”	73707,3	102000
22	Î.M. „Apă-Canal Ocnița”		
23	Î.M.D.P. „Apă-Canal” Sîngerei	60503,69	60492,66
24	Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Briceni”		
25	Î.M. „Direcția de Producție Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or. Fălești	305716,2	211000
26	Î.M. „Servicii Publice Cimișlia”		
27	Î.M. „SU-CANAL” Comrat		
28	Î.M. „Servicii Comunal-Locative” Rezina		
29	Î.M. „COMUNSERVICE” Criuleni		
30	Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Călărași”	70274	63028,42
31	Î.M. „AQUA BASARABEASCA”		
32	Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”	64729,99	59843,64
33	Î.M. „Apă-Canal” Strășeni		
34	Î.M. „Apă-Canal” Edineț		
35	S.A. „APĂ CANAL NISPORENI”	59652	54500
36	Î.M. „Apă-Canal din Basarabeasca”		
37	Î.M. „Apă-Canal Măgdecești”		
38	S.R.L. „PETCOM-LUX”		
39	S.R.L. „IZVOR CRISTALIN”		
40	Î.M. „REGIA APA ȘOLDĂNEȘTI”		
41	Î.M. „PRO MEDIU-COCIERI”	6511,7	6775,81
42	Î.M. „APĂ-CANAL DONDUȘENI”		

Sursa: Consumul tehnologic și pierderile de apă în sistemele publice de alimentare cu apă prezentate de titularii de licențe – prelucrare ANRE

Din analiza datelor reflectate în Figura 55 se observă că valoarea efectivă, exprimată în %, a consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă efectiv înregistrate de operatorii care au prezentat consumurile tehnologice și pierderile de apă în sistemele publice de alimentare cu apă spre examinare de ANRE, variază de la 3% până la 61,92%.

Valorile mari ale consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă se datorează stării deplorabile a rețelelor publice de alimentare cu apă, lipsa investițiilor în sistemele publice de alimentare cu apă. Este oportun ca operatorii, titulari de licențe și

autoritățile administrației publice locale să identifice surse financiare pentru modernizarea sistemelor publice de alimentare cu apă și să stabilească planuri de acțiuni pe termen scurt, mediu și lung pentru reducerea consumurilor tehnologice și a pierderilor de apă, asigurarea continuității, fiabilității și calității serviciului prestat.

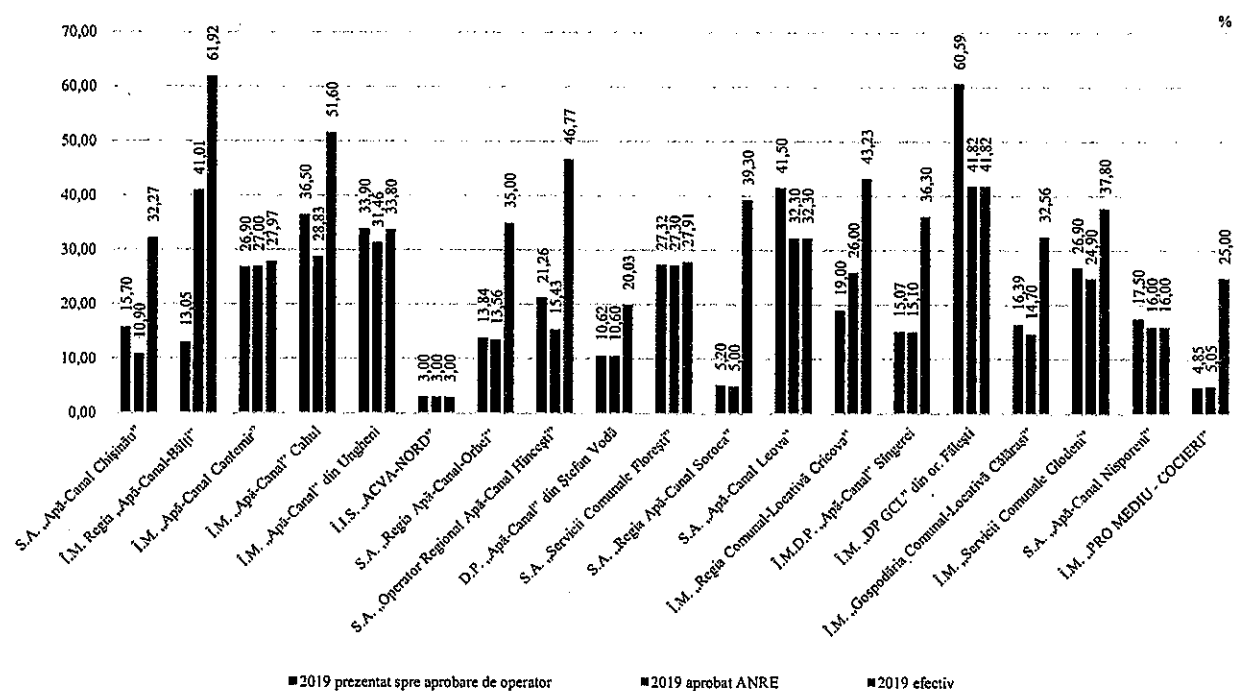

Figura 55. Ponderea consumului tehnologic și al pierderilor de apă din volumul de apă captat, procurat, actualizat pentru anul 2019, %

Tabelul 35. Consumul tehnologic și pierderile de apă, prognozate pentru anul 2020

Nr. d/o	Titularul de licență	Valoarea prognozată a GTP prezentată de titularul de licență spre aprobare pentru anul 2020, m ³	Valoarea prognozată a GTP aprobată de ANRE pentru anul 2020, m ³
1	S.A. „Apă-Canal Chișinău”	10807975,11	7525373,00
2	Î.M. Regia „Apă-Canal-Bălți”	1473947,80	4645037,80
3	Î.M. „Apă-Canal Cantemir”	61618,85	57394,10
4	Î.M. „Apă-Canal” Cahul	869302,20	709510,40
5	Î.M. „Apă-Canal” din Ungheni	645558,40	557352,20
6	Î.I.S. „ACVA-NORD”	816513,00	341104,00
7	S.A. „Regia Apă Canal-Orhei”	221324,30	214720,80
8	Î.M. „Apă-Canal” Vulcănești		
9	S.A. „Operator Regional Apă-Canal Hîncești”	184534,80	97489,20
10	D.P. „Apă-Canal” din or. Ștefan Vodă	26323,32	21233,80
11	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Telenești		
12	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Anenii Noi		
13	S.A. „Servicii Comunale Florești”	250669,24	218700,00
14	Î.M. „Apă-Canal” Căușeni		
15	Î.M. „Apă-Canal Taraclia”		
16	Î.M. „Apă-Canal din Drochia”		
17	S.A. „APĂ-TERMO”		
18	S.A. „Regia Apă-Canal Soroca”	70088,10	66832,45
19	Î.M. „Gospodăria Comunală Rîșcani”		
20	S.A. „Apă-Canal Leova”	157716,60	122794,00
21	Î.M. „Regia Comunal-Locativă Cricova”	80750,40	102000,00
22	Î.M. „Apă-Canal Ocnîța”		
23	Î.M.D.P. „Apă-Canal” Sîngerei	54123,68	54119,62
24	Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Briceni”		
25	Î.M. „Direcția de Producție Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or. Fălești	317976,90	211000,00
26	Î.M. „Servicii Publice Cimișlia”		
27	Î.M. „SU-CANAL” Comrat		
28	Î.M. „Servicii Comunal-Locative” Rezina		
29	Î.M. „COMUNSERVICE” Criuleni		
30	Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Călărași”	106442,80	63028,42
31	Î.M. „AQUA BASARABEASCA”		
32	Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”	59337,21	59843,64
33	Î.M. „Apă-Canal” Strășeni		
34	Î.M. „Apă-Canal” Edineț		
35	S.A. „APĂ CANAL NISPORENI”	60387,00	54500,00
36	Î.M. „Apă-Canal din Basarabasca”		
37	Î.M. „Apă-Canal Măgdecești”		
38	S.R.L. „PETCOM-LUX”		
39	S.R.L. „IZVOR CRISTALIN”		
40	Î.M. „REGIA APA ȘOLDĂNEȘTI”		
41	Î.M. „PRO MEDIU-COCIERI”	6511,70	6775,81
42	Î.M. „APĂ-CANAL DONDUȘENI”		

Sursa: Consumul tehnologic și pierderile de apă în sistemele publice de alimentare cu apă prezentate de titularii de licențe – prelucrare ANRE

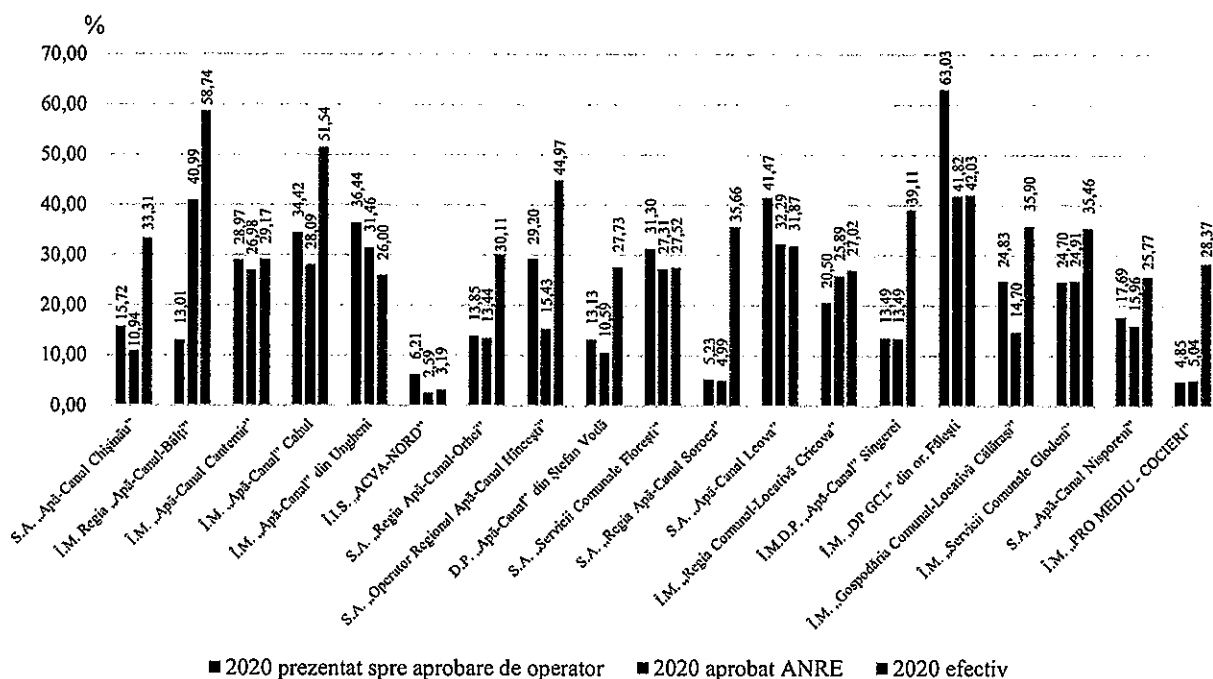

Figura 56. Ponderea consumului tehnologic și a pierderilor de apă din volumul de apă captat, procurat, prognozat pentru anul 2020, %

Monitorizarea activității operatorilor, titulari de licențe pentru furnizarea/prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare

Pe parcursul anului 2020 au fost întreprinse măsuri privind monitorizarea activității operatorilor/titulari de licențe pentru furnizarea /prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, în vederea respectării prevederilor Legii 303 din 13.12.2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare.

Au fost expediate operatorilor/titulari de licențe solicitări privind elaborarea paginilor web oficiale, în conformitate cu prevederile art. 7 alin. (2), lit. q) și art. 35 alin. (16) din Legea nr.303/2013, în urma cărora au fost elaborate 20 de pagini web, de către operatori, alți operatori informând că lucrează la elaborarea paginilor web.

De asemenea, au fost expediate solicitări către titularii de licențe din domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, privind informația care urmează a fi plasată pe paginile web, referitor la activitatea acestora și informarea consumatorilor existenți și potențiali privind condițiile de furnizare/prestare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare.

6.3 Calitatea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare

Evaluarea de către ANRE a calității serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare s-a realizat în conformitate cu prevederile *Regulamentului cadru cu privire la indicatorii de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare*, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 356/2019 din 27 septembrie 2019 (în continuare – Regulament).

Scopul monitorizării și evaluării performanței serviciilor prestate de către operatorii care furnizează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare este sporirea calității serviciului

furnizat consumatorilor, precum și sensibilizarea personalului întreprinderilor privind importanța executării conștiincioase a obligațiilor operatorului aferente serviciului public respectiv.

Conform prevederilor Regulamentului, titularii de licență au prezentat ANRE rapoartele privind valorile indicatorilor de performanță din anul 2020 cu referire la fiecare dintre componentele activității desfășurate:

- Asigurarea continuității serviciului (întreruperi planificate/ întreruperi neplanificate);
- Eliberarea avizului de racordare la rețelele publice de alimentare cu apă și de canalizare;
- Avizarea documentației de proiect pentru montarea instalației interne de alimentare cu apă și de canalizare;
- Branșarea/racordarea instalațiilor consumatorilor la rețeaua publică de alimentare cu apă și de canalizare;
- Reconectarea instalațiilor consumatorilor deconectate de la rețeaua publică;
- Încheierea contractelor de furnizare a serviciului public la solicitarea consumatorilor;
- Facturarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare;
- Examinarea și soluționarea reclamațiilor formulate de consumatori.

Modalitatea și gradul respectării indicatorilor de calitate a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare definiți în Regulament asigură o cuantificare a calității serviciului prestat și o imagine de ansamblu asupra activității desfășurate de către operatorii respectivi. Analiza calității serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare a fost realizată în baza datelor reflectate în rapoartele prezentate de către cei 41 titulari de licențe operatori ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare.

Continuitatea furnizării serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare

Operatorii sunt obligați să furnizeze/presteze în mod continuu și fiabil serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare consumatorilor, în conformitate cu indicatorii de performanță stabiliți de Regulament.

Indicatorii de performanță ai serviciului care reflectă continuitatea furnizării/prestării serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare sunt:

- *durata unei întreruperi planificate/neplanificate și*
- *gradul de informare a consumatorilor cu privire la întreruperile planificate/neplanificate.*

În scopul realizării indicatorilor de performanță stabiliți, operatorii serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare sunt obligați:

1) să asigure:

- a. menținerea în stare funcțională a sistemului public de alimentare cu apă și de canalizare;
- b. restabilirea în termen normativ a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare;
- c. informarea în termen normativ a consumatorilor despre întreruperile planificate/neplanificate.

2) să înregistreze:

- a. numărul total și caracterul întreruperilor înregistrate;
- b. durata întreruperii (din momentul înregistrării întreruperii și până la momentul reluării serviciului);
- c. numărul de consumatori afectați.

În anul 2020, ca urmare a examinării datelor raportate de către operatori, constatăm că au fost înregistrate **11684 întreruperi neplanificate** (avariate) a serviciului public de alimentare cu apă. Din totalul întreruperilor neplanificate, pentru 10708 cazuri, ceea ce constituie 91.6%, furnizarea serviciului public de alimentare cu apă a fost reluată în termen normativ – de până la 12 ore pentru

mediul urban și de până la 10 ore, pentru mediul rural. Celelalte 976 întreruperi neplanificate înregistrate au fost operate cu o depășire a valorii admisibile stabilite de Regulament.

Comparând indicatorii de continuitate realizați în anul de activitate 2020 cu cei din anul 2019, constatăm o creștere în perioada de referință a numărului de întreruperi neplanificate și anume, cu 1074 cazuri mai multe decât în anul 2019. De menționat, că această diferență s-a calculat pentru toți 41 de respondenți în anul 2020, comparativ cu 34 de operatori respondenți în anul 2019.

În cazul celor **1596 de întreruperi cu caracter planificat**, operate din necesitatea efectuării lucrărilor de branșare/racordare la rețea, lucrări de reparație și întreținere a rețelei publice – indispensabile exploatării fiabile a rețelei, s-a constatat că toți cei 41 titulari de licențe nu au înregistrat abateri de la normele de reglementare privind durata întreruperilor. Datele prezentate indică încadrarea în limitele admisibile a duratei întreruperilor planificate specificate pentru fiecare tipuri de lucrări în parte, cu reluarea serviciului public în termen normativ și în proporție deplină.

O situație similară se regăsește și în cazul serviciului public de canalizare. Toți operatorii au raportat unanim despre reluarea serviciului cu respectarea termenelor stabilite în Regulament.

De notat că, potrivit condițiilor stabilite de Regulament, operatorii serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare sunt obligați să informeze din timp consumatorii proprii despre data la care va avea loc întreruperea (în cazul întreruperilor planificate) și termenul preconizat de reluare a furnizării/prestării serviciului (pentru întreruperile planificate/neplanificate).

În rezultatul examinării datelor raportate, se constată respectarea de către toți operatorii titulari de licențe pentru furnizarea/prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare a obligației de informare a consumatorilor în cazul întreruperilor planificate. Informarea a avut loc, în prealabil, cu 3 zile lucrătoare, prin notificare, cu indicarea zilei când va avea loc întreruperea și a perioadei de întrerupere.

Totodată, se impun și constatări diametral opuse celor enumerate supra și anume, **respectarea nesatisfăcătoare a evidenței numărului de consumatori afectați de întreruperi, precum și a dreptului acestora de a fi informați despre termenul preconizat de reluare a furnizării/prestării serviciului în cazul întreruperilor neplanificate (avariate).**

În acest context, se impune nominalizarea operatorilor care au admis abaterile sus-enunțate, după cum urmează:

- a) *Lipsa evidenței consumatorilor afectați de întreruperile neplanificate în furnizarea/prestarea serviciului public de alimentare cu apă:*
 1. SA „Apă-Canal” Taraclia;
 2. SA „Apă-Canal” Cahul;
 3. SA „Apă-Canal” Chișinău;
 4. ÎM „Servicii Publice Cimișlia”;
 5. SA „Apă-Canal” Vulcănești;
 6. SA „Apă-Canal” Șoldănești.
- b) *Lipsa evidenței consumatorilor afectați de întreruperile neplanificate – serviciul public de canalizare:*
 1. SA „Apă-Canal” Leova;
 2. SA „Regia Apă-Canal Soroca”;
 3. ÎM DP „Apă-Canal” Anenii Noi;
 4. SA „Apă Canal Nisporeni”.
- c) *Neinformarea consumatorilor despre întreruperile neplanificate în furnizarea/prestarea serviciului public de alimentare cu apă:*
 1. SA „Apă-Canal” Chișinău;
 2. ÎM Regia „Apă-Canal-Bălți”;
 3. ÎM „Apă-Canal,, Cantemir”;
 4. SA „Regia Apă Canal-Orhei”;

5. SA „Apă-Canal Hâncești”;
6. DP „Apă-Canal” Ștefan Vodă;
7. SA „Apă-Canal,, Taraclia;
8. ÎM „Apă-Canal” Căușeni;
9. SA „Regia Apă-Canal Soroca”;
10. ÎM „Aqua Basarabeasca”;
11. ÎM „SU-Canal” Comrat SA;
12. ÎM „Apă-Canal” Strășeni;
13. ÎM „Apă-Canal” Edineț;
14. SA „Apă Canal Nisporeni”;
15. ÎM „Apă-Canal Măgdăcești”;
16. SA „Apă-Canal” Vulcănești;
17. SA „Apă-Canal” Șoldănești;
18. SA „Apă-Canal” Leova;
19. SA „Apă-Canal” Briceni;
20. ÎM „Apă-Canal” Căușeni.

d) *Neinformarea consumatorilor despre întreruperile neplanificate - serviciul public de canalizare:*

1. SA „Apă-Canal” Nisporeni;
2. SA „Regia Apă Canal-Orhei”;
3. SA „Apă-Canal” Cahul;
4. ÎM „Apă-Canal” Căușeni;
5. ÎM „Apă-Canal Taraclia”;
6. SA „Regia Apă-Canal Soroca”;
7. ÎM DP „Apă-Canal” Telenești;
8. SA „Apă-Canal” Leova;
9. SA „Apă-Canal” Singerei;
10. ÎM „DP GCL” Fălești;
11. ÎM „Servicii Comunal-Locative Rezina”;
12. ÎM „Gospodăria Comunal-Locativă Călărași”;
13. ÎM „Apă-Canal” Strășeni.

Dinamica numărului înregistrat de întreruperi planificate/neplanificate în perioada anilor 2019-2020 este reflectată în diagrama de mai jos.

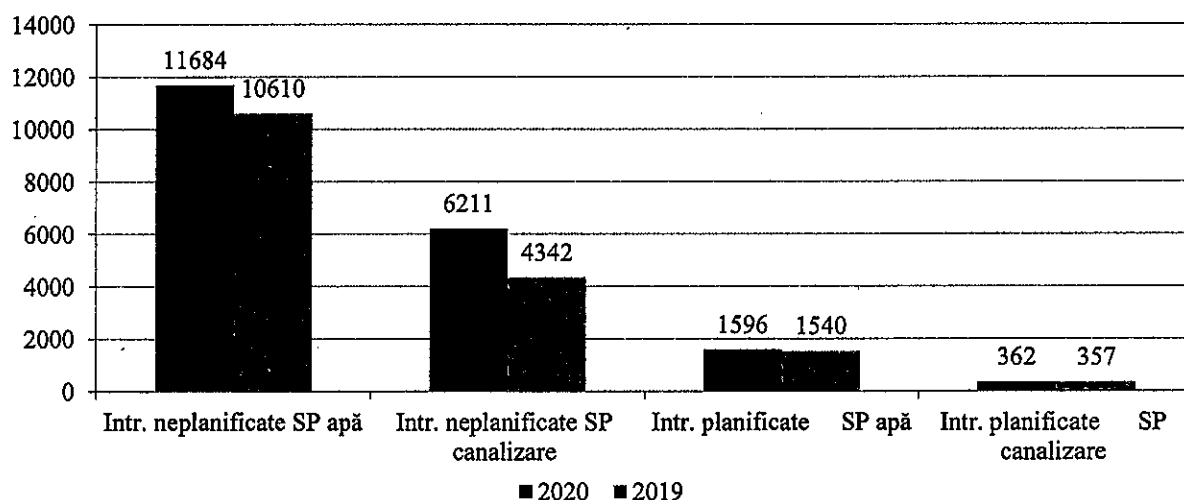

Figura 57. Dinamica numărului înregistrat de întreruperi planificate/ neplanificate în anii 2019 - 2020

Calitatea relației Operator - Consumator

Calitatea relației dintre operatori și consumatori, în sensul Regulamentului, se apreciază în baza următorilor indicatori:

Accesul la rețea

- 1) Eliberarea în termen normativ a avizului de branșare/racordare la rețelele publice de alimentare cu apă și de canalizare;
- 2) Avizarea documentației de proiect pentru montarea instalației interne de apă cu respectarea termenului normativ;
- 3) Branșarea/racordarea instalațiilor potențialilor consumatori la rețelele publice de alimentare cu apă și de canalizare;
- 4) Reconectarea instalațiilor consumatorilor deconectați, în termen normativ;
- 5) Facturarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare;
- 6) Examinarea și soluționarea petițiilor adresate de consumatorii finali.

1) Eliberarea Avizului de branșare/racordare la rețelele publice de alimentare cu apă și de canalizare.

În baza cererii depuse de către solicitant, operatorul este obligat să elibereze avizul de branșare/racordare la rețelele publice de alimentare cu apă și de canalizare în termen de cel mult 20 de zile din data înregistrării cererii. În conformitate cu Regulamentul, operatorul poate să refuze eliberarea avizului de branșare/racordare solicitat, cu condiția că refuzul este unul întemeiat legal.

Ca urmare a examinării datelor rapoartelor prezentate de către operatorii serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, se conturează o situație de conformare a operatorilor cerințelor stipulate în Regulament, cu excepția operatorului SA „Apă-Canal Chișinău”. Comparativ cu anul precedent, în anul de activitate 2020, SA „Apă-Canal Chișinău” a înregistrat o dinamică nesemnificativă la acest indicator de performanță. Din totalul de 1200 solicitări înregistrate, 1115 dintre acestea, sau 92.9% au fost eliberate cu respectarea termenului normativ prevăzut de Regulament. Pentru celelalte 85 de cazuri, în care solicitanților le-a fost refuzată eliberarea avizului de branșare/racordare, operatorul respectiv nu a prezentat ANRE explicații cu privire la motivele de refuz invocate.

Comparativ cu anul 2019, la nivel de țară, se înregistrează o tendință de creștere atât a numărului de solicitări privind eliberarea avizului de racordare (5216 solicitări înregistrate în anul 2020, comparativ cu 4475 de cazuri în anul 2019), cât și a gradului de receptivitate a operatorilor la solicitările consumatorilor.

2) Avizarea documentației de proiect pentru montarea instalației interne de apă și de canalizare

Operatorul este obligat să coordoneze în termen de 10 zile proiectul instalațiilor interne de apă și de canalizare ale solicitantului elaborat în baza avizului de branșare/racordare.

În pofida importanței și obligației respectării indicatorului respectiv, mulți dintre operatori continuă să nu coordoneze proiectele instalațiilor interne de apă și de canalizare pe motiv că ar fi obișnuiți să activeze conform unor modalități mai puțin costisitoare pentru potențialii consumatori, lucrările de construcție-montaj a instalațiilor executându-se în baza condițiilor tehnice eliberate și a recomandărilor verbale oferite de specialiștii tehnici ai întreprinderii la locul desfășurării lucrărilor.

3) Branșarea/racordarea instalațiilor potențialilor consumatori la rețelele publice de alimentare cu apă și de canalizare

Operatorul este obligat să branșeze/racordeze instalațiile interne de apă și de canalizare ale solicitantului la sistemul public de alimentare cu apă și de canalizare, în termen de cel mult 4 zile din

ziua semnării de către solicitant a contractului de furnizare/prestare a serviciului solicitat și după efectuarea plății pentru branșare/racordare.

Astfel, situația cu privire la respectarea de către operatorii serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, titulari de licențe, a indicatorilor *Branșarea/Racordarea la rețea a instalațiilor interne ale solicitanților* este reflectată în diagrama ce urmează:

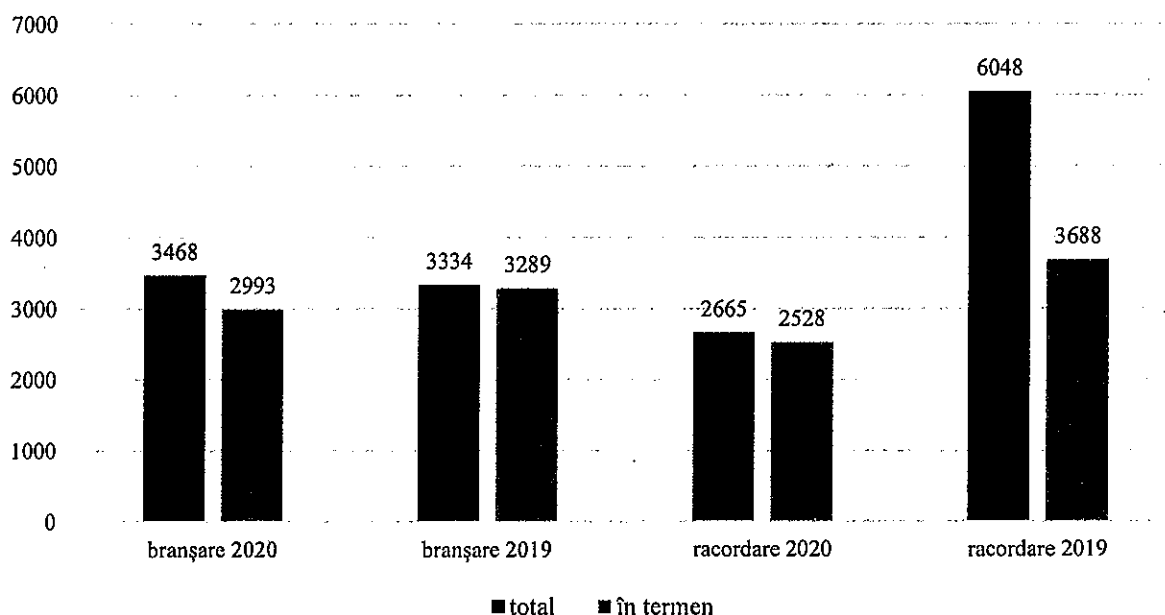

Figura 58. Branșarea/Racordarea la rețelele publice de alimentare cu apă și de canalizare a instalațiilor interne ale solicitantului

Analiza datelor reflectate în diagramă denotă o scădere a gradului de receptivitate la solicitările de **branșare** (conectarea la rețeaua publică de alimentare cu apă) a instalațiilor interne ale solicitanților. Dacă în anul 2019 branșarea instalațiilor interne de apă a fost realizată în proporție de 98.65%, cu respectarea termenului normativ de 4 zile, atunci în anul de activitate 2020 se înregistrează o scădere semnificativă a indicatorului respectiv – 88.1%. De remarcat că, în cazul celor 960 solicitări de branșare la sistemul public de alimentare cu apă adresate operatorului SA „Apă Canal-Chișinău”, acesta nu a reușit oferirea unui răspuns în termenul stabilit de Regulament, situație similară și în cazul solicitărilor de racordare la serviciul public de canalizare.

4) Reconectarea instalațiilor interne de apă și de canalizare la rețelele publice de alimentare cu apă și de canalizare

În cazul deconectării instalațiilor interne de apă și de canalizare ale consumatorilor de la rețelele publice de alimentare cu apă și de canalizare, operatorul este obligat să reia furnizarea/prestarea serviciului (prin reconectarea instalațiilor interne ale consumatorului la rețelele publice) în decurs de 3 zile, după înlăturarea de către consumator a motivelor deconectării, precum și a achitării tarifului pentru reconectare.

Cu referire la indicatorul respectiv, ca urmare a evaluării activității operatorilor în baza datelor colectate, raportate la prevederile Regulamentului, s-a constatat o respectare a valorii reglementate de 3 zile, de către 39 de operatori dintre cei 41 respondenți.

Conform datelor raportate de către ÎM „Apă-Canal” Cahul, din numărul total de 47 solicitări de reconectare înregistrate, 22 de cazuri sau în expresie procentuală 46.8%, au avut loc într-un termen mai mare de 3 zile. Potrivit explicațiilor operatorului, depășirea termenului normativ a fost

determinată de neprezentarea de către consumatorii respectivi a actelor necesare într-un termen rezonabil ce ar permite reconectarea instalațiilor interne la rețelele publice în decurs de 3 zile.

ÎM „Apă-Canal” Ungheni a informat despre reconectarea în termen normativ a unui număr de 50 de instalații interne ale consumatorilor, din numărul total de 94 cereri de reconectare înregistrate – indicatorul de performanță realizat fiind de 53.2%. Întru justificarea acestui indicator de performanță redus, operatorul a invocat problema stării de urgență cauzată de pandemie, fără a prezenta analiza numerică a reconectărilor cu termenul depășit.

5) Facturarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare

Pentru monitorizarea permanentă a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare furnizat/prestat, operatorul trebuie să dețină un sistem propriu de evidență, prin crearea bazelor de date necesare. În scopul evidenței procesului de facturare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, este necesară o bază de date pentru gestionarea facturilor:

- emitere;
- încasare;
- anulare;
- rectificare.

Similar anului precedent, operatorii au reușit să prezinte informația completă solicitată privind numărul total de facturi emise cu repartizarea lor pe categorii: facturile emise în baza indicațiilor contoarelor/normelor de consum, numărul de facturi emise cu penalitate, numărul de facturi achitate și numărul facturilor neîncasate. Această stare de lucruri exprimă o realizare la un nivel satisfăcător a evidenței sistemului de facturare.

6) Examinarea și soluționarea de către operatori a petițiilor adresate de către consumatorii finali

Pentru înregistrarea și soluționarea problemelor reclamate de către consumatori, operatorii serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare au următoarele obligații:

1. să desemneze personalul responsabil de examinarea reclamațiilor și de soluționarea problemelor invocate de către consumator;
2. să mențină un registru în care se vor înregistra sesizările respective;
3. să verifice, inclusiv cu constatarea la fața locului (în termen normativ de 2 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii), aspectele semnalate în petiția adresată;
4. să comunice un răspuns reclamantului, prin care, după caz: a) să admită că reclamația a fost justificată și să ia măsuri de urgență pentru îndeplinirile obligațiilor; b) să respingă reclamația, justificând exact cauzele.

Dacă în anii precedenți, perioada 2017-2019, indicatorul de calitate respectiv era sub nivelul celui stabilit, materializat printr-un grad redus de înregistrare sau lipsa înregistrării reclamațiilor, precum și neglijarea repartizării reclamațiilor pe categorii, în anul de activitate 2020 s-a constatat o îmbunătățire considerabilă privind repartizarea petițiilor înregistrate pe categorii de cauze și sporirea numărului întreprinderilor care țin evidența reclamațiilor parvenite din partea consumatorilor. De notat că, în cazul serviciului public de alimentare cu apă, majoritatea reclamațiilor adresate au ca obiect bransarea, contractarea, facturarea, calitatea apei potabile, iar în partea ce vizează serviciul public de canalizare, problemele cele mai frecvent invocate sunt: blocarea sistemului de canalizare, precum și legate de facturare și racordare.

Cu toate că operatorii au obligația să respecte termenele de examinare și soluționare a petițiilor, acest indicator de calitate nu se respectă în totalitate de către următorii titulari de licențe:

1. SA „Apă-Canal Chișinău”,
2. ÎM „Apă-Canal” Cahul,
3. SA „Servicii Comunale Florești”,

4. ÎM „Servicii Comunal-Locative” Rezina,
5. ÎM „Apă-Canal” Strășeni,
6. SA „Apă Canal Nisporeni”,
7. SA „Apă-Canal” Șoldanești.

Referitor la obligația operatorilor de a asigura funcționarea unui serviciu telefonic pentru preluarea apelurilor consumatorilor referitoare la serviciul public de alimentare și de canalizare, nu toate întreprinderile respondente au organizat funcționarea serviciului telefonic, cu respectarea evidenței de apeluri aferente categoriilor de probleme semnalate. Astfel, 33 de operatori dintre cei 41 titulari de licențe respondenți au preluat un număr total de 90579 apeluri, dintre care 14039 au fost cu privire la scurgerile de apă, în cazul a 29041 de apeluri – consumatorii au sesizat problema defecțiunilor sistemului de canalizare, iar în restul cazurilor a fost reclamată lipsa apei.

În conformitate cu Regulamentul, operatorii sunt obligați să prezinte anual, până la data de 1 martie, autorității care aprobă tarifele reglementate pentru furnizarea/prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare (ANRE, Consiliului local), raportul cu privire la indicatorii de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare pentru anul precedent întocmit conform anexelor nr. 1 – 4 la Regulament. Rapoartele urmând a fi prezentate în format electronic cu semnătură electronică sau în format electronic și pe suport de hârtie.

Deși colectarea informației cu privire la indicatorii de performanță se realizează al V-lea an consecutiv, se constată în continuare o atitudine neglijentă din partea mai multor operatori ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare (titulari de licențe) în privința executării obligației de a prezenta în termen ANRE Raportul anual cu privire la indicatorii de calitate realizați. În vederea redresării situației respective (de neprezentare a raportului, prezentare cu depășirea termenului prevăzut de Regulament sau prezentare a informațiilor incomplete/eronate) operatori au fost somați de către ANRE, fiind fixate termene adiționale de conformare. Spre regret, somațiile respective nu în toate cazurile au avut rezultatele scontate. Din aceste considerente, în anul curent s-a decis întreprinderea unor măsuri suplimentare de sensibilizare și responsabilizare a personalului operatorilor din domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare prin organizarea unor seminare metodice în acest scop.

Cu titlu de exemplu, menționăm completarea parțială a Anexelor din Regulament (ceea ce se califică ca fiind prezentarea datelor incomplete autorității de reglementare), precum și existența inexactităților în datele prezentate, admise de către:

1. SA „Apă-Canal” Vulcănești;
2. ÎMSP „Cimișlia”;
3. Gospodăria Comunală Briceni;
4. SA „Apă-Canal” Anenii Noi;
5. SA „Apă-Canal” Căușeni;
6. SA „Apă-Canal” Drochia etc.

Redresarea substanțială a situației referitoare la calitatea servicii pentru anii următori este posibilă prin:

- respectarea de către operatori a prevederilor Regulamentului cadru cu privire la indicatorii de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare;
- creșterea gradului de satisfacție a consumatorilor/potențialilor consumatori;
- tendința de îmbunătățire permanentă a indicatorilor de performanță.

7. Piața produselor petroliere

7.1 Evoluția pieței produselor petroliere

Piața produselor petroliere din Republica Moldova este asigurată din importul acestora de la principalii furnizori din regiune.

În anul 2020, pentru prima dată din ultima perioadă, nu a fost înregistrat un trend ascendent anual al importurilor. În rezultat, importul din anul 2020 s-a plasat chiar și sub nivelul importurilor din anul 2018.

Pe parcursul anului 2020 cantitatea totală importată de produse petroliere a constituit 825 134,42 tone, dintre care motorină 603 358,76 tone, benzină 159 299,43 tone și gaz lichefiat 62 476,23 tone. În anul 2020, cantitatea total importată de produse petroliere a scăzut cu 4,2% față de anul precedent, această descreștere fiind cauzată de micșorarea volumului importat de benzina A95 cu 9,4%, motorinei cu 3,3% și scăderii cu 4,7% a importurilor de gaz lichefiat. Totodată, creșterea substanțială a importului de benzină A92 de peste 6 ori și majorarea importului de benzină A98 cu 10,9%, nu au avut un impact considerabil asupra importului total de produse petroliere, acestea reprezentând doar 0,9% din total (Tabelul 36).

Tabelul 36. Cantitățile de produse petroliere importate în anii 2018 - 2020

Tipul produsului	2018	Cota parte	2019	Cota parte	2019/ 2018	2020	Cota parte	2020/ 2019
	tone		tone		%	tone		%
Benzină A98	2 821,15	0,30%	3 524,64	0,40%	24,9	3 909,06	0,50%	10,9
Benzină A95	162 642,61	19,60%	167 534,14	19,50%	3	151 754,73	18,40%	-9,4
Benzină A92	4 176,80	0,50%	501,33	0,10%	-88	3 635,64	0,40%	625,2
Motorină	587 844,84	70,90%	624 038,28	72,50%	6,2	603 358,76	73,10%	-3,3
Gaz lichefiat	71 917,94	8,70%	65 529,71	7,60%	-8,9	62 476,23	7,60%	-4,7
Total produse petroliere	829 403,34		861 128,10		3,8	825 134,42		-4,2

Sursa: Statistica ANRE în baza rapoartelor prezentate de companiile licențiate și importurilor înregistrate de Serviciul Vamal

România reprezintă principalul furnizor de produse petroliere deținând din totalul importat o cotă de 99,89% la benzină și 75,28% la motorină. Această tendință se explică prin prezența pe piața autohtonă a companiilor petroliere care dețin rafinării proprii în statul vecin și distanța mică care permite importul pe cale rutieră la costuri relativ mici. Din celelalte țări furnizoare de produse petroliere principale pot fi menționate: Federația Rusă cu 17,04 %, Bulgaria cu 4,92 %, Serbia cu 1,64% și Belarus cu 1,11 % la motorină.

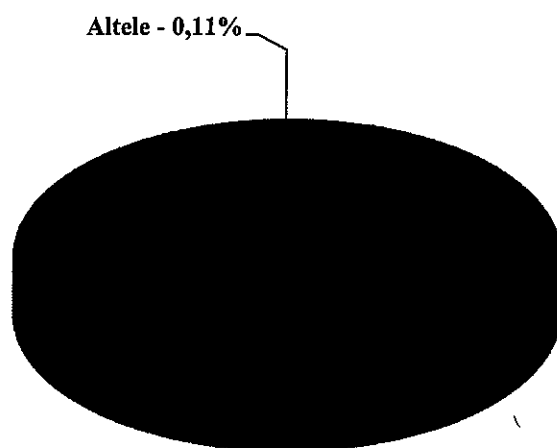

Figura 59. Importul de benzină după țări
Sursa: Statistica ANRE în baza importurilor înregistrate de Serviciul Vamal

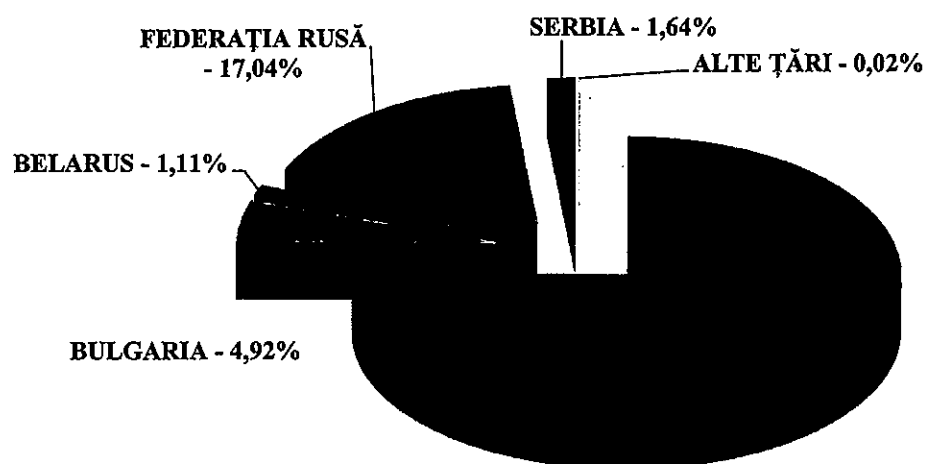

Figura 60. Importul de motorină după țări
Sursa: Statistica ANRE în baza importurilor înregistrate de Serviciul Vamal

Importurile de gaz lichefiat sunt efectuate preponderent din patru țări: Kazahstan, România, Federația Rusă și Belarus. În cazul gazului lichefiat, poziția de lider ocupată în acest an de Kazahstan se menține în continuare, această țară deținând o cotă de 47,26 %, fiind urmată de România cu 32,86 %, Federația Rusă cu 16,67 % și Belarus cu 1,48%, altor țări revenindu-le o pondere de 1,74%.

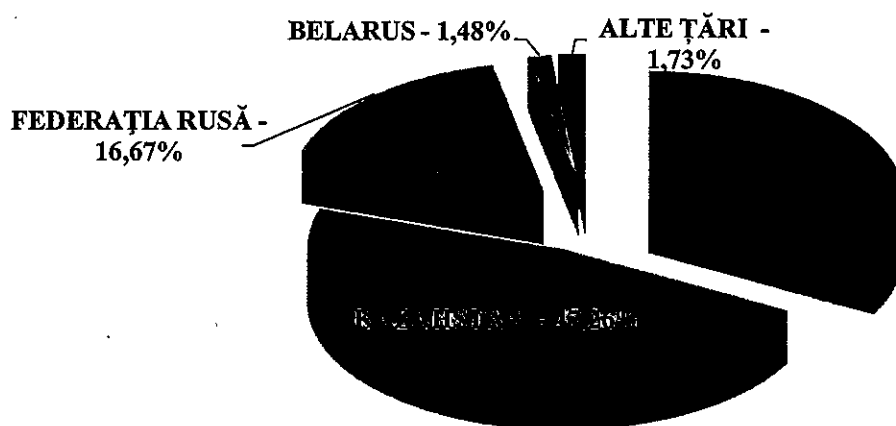

Figura 61. Importul de gaz lichefiat după țări
Sursa: Statistica ANRE în baza importurilor înregistrate de Serviciul Vamal

În graficele de mai jos sunt reflectate prețurile medii de import exprimate în dolari SUA și în monedă națională.

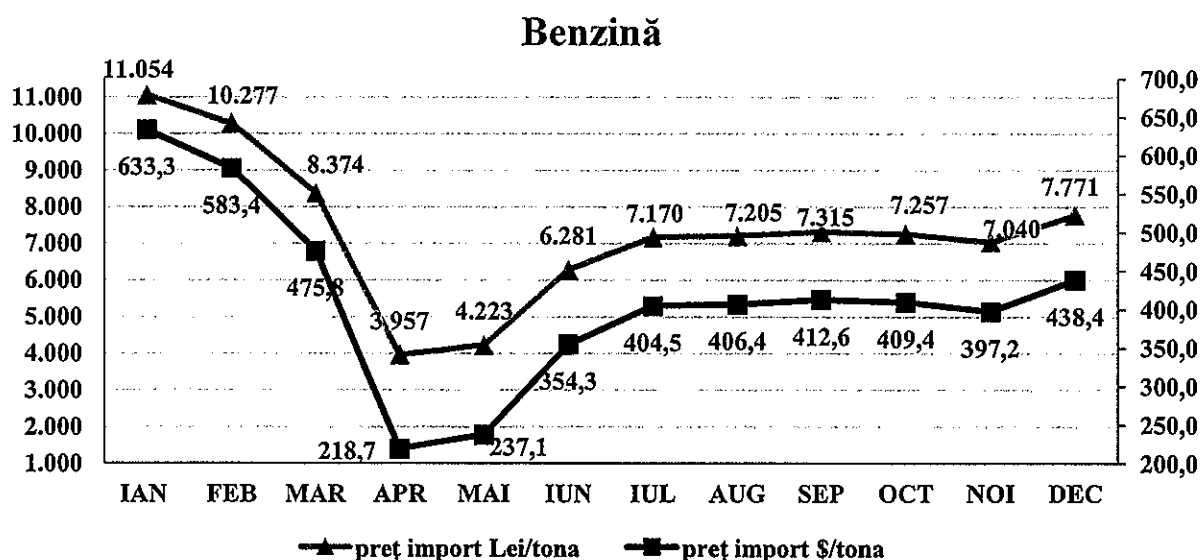

Figura 62. Prețurile medii de import la benzină în anul 2020
Sursa: Statistica ANRE în baza importurilor înregistrate de Serviciul Vamal

În luna ianuarie prețul mediu de import al unei tone de benzină a constituit 633,3 dolari SUA/tonă, însă în rezultatul diminuării cererii pe fundalul restricțiilor impuse în contextul pandemiei cu Covid-19, acesta a înregistrat o scădere semnificativă, ajungând în luna aprilie la minimumul din acest an de 218,7 dolari SUA/tonă. Ulterior, către luna septembrie, datorită majorării prețurilor la bursele internaționale, generat de acordul OPEC+ privind reducerea producției de petrol semnat de către principalele state producătoare, prețul mediu de import a unei tone de benzină s-a majorat până la 412,6 dolari SUA/tonă. La finele anului prețul de import a unei tone de benzină a ajuns la 438,4 dolari SUA/tonă.

Motorină

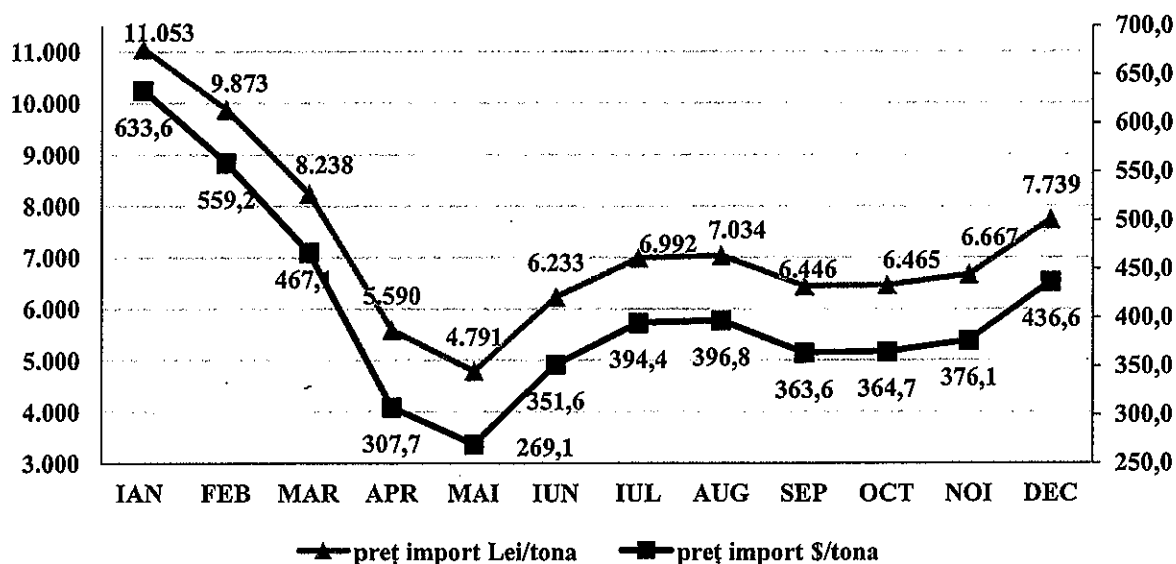

Figura 63. Prețurile medii de import la motorină în anul 2020

Sursa: Statistica ANRE în baza importurilor înregistrate de Serviciul Vamal

Prețurile la motorină au avut aceeași evoluție ca și la benzină, astfel, prețul mediu ponderat de import reflectat în dolari SUA/tonă, în luna mai s-a micșorat în comparație cu luna ianuarie cu 57,5%, ajungând la 269,1 dolari SUA/tonă. Ulterior, prețul s-a apreciat constant, ajungând în luna august până la 396,8 SUA/tonă sau cu 47,4% mai mult decât în luna mai. În luna decembrie, prețul mediu de import a atins nivelul de 436,6 dolari SUA/tonă, ceea ce reprezintă cu 62,2% mai mult decât minimumul din mai și cu 31,1% mai puțin decât prețul la începutul anului.

Gaz lichefiat

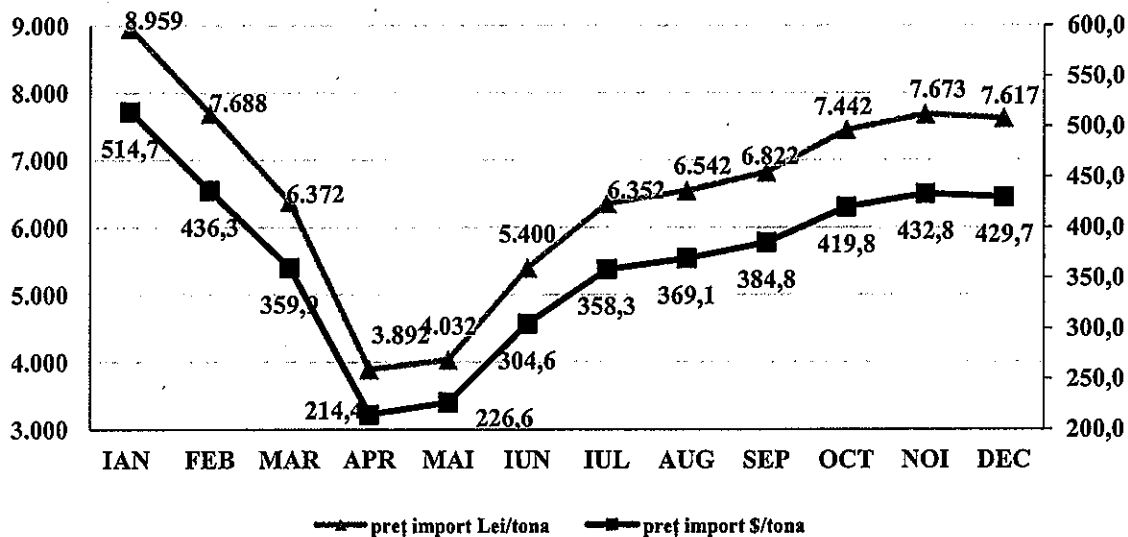

Figura 64. Prețurile medii de import la gazul lichefiat în anul 2020

Sursa: Statistica ANRE în baza importurilor înregistrate de Serviciul Vamal

În primele 4 luni ale anului 2020, prețul mediu ponderat de import a gazului lichefiat, la fel ca și prețul la produse petroliere principale, a înregistrat o scădere substanțială, micșorându-se către luna aprilie cu 300,3 dolari SUA/tonă sau cu 58,3% comparativ cu luna ianuarie. Începând cu luna mai, prețul de import a gazului natural a intrat pe un trend ascendent, astfel că deja în luna septembrie acesta a constituit 384,8 dolari SUA/tonă, înregistrând o creștere de 170,4 dolari SUA/tonă sau 79,47% comparativ cu valorile minime din luna aprilie. Pandemia globală cu Covid-19 reprezintă factorul principal care a influențat fluctuația prețului de import a produselor petroliere principale și a gazului lichefiat pe parcursul anului 2020. Astfel, după o scădere semnificativă cauzată de diminuarea cererii, în special din lunile martie-mai, deja începând cu luna iunie atestăm o majorare a prețurilor la bursele regionale, acestea fiind influențate de restabilirea treptată a consumului în rezultatul anulării sau relaxării în majoritatea statelor a restricțiilor impuse în contextul pandemiei cu Covid-19.

În continuare este prezentată informația privind volumele de produse petroliere comercializate cu ridicata și cu amănuntul pe piața internă, cu indicarea prețurilor medii de comercializare, inclusiv TVA, înregistrate pe parcursul anului 2020. Prețurile medii efective de vânzare cu ridicata și cu amănuntul, în parte pe fiecare tip de produs, au fost determinate ca medie ponderată a prețurilor aplicate de către toate companiile.

Tabelul 37. Volumele de produse petroliere comercializate cu ridicata și cu amănuntul an. 2020 (incl. TVA)

Produsul	Comercializare cu ridicata						Comercializare cu amănuntul					
	2019		2020		2020/2019 %		2019		2020		2020/2019 %	
	tone	litri (1000)	tone	litri (1000)	cantitate	preț	tone	litri (1000)	tone	litri (1000)	cantitate	preț
Benzină A98	807,2	22 248,4	848,4	18 217,5	5,1	-18,1	4 341,9	19,5	5 039,0	16,7	16,1	-14
Benzină A95	86 927,9	20 454,9	94 897,4	16 304,1	9,2	-20,3	187 789,1	18,5	192 734,5	15,9	2,6	-14,4
Benzină A92	1 855,9	20 305,3	4 060,3	10 813,4	118,8	-46,7	21 181,9	18,3	3 737,5	15,7	-82,4	-14,5
Motorină	564 790,6	16 859,2	627 805,6	12 095,9	11,2	-28,3	445 139,5	16,2	385 011,1	13,3	-13,5	-17,9
Gaz lichefiat	41 646,3	13 703,7	45 567,6	12 571,0	9,4	-8,3	113 338,7	10,2	105 336,3	9,1	-7,1	-10,7
Total	696 027,8		773 179,3		11,1		771 791,2		691 858,4		-10,4	

Sursa: Statistica ANRE în baza rapoartelor trimestriale prezentate de companiile licențiate

Pandemia de Covid-19 a încetinit dinamica de creștere constantă din ultimii ani a pieței de comercializare cu ridicata a produselor petroliere. Prin urmare, în anul 2020, creșterea a constituit doar 11,1% sau cu 13,8 p.p. mai puțin, comparativ cu anul 2019. Analogic, dinamica anuală constantă de creștere a pieței de comercializare cu amănuntul a fost în premieră compromisă în anul 2020, ajungând la valori negative de -10,4% comparativ cu indicatorul anului 2019.

Tabelul 38. Stocurile și consumul intern a produselor petroliere și a gazului lichefiat în 2020 (tone)

Produsul	Stoc la începutul anului	Importat	Consum intern	Stoc la finele perioadei
Benzină	14 443,03	159 299,43	159 905,49	13 836,98
Motorină	28 764,47	603 358,76	600 552,15	31 571,09
Gaz lichefiat	5 163,44	62 476,23	62 846,46	4 793,20
Total	48 370,94	825 134,43	823 304,10	50 201,26

Sursa: Statistica ANRE în baza rapoartelor trimestriale prezentate de companiile licențiate

Stocurile de produse petroliere la finele trimestrului asigură consumul intern pentru:

- 32 zile la benzină;
- 19 zile la motorină;
- 28 zile la gazul lichefiat.

Prețurile efective medii ponderate de comercializare cu amănuntul a benzinei, motorinei și a gazului lichefiat comparativ cu prețurile medii ponderate stabilite la panou de către titularii de licență, pentru anul 2020 au constituit:

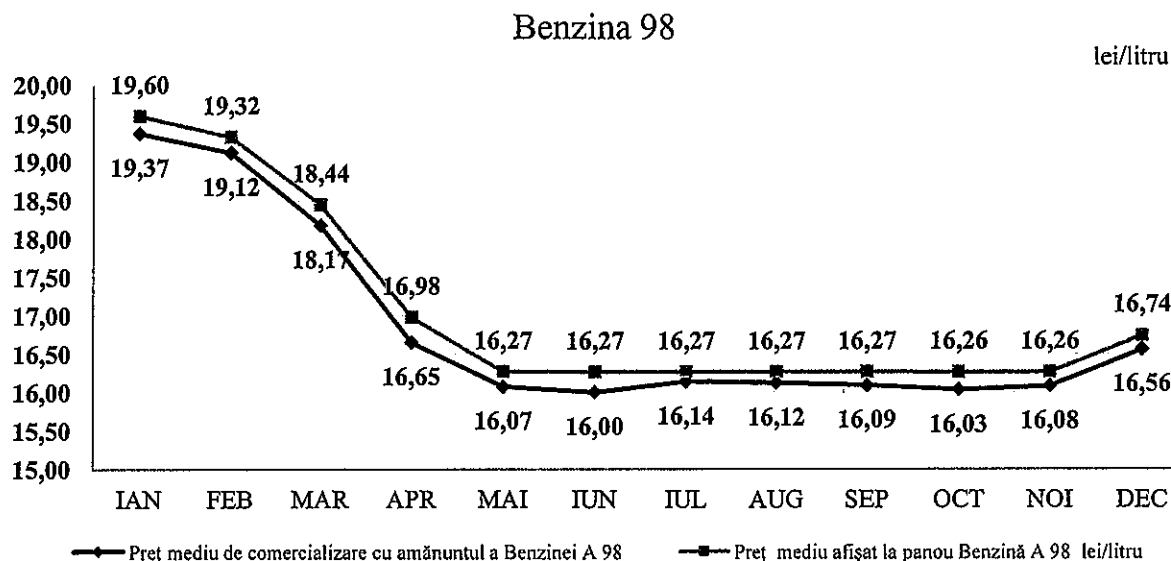

Figura 65. Evoluția prețului mediu afișat la panou și prețului mediu efectiv pentru Benzina 98
Sursa: Statistica ANRE în baza calculelor prețului plafon și rapoartelor prezentate de companiile licențiate

Diferența dintre prețul mediu la panou și prețul mediu efectiv pentru benzina A98 în anul 2020 a constituit circa 0,21 lei/litru sau -1,3%.

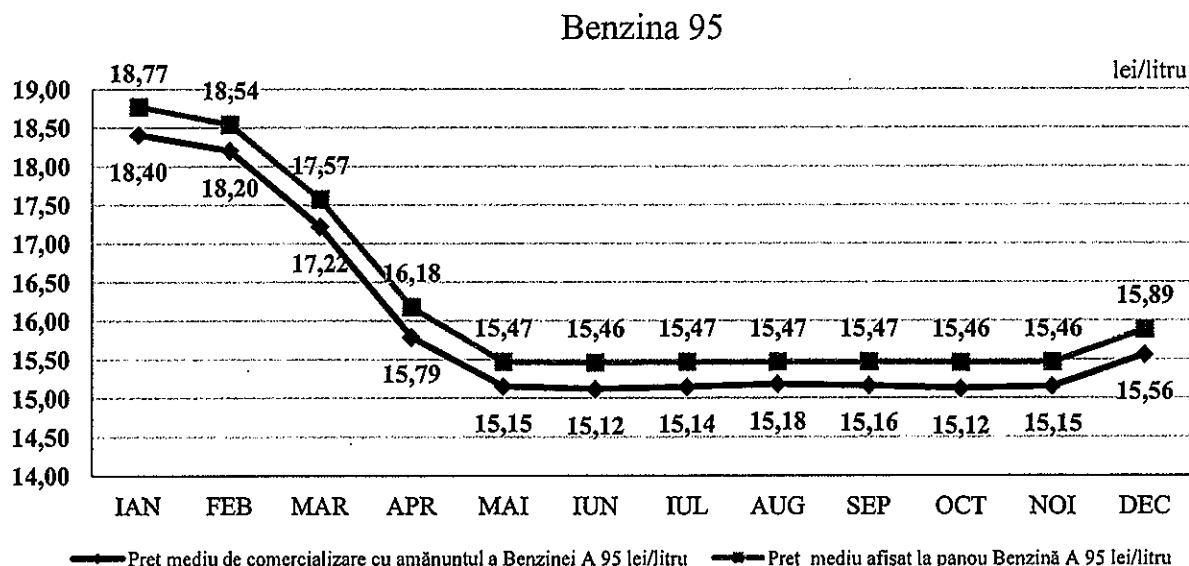

Figura 66. Evoluția prețului mediu afișat la panou și prețului mediu efectiv pentru Benzina 95
Sursa: Statistica ANRE în baza rapoartelor prezentate de companiile licențiate

Diferența dintre prețul mediu la panou și prețul mediu efectiv pentru benzina A95 în anul 2020 a constituit circa 0,34 lei/litru sau -2,1%.

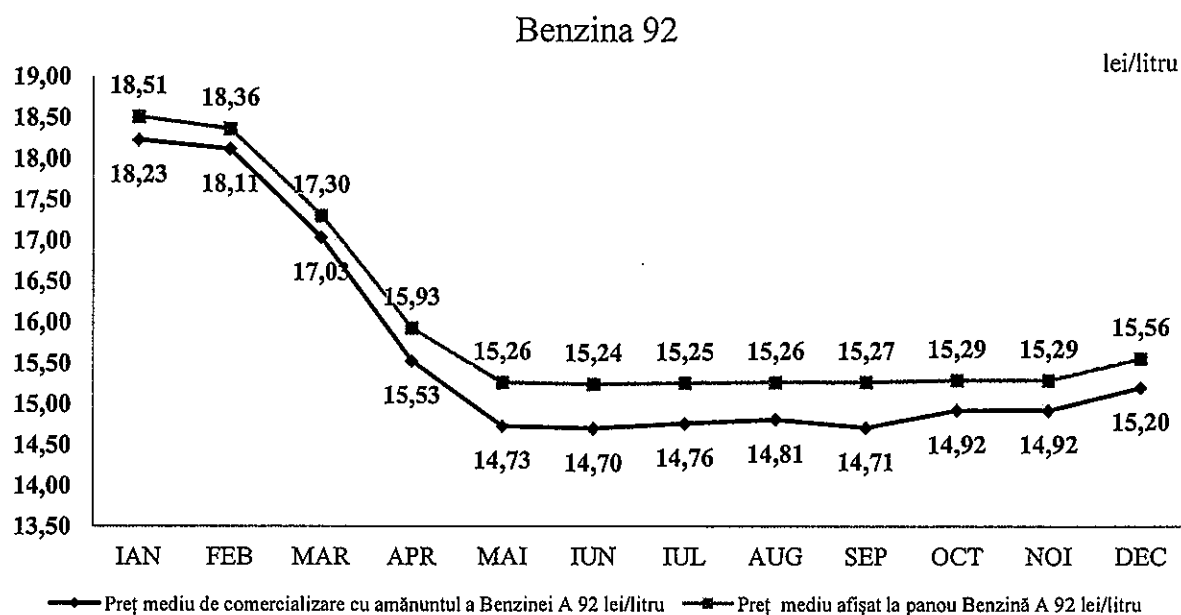

Figura 67. Evoluția prețului mediu afișat la panou și prețului mediu efectiv la Benzina 92

Sursa: Statistica ANRE în baza rapoartelor prezentate de companiile licențiate

Diferența dintre prețul mediu la panou și prețul mediu efectiv pentru benzina A92 în anul 2020 a constituit circa 0,41 lei/litru sau -2,7%.

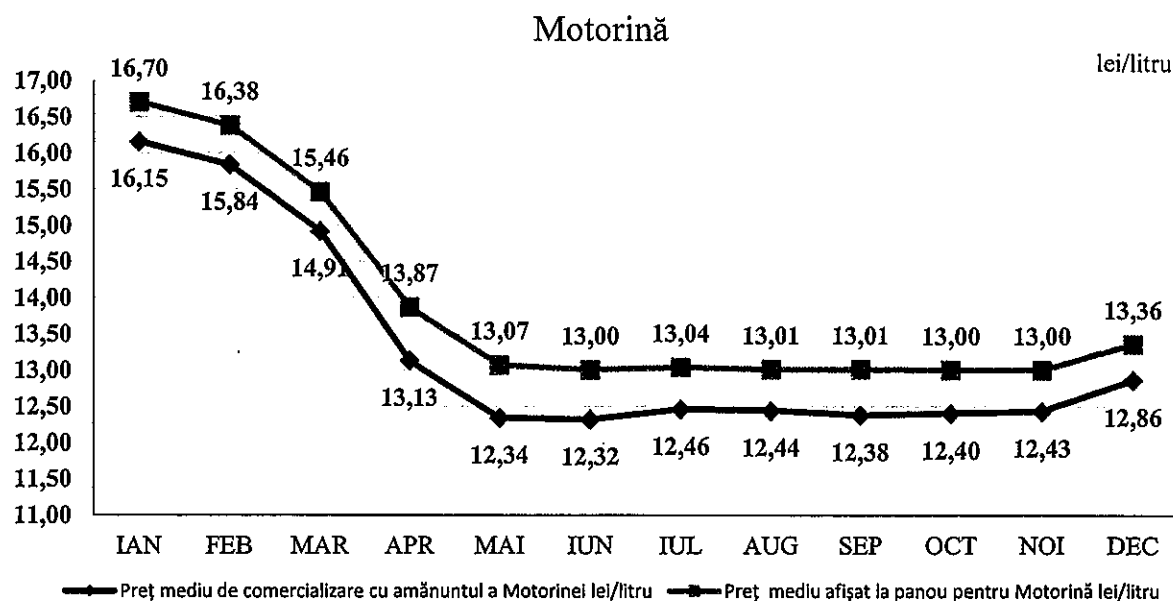

Figura 68. Evoluția prețului mediu afișat la panou și prețului mediu efectiv la Motorină

Sursa: Statistica ANRE în baza rapoartelor prezentate de companiile licențiate

Diferența dintre prețul mediu la panou și prețul mediu efectiv pentru motorină în anul 2020 a constituit circa 0,60 lei/litru sau -4,6%.

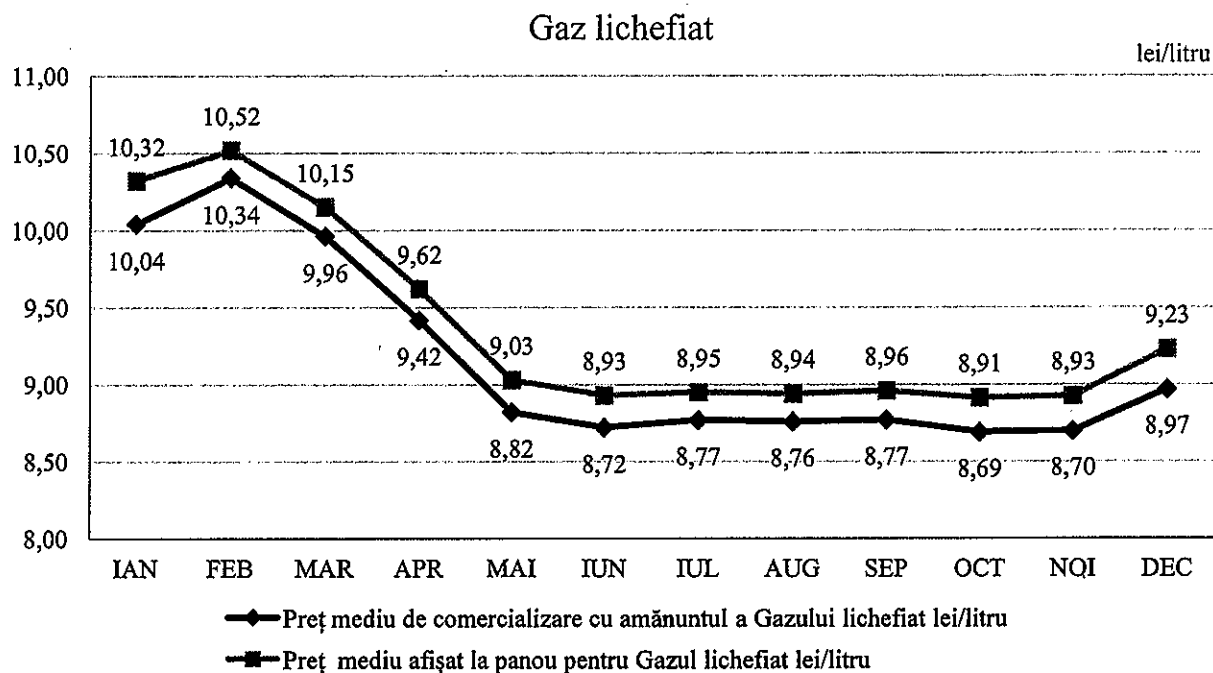

Figura 69. Evoluția prețului mediu afișat pe panou și prețului mediu efectiv la Gazul lichefiat
Sursa: Statistica ANRE în baza rapoartelor prezentate de companiile licențiate

Diferența dintre prețul mediu la panou și prețul mediu efectiv pentru gazul lichefiat în anul 2020 a constituit circa 0,21 lei/litru sau -2,3%.

Diferențele înregistrate dintre prețul mediu la panou stabilite de către titularii de licență și prețul efectiv mediu de comercializare se datorează reducerilor aplicate de către companiile petroliere prin intermediul cardurilor corporative valorice și vânzărilor în zilele de odihnă.

În conformitate cu pct. 15 al Metodologiei formării și aplicării prețurilor la produsele petroliere, aprobată prin Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 50/2019 din 11.03.2019, rata de rentabilitate anuală, integral pe întreprindere, inclusă în prețul de comercializare cu amănuntul a produselor petroliere principale și a gazului lichefiat, nu poate depăși 10% din consumurile și cheltuielile anuale aferente comercializării acestor produse. Pentru anul 2020 rentabilitatea medie aplicată de către titularii de licențe pentru comercializarea produselor petroliere și a gazului lichefiat la formarea prețurilor de comercializare cu amănuntul a constituit 4,47%, în timp ce rentabilitatea medie efectivă a fost de 1,04%.

8. Activitatea normativă

Potrivit art. 12 alin. (2) din Legea cu privire la energetică nr. 174/2017 și Regulamentul de organizare și funcționare al ANRE, aprobat prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 334/2018, în scopul exercitării atribuțiilor și funcțiilor prevăzute de lege, ANRE elaborează și aprobă regulamente, metodologii și alte acte normative de reglementare.

La elaborarea și aprobarea actelor normative de reglementare, ANRE a respectat principiul transparenței decizionale prin consultarea publică a proiectelor de acte, care au impact semnificativ asupra piețelor reglementate. Acest proces are loc în conformitate cu Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, Legea cu privire la actele normative nr. 100/2017 și legile speciale aplicabile în sectorul energetic.

În scopul realizării Planului de activitate al ANRE pentru anul 2020, Consiliul de Administrație al ANRE a aprobat în ședințe publice următoarele acte normative de reglementare:

Reglementarea sectorului energie electrică și regenerabilă

1. Regulamentul privind procedura de schimbare a furnizorului de energie electrică, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 126/2020 din 14 mai 2020.

Regulamentul privind procedura de schimbare a furnizorului de energie electrică prevede:

- etapele procesului de schimbare a furnizorului;
- condițiile care trebuie îndeplinite de către furnizorul nou;
- drepturile și obligațiile furnizorului nou în raport cu celelalte părți implicate în procesul de schimbare a furnizorului;
- drepturile și obligațiile furnizorului actual în contextul rezoluțiunii contractului de furnizare a energiei electrice;
- drepturile și obligațiile operatorului de sistem care exploatează rețelele electrice la care sunt racordate instalațiile electrice ale consumatorului final;
- drepturile și obligațiile consumatorului final care inițiază procedura de schimbare a furnizorului;
- modalitățile de soluționare a obligațiilor financiare anterioare ale consumatorului final.

Impactul

Regulamentul satisface interesul public, creând condiții echitabile pentru consumatorii finali și titularii licențelor pentru furnizarea, distribuția și transportul energiei electrice. Astfel, este asigurată respectarea principiului echității în raporturile dintre părțile contractante și posibilitatea evitării eventualelor abuzuri din partea operatorilor de sistem sau a furnizorilor în raport cu consumatorii finali în cazul schimbării furnizorului de energie electrică. Mai mult, consumatorii finali sunt încurajați să facă uz de dreptul lor de a schimba furnizorul, ceea ce poate determina apariția de noi furnizori pe piața energiei electrice, conducând la intensificarea liberalizării acesteia.

2. Regulile pieței energiei electrice, aprobate prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 283/2020 din 7 august 2020.

Noile Reguli ale pieței energiei electrice stabilesc principiile, regulile și mecanismele referitoare la formarea prețurilor și relațiile comerciale pe piața angro de energie electrică între participanții la piața de energie electrică, reglementează termenele și condițiile de organizare și funcționare a pieței energiei electrice, inclusiv piața contractelor bilaterale de energie electrică, piața energiei electrice

pentru ziua următoare, piața energiei electrice pe parcursul zilei, piața energiei electrice de echilibrare și piața serviciilor de sistem, drepturile și obligațiile producătorilor de energie electrică, furnizorilor de energie electrică, operatorilor sistemelor de distribuție, precum și a operatorului pieței de energie electrică și a operatorului sistemului de transport privind gestionarea piețelor menționate.

Impactul

Noile Reguli ale pieței energiei electrice vor avea impact asupra tuturor participanților la piața angro de energie electrică: producătorilor de energie electrică, operatorului de transport și de sistem, operatorilor de distribuție, furnizorilor de energie electrică, precum și asupra operatorului pieței energiei electrice.

Principalele beneficii ale implementării Regulilor pieței energiei electrice constau în:

- Stabilirea transparenței în formarea prețului la energia electrică pe piața angro;
- Diminuarea poziției dominante a unor producători de energie electrică pe piața angro;
- Apariția posibilității contractării rezervelor de putere și diminuarea riscului de management defectuos în cazul unei crize de energie electrică;
- Crearea instrumentelor necesare pentru echilibrarea sistemului și crearea capacității integrării surselor regenerabile;
- Crearea premiselor pentru dezvoltarea concurenței pe piața angro la nivel național;
- Armonizarea pieței cu cerințele europene și integrarea acesteia la piața regională și europeană.

3. Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 537/2020 din 24 decembrie 2020.

Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice stabilește indicatorii de calitate, ce reflectă continuitatea livrării energiei electrice și calitatea relațiilor dintre operatorul sistemului de transport, operatorii sistemelor de distribuție și utilizatorii de sistem, precum și consecințele nerespectării de către operatorii de sistem a valorilor limită stabilite ale acestor indicatori.

Impactul

Noua versiune a Regulamentului cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice este conformă exigențelor Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică și are drept obiective următoarele:

- reducerea numărului de etape și a timpului necesar pentru recunoașterea evenimentelor de forță majoră sau condițiilor meteorologice speciale;
- aplicarea eficientă a mecanismului de compensare a utilizatorilor de sistem;
- asigurarea predictibilității evoluției în timp a indicatorilor de calitate a energiei electrice și a premiselor necesare pentru creșterea calității livrării energiei electrice;
- asigurarea unui tratament echitabil și nediscriminatoriu pentru participanții la piața energiei electrice.

4. Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 414/2020 din 10 noiembrie 2020 privind modificarea Regulamentului privind dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 94/2019 din 4 aprilie 2019.

Modificările Regulamentului privind dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție prevăd includerea de către operatorul sistemului de distribuție în planul de dezvoltare a rețelelor la care vor

fi conectate construcțiile conform etapelor de dezvoltare a acestora, pentru cazurile proiectelor de dezvoltare a rețelelor electrice ce conțin câteva etape de finalizare a construcției.

Impactul

Obiectivul primordial în aprobarea și aplicarea modificării Regulamentului privind dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție constă în eliminarea curențelor în aplicarea indicatorului VAN (Venitul Actualizat Net) la evaluarea investițiilor destinate realizării proiectelor de Categoria II privind dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție (evaluarea proiectelor în baza criteriului eficienței economice, a gradului de valorificare a terenului destinat construcțiilor). Astfel, direcționarea resurselor financiare pentru dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție va avea loc cu respectarea principiilor generale de efectuare a investițiilor la costuri minime și obținerea unei eficiențe maxime.

5. Criteriile de acordare a derogărilor de la cerințele Codului rețelelor electrice, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 423/2019 din 22 noiembrie 2019, aprobate prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 127/2020 din 14 mai 2020.

Aprobarea listei criteriilor de acordare a derogărilor de la una sau mai multe cerințe stabilite în Codul rețelelor electrice constituie o etapă necesară implementării Codului rețelelor electrice, prevăzută în Titlul VI din Cod.

Impactul

Criteriile de acordare a derogărilor vor sta la baza argumentării oricărei solicitări de acordare a unor derogări și vor servi drept linii directorii pentru potențialii solicitanți în procesul realizării analizei cost-beneficiu ce ar preceda o solicitare de derogare.

Totodată, criteriile de acordare a derogărilor vor fi utilizate și de ANRE la fundamentarea unei decizii de acordare sau de respingere a solicitării de acordare a derogării prezentate de părțile interesate conform cerințelor Codului rețelelor electrice.

6. Planul de acțiuni privind implementarea Codului rețelelor electrice, prezentarea spre aprobare și monitorizarea implementării lui, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 132/2020 din 15 mai 2020.

În temeiul cerințelor legale privind monitorizarea respectării de către titularii de licențe a obligațiilor stabilite, ANRE are ca sarcină verificarea respectării de către operatorii de sistem a cerințelor Codului rețelelor electrice, implementarea lor la etapa de elaborare a clauzelor contractuale, termenilor și condițiilor generale pertinente privind racordarea la rețea, precum și la etapa de încheiere a contractelor cu utilizatorii de sistem. De asemenea, se va monitoriza specificarea de către operatorii de sistem a parametrilor tehnici de bază, ce urmează a fi respectați la funcționarea centralelor electrice și a consumatorilor comandabili.

Impactul

Planul de acțiuni privind implementarea Codului rețelelor electrice va fi utilizat de ANRE în procesul de monitorizare a respectării de către titularii de licențe a prevederilor legale și a termenelor de implementare stabilite în Codul rețelelor electrice, asigurând sistematizarea și buna desfășurare a procesului.

Reglementarea sectorului gaze naturale

1. Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale aprobată prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 443/2020 din 24.11.2020.

Metodologia stabilește:

- principiile de reglementare a tarifelor pentru serviciul de distribuție al gazelor naturale;
- structura și modul de determinare a cheltuielilor reglementate;
- modul de determinare, aprobare și actualizare a costurilor de bază pentru serviciul de distribuție al gazelor naturale;
- modul de determinare a nivelului rentabilității;
- modul de determinare, aprobare, ajustare, actualizare și aplicare a tarifelor reglementate.

Metodologia de calculare a tarifelor pentru serviciul de distribuție al gazelor naturale se aplică operatorilor sistemelor de distribuție, precum și utilizatorilor de sistem.

Impactul

Aplicarea Metodologiei asigură transparența în procesul de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor pentru serviciul de distribuție al gazelor naturale și permite determinarea și aprobarea unor tarife nediscriminatorii bazate pe criterii obiective care includ o rată rezonabilă de rentabilitate. De asemenea, aplicarea Metodologiei asigură funcționarea eficientă și viabilitatea financiară a operatorilor sistemelor de distribuție al gazelor naturale cu stabilirea tarifelor în baza cheltuielilor strict necesare desfășurării activității de distribuție, cu excluderea din calcul a costurilor și cheltuielilor economice nejustificate. Determinarea justă a cheltuielilor aferente activității de distribuție a gazelor naturale va permite atragerea investițiilor în dezvoltarea, modernizarea capacităților de distribuție, având un impact benefic asupra întregii economii naționale.

2. Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 442/2020 din 24.11.2020 privind modificarea Codului rețelilor de gaze naturale.

Prin modificările operate la Codul rețelilor de gaze naturale aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 420/2019 a fost asigurată transpunerea în legislația națională a *Regulamentului (UE) Nr. 312/2014 al Comisiei din 26 martie 2014 de stabilire a unui cod de rețea privind echilibrarea rețelilor de transport de gaze*, adaptat prin Decizia Nr. 2019/01/PHLG-EnC al Grupului Permanent de Nivel Înalt al Comunității Energetice din 12 decembrie 2019.

Modificările la Cod reglementează procedurile aplicate de operatorul sistemului de transport (OST) în scopul îndeplinirii în mod eficient a atribuțiilor ce îi revin în legătură cu asigurarea echilibrului în sistemul de gaze naturale, inclusiv:

- drepturile și obligațiile participanților la piața gazelor naturale în legătură cu echilibrarea;
- echilibrarea operațională între rețelele OST-urilor;
- metodele de calcul al dezechilibrelor provocate de participanții la piața gazelor naturale și al decontărilor financiare pentru dezechilibrele provocate;
- procedurile asociate plății pentru dezechilibrul zilnic;
- procedurile de nominalizare.

Impactul

Prin operarea modificărilor la Codul rețelilor de gaze naturale s-a realizat o măsură importantă pentru armonizarea normativă a practicilor și condițiilor de participare pe piața gazelor naturale cu cele de pe piața internă de gaze naturale a UE. În consecință, RM va dispune de un mediu mai atractiv pentru investiții străine și posibile majorări ale fluxurilor de gaze naturale fie pentru consum intern sau servicii transport/tranzit.

Instituirea platformelor de tranzacționare va facilita comerțul transparent cu gaze naturale între utilizatorii de sistem și OST. La fel se vor oferi stimulente utilizatorilor de sistem pentru echilibrarea în mod eficient a portofoliilor lor de echilibrare.

Pe termen lung, stabilirea normelor privind echilibrarea creează un cadru normativ omologat cu prevederile codurilor de rețea din Uniunea Europeană, care va asigura premisele tehnice necesare pentru schimburile ce au loc pe piața gazelor naturale, interconectarea sistemului de gaze naturale din RM cu piața europeană de gaze naturale în baza unui cadru legal uniform.

3. Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 362/2020 din 25.09.2020 pentru modificarea Regulamentului privind racordarea la rețelele de gaze naturale și prestarea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 112/2019 din 19 aprilie 2019.

Modificările operate la Regulamentul privind racordarea la rețelele de gaze naturale și prestarea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale (Regulamentul privind racordarea) urmăresc următoarele obiective:

- optimizarea termenelor de încheiere și negociere a contactelor pentru prestarea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale;
- evitarea neînțelegerilor apărute în relațiile dintre utilizatorii de sistem și operatorii de sistem în legătură cu negocierea și încheierea contractelor pentru prestarea serviciului de transport sau de distribuție a gazelor naturale.
- evitarea discriminării unor utilizatori de sistem, precum și includerii clauzelor abuzive la încheierea contractelor respective.

Impactul

Implementarea Regulamentului modificat privind racordarea va avea impact pozitiv asupra titularilor de licențe atât asupra operatorilor de sistem, cât și asupra utilizatorilor de sistem existenți și potențiali.

– Orice potențial utilizator sau utilizator existent va putea să beneficieze de dreptul său de acces la rețeaua de gaze naturale a operatorului în legătură cu prestarea serviciilor de transport și de distribuție în mod egal și nediscriminatorii conform normelor prestabilite de modificări.

– Modificarea Regulamentului privind racordarea va contribui la îmbunătățirea serviciilor prestate și la evitarea neînțelegerilor ce pot apărea în relațiile dintre utilizatorii de sistem și operatorii de sistem.

– Reducerea blocajelor în cadrul procedurii de schimbare a furnizorilor de către consumatorii finali.

– Modificările la Regulament aduc un raport benefic asupra presiunii administrative la care sunt supuși utilizatorii de sistem și operatorii de sistem prin reducerea termenului de negociere și încheiere a contractului pentru prestarea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale. Aceste consecințe au efecte pozitive asupra comportamentului și a confortului utilizatorului de sistem, totodată operatorii de sistem își optimizează procesele interne și oferă un produs mai calitativ și rapid.

4. Regulamentului privind procedura de schimbare a furnizorului de gaze naturale aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 363/2020 din 25.09.2020.

Regulamentul privind procedura de schimbare a furnizorului de gaze naturale stabilește:

- principiile, termenele și condițiile de schimbare a furnizorului de gaze naturale;
- etapele procesului de schimbare a furnizorului de gaze naturale;
- drepturile și obligațiile participanților la acest proces.

Regulamentul se aplică consumatorilor finali, furnizorilor de gaze naturale, operatorilor de sistem, inclusiv utilizatorilor și operatorilor sistemelor de distribuție închise.

Impactul

Reglementarea satisface interesul public prin crearea condițiilor echitabile pentru consumatorii finali și titularii licențelor pentru furnizarea, distribuția și transportul gazelor naturale și pentru evitarea eventualelor abuzuri din partea operatorilor de sistem sau a furnizorilor în raport cu consumatorii finali în cazul schimbării furnizorului de gaze naturale.

Prin optimizarea termenelor și procedurilor de schimbare a furnizorului de gaze naturale, consumatorii finali sunt încurajați să facă uz de dreptul de a schimba furnizorul, ceea ce va determina apariția de noi furnizori pe piața gazelor naturale, diversificarea ofertei de gaze naturale și, în consecință, intensificarea liberalizării acesteia.

Proiecte de acte normative elaborate în anul 2020.

- Proiectul Metodologiei de determinare a consumului tehnologic și a pierderilor de gaze naturale în rețelele de distribuție a gazelor naturale.
- Proiectul Metodologiei de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale de către furnizorul de ultimă opțiune și furnizorul de serviciu public.
- Proiectul Regulamentului privind sistemul de informații în a căror bază titularii de licențe din sectorul de gaze naturale prezintă rapoarte ANRE.
- Proiectul de transpunere a Regulamentului privind integritatea și transparența pieței angro de energie (Regulamentului UE nr. 1227/2011). *Pentru a asigura transpunerea efectivă a Deciziei Consiliului Ministerial D2018/10/MC-EnC din 29 Noiembrie 2018 sunt necesare operarea concomitentă a modificărilor la Legea cu privire la gazele naturale nr. 108/2016, Codul Penal al RM și Codul Contravențional al RM.

• **Memorandumul de Înțelegere între Secretariatul Comunității Energetice (SCE), ANRE și SA „Moldovagaz”.**

În perioada mai - august 2020, în cadrul Grupului de lucru cu participarea reprezentanților părților interesate a avut loc facilitarea cu succes a disputei în privința evaluării consumurilor tehnologice și a pierderilor tehnice de gaze naturale în rețelele de distribuție ale întreprinderilor afiliate SA „Moldovagaz” pentru anii 2011-2019.

Implementarea Codului rețelelor de gaze naturale. Monitorizarea implementării.

- 1) Aprobarea Planului de acțiuni privind implementarea Codului rețelelor de gaze naturale (Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 155/2020);
- 2) Aprobarea Listei punctelor de intrare-ieșire pentru SRL „Moldovatrangaz” (Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 262 /2020);
- 3) Aprobarea Listei punctelor de intrare-ieșire pentru SRL „Vestmoldtrangaz” (Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 185/2020).

Impactul

Determinarea listelor punctelor de intrare și de ieșire ale rețelei de transport al gazelor naturale, conform Legii nr. 108/2016 și altor acte normative de reglementare în vigoare stă la baza îndeplinirii de către OST a următoarelor obligații:

- 1) calcularea și aplicarea tarifelor de tip intrare / ieșire pentru serviciul de transport al gazelor naturale (Hotărârea ANRE nr. 535/2019);
 - 2) rezervarea și alocarea capacității (Hotărârea ANRE nr. 421/2019);
 - 3) asigurarea unui acces eficient la rețelele de transport al gazelor naturale (Legea nr. 108/2016);
 - 4) publicarea informațiilor cu privire la cerere și ofertă în baza nominalizărilor, la punctele de intrare și de ieșire ale rețelei de transport al gazelor naturale (Hotărârea ANRE nr. 534/2019);
- publicarea informațiilor cu privire la capacitățile tehnice, capacitățile contractate și capacitățile

disponibile la toate punctele relevante, inclusiv la punctele de intrare și de ieșire ale rețelei de transport al gazelor naturale (Hotărârea ANRE nr. 421/2019);

5) evidența cantităților de gaze naturale la punctele de intrare și de ieșire ale rețelelor de transport (Hotărârea ANRE nr. 420/2019);

6) determinarea parametrilor de calitate ai gazelor naturale la punctele de intrare și de ieșire ale rețelelor de transport (Hotărârea ANRE nr. 420/2019).

Reglementarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare

1. Elaborarea și aprobarea Sistemului de informații în baza cărora titularii de licențe din domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare prezintă rapoarte ANRE, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 564/2020 din 31 decembrie 2020.

Potrivit prevederilor art.15, alin. (1), lit. e) din Legea nr.303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, operatorii (titularii de licențe) sunt obligați să prezinte ANRE, în termenele și în condițiile stabilite de aceasta, rapoarte cu privire la activitatea desfășurată în domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, precum și altă informație solicitată de ANRE, necesară în exercitarea atribuțiilor conform legii.

În conformitate cu Programul de activitate al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică pentru anul 2020, precum și prevederile art. 7 alin. (2), lit. r) din Legea nr.303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, a fost elaborat Sistemul de informații în baza cărora titularii de licențe din domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare prezintă rapoarte ANRE (aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 564/2020 din 31 decembrie 2020).

Sistemul de rapoarte pentru titularii de licențe din domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare a fost elaborat și aprobat întru respectarea următoarelor cerințe:

- corespunderea exigențelor cadrului legislativ în vigoare;
- eficientizarea și analiza, monitorizarea și controlul activității titularilor de licențe;
- structurarea informației, luând în considerare particularitățile evidenței contabile a titularilor de licențe.

Impactul

Noul sistem de rapoarte instituie un cadru unic de prezentare către ANRE a rapoartelor de activitate, luând în considerare necesitatea de obținere a informației pentru evaluarea rezultatelor activității și analizei situației economico-financiare și tehnice a titularilor de licențe din domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare. Totodată, aplicarea sistemului de rapoarte va permite identificarea problemelor din sector.

9. Protecția consumatorilor

9.1 Examinarea petițiilor consumatorilor

Misiunea ANRE în vederea protecției consumatorilor pe parcursul anului 2020 a fost realizată pe diferite dimensiuni: prin aprobarea mai multor acte de reglementare care vizează drepturile consumatorilor în relațiile cu întreprinderile din sectoarele reglementate; în cadrul examinării petițiilor adresate ANRE întru soluționarea neînțelegerilor dintre aceștia și întreprinderile energetice sau operatorii serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, precum și în procesele judiciare cu participarea ANRE în calitate de intervenient accesoriu de partea consumatorilor.

Potrivit art. 7 alin. (4) lit. d) și e) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, art. 7 alin. (4) lit. d) și e) al Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, art. 9 alin. (2) lit. o) al Legii nr. 92/2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării, art. 7 alin. (2) lit. q) din Legea nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, ANRE monitorizează respectarea de către titularii de licențe a drepturilor consumatorilor finali, examinează și soluționează, în limitele competenței, în procedură extrajudiciară neînțelegerile apărute între consumatori și furnizori/operatori, examinează petițiile consumatorilor în conformitate cu prevederile Codului administrativ. Suplimentar, atribuțiile ANRE privind protecția intereselor legitime ale consumatorilor sunt prevăzute la art. 28 din Legea 105/13.03.2003 privind protecția consumatorilor.

Pe parcursul anului 2020, de către ANRE au fost examinate 800 de petiții de la consumatorii serviciilor publice prestate de titularii de licențe din sectoarele reglementate.

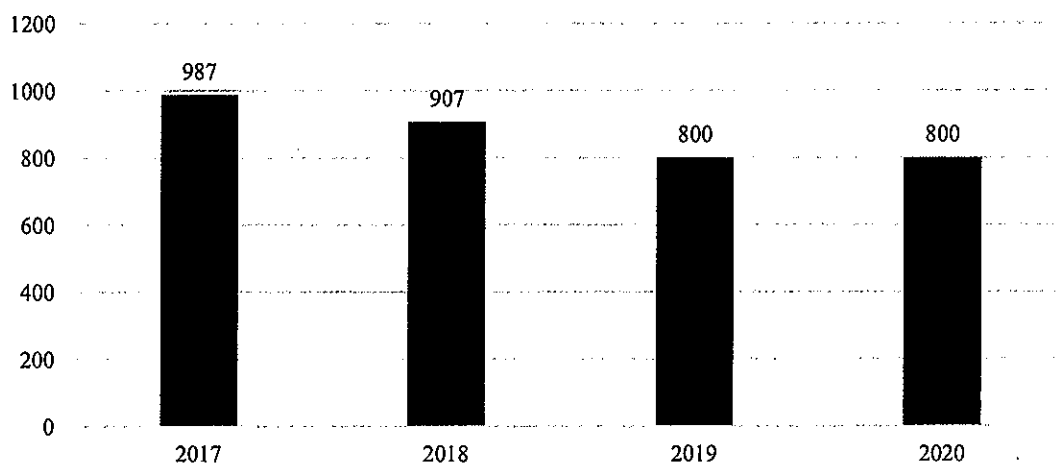

Figura 70. Statistica numărului de petiții examinate de ANRE, în perioada 2017-2020

În rezultatul examinării petițiilor adresate pe parcursul anului 2020 au fost identificate mai multe probleme, frecvent reclamate de către consumatorii din sectoarele reglementate, după cum urmează:

1) Înaintarea spre plată a volumelor suplimentare de apă sub formă de "cotă-parte" (inclusiunea neîntemeiată în facturi a unor volume suplimentare de apă sub formă de "cotă-parte" adițional volumelor consumate de apă);

2) Lipsa contractelor între locatarii blocurilor și gestionarii fondului locativ, după cum prevede Legea nr. 75/2015 cu privire la locuințe (pentru intermedierea serviciilor comunale precum a celor de livrare a apei și de canalizare, energie termică, iluminare spații comune și lift, salubritate spații comune, evacuare deșeurilor etc.) și calitatea proastă a gestionării fondului locativ (de către ÎMGFL, CCL, ACC, APLP);

3) Refuzul nejustificat din partea furnizorilor de energie electrică de încheiere a contractelor de furnizare a energiei electrice, precum în cazurile existenței unor datorii istorice la locurile de consum formate de către foștii proprietari, precum și în cazurile locatarilor din blocurile noi construite;

4) Refuzul nejustificat din partea operatorilor serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare de încheiere a contractelor individuale directe cu locatarii blocurilor de locuit cărora serviciul le este acordat prin intermediul GFL;

5) Problemele consumatorilor din întovărășirile pomicole, cooperative de garaje:

a) plata pentru energia electrică, care include cheltuieli adiționale prețurilor reglementate stabilite de către ANRE pentru energia electrică;

b) deconectarea serviciilor publice furnizate membrilor întovărășirilor pomicole pe motivul apariției unor litigii între aceștia și administrația întovărășirii;

d) lipsa contractelor directe (individuale) a acestor consumatori, membri ai întovărășirilor pomicole cu furnizorii de servicii.

6) Extinderea rețelelor electrice, de gaze naturale, de alimentare cu apă și de canalizare;

7) Calitatea serviciului de distribuție a energiei electrice (deconectări frecvente, întreruperi frecvente, nerespectarea parametrilor de calitate, șocurile de tensiune etc.);

8) Folosirea energiei electrice prin conectarea ilegală la instalațiile de utilizare a instalațiilor electrice ale altor persoane (furturile de energie electrică), carențe în cadrul legal existent care nu asigură posibilitatea estimării prejudiciului cauzat și compensării acestuia, consum fraudulos;

9) Facturarea serviciilor (energie electrică, termică, gaze naturale, apă și canalizare);

10) Interpretarea eronată de către furnizorii de servicii publice a prevederilor legale aplicabile consumatorilor, deținători de garaje (care nu fac parte dintr-o cooperativă de garaje), fiind catalogați nefondat ca și consumatori noncasnici.

Astfel, în virtutea competențelor funcționale ale ANRE, examinarea petițiilor consumatorilor care invocă încălcarea drepturilor sale de către titularii de licențe din sectoarele reglementate de către ANRE a fost realizată în strictă conformitate cu procedura stabilită de Codul administrativ, fiind sesizate toate persoanele interesate, implicit furnizorii/operatorii serviciilor respective pentru a oferi explicațiile de rigoare.

În cazul încălcărilor flagrante de către titularii de licențe a drepturilor consumatorului, ANRE a intervenit prompt, fiind emise decizii obligatorii pentru întreprinderile reglementate pe durata examinării petițiilor în fond (precum în cazurile de deconectarea nejustificată a consumatorilor, în care se impune reconectarea imediată a locului de consum sau a refuzului contractării serviciilor publice).

Toate petițiile au fost examinate în termene legale, petiționarilor fiindu-le oferite în scris informații exhaustive privind rezultatele examinării problemelor sesizate, după caz, măsurile ce urmează a fi întreprinse pentru remedierea acestora. În cadrul examinării petițiilor consumatorilor, în scopul soluționării în procedură extrajudiciară a neînțelegerilor dintre consumatori și titularii de licențe, în legătură cu racordarea, contractarea, facturarea, deconectarea, calitatea serviciilor prestate, etc, de către ANRE au fost emise decizii, prescripții și hotărâri, în funcție de încălcările identificate în speță.

Pe parcursul anului 2020, în scopul soluționării extrajudiciare a neînțelegerilor survenite între consumatori și întreprinderile prestatoare de servicii în sectoarele reglementate, de către ANRE au fost adoptate 9 decizii și 11 prescripții.

De asemenea, în scopul protecției drepturilor și intereselor consumatorilor de către ANRE au fost emise 2 hotărâri:

- 1) cu privire la interzicerea sistării furnizării serviciilor prestate și/sau aplicării penalităților consumatorilor casnici de energie electrică, energie termică, gaze naturale și apă potabilă pe durata acțiunii stării de urgență;
- 2) privind interzicerea percepției neîntemeiate a plăților pentru coordonarea proiectelor și lucrărilor în zonele de protecție a rețelelor.

În cazul în care rezultatul examinării petiției se constată anumite încălcări din partea operatorilor/ furnizorilor, care cad sub incidența Codului contravențional, ANRE având calitatea de agent constatator se autosesiză și demarează procedura de atragere la răspundere contravențională a persoanelor cuplabile.

În acest context, urmează a fi menționat, că în scopul soluționării problemei impunerii spre plată în facturi a volumelor suplimentare de apă sub formă de "cotă-parte", reclamate de consumatori în mod frecvent, în scopul contracarării acestor abuzuri de către ANRE au fost întreprinse următoarele acțiuni:

1. Au fost sesizați în repetate rânduri gestionarii fondului locativ (ÎMGFL-urile), ÎM „Infocom”, cât și autoritățile responsabile (Centrul Național Anticorupție, Direcția generală locativ-comunală a Primăriei mun. Chișinău și Primarul General al mun. Chișinău) privind ilegalitatea calculării și impunerii spre plată consumatorilor a volumelor suplimentare de apă sub formă de „cotă-parte”. Or, urmare a investigațiilor derulate de către ANRE s-a constatat că majoritatea reclamațiilor vizau locatarii blocurilor de locuit deservite de către întreprinderile municipale de gestionare a locuințelor (ÎMGFL-uri), iar facturarea se realiza prin intermediul ÎM ”Infocom”, la fel, întreprindere municipală specializată în prelucrarea informațiilor și facturarea serviciilor prestate locatarilor prin intermediul gestionarului fondului locativ (în cazurile consumatorilor care nu au contracte directe cu operatorii serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare).

Cu titlu de precizare este de menționat că, atribuțiile ANRE expuse la art. 7 din Legea nr. 303/2013 nu investesc ANRE cu atribuții de reglementare sau monitorizare a activității gestionarilor fondului locativ (ÎMGFL, ACC, CCL, APLP etc). Conform prevederilor art. 14 alin. (1) al Legii serviciilor publice de gospodărie comunală, nr. 1402/2002, autoritățile administrației publice locale au competența exclusivă privind înființarea, organizarea, coordonarea, monitorizarea și controlul funcționării serviciilor publice de gospodărie comunală, precum și crearea, administrarea și exploatarea bunurilor proprietate publică din infrastructura edilitară a unităților administrativ-teritoriale respective.

2. A fost solicitată organizarea mai multor ședințe de lucru în cadrul Primăriei mun. Chișinău, cu participarea reprezentanților ÎMGFL-urilor și Direcției Generale Locativ-Comunale, precum și a fost solicitat autorității publice locale prioritizarea subiectului respectiv și consolidarea capacităților ambelor instituții întru soluționarea problemei consumatorilor ce vizează „cota-parte la apă”;

3. Au fost documentate și întocmite dosare contravenționale în baza art. 399 și art. 313 Cod contravențional, pe faptul excesului de putere și depășirea atribuțiilor de serviciu admise de către administratorii întreprinderilor municipale ÎM „Infocom” și ÎMGFL-urilor, materializate prin impunerea ilegală spre plată a volumelor suplimentare de apă sub formă de „cotă-parte”, care au fost transmise spre examinare conform competenței legale Centrului Național Anticorupție în temeiul art. 401 al Codului contravențional.

Pe parcursul anului 2020 de către ANRE au fost documentate și remise CNA 13 dosare contravenționale pe faptele calculării și impunerii spre plată a volumelor suplimentare sub formă de "cotă-parte". Potrivit informațiilor prezentate de către CNA, în prezent sunt încheiate și remise spre examinare în fond instanței de judecată mai multe procese-verbale cu privire la contravențiile documentate de către ANRE în privința persoanelor vinovate, care prin depășirea atribuțiilor de serviciu au inclus consumatorilor în facturi volume de apă sub formă de „cotă-parte”.

Conform informației disponibile de pe portalul unic al instanțelor judecătorești, prin Hotărîrea Judecătorei sec. Ciocana din 10.12.2020, d/n. 4-1990/2020, menținută prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 01.03.2021, d/n. 4r-93/21, administratorul ÎM "Infocom" a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute de art. 313 Cod contravențional, fiindu-i aplicată sancțiunea sub formă de amendă în mărime de 90 unități convenționale, cu lipsirea de dreptul de a ocupa anumite funcții și a exercita anumite activități pe parcursul unui an de zile.

Este de menționat că, urmare a acțiunilor întreprinse de către ANRE și implicarea CNA, s-au diminuat semnificativ plângerile din partea consumatorilor referitor la calcularea și impunerea spre plată a volumelor suplimentare sub formă de "cotă-parte".

De asemenea, pe parcursul anului 2020, de către ANRE au fost documentate și remise în adresa organelor de urmărire penală materialele acumulate în cazul încălcării zonelor de protecție a rețelilor electrice, ce a avut drept consecință decesul unei persoane, precum și într-un alt caz în care a fost constatat consumului fraudulos în proporții deosebit de mari, fapt ce constituie infracțiune.

Consumatorii sunt cei care prin petițiile și problemele invocate pot sesiza unele lacune sau divergențe existente în cadrul legal de reglementare. ANRE la rândul său își consolidează toate eforturile pentru a soluționa aceste probleme, inclusiv prin sesizarea autorităților publice responsabile.

9.2. Serviciul de consultare „Linia de informare”

Pe parcursul anului 2020, la „Linia de informare” a ANRE (apel gratuit la numărul de telefon 080010008) au fost înregistrate **1176 apeluri** telefonice (comparativ cu 468 recepționate în anul 2019), la care cetățenii au abordat diverse probleme precum: asigurarea cu energie electrică, gaze naturale, apă potabilă, energie termică, produse petroliere etc.

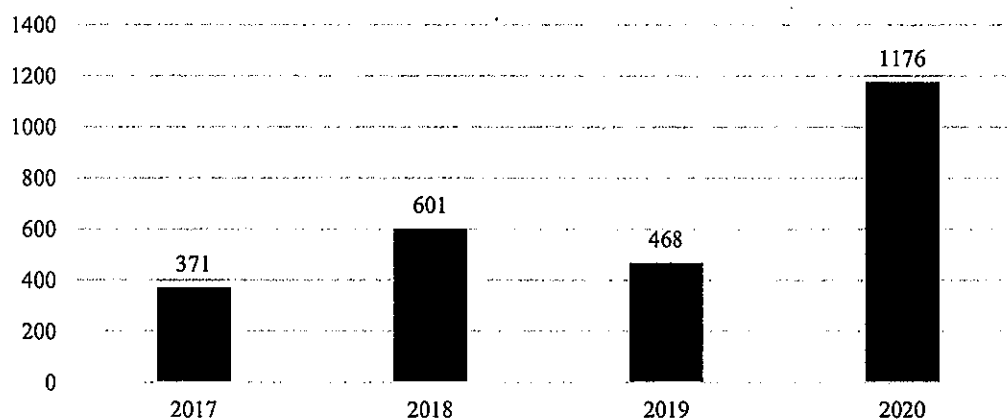

Figura 71. Statistica comparativă a numărului de apeluri la linia de informare a ANRE, 2017-2020

Astfel, pe parcursul anului 2020, de la consumatorii finali de energie electrică au fost înregistrate 260 apeluri telefonice, dintre care în 98 de cazuri au fost abordate probleme cu privire la facturarea consumului de energie electrică, 59 de consumatori au invocat neînțelegeri cu operatorii în procedura de racordare, 31 de consumatori au menționat probleme legate de deconectările, căderile de tensiune, durata și frecvența deconectărilor, în celelalte apeluri au fost solicitate consultații cu referire la facturarea serviciilor pentru locurile de uz comun, refuzul furnizorilor de a contracta serviciile etc.

De la consumatorii serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare au parvenit 205 apeluri telefonice. Printre apelurile recepționate urmează a fi evidențiate reclamațiile numeroase ale consumatorilor privind includerea nejustificată în facturile de plată a volumelor suplimentare de apă

sub formă de "cotă-parte". Astfel, pe parcursul anului 2020 au fost recepționate 123 de apeluri la "Linia de informare" legate de "cota-parte" la apă, consumatorilor fiindu-le acordate consultații exhaustive la acest subiect, inclusiv fiindu-le expediată prin intermediul poștei electronice o sinteză detaliată a cadrului legal incident. La fel, au fost recepționate apeluri prin care au fost reclamate abateri ale operatorilor în procesul racordării la rețeaua publică de alimentare cu apă și de canalizare; probleme legate de verificarea contoarelor de apă, precum și de refuzul din partea operatorilor de a încheia contracte individuale etc.

De la consumatorii de energie termică au parvenit 114 apeluri, dintre care în 37 de cazuri a fost abordată problema facturării cantității de energie termică utilizată, inclusiv și în cazurile debransării de la rețea a imobilelor situate în blocurile locative cu multe etaje. În 43 de cazuri au fost solicitate consultații referitor la procedura legală de deconectare de la sistemul colectiv de alimentare cu energie termică. Calitatea serviciului prestat a fost abordată în 34 apeluri.

Printre alte subiecte frecvent abordate de către consumatori la linia de informare pot fi evidențiate: contactarea electricienilor autorizați – 134 apeluri, 69 apeluri legate de promovarea și utilizarea energiei produse din surse regenerabile, reclamații privind neînțelegerile dintre membrii întovăririlor pomicole și administrația acestora, în partea ce vizează condițiile de livrare a energiei electrice etc.

În procesul examinării subiectelor abordate de către apelanții serviciului gratuit „Linia de informare”, angajații ANRE încearcă să soluționeze problemele reclamate, prin oferirea unor explicații exhaustive consumatorilor legate de cadrul normativ de reglementare, acțiunile ce urmează a fi întreprinse de către aceștia, fie prin sesizarea titularilor de licențe vizați. În cazul în care este abordată o problemă mai complexă, ce nu poate fi soluționată telefonic și necesită o examinare minuțioasă, consumatorul este îndemnat să depună o petiție în scris la ANRE (prin poștă sau la adresa electronică), în care să expună detaliat problema invocată, cu anexarea actelor doveditoare, eventual, corespondenței cu titularul de licență respectiv.

Creșterea numărului de apelurile recepționate la Linia de informare mai mult de 250% (1176 apeluri în anul 2020, comparativ cu 468 apeluri în anul 2019), demonstrează eficiența funcționării acestui serviciu, prin intermediul căruia consumatorii pot primi în mod operativ consultații calificate sau pot reclama abaterile admise de către întreprinderile prestatoare de servicii reglementate de către ANRE.

ANRE în continuare va acorda o atenție sporită funcționării acestui serviciu, prin intermediul căruia se realizează o comunicare directă și eficientă cu consumatorii, fiind identificate în termene proximе soluții optime la problemele abordate de către aceștia.

9.3. Audiența consumatorilor

În cadrul ANRE este asigurată constant activitatea de primire și consultare a consumatorilor, care se confruntă cu diferite probleme în domeniile serviciilor reglementate de ANRE.

Pe parcursul anului 2020, la sediul ANRE au fost primiți în audiență 116 cetățeni, în scădere comparativ cu anul 2019 datorită restricțiilor impuse de situația pandemică.

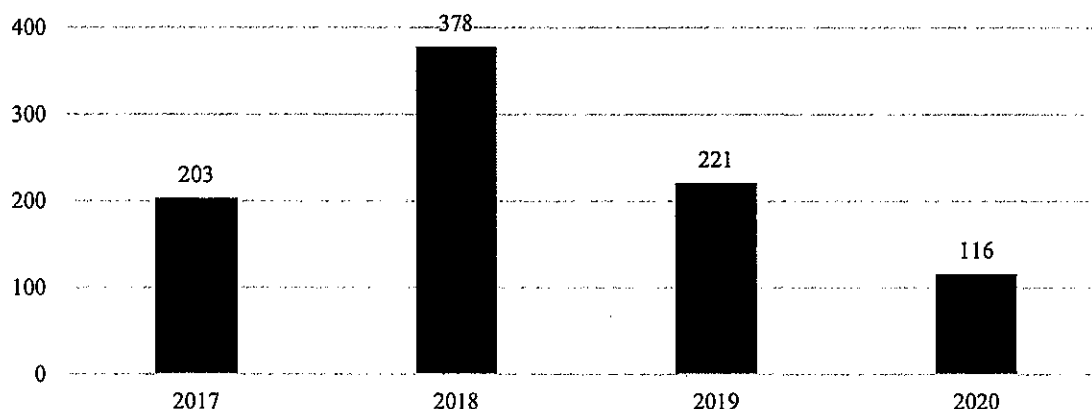

Figura 72. Reprezentarea grafică comparativă a numărului de audiențe pe parcursul anilor 2017 - 2020

În anul 2020, situația pandemică a impus necesitatea instituirii anumitor restricții, care au restrâns temporar posibilitățile de funcționare a ghișeului de primire a consumatorilor. Pentru a spori accesul la serviciile de informare și consultare, în perioada de referință ANRE a fortificat accesibilitatea serviciului de informare prin apel gratuit la „Linia de informare”.

În cadrul audiențelor au fost examinate reclamațiile consumatorilor și materialele prezentate, fiindu-le acordate consultații privind modul de soluționare a problemelor abordate, suport tehnic și informațional referitor la procedura de depunere a petițiilor la prestatorii de servicii sau la ANRE. Primirea în audiență a consumatorilor este înregistrată într-un registru separat, în care se face mențiunea privind problemele sesizate și rezultatul consultației/soluției oferite. Astfel, pe parcursul anului 2020 consumatorii primiți în audiență au invocat: probleme legate de furnizarea energiei electrice – 38 de persoane, 31 de persoane au abordat probleme ce țin de prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizate, în 8 de cazuri persoanele au abordat probleme legate de furnizarea gazelor naturale, iar în 11 cazuri cetățenii s-au referit la chestiuni ce țin de furnizarea energiei termice, alte subiecte au fost abordate de către 28 consumatori.

Este de menționat că, în cazul în care se constată existența unei probleme mai complexe ce nu poate fi soluționată în cadrul audienței consumatorului, acesta este îndemnat să formuleze o petiție în scris către ANRE, fiind asistat de către un reprezentant al ANRE la întocmirea acesteia, pentru a fi expuse toate detaliile relevante soluționării cazului.

9.4. Activitatea de informare a consumatorilor

Un rol important în activitatea ANRE privind promovarea și protecția drepturilor consumatorilor îi revine informării consumatorilor pentru familiarizarea acestora cu drepturile lor legitime, pornind de la premisa că un consumator informat este un consumator protejat. Astfel, pe parcursul anului 2020, ANRE a efectuat mai multe acțiuni menite să sporească gradul de informare a consumatorilor.

În acest context, urmează a fi menționat că în perioada de referință, de către ANRE a fost elaborat un Ghid al consumatorilor care cuprinde informații relevante și reglementări succinte pentru consumatorii din toate sectoarele reglementate de către ANRE. Este de menționat că, Ghidul consumatorului a fost în prealabil consultat cu operatorii/furnizorii licențiați, consumatori, ONG-urile de profil, persoanele interesate, fiind plasat pe site-ul ANRE pentru consultări până la aprobare, deși acesta nu reprezintă un act normativ de reglementare, nefiind impusă obligativitatea parcurgerii procedurii respective de consultare publică. Ghidul consumatorului a fost plasat pe pagina web oficială a ANRE, la rubrica: "pagina consumatorului" unde poate fi accesat sau descărcat de către orice persoană interesată, după necesitate.

Ghidul consumatorului cuprinde cele mai importante subiecte, structurate într-o ordine succesivă, începând cu expunerea subiectului cum poți deveni consumator al serviciului respectiv, despre racordare, contractare, drepturile și obligațiile consumatorului și ale operatorului/furnizorului, răspunderea părților pentru încălcarea clauzelor contractuale, soluționarea litigiilor etc. Este de menționat că, în Ghidul consumatorului, la finalul fiecărui compartiment, există compartimentul Întrebări-răspunsuri, în care sunt redată întrebările cele mai frecvente adresate de consumatori și răspunsurile la aceste întrebări/soluțiile ce se impun (întrebările și răspunsurile fiind sistematizate inclusiv în baza analizei petițiilor și apelurilor parvenite de la consumatori).

Pagina web oficială a ANRE (anre.md) reprezintă un instrument efectiv de informare a consumatorilor și conține informații utile pentru vizitatorii acesteia, precum: tarifele și prețurile reglementate aprobate de către ANRE, cadrul normativ de reglementare, numărul de telefon al liniei de informare, adresa electronică pentru depunerea petiției electronice, structura ANRE, domeniile de reglementare, pagina consumatorului etc.

Pagina web a ANRE este în permanență actualizată, fiind reflectate informațiile esențiale privind activitatea decizională a Consiliului de Administrație al ANRE, evenimentele organizate, comunicate informative etc. Pe parcursul anului 2020 pe pagina web a ANRE, au fost plasate 115 comunicate.

La fel, pentru informarea consumatorilor a fost promovat un spot informativ pe pagina web.md oficială și pagina de Facebook.

Tot pe parcursul anului 2020, au fost elaborate și distribuite un set de pliante informative destinate consumatorilor privind consumul fraudulos, procedura de schimbare a furnizorului de energie electrică/gaze naturale, procedura de deconectare/reconectare a instalațiilor electrice și de gaze naturale ale consumatorilor, calitatea serviciilor în sectoarele reglementate, precum și un set de pliante destinate copiilor privind siguranța electroenergetică.

Este de menționat că, în anul 2020 ANRE a continuat colaborarea cu alte autorități publice pe diferite dimensiuni, inclusiv în scopul consolidării eforturilor pentru promovarea drepturilor consumatorilor. În acest context, este de menționat semnarea Acordului de colaborare cu Centrul Național Anticorupție și derularea mai multor campanii comune de informare a consumatorilor pe parcursul lunii septembrie 2020.

În cadrul campaniei, reprezentanții ANRE în comun cu reprezentanții CNA au organizat și desfășurat acțiuni de informare, cu deplasarea la sediile mai multor operatori și furnizori reglementați de către ANRE pe întreg teritoriul țării. În cadrul acțiunilor respective, de către reprezentanții CNA au fost efectuate instruirii pentru personalul întreprinderilor reglementate privind standardele și prevederile legale anticorupție, iar de către reprezentanții ANRE au fost acordate consultații consumatorilor privind drepturile lor în raport cu operatorii/furnizorii reglementați de ANRE, precum și au fost recepționate eventualele reclamații din partea acestora.

Totodată, în perioada de referință, angajații ANRE au participat la interviuri oferite posturilor de radio și portalurilor de știri.

10. Activitatea de Licențiere și Control

Pe parcursul anului 2020, prin sistemul informațional automatizat de gestionare și eliberare a actelor permissive, au fost deschise și prelucrate 177 dosare (dosare de eliberare a licențelor - 57, dosare de prelungire - 11, dosare de reperfectare a licențelor - 94, dosare de retragere a licențelor la cererea titularului - 15).

În prezent, prin SIA GEAP sunt disponibile depunerea și recepționarea cererilor pentru următoarele servicii:

1. *Licență pentru importul și comercializarea cu ridicata și/sau cu amănuntul a benzinei, motorinei și/sau a gazului lichefiat la stațiile de alimentare;*

2. *Licență pentru producerea energiei electrice; operarea pieței energiei electrice; transportul energiei electrice; conducerea centralizată a sistemului electroenergetic; distribuția energiei electrice; furnizarea energiei electrice;*

3. *Licență pentru producerea gazelor naturale; transportul gazelor naturale; distribuția gazelor naturale; stocarea gazelor naturale; furnizarea gazelor naturale; furnizarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare;*

4. *Licență pentru furnizarea serviciului public de alimentare cu apă și/sau de canalizare la nivel de regiune, raion, municipiu, oraș și, după caz, sat, comună;*

5. *Licență pentru activitatea de producere, distribuție și furnizare a energiei termice;*

6. *Licență pentru producerea energiei electrice din surse regenerabile; producerea energiei termice din surse regenerabile; producerea biogazului ce urmează a fi livrat în rețelele de gaze naturale; producerea biocarburantului care urmează a fi procurat de importatorii de produse petroliere principale;*

7. *Autorizație de import al motorinei.*

10.1.1. Licențierea pe piața produselor petroliere

În scopul realizării funcției de licențiere, pe parcursul anului 2020, ANRE a eliberat în total 22 licențe pentru activitățile pe piața produselor petroliere, inclusiv 10 licențe fiind prelungite pentru activitățile în domeniu pentru următorii 5 ani (Tabelul 39).

Totodată, în aceeași perioadă au fost reperfectate 87 licențe în vederea includerii sau excluderii din Anexa nr. 2 a adreselor autorizate de desfășurare a activității licențiate pe piața produselor petroliere.

Tabelul 39. Licențe eliberate/prelungite pentru desfășurarea activităților pe piața produselor petroliere pe parcursul anului 2020

Nr. d/o	Genurile de activitate	Numărul licențelor eliberate	Numărul licențelor prelungite
1	Importul și comercializarea cu ridicata a benzinei și motorinei	5	1
2	Importul și comercializarea cu ridicata a gazului lichefiat	5	1
3	Comercializarea cu amănuntul a benzinei și motorinei la stațiile de alimentare	7	4
4	Comercializarea cu amănuntul a gazului lichefiat la stațiile de alimentare	5	4
	Total		32

Sursa: Registrul de licențiere al ANRE

Pentru perioada raportată, ANRE a autorizat pentru desfășurarea activității licențiate în domeniul comercializării cu amănuntul a benzinei și motorinei la stațiile de alimentare 90 de titulari de licențe, care desfășoară activitatea licențiată prin intermediul a 666 stații PECO.

Pentru desfășurarea activității în domeniul comercializării cu amănuntul a gazului lichefiat au fost autorizați 77 de titulari de licențe, care desfășoară activitatea licențiată prin intermediul a 561 de stații SAAG.

Tabelul 40. Nr. titularilor de licență care activează pe piața produselor petroliere la 31.12.2020

Nr. d/o	Genurile de activitate	Numărul titularilor de licențe	Numărul copiilor autentificate de pe licența, eliberate titularilor de licențe pentru fiecare stație de alimentare
1	Importul și comercializarea cu ridicata a benzinei și motorinei	22	-
2	Importul și comercializarea cu ridicata a gazului lichefiat	13	-
3	Comercializarea cu amănuntul a benzinei și motorinei la stațiile de alimentare	90	666
4	Comercializarea cu amănuntul a gazului lichefiat la stațiile de alimentare	77	561
	Total	202	1227

Sursa: Registrul de licențiere al ANRE

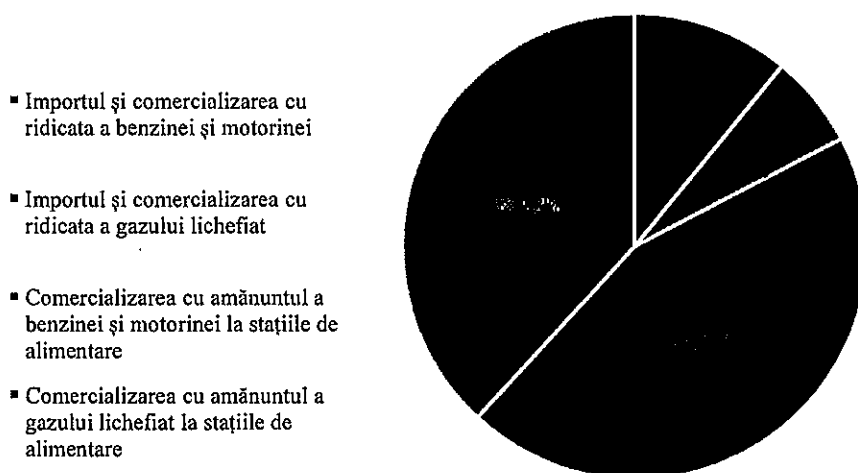

Figura 73. Ponderea titularilor de licențe care activează pe piața produselor petroliere

Sursa: Registrul de licențiere al ANRE

Așadar, din numărul total de stații în domeniul comercializării cu amănuntul a produselor petroliere la situația din 31.12.2020 putem evidenția 514 de stații mixte, 152 de stații PECO și 47 stații SAAG.

În temeiul Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 815 din 02.08.2005 cu privire la regularizarea fluxurilor de mărfuri ce constituie obiectul activității de comerț exterior a Transnistriei, ANRE a eliberat pe parcursul anului 2020 – 4 licențe pentru importul și comercializarea cu ridicata a benzinei și motorinei și 6 licențe pentru importul și comercializarea cu ridicata a gazului lichefiat.

Licențele au fost eliberate pentru o perioadă de 6 luni.

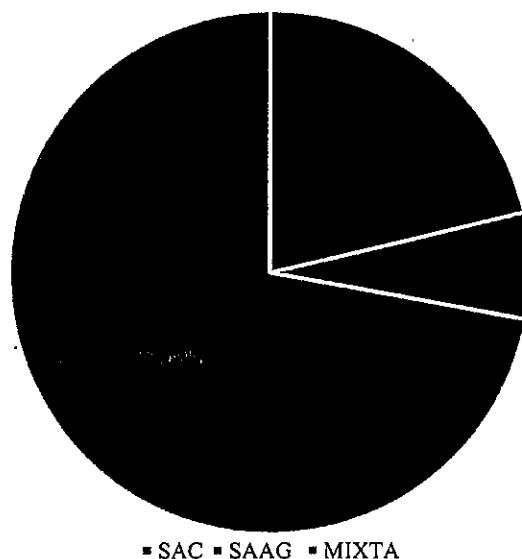

Figura 74. Ponderea stațiilor de alimentare în funcție de produsele petroliere comercializate

10.1.2. Licențierea în sectorul electroenergetic

Pe parcursul anului 2020 au fost eliberate 13 licențe pentru furnizarea energiei electrice.

Tabelul 41. Numărul titularilor de licențe care activează în sectorul electroenergetic la data de 31.12.2020

Nr.d/o	Genurile de activitate	Numărul titularilor de licență
1	Producerea energiei electrice	5
2	Transportul energiei electrice	1
3	Distribuția energiei electrice	2
4	Furnizarea energiei electrice	41
Total		49

În perioada raportată, ANRE a realizat în continuare măsurile necesare transpunerii în practică a prevederilor art. 41 al Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, care obligă operatorii sistemului de distribuție a energiei electrice să elaboreze și să prezinte ANRE pentru aprobare programul de conformitate și proiectul contractului cu persoana fizică sau juridică, denumit agent de conformitate, care va monitoriza acest program.

Astfel, pe parcursul anului 2020, ANRE a examinat programele de conformitate a 2 operatori din sector, care reprezintă un set de măsuri menite să garanteze excluderea de comportament și/sau de practici discriminatorii în relațiile cu utilizatorii de sistem, precum și obligațiile specifice impuse angajaților pentru realizarea obiectivului de independență.

În scopul verificării monitorizării condițiilor de independență a agenților de conformitate a operatorilor sistemului de transport și de distribuție a gazelor naturale, precum și a operatorilor sistemelor de distribuție a energiei electrice, ANRE a examinat 2 propuneri privind desemnarea agenților de conformitate și a perfectat 2 hotărâri ale CA al ANRE în acest sens.

10.1.3. Licențierea în sectorul gazelor naturale

Pe parcursul anului 2020 au fost eliberate 7 licențe pentru furnizarea gazelor naturale, iar numărul total al titularilor de licențe în sector a ajuns la 55.

Comercializarea gazului natural comprimat pentru vehicule la stațiile de alimentare (GNCV) este desfășurată de 5 titulari de licențe prin intermediul a 20 stații de alimentare.

În perioada raportată, ANRE a realizat în continuare măsurile necesare transpunerii în practică a prevederilor art. 34 și 45 ale Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, care obligă operatorii sistemului de transport și de distribuție a gazelor naturale, precum și operatorii depozitelor de stocare a gazelor naturale să elaboreze și să prezinte ANRE pentru aprobare programul de conformitate și proiectul contractului cu persoana fizică sau juridică, denumit agent de conformitate, care va monitoriza acest program.

În acest context, ANRE a examinat programele de conformitate a 13 operatori din sector, care reprezintă un set de măsuri menite să garanteze excluderea de comportament și/sau de practici discriminatorii în relațiile cu utilizatorii de sistem, precum și obligațiile specifice impuse angajaților pentru realizarea obiectivului de independență.

În scopul verificării monitorizării condițiilor de independență a agenților de conformitate a operatorilor sistemului de transport și de distribuție a gazelor naturale, precum și a operatorilor sistemelor de distribuție a energiei electrice, ANRE a examinat 13 propuneri privind desemnarea agenților de conformitate și a perfectat 13 hotărâri ale CA al ANRE în acest sens.

Tabelul 42. Numărul titularilor de licențe care activează în sectorul gazelor naturale la 31.12.2020

Nr d/o	Genurile de activitate	Numărul titularilor de licențe
1	Transportul gazelor naturale	2
2	Distribuția gazelor naturale	24
3	Furnizarea gazelor naturale	24
4	Furnizarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare	5
	Total	55

10.1.4. Licențierea în domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare

Pe parcursul anului 2020 a fost eliberată o licență pentru furnizarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare și 3 licențe au fost reperfectate prin includerea/excluderea în Anexa nr. 2 a localităților solicitate.

Astfel, potrivit situației din 31.12.2020, în sectorul furnizării serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare activează 43 titulari de licențe.

10.1.5. Licențierea în sectorul termoelectric

Pe parcursul anului 2020, ANRE a eliberat 3 licențe pentru desfășurarea activității de producere, distribuție și furnizare a energiei termice.

La situația din 31.12.2020 în sectorul energiei termice activau 10 titulari de licențe.

10.1.6. Licențierea în sectorul energiei regenerabile

Pe parcursul anului 2020, ANRE a eliberat 2 licențe pentru desfășurarea activității de producere a energiei electrice din surse regenerabile.

La situația din 31.12.2020 în sectorul energiei regenerabile activează 3 titulari de licențe.

10.2. Activitatea de control

Urmare a desfășurării activității de control în condițiile speciale de muncă impuse de situația pandemică (inclusiv cazurile de îmbolnăvire a personalului implicat în control), bilanțul de încheiere pentru anul 2020 cuprinde 6 misiuni realizate, inclusiv un control inopinat la cererea titularului de licență.

Astfel, în conformitate cu Planul controalelor pentru anul 2020, ANRE a desfășurat 5 misiuni de control planificate pentru perioada anului 2020, realizate la titularii de licențe: „Chișinău-gaz S.R.L.”; „PSV- Pecotrans” S.R.L.; „Moldovatrangaz” S.R.L.; „Topaz-Agro” S.R.L.; „Dorivas Grup” S.R.L. și o misiune de control inopinată, inițiată la solicitarea operatorului „Apă-Canal Chișinău” pentru verificarea cheltuielilor și consumurilor atribuite la cheltuielile de bază a titularului „Apă-Canal Chișinău”, în contextul solicitării cheltuielilor de bază pentru anul 2020.

Misiunile de control au fost desfășurate la titularii de licențe pentru perioada de 3 ani (2017-2019) sau de la începutul activității operatorului (2018-2020).

În cadrul verificării titularilor de licențe din sectorul gazelor naturale, obiectivul prioritar urmărit de ANRE a fost verificarea aplicării de către operatori a principiului eficienței maxime la costuri minime în cadrul desfășurării activității reglementate. Controalele au fost axate pe verificarea corectitudinii, veridicității și justificării reflectării în evidența contabilă a consumurilor și cheltuielilor, precum și corectitudinii și plenitudinii raportării acestora în componența activității reglementate conform cerințelor cadrului normativ. Au fost examinate documentele primare, datele evidenței sintetice și analitice, rapoartele financiare și statistice, contractele privind procurarea mărfurilor, lucrărilor și serviciilor, procesele-verbale de executare a lucrărilor și serviciilor. A fost supus examinării procesul achizițiilor realizat de către titularii de licențe sub toate aspectele semnificative: planificare și elaborare a documentației de atribuire, lansare a procedurii de achiziție, evaluare a ofertelor și atribuire a contractelor, implementare și monitorizare a contractelor, corespunderea procedurilor aplicate prevederilor cadrului legal și Regulamentului privind procedurile de achiziție a bunurilor, lucrărilor și serviciilor utilizate în activitatea titularilor de licențe din sectoarele electroenergetic, termoelectric, gazelor naturale și a operatorilor care furnizează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare aprobat de Consiliul de Administrare al ANRE nr. 24/2017 din 26.01.2017.

Operatorii pieței produselor petroliere au fost verificați sub aspectul respectării actelor normative în vigoare la formarea și aplicarea prețurilor la produsele petroliere, reieșind din prețurile de achiziție, consumurile și cheltuielile reale, strict necesare pentru importul și comercializarea acestora pe piața internă, precum și verificarea corectitudinii și plenitudinii raportării veniturilor și cheltuielilor pe genurile de activități licențiate și alte activități ale întreprinderii. Acțiunile de control au fost focusate în special pe aspectele privind corectitudinea repartizării cheltuielilor pe tipuri de activități, respectarea prevederilor Metodologiei formării și aplicării prețurilor la produse petroliere nr.50/2016 din 11.03.2019, corectitudinea calculării și achitării taxei pentru licență.

În Rapoartele privind rezultatele controalelor realizate au fost reflectate toate abaterile și încălcările depistate, fiind expuse și recomandările de rigoare.

Misiunile de control au fost finalizate prin întocmirea Rapoartelor privind rezultatele controalelor activităților licențiate care au fost examinate de către Consiliul de Administrație al ANRE și aprobate prin Hotărâri. De asemenea, în I trimestru al anului 2020 au fost finalizate Rapoartele privind misiunile de control inițiate în Trimestrul IV al anului 2019 la „Ialoveni Gaz S.R.L. și „Moldovagaz” S.A.

Printre cele mai importante constatări reflectate în Rapoartele de control din anul 2020 pot fi menționate:

La „Chișinău-gaz” S.R.L

- au fost stabilite economii la costurile de bază pentru anul 2017 în valoare de 21 018,5 mii lei, 30 490,6 mii lei în anul 2018 și respectiv 25 391,1 mii lei în anul 2019;
- au fost stabilite cheltuieli ineficiente suportate pentru: serviciile de control vizual și citire a indicațiilor echipamentelor de măsurare a gazelor naturale – 25 443,2 mii lei; serviciile de cleaning – 246,2 mii lei; pentru deservirea, suportul tehnic și mentenanța sistemelor informaționale de evidență a gazelor naturale bazate pe platforma Oracle - 3 665,1 mii lei;
- „Chișinău-gaz” S.R.L., în perioada anilor 2017-2019, în calitate de entitate centrală de achiziții, a procurat bunuri, lucrări și servicii la costuri mai mari cu 50 203,5 mii lei, comparativ cu valoarea alternativă stabilită în cadrul controlului;
- a fost admisă includerea în costul investițiilor a cheltuielilor de regie și a beneficiului de deviz calculate la materialele beneficiarului în sumă de 1 061,3 mii lei.

La S.A. „Apă-Canal Chișinău”

- au fost înregistrate economii față de cheltuielile de bază anuale actualizate de către ANRE: în anul 2017 cu 35 951,1 mii lei; în anul 2018 cu 22 004,8 mii lei și în anul 2019 cu 17 042,6 mii lei;
- au fost majorate în anul 2019 cheltuielile materiale cu 960,9 mii lei prin necapitalizarea acestora conform SNC;
- au fost stabilite cheltuieli ineficiente la achiziționarea bunurilor materiale, aferente activității reglementate în sumă de 1 479,3 mii lei;
- numărul citirilor în mediu pe zi de către un controlor a constituit 14-19 contoare, din 30-60 planificate. Ca urmare „Apă-Canal Chișinău” S.A. a suportat cheltuieli ineficiente în sumă totală de 13 331,2 mii lei iar costul mediu de citire a unui contor a constituit 21,0 lei, ceea ce constituie 15,3% din costul mediu al unei facturi a consumatorilor din sectorul particular (141,1 lei/faktură) și 21,6% din costul mediu al unei facturi a consumatorilor din blocurile locative (98,3 lei/faktură).

În consecință, din totalul costurilor de bază solicitate în rezultatul controlului au fost excluse 80 705,1 mii lei:

- cheltuielile materiale (CM) – 7 519,9 mii lei;
- cheltuielile de personal (CP) – 54 957,4 mii lei;
- cheltuielile de întreținere și exploatare (CÎE) – 11 817,2 mii lei;
- cheltuielile de distribuie și administrative (CAD) – 6 410,6 mii lei.

11. Activitatea de reprezentare judiciară

Cadrul de reglementare elaborat, aprobat și implementat de către ANRE are un impact major asupra realităților economice și sociale, având în vedere că acesta are caracter obligatoriu atât pentru titularii de licențe, cât și pentru consumatorii din sectoarele reglementate.

Posibilitatea contestării actelor administrative cu caracter individual sau normativ ale autorității de reglementare constituie un factor important în asigurarea responsabilității acesteia față de consumatori. Astfel, hotărârile și deciziile emise de ANRE pot fi contestate în instanța de contencios administrativ de către orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său recunoscut de lege, prin aplicarea reglementărilor respective.

Reprezentarea judiciară a intereselor ANRE pe parcursul anului 2020 a fost asigurată în cadrul a **193 de cauze judiciare, fiind asigurată participarea la - 323 ședințe de judecată.**

Conform obiectului cauzelor judiciare derulate cu participarea ANRE în anul de referință, acestea pot fi clasificate după cum urmează:

- 77 cauze litigioase dintre care:
 - 41 cauze examinate în ordine de contencios administrativ, dintre care în 37 cauze ANRE a deținut calitatea de pârât, în 1 cauză – calitatea de autoritate publică, iar în altele 3 cauze – de intervenient accesoriu;
 - 36 cauze civile, dintre care în 2 cauze ANRE a deținut calitatea de reclamant, în 7 cauze a avut calitatea de pârât, în altele 23 cauze de intervenient accesoriu, iar în 4 cauze a avut calitatea de autoritate publică;
- 3 cauze cu privire la insolabilitate, în care ANRE deține calitatea de creditor, cauzele aflându-se pe rolul instanțelor de insolabilitate în privința SRL „Rincor-Prim”, SRL „Belvilcom”, SRL „Moldis Trading LTD”;
- 113 cauze contravenționale, în care ANRE a avut calitatea de agent constator.

Tabelul 43. Clasificarea litigiilor judiciare cu participarea ANRE în funcție de tipul cauzei (2017 - 2020)

Anul	2017	2018	2019	2020
Contencios administrativ	32	26	27	41
Civile	24	24	35	36
Insolabilitate	1	1	4	3
Contravenționale	5	8	66	113
Total	62	59	132	193

Din numărul total de 193 cauze judiciare în procedură pe parcursul anului 2020, 73 dintre acestea au fost finalizate definitiv și anume:

- 15 cauze examinate în procedură de contencios administrativ, în 12 dintre care ANRE a avut calitatea de pârât, iar în 3 cauze – calitatea de intervenient accesoriu;
- 14 cauze civile, în care ANRE a deținut calitatea de intervenient accesoriu;
- 44 dosare cauze contravenționale, documentate de către ANRE în calitate de agent constator.

Celelalte 120 cauze judiciare derulate în anul 2020 își continuă examinarea pe parcursul anului 2021.

 <u>Contencios administrativ</u> • 37 - Pârât • 3 – Tert • 1 - Autoritate publică • 15 – Hotărâri definitive și irevocabile	 <u>Dosare civile</u> • 2 - Reclamant • 7 – pârât • 23 – intervenient accesoriu • 4 – Autoritate publică • 14 – Hotărâri definitive și irevocabile	 <u>AMENDA</u> <u>Dosare contravenționale</u> 38 – Persoane declarate vinovate • 44 – Hotărâri (36 definitive și irevocabile) • 6 – procese verbale anulate (4 irevocabile și 2 supuse recursului)	 <u>Dosare în insolvabilitate</u> 3 dosare în calitate de creditor	 <u>Dosare rămase în examinare pentru anul 2021</u>
---	---	---	---	--

Activitățile specifice desfășurate în rezolvarea litigiilor s-au materializat în principal prin pregătirea strategiei privind apărarea în fiecare cauză, redactarea actelor procedurale (de exemplu: cereri de chemare în judecată, referințe, concluzii scrise, căi de atac ordinare și extraordinare etc.), reprezentarea în instanță a intereselor instituției, monitorizarea circuitului actelor procedurale emise în dosare. Cauze finalizate definitiv, prin care ar fi fost prejudiciate interesele ANRE, nu au fost înregistrate.

Una dintre cauzele de rezonanță, care merită atenție prin prisma impactului tarifar, reprezintă acțiunea S.A. „Termoelectrica” versus ANRE privind anularea parțială a *Metodologiei de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și tarifelor reglementate pentru producerea energiei electrice și termice, pentru serviciile de distribuție și furnizare a energiei termice, aprobată prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr.396/2019 din 01.11.2019*. Potrivit pretențiilor SA „Termoelectrica” s-a solicitat instanței anularea prevederilor metodologice în partea ce vizează: 1) recunoașterea în scopuri tarifare a „costului istoric” al activelor întreprinderii fără a include în tarife reevaluările periodice a mijloacelor fixe; 2) determinarea rentabilității în baza investițiilor întreprinderii; 3) excluderii din tarife a plăților calculate membrilor consiliului și comisiei de cenzori ale titularilor de licențe.

În rezultatul examinării cauzei de către Curtea de Apel Chișinău (ca instanță de fond la examinarea legalității actului normativ) prin Decizia din 23.11.2020 (dosar nr. 3-9/20), acțiunea S.A. „Termoelectrica” a fost respinsă integral ca fiind neîntemeiată. Decizia Curții de Apel a fost menținută de către Curtea supremă de Justiție (prin Încheierea nr. 3ra-195/21), fiind definitivă și irevocabilă.

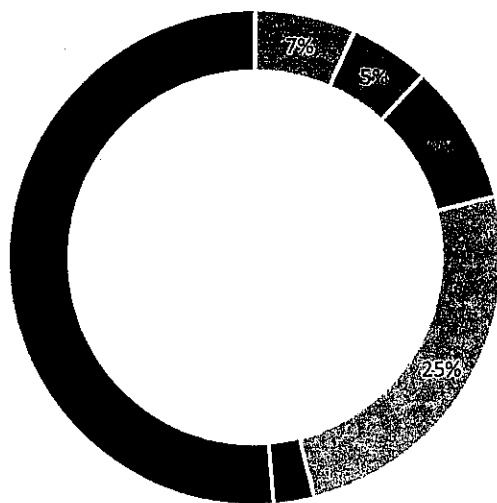
De notat că, în scopul prevenirii și contracarării faptelor contravenționale în sectoarele reglementate, precum și întru responsabilizarea persoanelor fizice și juridice, ANRE deține calitatea de agent constatatator fiind investit cu competențe de documentarea, întocmirea proceselor-verbale cu

privire la contravenții și remiterea acestora spre examinare instanțelor de judecată (art. 411 Cod contravențional).

Din totalul cauzelor contravenționale constatate de către ANRE și finalizate definitiv în anul 2020, în 38 cauze contravenienții au fost declarați vinovați în comiterea contravențiilor imputate amenzilor prevăzute de Codul contravențional, două procese au fost încetate din lipsa faptului contravenției, iar patru procese contravenționale au fost încetate pe motive de reabilitare.

Cu referire la obiectul proceselor-verbale de constatare a contravențiilor, menționăm că, acestea au vizat sancționarea titularilor de licențe, persoanelor cu funcții de răspundere, persoanelor fizice și juridice pentru contravențiile prevăzute de Codului contravențional, după cum urmează:

- Art. 55³ - încălcarea de către angajator a legislației privind securitatea și sănătatea în muncă – 5 procese-verbale contravenționale;
- Art. 161 - deconectarea neautorizată a energiei electrice, energiei termice sau gazelor naturale – 4 procese-verbale contravenționale;
- Art. 163 - încălcarea Regulamentului cu privire la protecția rețelelor electrice – 7 procese-verbale contravenționale;
- Art. 164 - folosirea ilegală a energiei electrice, energiei termice sau gazelor naturale – 19 procese-verbale contravenționale;
- Art. 168 - încălcarea regulilor cu privire la protecția rețelelor termice – 2 procese-verbale contravenționale;
- Art. 169 - încălcarea normelor de desfășurare a activității de către participanții la piața energiei electrice, piața gazelor naturale, piața produselor petroliere, la furnizarea serviciului public de alimentare cu apă și/sau de canalizare – 39 procese-verbale contravenționale.

• Art. 55 • Art. 161 • Art. 163 • Art. 164 • Art. 168 • Art. 169

Figura 75. Repartizarea cauzelor contravenționale pe articole

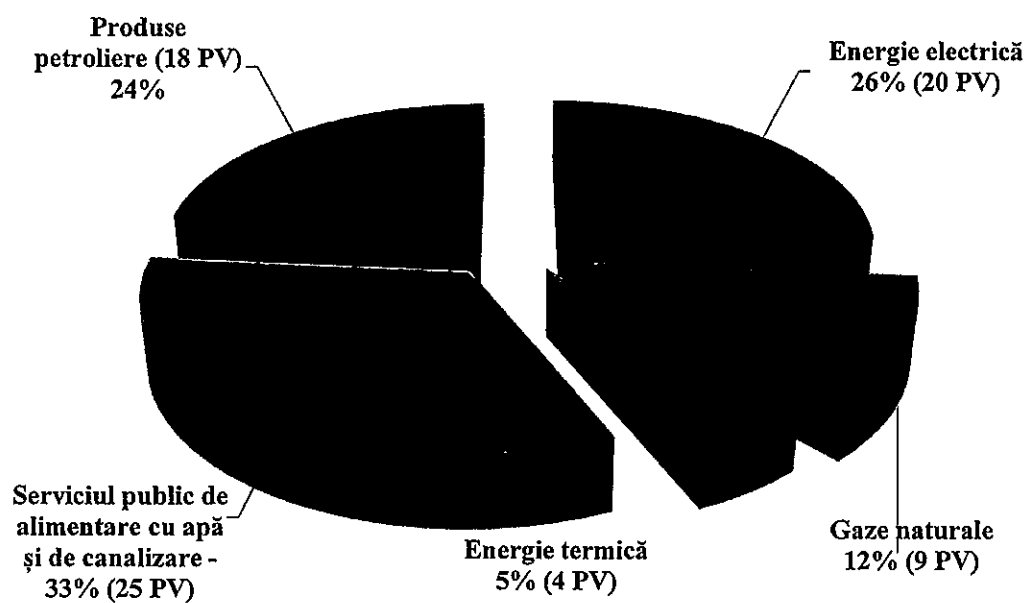

Figura 76. Repartizarea cauzelor contravenționale pe sectoarele reglementate

12. Supravegherea energetică de stat

12.1 Planificarea și realizarea controalelor tehnice (CT)

Pentru realizarea supravegherii energetice de stat, de către Consiliul de Administrație al ANRE a fost aprobat prin Hotărârea nr. 547 din 27.12.2019 Planul controalelor tehnice pentru anul 2020 în conformitate cu prevederile art. 14, alin. (1), lit. (o) din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, ținând cont de prevederile Legii nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător și a Metodologiei de evaluare a criteriilor de risc pentru realizarea controalelor tehnice în instalațiile electrice.

Planul anual al controalelor tehnice a fost supus ulterior modificărilor, operate prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 154/2020 din 02.06.2020, ținând cont de prevederile Legii nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și război, precum și pct. 25 din Dispoziția nr. 3 din 23.03.2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, prin care a fost instituit moratoriu asupra controalelor.

Pentru anul 2020 au fost planificate 1121 controale tehnice, dintre care 685 controale tehnice a instalațiilor electrice și termice ale agenților economici și 436 controale tehnice a instalațiilor electrice și termice ale instituțiilor publice.

Tabelul 44. Numărul controalelor tehnice planificate pe Servicii Teritoriale ale ANRE

Nr.	Servicii Teritoriale	Numărul controalelor tehnice			
		Agenți economici	Instituții Publice	Total planificate	Total efectuate
1.	ST Chișinău	270	130	400	395
2.	ST Călărași	45	40	85	85
3.	ST Bălți	122	70	192	190
4.	ST Edineț	52	39	91	91
5.	ST Soroca	59	45	104	103
6.	ST Cahul	42	39	81	81
7.	ST Comrat	57	36	93	92
8.	ST Căușeni	38	37	75	75
	Total	685	436	1121	1112

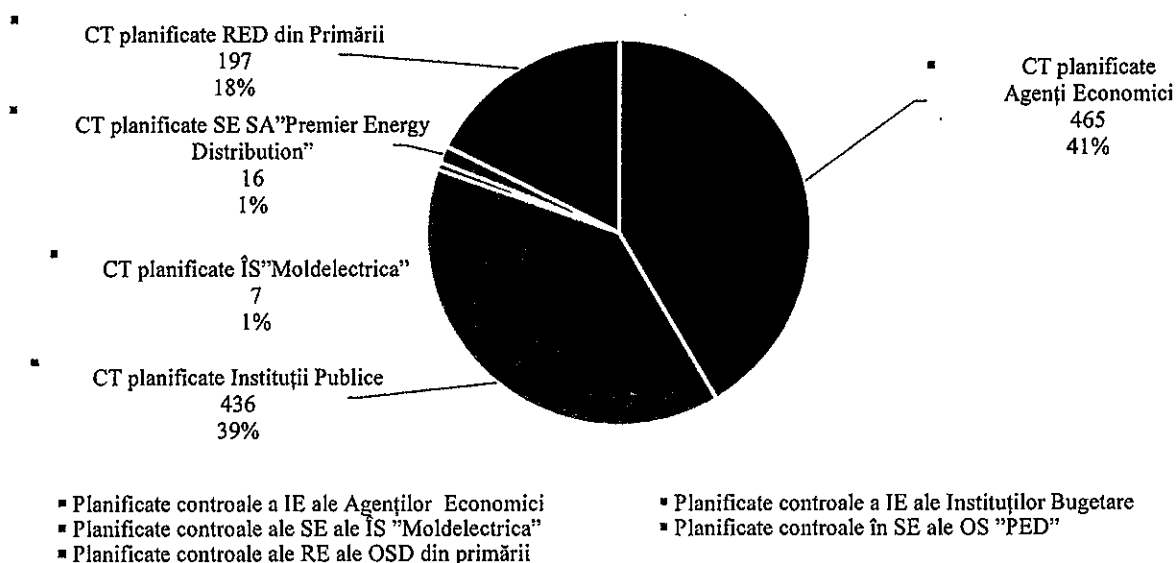

Figura 77. Ponderea numărului de controale tehnice planificate

Pe parcursul anului 2020 nu au fost realizate 9 controale tehnice planificate din cauza înstrăinării imobilului sau lichidării întreprinderilor.

Totodată, de către ANRE în anul 2020 au fost efectuate 11 controale tehnice inopinate a instalațiilor și rețelilor electrice inițiate în baza petițiilor.

În rezultatul controalelor au fost întocmite Rapoarte privind rezultatele controalelor tehnice și în cazul constatării abaterilor de la documentele normativ-tehnice au fost emise Prescripții, cu termene de executare, pe numele proprietarilor sau al persoanelor care exploatează rețelele electrice de distribuție sau instalațiile electrice de utilizare.

12.2 Analiza stării tehnice a rețelilor electrice de transport și de distribuție

În anul 2020 au fost executate controale atât planificate, cât și inopinate ale rețelilor electrice (RE) din posesia operatorilor sistemelor de distribuție (OSD), (2701 posturi de transformare (PT-10/0,4 kV) examinate), amplasate în teritoriul a 202 primării, care au în componența lor 325 localități.

Tabelul 45. Rezultatele controalelor tehnice efectuate la OSD

Denumirea lucrărilor	Unitatea	TOTAL
Planificate/efectuate controale ale RE ale OSD	un / un	211/202
Efectuate controale inopinate în RE ale OSD	un	5
examine localități/din care alimentate pe un fider	un / un	325/63
numărul PT la balanța OSD din primării, total/examinate:	un / un	3455/2793
linii electrice aeriene (LEA) 6-10 kV examinate la OSD	Fid.	469
nu corespund prevederilor documentelor normativ-tehnice	Fid.	215
linii electrice în cablu (LEC) 6-10 kV examinate la OSD	Fid.	135
nu corespund prevederilor documentelor normativ-tehnice	Fid.	15
acces liber la părțile active aflate sub tensiune în IE	caz	238
necorespunderea aparatului de protecție sau conectări directe, total:	caz	240
din care 0,4 kV/10 kV	caz / caz	141/30
Scurgeri sau insuficiență de ulei la transformator	caz	451
Prezența tronsoanelor de linie fără legătură dublă a conductoarelor	caz	164
Existența pilonilor LEA 0,4 kV/10 kV în stare de avarie, total: (vizual)	un / un	2155/606
Existența LEA pe teritoriile instituțiilor de învățământ și preșcolare	un	51
LEA 10 kV	un	32
LEA 0,4 kV	un	19
Existența PT pe teritoriile instituțiilor de învățământ și preșcolare	un	16
Fișele de control la supravegherea periodică a PT 10/0,4 kV	un	1804
Fișele de control la supravegherea periodică a LEA 0,4 kV și 10 kV	un / un	2046/272
Efectuarea încercărilor profilactice executate de LET autorizat la PT 10/0,4 kV	nr. de PV	918
la LEA 0,4 kV	nr. de PV	925
la LEA 10 kV	nr. de PV	116
lipsa protecției împotriva supratensiunii atmosferice la PT	un	326
la LEA 0,4 kV/10 kV	un / un	291/37

În cadrul controalelor tehnice realizate, în mod prioritar s-a atras atenția asupra respectării gradului de fiabilitate în alimentarea cu energie electrică a consumatorilor finali din localități.

În rezultatul analizei documentației de profil și a schemelor de alimentare cu energie electrică a localităților, s-a depistat că, din cele 325 localități, rețelele electrice de distribuție care au fost supuse controalelor, 63 localități se alimentează pe un singur fider, ceea ce reprezintă 19,3 % din totalul lor.

Conform repartizării pe rețele electrice de distribuție gestionate de OSD, se poate de menționat că, în cazul a 38 de localități din aria de activitate a ÎCS „Premier Energy Distribution” SA, energia electrică este distribuită pe câte un singur fider 10 kV, iar în cazul SA „RED Nord” - 25 localități, ceea ce diminuează fiabilitatea alimentării cu energie electrică a consumatorilor de categoria a II și I.

Abaterile respective au fost reflectate în Prescripții cu indicarea termenelor de înlăturare a acestora și în Rapoartele privind rezultatele controalelor tehnice emise de către ANRE.

Alte abateri și încălcări ale prevederilor documentelor normativ-tehnice depistate în cadrul controalelor tehnice ale IE gestionate de OSD în anul 2020 sunt prezentate în Tabelul 46.

Tabelul 46. Evoluția încălcărilor prevederilor documentelor normativ-tehnice depistate în cadrul controalelor tehnice ale IE gestionate de OSD în perioada anilor 2017-2020

An de realizare	Operator de sistem	Acces liber în punctele active luate sub tensiune în IE, de PT (caz)	Necorespunderea aparat de protecție în amonte IE (caz)		Scurgeri sau insuficiență de ulei (caz) PT 10/0,4 kV
		10 kV	0,4 kV		
2020	ÎCS „Premier Energy Distribution” SA	148	7	69	273
	SA „RED NORD”	90	23	74	178
2019	ÎCS „Premier Energy Distribution” SA	363	14	211	438
	SA „RED NORD”	364	126	562	533
2018	ÎCS „RED Union Fenosa” SA	359	23	51	610
	SA „RED NORD”	77	38	70	153
2017	ÎCS „RED Union Fenosa” SA	304	15	17	471
	SA „RED NORD”	83	35	40	124

În Figura 78 este prezentată analiza dinamicii numărului de încălcări depistate în cadrul controalelor tehnice ale rețelelor electrice de distribuție ale OSD, în perioada 2017-2020.

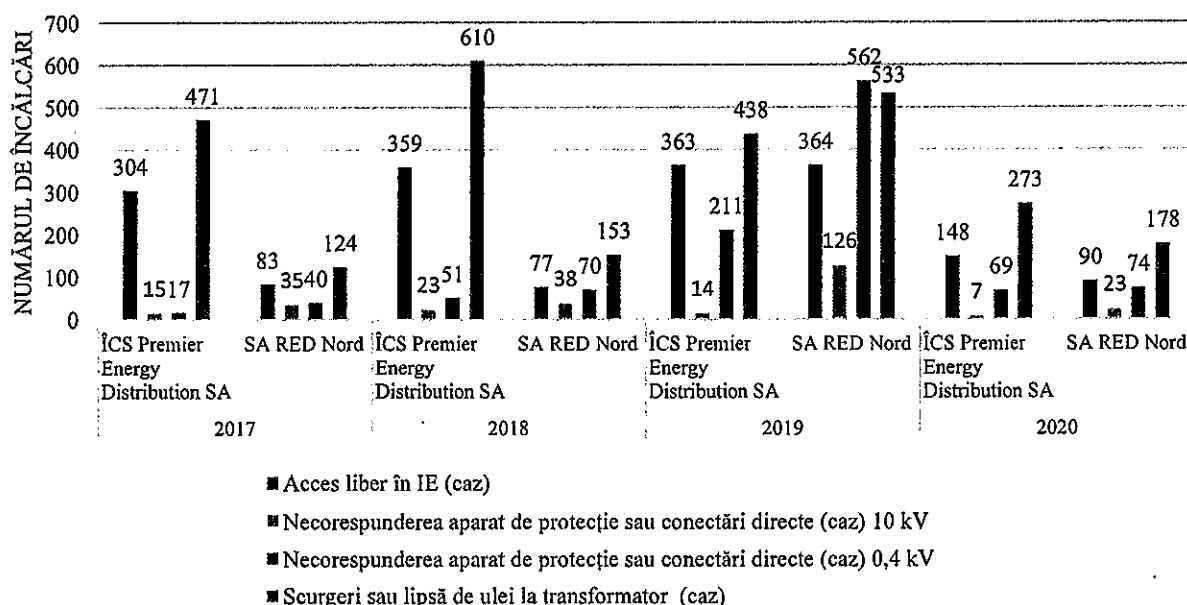

Figura 78. Analiza dinamicii numărului de încălcări depistate în cadrul controalelor tehnice a rețelelor electrice de distribuție ale OSD, în perioada 2017-2020

Ce ține de necoresponderea rețelelor electrice de distribuție legate de cazurile de existență a stâlpilor LEA în stare de avarie se conlucrează cu OSD în scopul remedierii situației. Astfel, în cadrul controalelor tehnice în urma depistării stâlpilor LEA în stare de avarie, în adresa OSD se întocmesc prescripții cu termen de înlăturare. În Tabelul 47 este prezentată analiza și comparația numărului de cazuri de existență a stâlpilor LEA 10 și 0,4 kV la operatorii de sistem pentru anii 2019-2020.

Tabelul 47. Număr de cazuri de existență a stâlpilor LEA 10 și 0,4 kV în stare de avarie la operatorii de sistem pentru anii 2019-2020

Nr. crt.	Operator de sistem	Existența stâlpilor LEA în stare de avarie (CZ)	
		10 kV	0,4 kV
Anul 2020	ÎCS „Premier Energy Distribution” SA	411	1877
	SA „RED NORD”	195	278
Anul 2019	ÎCS „Premier Energy Distribution” SA	526	3246
	SA „RED NORD”	450	999

În Tabelul 48 este prezentată analiza numărului de cazuri privind prezența rețelelor electrice de distribuție ale OSD pe teritoriile instituțiilor preșcolare și de învățământ pentru anul 2020 în raport cu anul precedent.

Tabelul 48. Nr. de cazuri, privind prezența rețelelor electrice de distribuție ale OSD pe teritoriile instituțiilor preșcolare și de învățământ pentru anii 2019-2020

Operator de sistem	Prezența rețelelor de distribuție ale OSD pe teritoriile instituțiilor preșcolare și de învățământ Anul de referință		Raport diferențe de distribuție ale OSD realizate pe teritoriile instituțiilor preșcolare și de învățământ în ultimii 3 ani
	2019	2020	
ÎCS „Premier Energy Distribution” SA	98	48	26
SA „RED NORD”	51	19	26
Total	149	67	52

În Figura 79 este prezentată analiza numărului de cazuri de prezență a rețelelor electrice de distribuție ale OSD pe teritoriile instituțiilor preșcolare și de învățământ în anii 2019 și 2020.

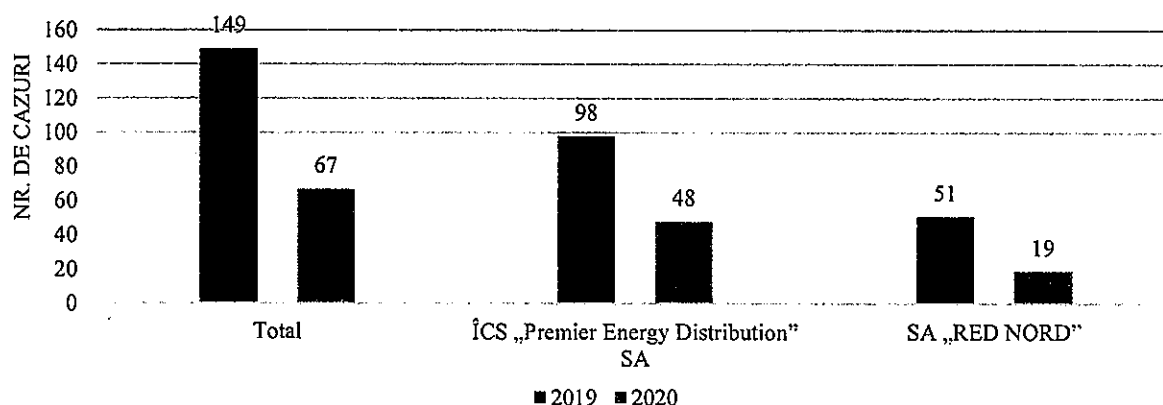

Figura 79. Analiza comparativă a numărului de cazuri privind prezența rețelelor electrice de distribuție ale OSD pe teritoriile instituțiilor preșcolare și de învățământ în anii 2019 - 2020

În urma analizei graficului prezentat în Figura 79 se distinge clar o diminuare a cazurilor privind prezența rețelelor electrice de distribuție ale OSD pe teritoriile instituțiilor preșcolare și de învățământ pentru anul curent în raport cu anul 2019. Acest fapt se datorează conlucrării mai productive dintre inspectorii ANRE și operatorii de sistem. Nu în ultimul rând fiind percepută această problemă și soluționată concomitent cu planul de reamplasare și/sau de reconstrucție a rețelelor electrice de distribuție.

Deși se constată o diminuare a numărului de cazuri privind prezența rețelelor electrice de distribuție ale OSD pe teritoriile instituțiilor preșcolare și de învățământ, în anul curent au mai fost reevaluate 67 de cazuri în urma controalelor tehnice.

În urma controalelor tehnice efectuate de organul supravegherii energetice de stat au fost emise prescripții proprietarilor/gestionarilor rețelelor electrice de distribuție și ca rezultat au fost remediate 52 cazuri pe parcursul ultimilor 3 ani.

Supravegherea pregătirii instalațiilor electrice de distribuție și transport pentru funcționare în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice

În legătură cu instituirea de către Comisia Națională Extraordinară de Sănătate Publică la 13 martie 2020 a stării de urgență la nivel național, motivată de situația epidemiologică prin infecția de tip nou (COVID-19) și limitarea activității întreprinderilor, activitatea inspectorilor ANRE cu privire la supravegherea pregătirii instalațiilor electrice de distribuție și de transport pentru funcționare în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice a fost posibilă parțial, iar unele activități nu au putut fi efectuate în volum complet, cum se practica în anii precedenți, de exemplu, participarea în comisii de examinare. Astfel, planul de măsuri, precum și volumul îndeplinirii acestora au fost stabilite în cadrul controalelor tehnice ale OSD pe parcursul anului sau din informațiile prezentate de operatorii de sistem.

În urma controalelor tehnice și activității de supraveghere energetică de stat realizată de către ANRE în anul 2020 au fost identificate rețele electrice ale operatorilor sistemului de distribuție la care lipsește protecția împotriva supratensiunilor atmosferice (Tabelul 49).

Tabelul 49. Numărul de rețele electrice de distribuție ale OSD pentru care nu se asigură protecția împotriva supratensiunilor atmosferice pentru anii 2019-2020

Anul de referință	Operator de sistem	Unități de rețele de distribuție ale OSD			
		PT 10/0,4 kV	LEA 10 kV	LEA 0,4 kV	Total
2020	ÎCS „Premier Energy Distribution” SA	251	25	280	556
	SA „RED Nord”	55	12	84	151
	Total	306	37	364	707
2019	ÎCS „Premier Energy Distribution” SA	432	25	592	1049
	SA „RED Nord”	215	39	295	549
	Total	647	64	887	1598

În Figura 80 este prezentată analiza numărului de cazuri în care în rețelele electrice de distribuție ale OSD nu s-a asigurat protecția împotriva supratensiunilor atmosferice pentru anii 2019-2020 repartizate pe operatorii sistemului de distribuție.

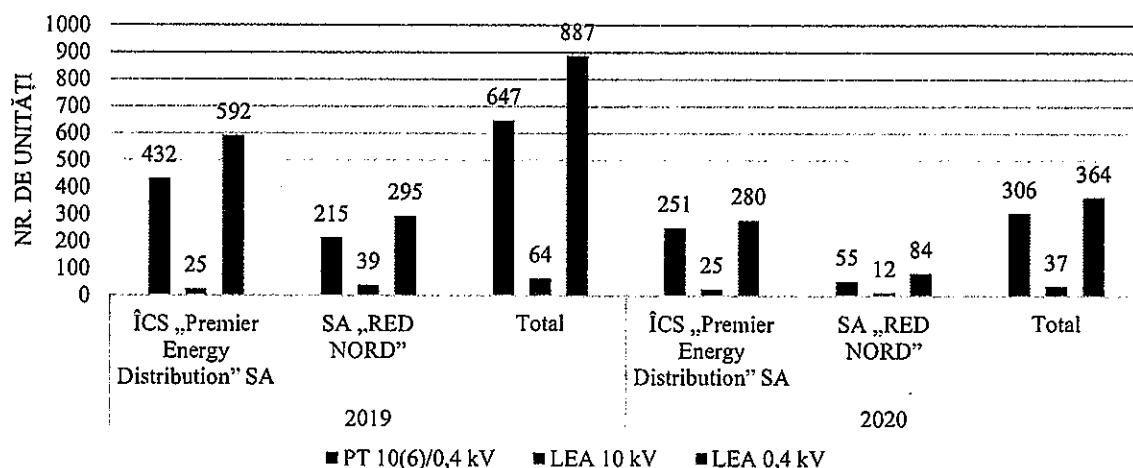

Figura 80. Analiza numărului de cazuri când în rețele electrice de distribuție nu s-a asigurat protecția împotriva supratensiunilor atmosferice pentru anii 2019-2020, pe fiecare OSD

- ÎS „Moldelectrica”

În conformitate cu planul de activitate la data de 11.02.2020, ÎS „Moldelectrica” a emis ordinul nr. 72 cu privire la măsurile de pregătire a rețelelor electrice pentru lucrul în perioada de intensificare a supratensiunilor atmosferice, în baza căruia au fost efectuate acțiuni și măsuri. Conform acestui ordin, în filialele întreprinderii au fost emise dispoziții cu privire la măsurile de pregătire a RE din posesie. Operatorul de sistem ÎS „Moldelectrica” a executat lucrările prevăzute de măsurile de pregătire a RE pentru lucrul în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice.

La finalizarea termenului de pregătire a RE pentru funcționare în perioada cu intensificarea supratensiunilor atmosferice în filialele întreprinderii au fost întocmite acte de raport și finalizare, în care sunt stipulate măsurile care au fost executate. Astfel, la data de 01.07.2019, ținând cont de Raportul prezentat de ÎS „Moldelectrica”, lucrările de pregătire a rețelelor electrice de transport pentru sezonul cu intensificarea supratensiunilor atmosferice, în filialele întreprinderii au fost efectuate în volum complet.

- SA „RED Nord”

Administrația SA „RED Nord” a emis ordinul nr. 27-I din 10.02.2019 referitor la pregătirea IE ale întreprinderii pentru funcționarea în perioada de intensificare a supratensiunilor atmosferice, de asemenea au fost elaborate ordine de constituire a comisiilor locale în filiale pentru elaborarea și monitorizarea îndeplinirii planurilor de măsuri. Conform activităților planificate au fost stabilite un șir de măsuri.

În timpul de pregătire, de la 10.02.2020 până la 05.06.2020, au fost emise dispozițiile oficiilor în acest domeniu, au fost instituite ședințe ale comisiei centrale și ale celor locale din oficiile pentru monitorizarea lucrărilor, care în termenii stabiliți au elaborat un set de măsuri tehnico-organizatorice, orientate la îmbunătățirea protecției de supratensiunii a IE în timpul de primăvară-vară.

Activitatea de supraveghere a gradului de pregătire a RE pentru funcționare în perioada intensificării supratensiunilor atmosferice este realizată de către ANRE inclusiv în baza informațiilor prezentate de către operatorii de sistem și nomenclatorul lucrărilor executate de către aceștia în perioada de referință.

Din informațiile prezentate de către SA „RED Nord” rezultă că, din numărul total de 5345 de PT 10/0,4 kV, la finele lunii noiembrie 2020 au fost dotate cu descărcătoare de protecție împotriva supratensiunilor atmosferice pe partea de 10 kV - 5290 PT, iar partea 0,4 kV - 4902 unități, rămânând neprotejate pe partea 10 kV - 55 unități ce constituie 1,1%, iar pe partea 0,4 kV - 443 unități, ce constituie 8,2%.

De asemenea, pentru pregătirea rețelelor electrice de distribuție pentru perioada anului cu intensificări a supratensiunilor atmosferice s-au planificat și lucrări de curățare și defrișare a vegetației perene pe traseele LEA 10 kV și 0,4 kV. Conform planului au fost preconizate pentru curățare 1518 km de LEA 10 kV din cele 6741 km existente. Conform informației prezentate au fost curățate 1514 km de LEA 10 kV. Pentru LEA 0,4 kV, au fost planificate 3142 km din totalul de 16035 km de LEA existente, la finele perioadei de pregătire fiind de facto curățate 3129 km de LEA 0,4 kV.

În urma informațiilor analizate și ca rezultat a conlucrării inspectorilor ANRE cu reprezentanții operatorului s-a constatat că întreprinderea de distribuție este pregătită către sezonul de supratensiuni atmosferice cu grad satisfăcător și măsurile trasate pe întreprindere au fost îndeplinite la 98,35 %.

- ÎCS „Premier Energy Distribution” SA

Administrația ÎCS „Premier Energy Distribution” SA a emis ordinul nr. 03/01 din 15.01.2020 cu privire la pregătirea IE ale întreprinderii pentru funcționarea în perioada cu intensificări a supratensiunilor atmosferice a anului 2020.

Prin acest ordin, managerii sectoarelor de munca a OSD au fost obligați de a elabora planuri cu măsuri tehnico-organizatorice, care permit pregătirea RE din sectoarele gestionate.

În urma solicitărilor organului supravegherii energetice de stat privind realizarea măsurilor din planurile de pregătire a întreprinderii la etapa de finalizare a perioadei cu intensificare a supratensiunilor atmosferice pentru anul 2020, OSD ÎCS „Premier Energy Distribution” SA a raportat, că planurile de lucru aprobate și măsurile de pregătire a întreprinderii pentru activitatea în perioada dată pentru următoarele sectoare și servicii sunt realizate în volum de circa 90%.

În conformitate cu informația recepționată de la operatorul de sistem, devierile și abaterile de la plan înregistrate în unele subdiviziuni au fost condiționate în mare parte de instituirea de către Comisia Națională Extraordinară de Sănătate Publică la 13 martie 2020 a stării de urgență la nivel național, motivată de situația epidemiologică prin infecția de tip nou (COVID-19) și limitarea activității întreprinderii.

Din informațiile prezentate de OSD rezultă că, din numărul total de 7765 de PT 10/0,4 kV, la finele lunii noiembrie 2020 au fost dotate cu descărcătoare de protecție împotriva supratensiunilor atmosferice pe partea de 10 kV - 7514 PT, iar partea 0,4 kV - 6196 unități, rămânând neprotejate pe partea 10 kV - 251 unități, ce constituie 3,2%, iar pe partea 0,4 kV - 1569 unități, ce constituie 20,2%.

De asemenea, pentru pregătirea rețelelor electrice de distribuție către sezonul cu intensificări a supratensiunilor atmosferice s-au planificat și lucrări de curățare și defrișare a vegetației perene pe traseele LEA 10 kV și 0,4 kV. Conform planului au fost preconizate pentru curățare 2420 km de LEA 10 kV din cele 12715 km existente. Reieșind din informația prezentată au fost curățate 1913 km de LEA 10 kV. Pentru LEA 0,4 kV au fost planificate 1324 km din totalul de 17471 km de LEA existente, la finele perioadei de pregătire fiind de facto curățate 1494 km de LEA 0,4 kV.

Ca generalizare, în rezultatul celor prezentate se atestă o pregătire insuficientă a IE din proprietatea OSD a ÎCS „Premier Energy Distribution” SA către perioada anului 2020 cu intensificări a supratensiunilor atmosferice, una din cauze fiind executarea lucrărilor cu întârziere față de termenele stabilite. De asemenea, pe unele sectoare un șir de lucrări nu sunt incluse în planul de lucrări și activități privind pregătirea către sezonul cu supratensiuni atmosferice.

12.3 Analiza stării tehnice a instalațiilor electrice ale consumatorilor

a) Examinarea instalațiilor electrice de utilizare din posesia instituțiilor publice

Conform planului controalelor tehnice pentru 2020, au fost efectuate 434 controale tehnice a instalațiilor electrice și termice din posesia instituțiilor publice (instituții de învățământ, sociale, medicale, culturale ș.a.) cu privire la verificarea respectării prevederilor documentelor normativ-tehnice la exploatarea acestora.

Starea tehnică a instalațiilor electrice de utilizare (IEU) ale instituțiilor publice, cât și inofensivitatea exploatării lor, în mare parte depinde de asigurarea exploatării lor de către personalul electrotehnic calificat și autorizat în modul stabilit. În rezultatul analizei rezultatelor controalelor tehnice efectuate s-a constatat că, la 121 instituții publice este angajat personalul electrotehnic pentru exploatarea IEU, iar 30 instituții au încheiat contracte de deservire a instalațiilor electrice din posesie cu întreprinderi prestatoare de servicii în domeniul deservirii instalațiilor electrice. Respectiv, la 283 de instituții publice (65 % din totalul lor) nu este determinat modul de exploatare a instalațiilor electrice din posesie, de aceea au fost emise prescripții pentru asigurarea deservirii instalațiilor electrice din posesie conform documentelor normativ-tehnice.

În comparație cu anul 2019, în anul curent se atestă o creștere a numărului de instituții publice care au încheiat contracte de deservire a instalațiilor electrice de utilizare din posesie cu întreprinderi prestatoare de servicii în domeniul deservirii instalațiilor electrice de la 13 instituții în anul 2019 până la 30 instituții în anul curent, fapt care asigură deservirea instalațiilor electrice de utilizare de personalul electrotehnic autorizat.

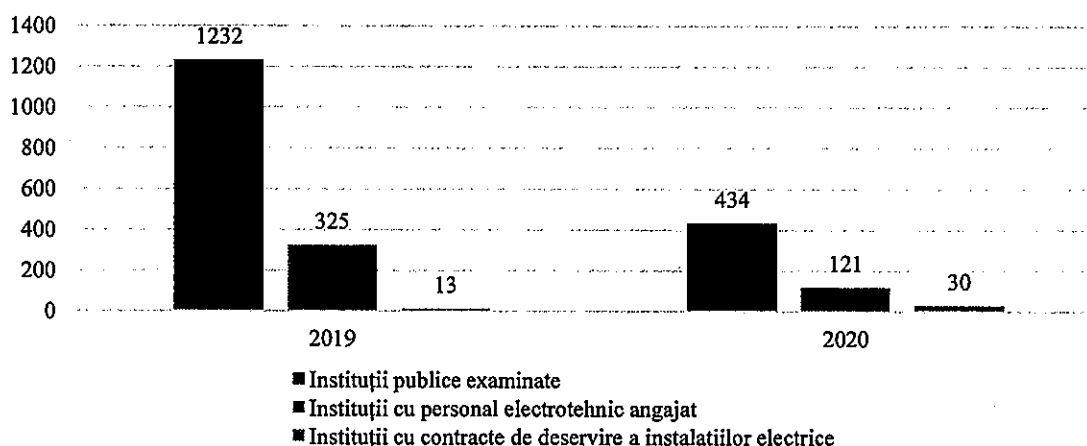

Figura 81. Deservirea instalațiilor electrice din posesia instituțiilor publice de personalul electrotehnic autorizat

Din numărul total al instituțiilor publice supuse controlului în perioada de referință, 25 instituții dețin receptoare care necesită categoria I de fiabilitate a alimentării cu energie electrică, din care la 9 instituții nu se asigură categoria I de fiabilitate. La acest capitol se atestă o îmbunătățire a situației față de anul 2019, astfel procentul instituțiilor la care este necesară și se asigură categoria I de fiabilitate a alimentării cu energie electrică a crescut de la 47% până la 64%. În mare parte această creștere s-a înregistrat în rezultatul lucrărilor de reparație a rețelelor electrice din posesia instituțiilor medicale, precum și de achiziționarea de către acestea a generatoarelor autonome de energie electrică sau instalarea de centrale electrice pe bază de module fotovoltaice.

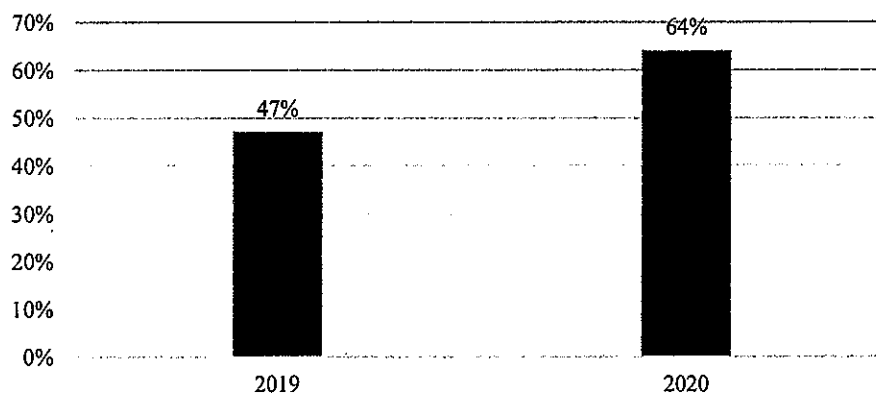

Figura 82. Procentul de instituții publice examinate la care se asigură categoria I de fiabilitate în alimentarea cu energie electrică

Este necesar de menționat că, în rezultatul conlucrării inspectorilor ANRE atât cu managerii instituțiilor publice, cât și cu responsabili de gospodăria electrică, la majoritatea instituțiilor publice supuse controlului, cu excepția a 42 instituții (9% din totalul lor), timpul acționării protecției contra curenților de scurtcircuit și suprasarcină a instalațiilor electrice de utilizare este corelat cu timpul acționării protecției a instalațiilor operatorului de sistem, astfel se evită atât ieșirea avariată din funcție a echipamentelor electrice ale OSD, cât și se asigură fiabilitatea alimentării cu energie a altor consumatori, care se alimentează de la aceeași sursă.

De asemenea, s-a constatat că la 139 de instituții publice (32 %) în schemele electrice se utilizează aparate de protecție defectate sau majorate față de sarcinile existente, ceea ce reprezintă o reducere a procentului de instituții publice în comparație cu anul 2019 de la 42 % la 32 %.

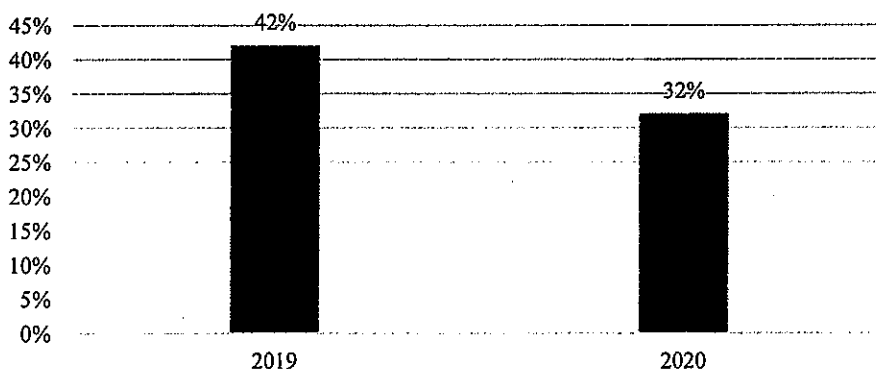

Figura 83. Procentul de instituții publice examinate la care în schemele electrice au fost depistate aparate de protecție neconforme sau defectate

În același timp, s-a constatat că la 307 instituții, instalațiile cărora au fost supuse controlului tehnic se exploatau receptoare electrice (cu o putere totală de 647 kW), starea tehnică a cărora nu corespundea prevederilor documentelor normativ-tehnice, prezentând pericol de avarii și/sau incendii cu consecințe imprevizibile. La cererea inspectorilor, receptoarele în cauză au fost debransate de la rețelele electrice de către personalul instituțiilor respective. Totodată, în rapoartele privind rezultatele controalelor tehnice a fost menționat că consecințele ce pot avea loc la exploatarea instalațiilor electrice care nu corespund prevederilor documentelor normativ-tehnice și despre responsabilitățile conducătorilor în aceste cazuri.

Din 27 de LEA (LEC) 6-10 kV ce se află în proprietatea instituțiilor publice examinate în perioada de referință, s-a depistat că 9 LEA (LEC) 6-10 kV (33 % din totalul lor) se exploatează cu abateri de la prevederile documentelor normativ-tehnice. În raport cu anul precedent numărul acestora s-a diminuat cu 6 %, ca rezultat al activității inspectorilor și conlucrării cu persoanele responsabile ale instituțiilor respective.

În urma analizei Rapoartelor cu rezultatele controalelor tehnice s-a mai constatat că:

- 328 de instituții publice supuse controlului (75 % din totalul lor) nu au asigurat instalațiile electrice de utilizare cu scheme electrice operative, precum și cu alte documente tehnice de exploatare aprobate în modul stabilit, care sunt necesare pentru asigurarea organizării inofensive a lucrărilor operative și de reparație a instalațiilor electrice;
- la 350 de instituții publice (80 % din total), nu se planifică preventiv lucrările de întreținere a instalațiilor electrice din posesie, iar dacă se planifică - lucrările nu se execută sau nivelul de executare a lucrărilor planificate este scăzut;
- la 344 de instituții publice supuse controlului (79 %) nu se execută măsurări și încercări de laborator în instalațiile electrice de utilizare;
- din 51 transformatoare de putere ce se află în proprietatea instituțiilor publice supuse controlului, 27 transformatoare (52 % din total) se întrețin cu abateri de la prevederile documentelor normativ-tehnice;
- la 301 din instituțiile publice supuse controlului (69 % din total) instalațiile electrice de utilizare nu sunt asigurate cu mijloace de protecție.

b) Examinarea instalațiilor electrice de utilizare din posesia agenților economici

Conform planului controalelor tehnice pentru 2020, au fost efectuate 458 controale tehnice la agenții economici cu privire la verificarea respectării prevederilor documentelor normativ-tehnice la exploatarea instalațiilor electrice de utilizare (IEU).

În rezultatul analizei rezultatelor controalelor tehnice efectuate s-a constatat că, la 221 agenți economici este angajat personalul electrotehnic pentru exploatarea IEU, iar 39 agenți economici au încheiat contracte de deservire a instalațiilor electrice din posesie cu întreprinderi prestatoare de servicii în domeniul deservirii instalațiilor electrice. Respectiv, la 198 agenți economici (43 % din totalul lor) nu este determinat modul de exploatare a instalațiilor electrice din posesie, cărora au fost emise prescripții pentru asigurarea deservirii instalațiilor electrice din posesie conform documentelor normativ-tehnice.

Din numărul total al agenților economici supuși controlului în perioada de referință, 5 agenți economici dețin receptoare care necesită categoria I de fiabilitate a alimentării cu energie electrică, din care la 2 agenți economici nu se asigură categoria I de fiabilitate.

Este necesar de menționat că, în rezultatul conlucrării inspectorilor atât cu conducătorii agenților economici, cât și cu responsabilii de gospodăria electrică, la majoritatea agenților economici supuși controlului, cu excepția a 22 consumatori (4 % din totalul lor), timpul acționării aparatelor de protecție contra curenților de scurtcircuit a instalațiilor electrice de utilizare este corelat cu timpul acționării aparatelor de protecție a rețelelor electrice de distribuție și astfel se evită atât ieșirea avariata din funcție a echipamentelor electrice ale OSD, cât și se asigură fiabilitatea alimentării cu energie a altor consumatori, care se alimentează de la aceeași sursă.

Din 512 de LEA (LEC) 6-10 kV ce se află în proprietatea agenților economici examinați în perioada de referință, s-a depistat că 92 LEA (LEC) 6-10 kV (18 % din totalul lor) se exploatează cu abateri de la prevederile documentelor normativ-tehnice.

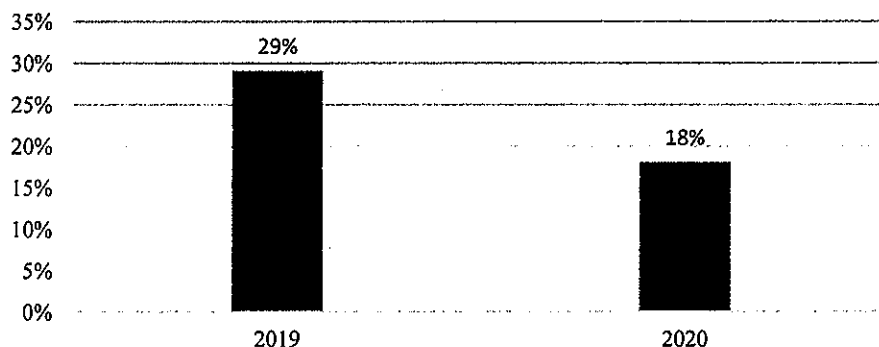

Figura 84. Procentul de agenți economici examinați la care se exploatau LEA (LEC) 6-10 kV cu abateri de la prevederile documentelor normativ-tehnice

În același timp, s-a constatat că la 81 agenți economici, instalațiile cărora au fost supuse controlului tehnic se exploatau receptoare electrice cu o putere totală de 873 kW, starea tehnică a cărora nu corespundea prevederilor documentelor normativ-tehnice, prezentând pericol de avarii și/sau incendii cu consecințe imprevizibile. La cererea inspectorilor din cadrul ANRE, receptoarele în cauză au fost debransate de la rețelele electrice de către personalul agenților economici respectivi. Totodată, în rapoartele privind rezultatele controalelor tehnice au fost menționate consecințele ce pot avea loc la exploatarea instalațiilor electrice care nu corespund prevederilor documentelor normativ-tehnice și despre responsabilitățile conducătorilor în aceste cazuri.

S-a mai constatat că:

- 283 agenți economici supuși controlului (61 % din totalul lor) nu au asigurat instalațiile electrice de utilizare cu scheme electrice operative, precum și cu alte documente tehnice de exploatare aprobate în modul stabilit, care sunt necesare pentru asigurarea organizării inofensive a lucrărilor operative și de reparație a instalațiilor electrice;
- la 270 agenți economici supuși controlului, sau 58 % din totalul agenților economici, nu se planifică preventiv lucrările de întreținere a instalațiilor electrice din posesie, iar dacă se planifică - lucrările nu se execută sau nivelul de executare a lucrărilor planificate este scăzut, ceea ce condiționează înrăutățirea stării tehnice a instalațiilor electrice pe care le dețin consumatorii și poate fi afectată atât fiabilitatea funcționării, cât și inofensivitatea exploatării lor;
- la 309 agenți economici sau 67 % din total nu se execută măsurări și încercări de laborator în instalațiile electrice de utilizare;
- la 138 agenți economici sau 30 % din total, în schemele electrice se utilizează aparate de protecție defectate sau majorate față de sarcinile existente;
- din 688 transformatoare de putere ce se află în proprietatea agenților economici supuși controlului, 215 transformatoare (31 % din total) se întrețin cu abateri de la prevederile documentelor normativ-tehnice;
- la 286 din agenții economici supuși controlului (62 % din totalul lor) instalațiile electrice de utilizare nu sunt asigurate cu mijloace de protecție.

c) Pregătirea instalațiilor electrice și termice ale instituțiilor publice către sezonul rece

În cadrul pregătirii instalațiilor electrice ale instituțiilor publice către sezonul rece au fost efectuate lucrări de restabilire a categoriei de fiabilitate în alimentarea cu energie electrică, cum ar fi instalarea surselor autonome de energie electrică Diesel, restabilirea liniilor electrice aeriene și în cablu etc.

Spre deosebire de instituțiile publice ce se alimentează cu energie termică de la sistemul de încălzire centralizat (mun. Chișinău, mun. Bălți), majoritatea instituțiilor din Republica Moldova sunt alimentate cu energie termică de la centralele termice autonome, fiind nevoite să asigure reparația

curentă, exploatarea utilajului termomecanic, aprovizionarea cu combustibil, precum și instruirea și autorizarea personalului de deservire.

Astfel, în perioada lunilor octombrie și noiembrie s-au desfășurat lucrări de profilaxie, reglare a cazanelor din centralele termice ale instituțiilor publice din republică. În majoritatea cazurilor aceste lucrări au fost efectuate de întreprinderi specializate în reparația și deservirea centralelor termice. Cu toate acestea, în cadrul acestor lucrări deseori nu se efectuează și lucrări de profilaxie a sistemelor de alimentare cu căldură (curățarea suprafețelor de transfer de căldură, testări hidraulice ș.a.).

De asemenea, de către inspecții s-au constatat cazuri când lucrările de profilaxie a centralelor termice autonome pe combustibil solid (biomasă, cărbune, lemne) nu sunt efectuate de întreprinderi specializate, dar de personalul neautorizat. S-a mai constatat că centralele termice autonome pe combustibil solid ale instituțiilor bugetare, în marea majoritate sunt exploatate de personalul necalificat, care nu au trecut instruirii și atestări în comisii de specialitate, ceea ce pune în pericol atât starea tehnică a utilajului termotehnic, cât și siguranța alimentării cu căldură a instituțiilor în perioada rece a anului.

Instruirea și atestarea periodică a personalului de deservire a centralelor termice pe gaz natural se efectuează în modul stabilit în centrele de instruire autorizate.

În procesul pregătirilor pentru sezonul rece, în urma recomandărilor inspectorilor din cadrul ANRE, unele instituții de învățământ și medicale au achiziționat generatoare electrice autonome, ceea ce va asigura sursa de rezervă privind alimentarea cu energie electrică a centralelor termice a instituțiilor respective.

În procesul pregătirii către sezonul rece a centralelor termice pe biomasă, managerii instituțiilor au întâmpinat greutăți în aprovizionarea cu peleți/brichete de calitate corespunzătoare și preț competitiv. În majoritatea cazurilor prețurile de achiziționare a peletilor în raport cu căldura de ardere, costul 1 Gcal de energie termică produsă este mai mare decât costul 1 Gcal de energie termică produsă la utilizarea gazului natural.

În cadrul examinărilor din perioada trimestrului IV 2020 nu au fost înregistrate cazuri când centralele termice ale instituțiilor publice nu au fost pregătite pentru sezonul rece, totuși în procesul examinărilor au fost depistate cazuri în care nu se respectă regimurile de temperaturi a aerului în interior, conform GOST 30494-2011.

12.4 Emiterea prescripțiilor și analiza executării lor

a) Analiza executării prescripțiilor emise OSD

În anul 2020, în adresa OSD au fost emise 8639 puncte prescripții, din care executate au fost în număr de 2212 puncte prescripții. Gradul de executare a prescripțiilor pe parcursul anul 2020 constituie 33,17 %.

În Tabelul 50 este prezentată analiza numărului total de puncte prescripții emise și gradul de executare, precum și dinamica anuală pe parcursul anilor 2017-2020, în urma controalelor tehnice ale rețelelor electrice de distribuție ale OSD și numărul de executare a acestor prescripții.

Tabelul 50. Nr. total de puncte prescripții emise și gradul de executare, precum și dinamica comparativă pe perioada 2017-2020

Nr. d/o	Anul de referință	Numărul total de prescripții				Grad executare %
		Total emise (cumulativ)	Executate (cumulativ)	Neexecutate (cumulativ)	Neexpirate	
1	2020	8639	2212	4457	1970	33,17
2	2019	18232	6830	8633	2769	37,46
3	2018	26389	10269	12745	3375	44,63
4	2017	17650	6742	8513	2395	44,19

În Figura 85 este reprezentată dinamica gradului de executare a prescripțiilor emise în urma controalelor tehnice ale rețelelor electrice de distribuție ale OSD pentru perioada anilor 2017-2020.

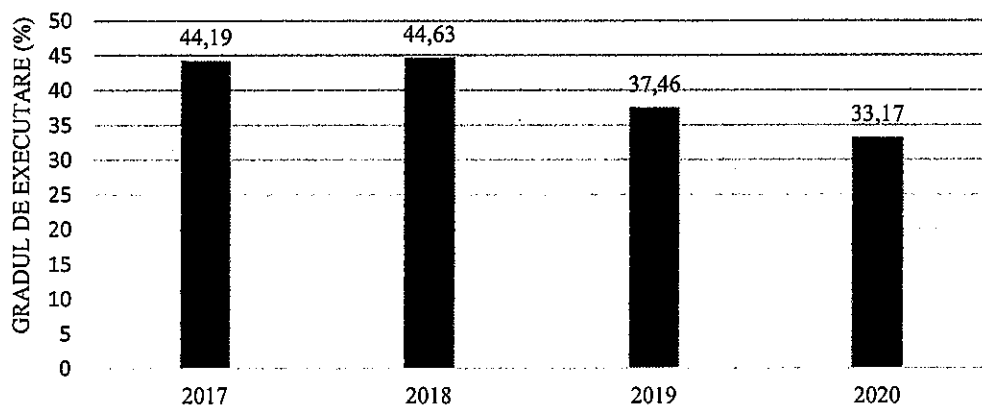

Figura 85. Dinamica gradului de executare a prescripțiilor emise în urma controalelor tehnice ale rețelelor electrice de distribuție ale OSD, pentru perioada anilor 2017-2020

Prescripțiile emise OSD în mare măsură țin de neajunsuri legate de realizarea măsurilor tehnice precum: *înlăturarea accesului liber la PT; asigurarea protecției fiderelor 0,4 și 10 kV; înlăturarea scurgerilor de ulei din transformatoare de putere; asigurarea PT 10/0,4 kV cu aparate de protecție împotriva supratensiunilor; necurățarea traseelor LEA de crengile arborilor în zona de protecție; lipsa legăturilor repetate a conductorului de protecție cu priza repetată de pământ; nerespectarea gabaritelor LEA; exploatarea pilonilor cu grad de putrefacție avansat și/sau deteriorați; lipsa executării măsurărilor și încercărilor a echipamentului și utilajului de laboratoare electrotehnice autorizate, cu întocmirea proceselor-verbale respective etc.*

Analiza gradului de executare a prescripțiilor de către fiecare OSD, vizualizarea grafică a numărului total de prescripții emise în urma controalelor rețelelor electrice de distribuție separate și a numărului de executare a acestor prescripții, pentru fiecare OSD separat, în anul 2020, sunt reprezentate în Tabelul 51.

Tabelul 51. Numărul total de puncte prescripții emise și gradul de executare, precum și dinamica comparativă pe perioada 2017-2020

Nr. d/o	Operatorul sistemului de distribuție	Numărul total de puncte prescripții			Gradul de executare a prescripțiilor (%)
		Total emise (cumulativ)	Executate (cumulativ)	Neexecutate	
2020	ÎCS „Premier Energy Distribution” SA	5903	694	1579	16,38
	SA „RED NORD”	2736	1518	391	65,23
2019	ÎCS „Premier Energy Distribution” SA	10593	1651	1821	15,6
	SA „RED NORD”	7639	5179	948	67,8
2018	ÎCS „RED Union Fenosa” SA	16947	4758	1830	31,5
	SA „RED NORD”	9439	5511	1545	69,8
2017	ÎCS „RED Union Fenosa” SA	12992	3916	1725	34,8
	SA „RED NORD”	4658	2826	670	70,86

În Figura 86 este reprezentată dinamica gradului de executare a prescripțiilor emise în urma controalelor tehnice ale rețelelor electrice de distribuție ale OSD ÎCS „Premier Energy Distribution” SA și SA „RED NORD”, numărul de prescripții executate și gradul de executare a acestor prescripții, pe perioada anilor 2017-2020.

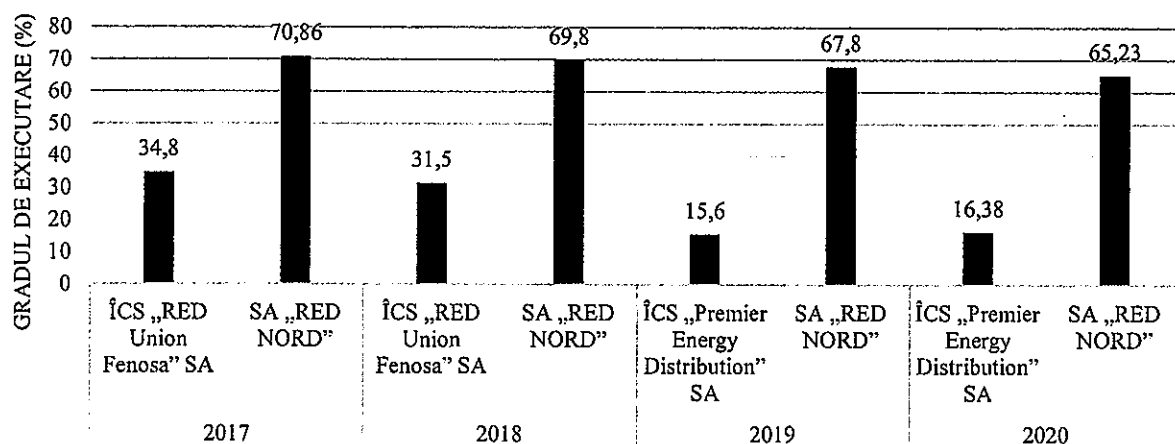

Figura 86. Dinamica gradului de executare a prescripțiilor emise în urma controalelor tehnice ale rețelelor electrice de distribuție separat pentru fiecare OSD, pentru perioada anilor 2017-2020

În urma analizei numărului de prescripții realizate și a dinamicii de executare a acestor prescripții în ultimii ani, în comparație cu anul precedent la ÎCS „Premier Energy Distribution” SA (15,6 % în 2019), în anul curent se atestă o majorare neesențială a gradului de executare a prescripțiilor cu 0,78 % și constituie 16,38 %, concomitent la SA „RED Nord” (67,8 % în 2019), se atestă o micșorare cu 2,57 % și constituie 65,23 %.

Această majorare se datorează în mare parte situației pandemice din țară, deoarece o perioadă de timp organul supravegherii energetice de stat a efectuat mai puține controale tehnice în raport cu anul precedent, fapt ce a permis OSD să îndeplinească o mare parte a prescripțiilor emise anterior.

b) Analiza executării prescripțiilor emise OST

În perioada de referință, ANRE a efectuat 7 controale ale rețelelor electrice de transport ale Operatorului Sistemului de Transport (OST) ÎS „Moldelectrica”. În rezultatul examinării rețelelor electrice de transport ale OST au fost emise 34 puncte prescripții, în scopul înlăturării încălcărilor cerințelor documentelor normativ-tehnice în vigoare. Din numărul de prescripții emise au fost executate 24, ceea ce constituie circa 88,88 %, ținând cont de faptul că 8 puncte prescripții sunt cu termenul neexpirat.

Numărul de puncte prescripții emise și executate în urma controalelor rețelelor electrice de transport pentru OST, pentru perioada anilor 2017-2020 este prezentat în Tabelul 52.

Tabelul 52. Gradul de executare a prescripțiilor emise OST pentru perioada anilor 2017-2020

Nr. d/o	Operatorul sistemului de transport	Numărul total de puncte prescripții		Gradul de executare a prescripțiilor (%)
		Total emise	Executate	
2020	ÎS „Moldelectrica”	34	24	88,88
2019		139	68	49
2018		200	89	53,7
2017		149	94	80,3

Analiza și dinamica gradului de executare a prescripțiilor emise în urma controalelor tehnice ale rețelelor electrice de transport este prezentată în Figura 87.

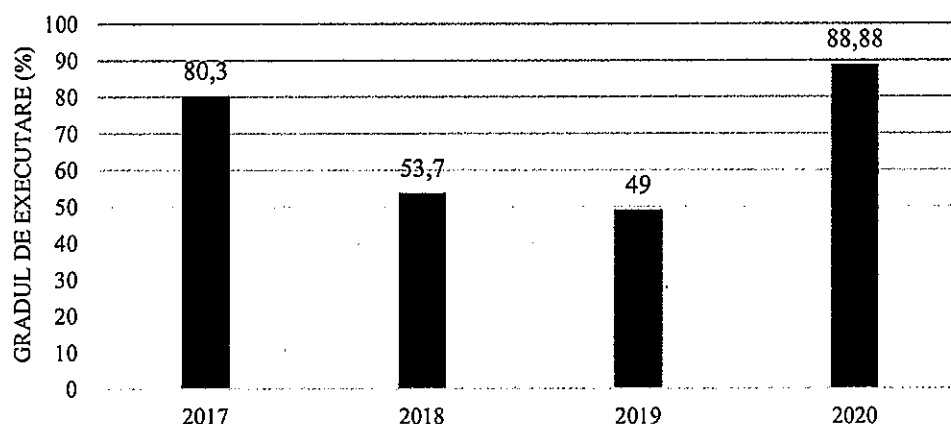

Figura 87. Dinamica gradului de executare a prescripțiilor emise în urma controalelor rețelelor electrice de transport ale OST, pentru perioada anilor 2017-2020

Din analiza numărului de prescripții emise în urma controalelor tehnice ale rețelelor electrice de transport a ÎS „Moldelectrica” și din analiza dinamicii gradului de executare a prescripțiilor pentru anul 2020 se atestă o majorare a gradului de executare cu 39,88 % în raport cu anul 2019, și constituie la moment 88,88 %. Deși gradul de executare este la un nivel înalt, există prescripții care nu sunt executate, aceasta se datorează faptului că la asemenea tipuri de obiective durata de efectuare a lucrărilor de deservire și mentenanță necesită termeni mai mari, valoarea investițiilor care urmează a fi aprobate și implementate în conformitate cu planurile de dezvoltare și respectiv cele anuale de investiții.

c) Prescripții emise instituțiilor publice

Pentru înlăturarea neajunsurilor depistate, pe parcursul anului 2020 de către inspectorii ANRE au fost emise instituțiilor publice 5346 puncte prescripții, îndeplinirea cărora este obligatorie pentru asigurarea inofensivității exploatării instalațiilor electrice din posesie.

Tabelul 53. Monitorizarea executării prescripțiilor emise instituțiilor publice

Instituții publice	Gr. I	Gr. II	Gr. III	Gr. IV	Anul 2020
Puncte prescripții emise (cumulativ)	1549	1894	3591	5346	5346
din care cu termenul neexpirat	734	488	938	1097	1097
executate puncte prescripții (cumulativ)	266	469	1317	2143	2143
% de realizare a prescripțiilor	32,6	33,3	49,6	49,3	49,3

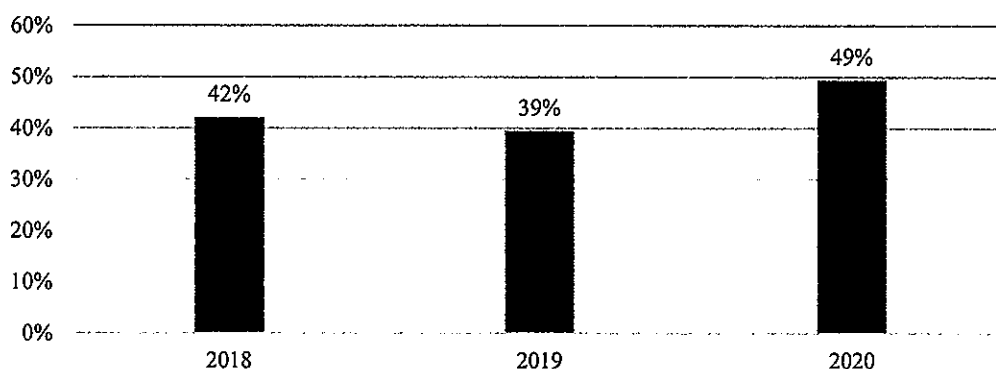

Figura 88. Procentul de îndeplinire a prescripțiilor emise instituțiilor publice

d) Prescripții emise agenților economici

Pentru înlăturarea neajunsurilor depistate, pe parcursul anului 2020 de către inspectorii ANRE au fost emise agenților economici 5741 puncte prescripții, îndeplinirea cărora este obligatorie pentru asigurarea inofensivității exploatării instalațiilor electrice din posesie.

Tabelul 54. Monitorizarea executării prescripțiilor emise agenților economici

Agenți economici	tr. II	tr. III	tr. IIII	tr. IV	Anul 2020
Puncte prescripții emise (cumulativ)	1223	1849	4340	5899	5899
din care cu termenul neexpirat	623	736	1363	829	829
executate puncte prescripții (cumulativ)	275	493	1931	3577	3577
% de realizare a prescripțiilor	45,8	45,2	64,8	69,5	69,5

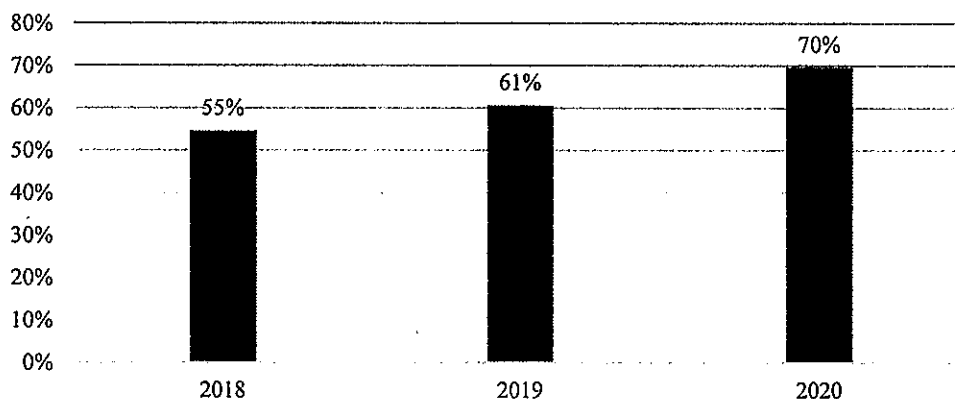

Figura 89. Procentul de îndeplinire a prescripțiilor emise agenților economici

12.5 Supravegherea respectării cerințelor Regulamentului cu privire la protecția rețelelor electrice

Nerespectarea cerințelor Regulamentului privind protecția rețelelor electrice (RPRE) în rețelele electrice ale operatorilor de sistem este o problemă care rămâne nesoluționată. Încercările de soluționare a problemei, inclusiv prin modificarea cadrului normativ, nu au avut deocamdată o finalitate, iar nerespectarea cerințelor RPRE rămâne actuală.

În rezultatul analizei de către ANRE a fișelor de examinare a instalațiilor din posesia operatorului de sistem, s-a stabilit că în procesul examinării LEA, în majoritatea cazurilor nu sunt reflectate obiectele situate în zonele de protecție a LEA, atât cele în construcție, cât și cele existente, pentru a fi posibilă identificarea acestora și întreprinderea măsurilor ce se impun întru restabilirea zonei de protecție a LEA.

În Tabelul 55 este prezentată analiza privind numărul cazurilor de încălcări a zonelor de protecție depistate în urma controalelor IE ale OSD pentru perioada anilor 2016-2020 și repartizarea acestora pe niveluri de tensiune a IE.

Tabelul 55. Numărul cazurilor de încălcări a zonelor de protecție

	Anul de referință	2016	2017	2018	2019	2020
Încălțări ale Regulamentului privind protecția RE, total	un	2645	7171	6953	4621	1657
construcții capitale neautorizate în zona de protecție a LEA: total	un	855	1872	2018	1456	594
- cu tensiunea de până la 0,4 kV	un	366	927	1067	711	276
- cu tensiunea de până la 10 kV	un	474	918	903	724	315
- cu tensiunea de 35 - 110 kV	un	15	27	48	21	3

Pe parcursul anului 2020, ca rezultat au fost reevaluate 594 cazuri a construcțiilor capitale în zonele de protecție a LEA, fiind depistate și cazuri noi de încălcare a zonei de protecție.

În Figura 90 este prezentată analiza cazurilor de nerespectare a Regulamentului privind protecția rețelelor electrice pentru perioada anilor 2016-2020.

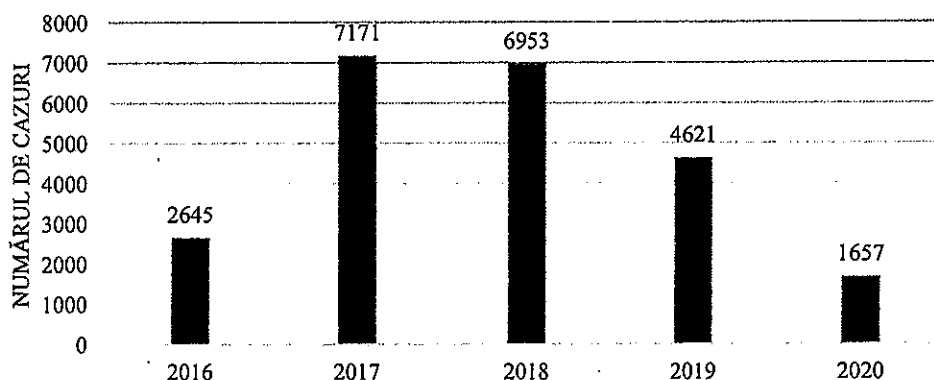

Figura 90. Cazuri de nerespectare a Regulamentului privind protecția rețelelor electrice în rețelele operatorilor de sistem pentru perioada anilor 2016-2020

De asemenea, în Figura 91 se efectuează analiza cazurilor ce țin de construcțiile capitale neautorizate în zona de protecție a LEA cu repartizarea pe niveluri de tensiuni. Anul curent au fost reevaluate mai puține cazuri în raport cu anii precedenți, din cauza micșorării controalelor tehnice și a situației pandemice din țară.

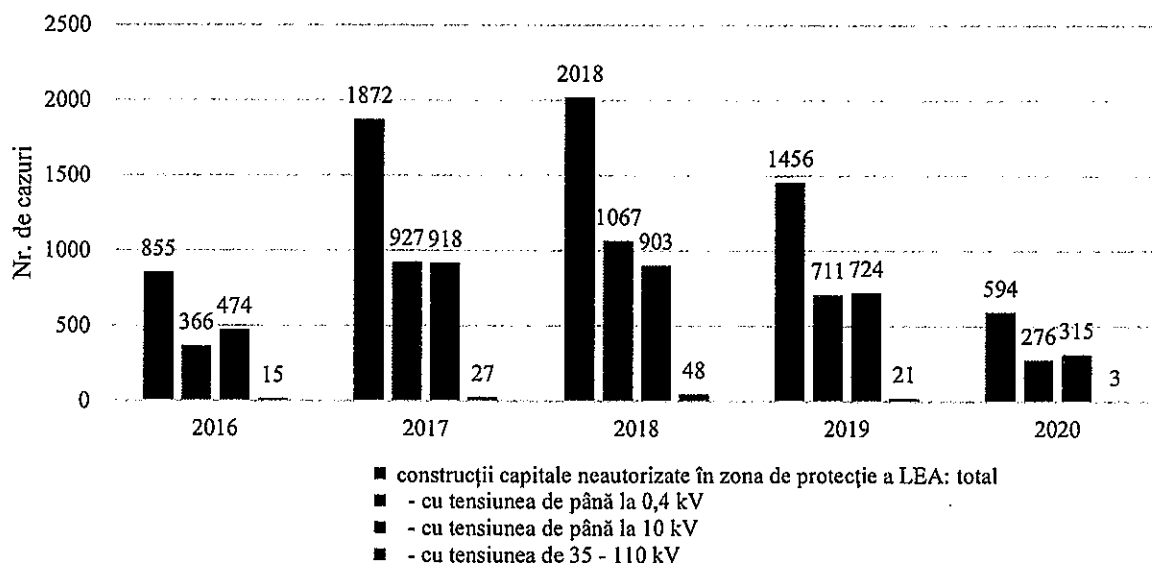

Figura 91. Analiza cazurilor de nerespectare a RPRE privind construcțiile capitale neautorizate în zona de protecție a LEA, pentru perioada anilor 2016-2020

Pentru anul 2020, în Tabelul 56, este prezentată analiza cazurilor de nerespectare a Regulamentului privind protecția rețelelor electrice pentru operatorii sistemului de distribuție cu repartizarea pe niveluri de tensiune.

Tabelul 56. Cazuri de nerespectare a Regulamentului privind protecția rețelelor electrice pentru OSD

Nr. d/o	Operator de sistem	SA (R)D Distribuție	ICS „Proiectare Energie Distribuție” SA
Încălțări ale Regulamentului privind protecția RE: total	un	677	938
construcții capitale neautorizate în zona de protecție a LEA: total	un	293	301
- cu tensiunea de până la 0,4 kV	un	118	158
- cu tensiunea de până la 10 kV	un	172	143

Cele mai frecvente încălcări ale cerințelor Regulamentului care au fost depistate se disting :

- executarea construcțiilor capitale (*case de locuit, magazine, baruri, garaje, șoproane etc.*) în zona de protecție a rețelelor electrice;
- plantarea arborilor și pomilor, inclusiv și celor fructiferi, precum și necurățarea traseelor ale LEA de crengile copacilor.

O mare parte a încălcărilor au loc pe motiv că autoritățile administrației publice locale, la eliberarea autorizațiilor de construcție nu țin cont de cerințele pct. 13 al Regulamentului nominalizat, iar la emiterea acestor decizii, nu se solicită coordonarea proiectelor de construcție cu OSD.

Totodată, faptul amplasării construcțiilor în zona de protecție a rețelelor electrice, nerespectând distanța minimă admisibilă față de conductoarele LEA prezintă un pericol iminent pentru oameni și bunuri materiale.

Cu regret, din partea operatorilor sistemelor de distribuție a energiei electrice nu se întreprind măsuri la nivelul corespunzător pentru a evita apariția acestor cazuri, dar și pentru înlăturarea celor existente.

În rezultatul analizei efectuate de către ANRE s-a stabilit, că OSD și OST la examinarea periodică a rețelelor electrice conform pct. 5.7.16 al Regulamentului privind exploatarea tehnică a

centralelor și rețelelor electrice (în continuare Regulament), nu acordă atenția corespunzătoare necesității ocolirii și examinării LEA, nu intervin la timp pentru a depista aceste încălcări și a sista lucrările de construcție, nu prezintă materialele organelor de drept pentru a trage la răspundere persoanele care încalcă cerințele Regulamentului (p. 5.7.8, 5.7.18 al Regulamentului).

În același timp, în urma controalelor tehnice au fost emise prescripții proprietarilor acestor rețele electrice și reiterate prevederile art. 62 alin. (5) din Legea cu privire la energia electrică: „În cazul în care constată că în zona de protecție a rețelelor electrice se efectuează lucrări cu încălcarea Regulamentului cu privire la protecția rețelelor electrice, operatorii de sistem sunt obligați să sesizeze organul supravegherii energetice de stat ANRE și să ceară încetarea lucrărilor în conformitate cu regulamentul respectiv”.

Astfel, ANRE a atenționat asupra faptului că prezenta normă prevede că operatorii de sistem au obligația să sesizeze organul supravegherii energetice de stat – ANRE, despre aceste încălcări, precum și să întreprindă toate acțiunile necesare prevăzute de lege, pentru înlăturarea încălcărilor depistate, inclusiv prin înaintarea acțiunilor în instanțele de judecată, sesizarea organelor de drept etc.

În cele din urmă, la solicitarea în cadrul controalelor tehnice și indicării repetate în prescripții privind restabilirea zonei de protecție pe parcursul ultimilor 5 ani au fost remediate 377 cazuri. Subiectul privind nerespectarea Regulamentului rămâne în continuare o problemă prioritară a ANRE, iar soluționarea acesteia ține nemijlocit de stabilirea unui complex de măsuri la nivel de reglementare.

12.6 Admiterea în exploatare a instalațiilor electrice noi sau reconstruite și emiterea Actelor de corespundere

Conform prevederilor art. 48 alin. (7) și (8) din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, ANRE în calitate de organ al supravegherii energetice de stat emite acte de corespundere la racordarea la rețeaua electrică de distribuție a centralelor electrice sau a locurilor de consum cu o putere contractată ce depășește valoarea de 150 kW sau care au o putere mai mică, dar fac parte din categoria: grădinițe, școli, spitale, aziluri de bătrâni și orfeline.

Astfel, pe parcursul anului 2020 ANRE a emis în total 346 acte de corespundere, dintre care 26 acte pentru IEU noi sau reconstruite a instituțiilor publice, 95 de acte pentru IEU noi sau reconstruite a agenților economici, 146 de acte pentru centralele electrice fotovoltaice, 9 acte pentru centralele electrice eoliene și 70 acte de corespundere a IE pentru transmiterea în proprietatea OSD.

Tabelul 57. Numărul actelor de corespundere emise pe parcursul anului 2020

Tipul instalației		Emise acte de corespundere				Putere, MW	Total
		Tr. I	Tr. II	Tr. III	Tr. IV		
IE de utilizare noi sau reconstruite	Instituții publice	6	3	6	11	2,08	26
	Agenți economici	23	19	25	28	34,1	95
Centrale electrice fotovoltaice		16	21	54	55	3,9	146
Centrale electrice eoliene		2	3	4	-	12	9
IE pentru transmiterea în proprietatea OSD	RE de alimentare a blocurilor de locuit	14	17	17	17	-	65
	Întovărășiri pomicole	1	-	2	-	-	3
	Cooperative de garaje	2	-	-	-	-	2
IE a consumatorilor pentru obținerea autorizației de sistem de distribuție închis		-	-	-	-	-	-
Total		64	63	108	111	52,08	346

În anul 2020 s-a atestat o creștere semnificativă a numărului actelor de corespundere emise pentru centralele electrice pe bază de module fotovoltaice, de la 65 acte în 2019 până la 146 acte de corespundere.

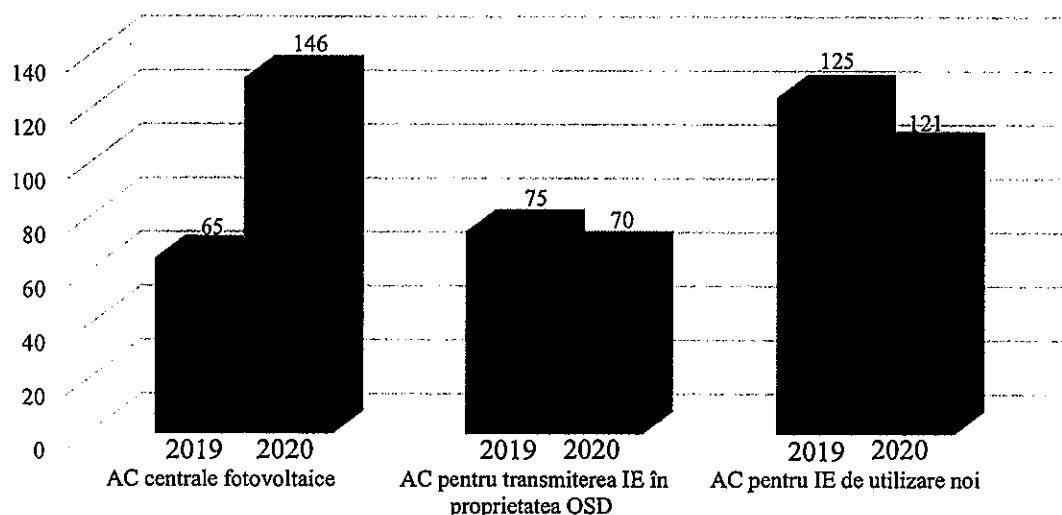

Figura 92. Numărul de acte de corespundere emise comparativ cu anul 2019

În același timp, în cadrul examinărilor a 31 de cereri de emitere a actelor de corespundere s-a constatat lipsa totală sau parțială a documentației de proiect și de execuție, a proceselor verbale de măsurări și încercări de laborator în instalațiile electrice sau necorespunderea instalațiilor electrice din teren conform proiectelor etc.

Astfel, celor 31 de solicitanți li s-a remis scrisori de răspuns cu indicarea măsurilor necesare de întreprins și documentația necesară pentru prezentare la adresa ANRE pentru a fi reluată procedura de emitere a actului de corespundere. Dintre acestea, 23 de cereri au fost depuse repetat și respectiv emise acte de corespundere.

12.7 Autorizarea electricienilor și laboratoarelor electrotehnice

În conformitate cu prevederile art. 14 alin. (1), lit. l, m) din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, în scopul exercitării atribuțiilor privind supravegherea energetică de stat, ANRE aprobă și eliberează autorizațiile cu privire la laboratoarele electrotehnice și electricienii autorizați. Aceste atribuții se realizează prin intermediul Departamentului supraveghere energetică, care conform Hotărârii Consiliului de Administrație al ANRE nr.13 din 22.01.2019, organizează procesul de autorizare, inclusiv verificarea cunoștințelor solicitanților de autorizații în cadrul ședinței Comisiei de examinare, instituită prin ordinul Directorului general.

a) Eliberarea autorizațiilor

Numărul autorizațiilor aprobate de Consiliul de Administrație al ANRE și eliberate la data de 31.12.2019:

- Electricieni autorizați – 55;
- Laboratoare electrotehnice – 96.

Numărul autorizațiilor aprobate de CA ANRE și eliberate pe parcursul anului 2020:

- Electricieni autorizați – 62;
- Laboratoare electrotehnice – 75.

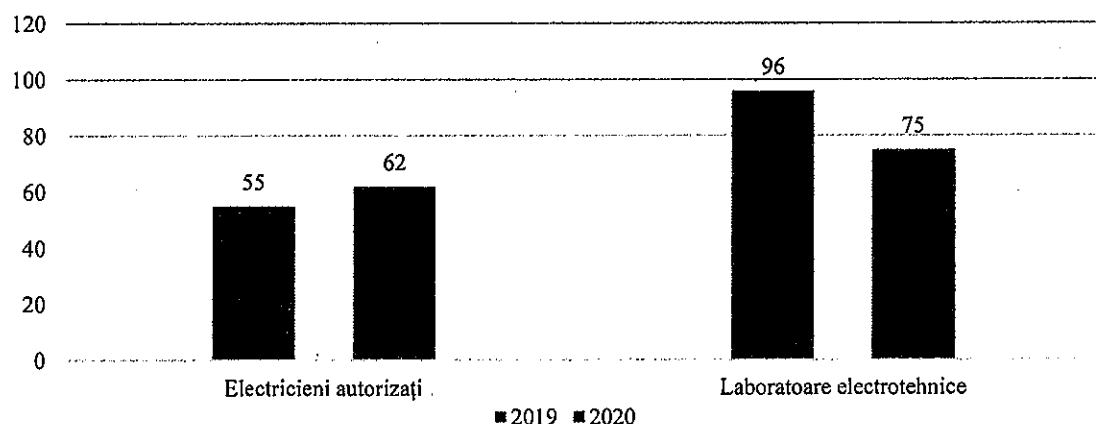

Figura 93. Numărul de autorizații eliberate electricienilor autorizați și laboratoarelor electrotehnice

b) Valabilitatea autorizațiilor de electricieni autorizați și laboratoare electrotehnice

Numărul autorizațiilor valabile la data de 31.12.2019:

- Electricieni autorizați – 210;
- Laboratoare electrotehnice – 96.

Numărul autorizațiilor valabile la data de 31.12.2020:

- Electricieni autorizați – 141;
- Laboratoare electrotehnice – 75.

Tendința de micșorare a numărului de laboratoare electrotehnice în anul 2020 se argumentează prin:

- Impedimente la atestarea metrologică sau etalonarea mijloacelor tehnice de măsurări;
- Încetarea activității laboratorului electrotehnic;
- Lipsa specialiștilor calificați pentru organizarea activității laboratorului electrotehnic.

Tabelul 58. Autorizații de electrician autorizat valabile la finele anului conform gradelor de autorizare

Anul	Gradul de autorizare				Autorizații
	I	II	III	IV	
2019	66	56	84	4	210
2020	23	61	82	6	172

c) Sesiuni ale Comisiei de examinare pentru verificarea cunoștințelor solicitanților autorizațiilor de electrician autorizat și de laborator electrotehnic

Conform Regulamentelor privind autorizarea laboratoarelor electrotehnice și electricienilor, procesul de autorizare constă și în verificarea cunoștințelor candidaților de către Comisia de examinare instituită prin Ordinul Directorului general al ANRE, nr. 05-a din 20.01.2020 cu adoptarea deciziilor respective referitor la rezultate. În anul 2020 s-au organizat și desfășurat 22 sesiuni a Comisiei de examinare, mai mult cu 4 ședințe comparativ cu anul 2019.

Tabelul 59. Rezultatele sesiunilor de verificare a cunoștințelor solicitanților de Autorizații de electrician autorizat

Decizia Comisiei de examinare	Gr. I		Gr. II		Gr. III		Gr. IV		Total	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Solicitări	6	18	32	35	39	42	2	4	79	104
Calificativ "Satisfăcător"	4	8	19	17	31	31	1	2	55	62
Calificativ "Nesatisfăcător"	2	10	13	18	8	11	1	2	24	42

Tabelul 60. Verificarea cunoștințelor șefilor laboratoarelor electrotehnice

Anul	Decizia Comisiei de examinare		Total examinați conform solicitărilor	Nu s-au prezentat
	Calificativ "Satisfăcător"	Calificativ "Nesatisfăcător"		
2019	96	16	112	3
2020	75	8	83	6

12.8 Verificarea cunoștințelor personalului electrotehnic al consumatorilor în scopul acordării grupei de securitate electrică

În conformitate cu prevederile art. 14, alin. (1), lit. n), din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, ANRE verifică, la solicitare, cunoștințele personalului electrotehnic al agenților economici, cu acordarea grupei de securitate electrică și eliberarea talonului de autorizare în acest sens.

Tabelul 61. Verificarea cunoștințelor în Comisiile Serviciilor teritoriale a personalului electrotehnic al consumatorilor în anul 2020

Grupa de Securitate electrică	Gr. I	Gr. II	Gr. III	Gr. IV	Total
II	71	49	123	62	305
III	283	216	495	411	1405
IV	146	127	348	213	834
V	135	111	303	195	744
Total autorizați	635	503	1269	881	3288
neautorizați	0	0	12	8	20
Total solicitanți	635	503	1281	889	3308

12.9 Verificarea cunoștințelor membrilor comisiilor întreprinderilor electroenergetice, agenților economici prestatori de servicii în domeniul electroenergetic în scopul acordării grupeii de securitate electrică

În conformitate cu prevederile art. 14, alin. (1), lit. n), din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, ANRE verifică, la solicitare, cunoștințele membrilor comisiilor întreprinderilor electroenergetice, agenților economici prestatori de servicii în domeniul electroenergetic și eliberează talonul de autorizare în acest sens.

Tabelul 62. Verificarea cunoștințelor membrilor de comisii ale întreprinderilor electroenergetice și agenților economici prestatori de servicii în domeniul electroenergetic

Anul	Sedințe de examinare	Comisii ale întreprinderilor electroenergetice	Comisii ale agenților economici prestatori de servicii	Decizia Comisiei de examinare		Total examinate persoane
				Calificative ale membrilor comisiilor "Satisfacător"	Calificative ale membrilor comisiilor "Nesatisfacător"	
2019	5	3	9	43	0	43
2020	13	5	24	115	0	115

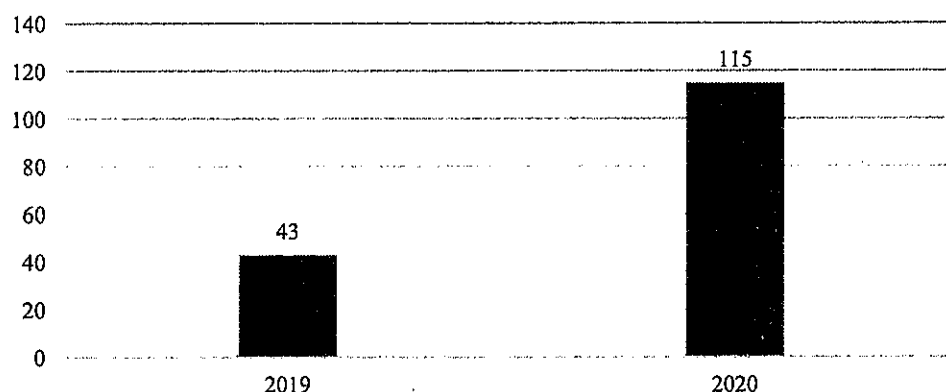

Figura 94. Numărul de persoane examinate – membri de comisii ale întreprinderilor electroenergetice și prestatorilor de servicii

12.10 Siguranța ocupațională

Conform Planului controalelor de stat în domeniul siguranței ocupaționale pentru anul 2020, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație nr. 529/2019 din 20 decembrie 2019, a fost planificată efectuarea controalelor la 21 agenți economici din domeniul electroenergetic.

Pe parcursul anului 2020 au fost efectuate 15 controale planificate, 6 controale nu au fost efectuate din motivul instituirii moratorului asupra controalelor de stat prevăzut de art. XXVI, alin. (1) al Legii nr. 69/2020 cu privire la instituirea unor măsuri pe perioada stării de urgență în sănătate publică și modificarea unor acte normative.

Totodată, pe parcursul anului 2020 ANRE a efectuat 1 control inopinat, în baza demersurilor SA „RED Nord” prin care au fost declarate faptele că, administrația SRL „ZEPTO” expune salariații săi la un pericol iminent pentru viață și sănătate (risc de electrocutare) și încalcă prevederile Legii securității și sănătății în muncă nr. 186 din 10.07.2008.

În toate cazurile de vizite de control, precum și a apelurilor la linia de informare, au fost acordate consultații angajatorilor referitor la aplicarea actelor normative din domeniul securității și sănătății în muncă.

Ca rezultat al controalelor efectuate pe parcursul anului 2020 au fost inițiate 5 dosare contravenționale pentru încălcările actelor normative în domeniul securității și sănătății în muncă, în temeiul art. 55³ al Codului contravențional.

În anul 2020, inspectorii de muncă au participat în ședințele de judecată privitor la aplicarea sancțiunilor administrative întocmite pe parcursul anului 2019. Drept rezultat, de către instanța de judecată pe două dosare contravenționale a fost aplicată amendă în sumă de 27500 lei, iar un dosar se află în examinare.

Tabelul 63. Controalele efectuate privind siguranța ocupațională

Anul	Controale planificate	Controale efectuate	Controale înopinate	Dosare contravenții	Amenzi, lei
2020	21	15	1	5	În curs de examinare
2019 (6 luni)	7	7	-	3	27500

Pe parcursul anului 2020, la adresa Serviciului siguranță ocupațională prin intermediul liniei de informare au fost comunicate 10 accidente de muncă în conformitate cu prevederile Regulamentului privind modul de cercetare a accidentelor de muncă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1361/2005, dintre care:

- 5 accidente cu incapacitate temporară de muncă;
- 1 accident de muncă grav - se află în cercetare în cadrul Serviciului siguranță ocupațională a ANRE;
- 1 accident mortal - se află în cercetare în cadrul Serviciului siguranță ocupațională a ANRE;
- 1 accident în afara muncii;
- 2 evenimente ce nu se încadrează în prevederile Regulamentului de cercetare a accidentelor de muncă.

Inspectorii de muncă din cadrul ANRE au participat la 4 cazuri de cercetare a cazurilor de electrocutare și șoc electric.

Pe parcursul anului 2020, Serviciul siguranță ocupațională al ANRE a prezentat lunar Inspectoratului de Stat al Muncii informațiile despre activitatea serviciului, accidentele comunicate la adresa ANRE și accidentele cercetate.

12.11 Securitatea electrică

Pe parcursul anului 2020, de către ANRE au fost organizate 85 întruniri-seminare cu caracter informativ pentru personalul electrotehnic al consumatorilor, electricienii autorizați, șefii laboratoarelor electrotehnice. O altă metodă de promovare a securității electrice este organizarea și participarea la amenajarea în peste 1300 de instituții preuniversitare a „Panourilor securității electrice” și promovării regulilor de securitate atât de către profesori la orele civice, cât și de inspectorii în misiunile de control tehnic la aceste instituții.

De către ANRE a fost asigurată promovarea securității electrice prin:

- elaborarea și plasarea pe pagina web a ANRE a buletinelor informative ce conțin circumstanțele producerii cazurilor de electrocutări recente și măsuri de prevenire a acestora;
- Pe pagina facebook a ANRE se plasează periodic tablete informative la tema ”Securitatea electrică”;

- a fost elaborat un pliant cu desene ale copiilor la tema "Securitatea electrică", care a fost editat și răspândit în peste 25 mii de exemplare.

Totodată, inspectorii de muncă din cadrul ANRE au atenționat atât angajatorii, cât și salariații privitor la măsurile de precauție în timpul îndeplinirii sarcinilor de muncă inclusiv și în instalațiile electrice, lucrările la înălțime, precum și în încăperile cu pericol sporit de incendiu pentru asigurarea gradului minim necesar de siguranța personală și integritate fizică.

12.12 Analiza cazurilor de electrocutare

În conformitate cu prevederile art. 14, alin. (1), lit. i), din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, ANRE participă la examinarea circumstanțelor și a cauzelor electrocutărilor provocate de instalațiile electrice.

Pe parcursul anului 2020 au avut loc 17 accidente cu persoane fizice în instalațiile electrice:

- 13 cazuri de electrocutări cu decesul a 14 persoane electrocutate;
- 4 cazuri de șocuri electrice soldate cu arsuri și/sau acordarea ajutorului medical.

Tabelul 64. Statistica cazurilor de electrocutări

Categorie de accidentați		2020
Cu populația	Copii	cazuri
		-
		accidentați
		-
	Maturi	decedați
		-
		cazuri
Angajați la producere		8
		accidentați
		9
		decedați
		8
		cazuri
din care personalul electrotehnic		9
		accidentați
		10
		decedați
		6
		cazuri
TOTAL		3
		accidentați
		3
		decedați
		1
		cazuri
		17
		accidentați
		19
		decedați
		14
		cazuri

În rezultatul examinărilor circumstanțelor producerii cazurilor de electrocutare de către inspectorii ANRE au fost elaborate Acte de examinare a accidentelor și Buletine Informative cu circumstanțele producerii accidentelor și măsuri necesare pentru evitarea acestora pe viitor.

Cauzele principale ale electrocutării persoanelor:

- efectuarea lucrărilor în instalațiile electrice de persoane neinstruite și neautorizate;
- pătrunderea neautorizată pe teritoriul stațiilor electrice și în încăperile posturilor de transformare;
- nerespectarea cerințelor normelor de securitate electrică;
- exploatarea receptoarelor electrice cu abateri de la normele de exploatare;
- efectuarea lucrărilor în zonele de protecție a liniilor electrice aeriene (LEA).

Este îmbucurător faptul că în anul curent nu au avut loc cazuri de electrocutare a copiilor, ceea ce reprezintă rezultatele activităților de promovare a securității electrice în rândul elevilor prin: organizarea concursurilor de desene la tema "Securitatea electrică", răspândirea pliantelor, prezența panourilor "Securitatea electrică" în instituțiile de învățământ.

12.13 Examinarea circumstanțelor producerii incendiilor cauzate de instalațiile electrice

În urma sesizărilor Inspectoratului General pentru Situații de Urgență (IGSU) inspectorii ANRE au participat la examinarea circumstanțelor a 32 incendii, în rezultatul cărora au fost elaborate 32 Avize de examinare, dintre care 18 Avize cu concluzii ce confirmă implicarea instalațiilor electrice sau receptoarelor electrice la cauzele producerii incendiilor și 14 Avize cu concluzii ce exclud implicarea instalațiilor electrice la cauzele producerii incendiilor.

Cele 18 cazuri de implicare a instalațiilor electrice la cauzele producerii incendiilor țin de:

- 9 cazuri – starea tehnică a IE de utilizare din posesia consumatorilor casnici;
- 5 cazuri – utilizarea receptoarelor electrice defectate;
- 3 cazuri – starea tehnică a IE de utilizare a agenților economici;
- 1 caz – starea tehnică a instalațiilor electrice din posesia OSD.

În Avizele de examinare au fost menționate încălcările documentelor normativ-tehnice și măsuri de prevenire pe viitor a acestor cazuri.

12.14 Examinarea cererilor și petițiilor și adresărilor agenților economici și consumatorilor aferente activității de supraveghere energetică

La adresa ANRE au parvenit 3381 cereri și petiții:

- 1961 cereri cu privire la autorizarea personalului electrotehnic;
- 369 cereri pentru emiterea Actului de corespundere;
- 467 răspunsuri la prescripții;
- 244 petiții;
- 34 avize la DNT elaborate;
- 306 alte scrisori.

Tabelul 65. Petițiile și adresările aferente activității de supraveghere energetică

Nr.	Tipul petiției, adresării	Nr.
1.	Cu privire la starea tehnică a rețelelor electrice de distribuție.	75
2.	Cu privire la încălcarea prevederilor Regulamentului cu privire la zonele de protecție a rețelelor electrice.	30
3.	Cu privire la evidența energiei electrice.	18
4.	Cu privire la intervenția neautorizată în instalațiile electrice de utilizare.	16
5.	Cu privire la parametrii de calitate a energiei electrice.	18
6.	Cu privire la deconectarea IEU de la rețelele electrice de distribuție.	11
7.	Cu privire la starea tehnică a instalațiilor electrice de utilizare.	14
8.	Cu privire la recuperarea prejudiciului în urma defectării receptoarelor electrice.	14
9.	Solicitări de informație cu privire la actele de examinare a cazurilor de electrocutare.	13
10.	Cu privire la racordarea IEU la rețelele electrice de distribuție.	11
11.	Alte solicitări.	24
	Total	244

Examinarea petițiilor a fost finalizată cu scrisori de răspuns solicitanților, precum și cu 11 controale inopinate a instalațiilor electrice de utilizare sau a rețelelor electrice de distribuție.

12.15 Conlucrarea cu autoritățile administrației publice locale

Inspectorii din cadrul ANRE participă lunar la ședințele ordinare ale Consiliului Consultativ al Cămarilor de Stat din raioane, în cadrul cărora se aduce la cunoștință informația cu privire la starea tehnică a instalațiilor electrice de utilizare din posesia instituțiilor publice, a consumatorilor de importanță vitală, cu privire la modul de deservire a instalațiilor electrice, lipsa personalului electrotehnic, se prezintă comunicatele informative privind cazurile de electrocutare recente ș. a.

Inspectorii din cadrul ANRE au participat în luna august 2020 în cadrul comisiilor instituite de către APL privind evaluarea gradului de pregătire, funcționarea fiabilă și inofensivă a instalațiilor electrice în noul an de studii 2020-2021, fiind expuse abaterile depistate cu privire la starea tehnică și modul de deservire a instalațiilor electrice ale instituțiilor educaționale. În cadrul acestor comisii au fost discutate măsurile necesare a fi întreprinse pentru pregătirea instituțiilor publice către sezonul rece 2020-2021, de către inspectorii ANRE fiind raportate neajunsurile și abaterile de la documentele normativ-tehnice depistate în cadrul examinărilor și propuse soluții pentru înlăturarea acestora.

Reprezentanții ANRE participă în comisiile de recepție la terminarea lucrărilor la obiecte de menire socială de importanță majoră.

De asemenea, reprezentanții ANRE participă la ședințele de lucru ale comisiilor situații excepționale raionale, unde se discută inclusiv probleme cu privire la pregătirea rețelelor electrice de distribuție și a consumatorilor pentru perioada rece a anului, pregătirea taberelor de odihnă, pregătirea fățărilor către sezonul de recoltare a cerealelor etc.

În același timp, au avut loc întâlniri cu președinții de raioane și consilierii raionali, unde au fost puse în discuție starea tehnică a instalațiilor electrice din posesia instituțiilor publice, fiabilitatea alimentării cu energie electrică consumatorilor casnici, problema lipsei personalului electrotehnic autorizat, care ar trebui să deservească IEU, efectuarea încercărilor și măsurărilor în IE de laboratoare electrotehnice autorizate.

12.16 Concluzii și propuneri privind îmbunătățirea procesului de supraveghere energetică

1. În rezultatul analizei schemelor de alimentare cu energie electrică a localităților, rămâne actuală problema asigurării fiabilității cu energie electrică. Din cele 325 localități controlate, 63 se alimentează pe un singur fider. Măsurile întreprinse de operatori în scopul majorării gradului de fiabilitate a localităților date nu sunt în volumul necesar.

2. În urma analizei rezultatelor controalelor privind întreținerea și deservirea rețelelor electrice de distribuție din posesia OSD, în perioada de referință se constată o statistică nesatisfăcătoare. În adresa operatorilor sistemului de distribuție au fost emise 8639 puncte prescripții, din care până la finele anului au fost executate 2212 puncte, gradul de executare a prescripțiilor pentru anul 2020 constituie 33,17 %.

În urma analizei numărului de prescripții realizate și a dinamicii de executare a acestora în ultimii ani, în comparație cu 2019 la ÎCS „Premier Energy Distribution” SA (15,6% în 2019) se atestă o majorare neesențială a gradului de executare a prescripțiilor cu 0,78% și constituie 16,38%, la SA „RED Nord” (67,8% în 2019) o micșorare cu 2,57% și constituie 65,23%.

3. În afară de neexecutarea prescripțiilor se poate de menționat și cele mai însemnate cazuri de încălcare a documentelor normativ-tehnice:

- ✓ scurgeri de ulei în transformatoarele de putere 10/0,4 kV – la 451 PT-uri;
- ✓ aparatele de protecție nu corespund cerințelor Normelor de exploatare - se utilizează șunturi în loc de siguranțe fuzibile și/sau necalibrate – la 240 PT-uri;
- ✓ acces liber al persoanelor neautorizate – la 238 PT 10/0,4 kV;
- ✓ Existența PT pe teritoriile instituțiilor de învățământ și preșcolare – 16 cazuri;

- ✓ Existența LEA 10 kV pe teritoriile instituțiilor de învățământ și preșcolare – 32 cazuri;
- ✓ Existența LEA 0,4 kV pe teritoriile instituțiilor de învățământ și preșcolare – 19 cazuri.

4. Continuă să persiste un număr considerabil de cazuri de nerespectare a cerințelor Regulamentului privind protecția rețelelor electrice, la finele anului sunt reevaluate 1657 de cazuri. Cauzele fiind extinderea neautorizată de către persoanele fizice și juridice a terenurilor din contul zonelor de protecție a rețelelor electrice, executarea construcțiilor în aceste zone și eliberarea terenurilor pentru construcție în zona de protecție a rețelelor electrice prin decizii ale organelor publice locale.

Totodată, în rezultatul controalelor tehnice și emiterii prescripțiilor privind restabilirea zonei de protecție pe parcursul ultimelor 5 ani au fost remediate 377 cazuri.

5. Ținând cont de faptul că 60 % dintre agenții economici, instalațiile electrice ale cărora au fost supuse examinării în anul 2020, dispun de personal electrotehnic angajat sau de contracte de deservire a instalațiilor electrice încheiate cu întreprinderi specializate, prescripțiile emise de inspectori pentru înlăturarea încălcărilor prevederilor documentelor normativ tehnice sunt executate în termen. În cazul instituțiilor publice, 67 % din totalul celor supuse verificării nu dispun de personal calificat pentru deservirea instalațiilor electrice și nici de contracte de deservire încheiate cu întreprinderi specializate, astfel executarea prescripțiilor emise de inspectori este mai dificilă.

Procentul de îndeplinire a prescripțiilor emise în cadrul controalelor tehnice:

- 69,5 % la agenții economici;
- 49,3 % la instituțiile publice.

6. Analizând neajunsurile și abaterile de la documentele normativ-tehnice depistate în anul 2020, se atestă o situație alarmantă la capitolul efectuării încercărilor și măsurărilor de laborator profilactice în instalațiile electrice ale instituțiilor publice, unde la 79 % din instituțiile examinate nu se efectuează măsurări și încercări.

7. În perioada de referință s-a atestat o creștere semnificativă a numărului de cereri cu privire la emiterea Actului de corespundere a centralelor fotovoltaice instalate pentru producerea energiei electrice atât pentru consum propriu, cât și pentru livrare în rețelele electrice de distribuție, fapt ce demonstrează punerea în aplicare a mecanismelor de promovare a producerii energiei electrice din surse de energie regenerabilă prevăzute în Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică.

Cu toate că au fost întâmpinate dificultăți în procesul pregătirii instalațiilor termice ale instituțiilor publice către sezonul rece 2020-2021, inclusiv ce țin de efectuarea lucrărilor de profilaxie și reglare a utilajului termotehnic de personal autorizat, de achiziționarea combustibililor, la angajarea și autorizarea personalului de exploatare, nu au fost raportate cazuri în care instalațiile termice a instituțiilor publice nu au fost pregătite pentru sezonul rece.

13. Cooperarea internațională

Urmare a declanșării pandemiei COVID-19 în luna martie 2020, a fost sistată organizarea evenimentelor (conferințe, training-uri, seminare etc.) în persoană, la nivel național și internațional.

Totodată, evenimentele care nu au fost anulate au fost desfășurate în regim online. Astfel, ANRE a continuat să își dezvolte și să consolideze relațiile de cooperare cu instituțiile europene și internaționale din domeniul energetic, autorități de reglementare, Misiunea Fondului Monetar Internațional în Republica Moldova și Banca Mondială, și alte organizații.

În scopul elaborării și aplicării actelor normative și principiilor pieței energetice a Uniunii Europene pe piața energetică, ANRE a continuat colaborarea cu Comitetul de Reglementare al Comunității Energetice (ECRB). Reprezentanții ANRE au participat în cadrul activităților ECRB, inclusiv în calitate de membri ai Grupului de lucru pentru electricitate (EWG), Grupului de lucru cu privire la piața cu amănuntul în sectorul energetic și a Grupului de lucru pentru gaze naturale (GWG).

De asemenea, urmare a colaborării strânse cu Secretariatul Comunității Energetice, în baza Memorandumului de Înțelegere, semnat în iulie 2017, ANRE a continuat transpunerea directivelor europene în legislația națională și implementarea celor mai bune practici europene în domeniul energetic, care vin să promoveze integrarea piețelor energetice din regiune.

În 2020, reprezentanții ANRE nu au participat la programele de instruire și perfecționare a cunoștințelor în domeniul de reglementare oferite de Asociația Regională a Reglementatorilor în domeniul Energetic (ERRA). Însă, ANRE a participat activ la seminarele online privind mecanismele de diminuare a efectelor pandemiei asupra sectorului energetic și a consumatorilor. De asemenea, directorii ANRE au participat la Adunarea generală ERRA, care a avut loc în format online.

În pofida pandemiei, ANRE a avut o cooperare activă cu Asociația Națională a Comisiilor de Reglementare a Utilităților Publice din SUA (NARUC) în cadrul unui parteneriat desfășurat sub egida Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Experții americani au acordat pe parcursul anului asistență tehnică pentru elaborarea metodologiilor legate de echilibrarea sistemului electroenergetic regional, reglementarea pieței gaze naturale și consultări privind securitatea cibernetică.

Pe parcursul anului, ANRE a făcut un schimb de experiență cu Consiliul Reglementatorilor Europeni în domeniul Energiei (CEER) privind protejarea consumatorilor ca urmare a efectelor economice negative provocate de pandemia COVID-19.

În 2020, reprezentanții ANRE au participat și la ședințele online ale Comitetului executiv al Consiliului Electroenergetic al Comunității Statelor Independente (CSI). ANRE a prezentat informații cu privire la monitorizarea implementării Normelor de securitate la exploatarea instalațiilor electrice, care au stat la baza documentului normativ-tehnic elaborat de ANRE NE1-02:2019 „Norme de securitate la exploatarea instalațiilor electrice”. De asemenea, au fost prezentate propuneri și amendamente la proiectele documentelor normativ-tehnice.

Reprezenții ANRE a participat la 2 webinare organizate de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) cu genericul: Norme de exploatare a instalațiilor electrice ale consumatorilor noncasnici și Norme de securitate la exploatarea instalațiilor electrice.

Totodată, pe parcursul anului 2020, reprezentanții ANRE au participat la:

- Grupul de lucru în comun cu Secretariatul Comunității Energetice cu privire la monitorizarea implementării Planului de acțiuni privind separarea SRL „Moldovatrangaz”, conform modelului – Operator de transport Independent (în scopul certificării).
- Examinarea proiectului de modificare a Legii cu privire la gazele naturale nr. 108/2016 și Legii cu privire la energetică nr. 174/2016 în cadrul ședințelor de lucru cu SCE și BERD;

• Cooperare cu Secretariatul Comunității Energetice (SCE) în vederea transpunerii și implementării acquis-ului comunitar în legislația națională.

- Grupul de lucru cu participarea ANRE și operatorilor sistemelor de transport al gazelor naturale și experții SCE la tema echilibrarea sistemului de gaze naturale al RM;

- Grupul de lucru pentru gazele naturale în cadrul Comitetului de reglementare al Comunității Energetice;

• Elaborarea rapoartelor de monitorizare ale SCE:

a) Raportul privind monitorizarea pieței angro de gaze naturale;

b) Raportului privind congestiile la punctele de interconectare;

c) Raportul anual de implementare al Secretariatului Comunității Energetice;

d) Raportul privind schimbarea furnizorului;

e) Raportul privind achizițiile realizate de titularii de licențe.

14. Comunicare instituțională

În anul 2020, din cauza pandemiei COVID-19, ședințele Consiliului de Administrație al ANRE s-au desfășurat în regim online, toate activitățile ANRE fiind publicate pe pagina oficială de facebook a instituției.

În același timp, de către ANRE a fost elaborat setul de broșuri informative pentru copii – „Siguranța energetică pe înțelesul copiilor”, pentru a atrage atenția la respectarea cerințelor generale de securitate electrică și îndemnându-i să manifeste maximă precauție pentru evitarea cazurilor de electrocutare. Broșurile au fost repartizate în toate instituțiile de învățământ din țară.

De asemenea, au fost editat un set de pliante informative în privința protecției consumatorului, în care sunt oferite explicații și consultații referitor la problemele ce apar la contractare, tarife și prețuri aplicabile, consumul fraudulos, deconectarea și reconectarea instalațiilor, calitatea serviciului prestat etc.

De către ANRE a fost organizată și desfășurată ”Campania de informare a consumatorilor prin promovarea standardelor de integritate și anticorupție în sectoarele reglementate de ANRE”, lansată în parteneriat cu Centrul Național Anticorupție (CNA). Au fost demarate mai multe evenimente de informare și consultare pe aspecte ce țin de drepturile consumatorilor, soluționarea neînțelegerilor care apar în raport cu titularii de licențe, precum și pentru a promova standardele de integritate și anticorupție în rândurile personalului întreprinderilor reglementare de ANRE.

Tot în acest context, de susținere a Campaniei de informare, a fost lansat Spotul social anticorupție cu privire la atribuțiile ANRE, despre taxele ce se achită pentru eliberarea licențelor și lipsa plăților pentru eliberarea autorizațiilor și actelor de corespundere, cetățenii fiind îndemnați să semnaleze orice abatere de la aceste prevederi.

Pe parcursul anului, de către ANRE au fost difuzate în mediul online mai multe Pastile informative, care promovau respectarea cu strictețe a normelor și regulilor în vigoare de securitate electrică drept cea mai importantă măsură de prevenire a accidentelor de natură electrică atât în condițiile casnice, cât și la producere.

15. Bugetul ANRE

Bugetul ANRE se aprobă anual în temeiul art. 11 al Legii cu privire la energetică nr. 174 din 21.09.2017, art. 25 lit. b) al Regulamentului de organizare și funcționare a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 334 din 14.12.2018. Bugetul ANRE este elaborat în condițiile cadrului regulator în vigoare, care stabilește normele (cantitative și valorice) de formare a costurilor și cheltuielilor, corelat cu indicatorii macroeconomici care asigură o funcționalitate relativă a ANRE.

Veniturile ANRE se formează în baza plăților regulatorii, aplicate de ANRE, titularilor de licențe. ANRE stabilește mărimea plăților regulatorii pentru anul următor la un nivel suficient, încât să acopere cheltuielile necesare pentru asigurarea activității sale conform legii.

Mărimea plăților regulatorii se determină după cum urmează:

a) pentru energia electrică – din venitul de vânzări al titularului de licență pentru producerea energiei electrice, al titularului de licență pentru operarea pieței energiei electrice, al titularului de licență pentru transportul energiei electrice, al titularului de licență pentru conducerea centralizată a sistemului electroenergetic, al titularului de licență pentru distribuția energiei electrice, precum și al titularului de licență pentru furnizarea energiei electrice;

b) pentru gazele naturale – din venitul de vânzări al titularului de licență pentru producerea gazelor naturale, al titularului de licență pentru transportul gazelor naturale, al titularului de licență pentru distribuția gazelor naturale, al titularului de licență pentru stocarea gazelor naturale, al titularului de licență pentru furnizarea gazelor naturale, precum și al titularului de licență pentru furnizarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare;

c) pentru energia termică – din venitul de vânzări al titularului de licență pentru producerea energiei termice, al titularului de licență pentru distribuția energiei termice, precum și al titularului de licență pentru furnizarea energiei termice;

d) pentru produsele petroliere – din valoarea în vamă a produselor petroliere principale și a gazelor lichefiate importate;

e) pentru serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare – din venitul titularului de licență, obținut din furnizarea/prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare.

Potrivit Hotărârii Consiliului de Administrare al ANRE nr.431/2019 din 22.11.2019, cu privire la aprobarea bugetului pentru anul 2020, la capitolul venituri au fost estimate suma totală de 71351,0 mii lei. Prin urmare, veniturile calculate pentru anul 2020 au constituit 65096,2 mii lei, cu 6254,8 mii lei mai puțin comparativ cu suma planificată.

Această diminuare s-a creat în urma micșorării încasărilor la plata regulatorie în anul 2020, care a fost una semnificativă. Cele mai afectate au fost veniturile din sectorul produselor petroliere și energiei termice. Scăderea neașteptată a prețului mediu ponderat de import al produselor petroliere, precum și scăderea volumelor produselor petroliere importate în primele luni ale anului 2020 a dus la micșorarea veniturilor bugetare ale ANRE. De asemenea, un impact asupra veniturilor ANRE în anul 2020 a fost generat și de diminuarea cantității energiei termice livrată în sectorul termoelectric. Aceste diminuări au fost influențate de un consum mai redus față de perioadele precedente.

Tabelul 66. Structura veniturilor planificate/executate în anul 2020

VENITURI		Planificat 2020 (mii lei)	Executat 2020 (mii lei)
1.	Plata regulatorie pentru activitatea pieței energiei electrice	32326	34136,6
2.	Plata regulatorie pentru activitatea pieței gazelor naturale	11965	13237,8
3.	Plata regulatorie pentru importul produselor petroliere	19428	12961,6
4.	Plata regulatorie pentru activitatea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare	1667	1609,7
5.	Plata regulatorie pentru activitatea sectorului termoelectric	5965	3150,5
Total venituri		71351,0	65096,2

Pentru obținerea veniturilor planificate, ANRE în anul 2020 a aplicat următoarele cote % după cum urmează:

Domeniile reglementate	Mărimea plății regulatorii, % 2020
Piața energiei electrice	0,20
Piața gazelor naturale	0,20
Piața produselor petroliere	0,20
Serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare	0,15
Sectorul termoelectric	0,20

La capitolul cheltuieli, conform Hotărârii Consiliului de Administrare al ANRE nr. 431/2019 din 22.11.2019 cu privire la aprobarea bugetului pentru anul 2020 au fost bugetate (rectificate și precizate) cheltuieli în sumă de *105 803,58 mii lei*.

Potrivit datelor Raportului privind executarea bugetului în perioada de gestiune a anului 2020, cheltuielile sumare au constituit *90825,43 mii lei*, având nivelul de executare comparativ cu planul precizat, în proporție de *85,84 %* cu un nivel de neexecutare de *14,16 %*. Această neexecutare a fost influențată în mare parte de măsurile întreprinse de conducerea ANRE, cu scopul diminuării cheltuielilor, precum limitarea în procurarea mijloacelor fixe, stocuri consumabile, servicii. La subcapitolul de remunerare a muncii conducerea ANRE a recurs la optimizarea numărului de angajați, acesta fiind redus cu 44 de funcții pe parcursul perioadei 2019-2020. Modificarea în dinamica a numărului de angajați se prezintă mai jos:

- 01.01.2019 – 214 angajați (inclusiv personalul cu atribuții de Supraveghere de Stat de la IES);
- 01.11.2019 – 195 de angajați;
- 01.03.2020 – 170 de angajați.

Cu titlu de precizare, menționăm că numărul angajaților ANRE s-a majorat considerabil prin preluarea în anul 2019 a angajaților Inspectoratului Energetic de Stat și atribuțiilor de supraveghere energetică de stat, în conformitate cu art. 32 alin. (2) al Legii nr. 174/2017 cu privire la energetică și art. CX alin.(5) din Legea nr. 185/2017 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Tabelul 67. Structura cheltuielilor precizate și executate

Denumirea	Aprobat	Blocat	Precizat (mii lei)	Executat (mii lei)	Executat față de precizat ponderea (%)
Cheltuieli, totale	105803,6		105803,6	90825,43	85,84
Remunerarea personalului conform statelor inclusiv:	91857,26		76184,12	75608,43	99,24
<i>prestații sociale indemnizații la concediere</i>				599,2	
<i>indemnizații de incapacitate de munca</i>				179,62	
Bunuri și servicii inclusiv:	13946,32		29619,46	15217	51,37
<i>plăți pentru servicii</i>	11620,84		14308,94	11351,58	79,33
<i>plăți pentru imobilizări corporale</i>	300		12435,04	1827,75	14,69
<i>plăți pentru stocuri de materiale circulante</i>	2025,48		2875,48	2037,67	70,86

Tabelul 68. Descifrarea serviciilor

Denumire	Precizat (mii lei)	Executat (mii lei)	Executat față de precizat ponderea (%)
Servicii locațiune și comunale	7237,42	7571	104,61
Deplasări de serviciu	342	121,7	35,58
Cotizații internaționale	704	184,17	26,16
Formarea profesională	190	106,05	55,81
Servicii informaționale	780,2	763,8	97,9
Servicii de telecomunicații	567,2	570,38	100,56
Servicii de transport	704,2	359,02	50,98
Servicii de reparații curente	2059,2	346,47	16,82
Servicii editoriale	150	250,01	166,67
Servicii de protocol	129,6	101,99	78,69
Servicii de pază	354,49	374,99	105,78
Servicii comisioane bancare	24,38	14,98	61,44
Servicii neatribuite altor aliniate	1066,24	587,02	55,05
	14308,94	11351,58	79,33

La capitolul cheltuielilor ce țin de plata serviciilor necesare pentru desfășurarea activității ANRE, pentru perioada de gestiune a fost precizată suma 14308.94 mii lei, executate în sumă de 11351,58 mii lei sau 10,73 % din totalul cheltuielilor precizate. Din informația prezentată observăm că ponderea cea mai mare din totalul serviciilor în anul 2020 o au serviciile de locațiune și comunale, serviciile de transport, precum și alte servicii. Ținem să menționăm că ANRE nu deține imobil la evidență și prin urmare este impusă să preia spațiu în locațiune pentru desfășurarea activității. Totodată, în urma preluării atribuțiilor de supraveghere de stat în anul 2019, este necesară contractarea (achiziționarea) unui volum mai mare de servicii, deoarece aria de acoperire este teritoriul integral al Republicii Moldova.

La capitolul „Cotizația de membru” se referă cheltuielile aferente achitării cotizației de membru al organizațiilor internaționale de specialitate. În acest context, achitarea cotizațiilor sunt efectuate din contul bugetului propriu al ANRE. Totodată, ținem să menționăm că ANRE este parte

contractantă a Tratatului de Instituire a Comunității Energetice, care participă la ședințele de lucru cum ar fi:

- Bordului Regulator al Comunității Energetice (ECRB);
- Secretariatului Comunității Energetice (Energy Community Secretariat).

În calitate sa de membru-fondator al Asociației Regionale a Reglementatorilor din domeniul Energetic (ERRA) ANRE deține;

- statut de observator - la sedintele CEER;
- statut de membru la sedintele WAREG.

Tabelul 69. Prestații sociale

Denumire	Precizat (mii lei)	Executat (mii lei)	Executat față de precizat ponderea (%)
Indemnizații la încetarea acțiunilor, inclusiv:			
personalul		599,20	
membrii Consiliului de Administrație			
Indemnizații/incapacitate de muncă		179,62	
Total		778,82	

La capitolul prestații sociale pentru perioada anului 2020 nu au fost alocate/precizate mijloace financiare, însă suma executată de 778,82 mii lei a fost alocată din economiile la capitolul de retribuire a muncii.

Tabelul 70. Active nefinanciare

Denumire	Precizat (mii lei)	Executat (mii lei)	Executat față de precizat ponderea (%)
Procurarea mijloacelor fixe	12435,04	1827,75	14,69
Procurarea combustibilului	1338,44	397,75	29,72
Procurarea pieselor de schimb	74,04	43,35	58,55
Procurarea materialelor de uz gospodăresc, materiale circulante, materiale TI	1324,00	1454,36	109,84
Procurarea accesoriilor			
Procurarea altor materiale	139,00	142,21	102,31
Total	15310,52	3865,42	25,25

La capitolul active nefinanciare, pentru perioada de gestiune a anului 2020 au fost precizate mijloace financiare în sumă de 15310,52 mii lei, executate au fost suma de 3865,42 mii lei, sau 25,25 % din totalul cheltuielilor precizate. Din informația prezentată observăm că ponderea cea mai mare în total procurărilor în anul 2020 o au mijloacele fixe, combustibilul, precum și materialele de uz gospodăresc. Ținem să menționăm că în urma preluării atribuțiilor de supraveghere de stat, apare necesitatea de mai multe consumabile, deoarece aria de acoperire este teritoriul integral al Republicii Moldova. Totodată, pentru o mai bună activitate, Departamentul Supraveghere Energetică din cadrul ANRE, în anul 2019 a fost dotat cu un număr suficient de automobile.

Prin urmare, la sfârșitul perioadei de gestiune, din mijloacele bugetate pentru perioada 2020 au rămas neutilizate – *470,91 mii lei*. Potrivit art. 11 ali. (4) al Legii cu privire la energetică nr. 174/2017 *mijloacele neutilizate în exercițiul financiar curent se transferă în bugetul anului următor*.

Structura organizatorică și ștatele de personal ale ANRE pentru anul 2020 au fost aprobate în modul stabilit, în număr de 170 de unități. În perioada de gestiune au activat în medie 151 de angajați, la 01.01.2021 efectiv erau încadrate 162 de persoane, fiind vacante 8 posturi.

Astfel, nivelul executării cheltuielilor precizate a constituit 85,84 %. Totodată, conform datelor din bilanțul ANRE, la situația din 31.12.2020 activele de bilanț înregistrate la finele perioadei au constituit *22315,26 mii lei*, care reprezintă:

- *valoarea de bilanț a mijloacelor fixe – 5195,99 mii lei;*
- *stocuri de materiale circulante – 563,53 mii lei;*
- *creanțe curente – 15808,01 mii lei (plata regulatorie calculată pentru tr. IV a.2020);*
- *alte active circulante – 276,82 mii lei;*
- *numerar la cont de decontare – 470,91 mii lei (instituția dispune de un sold financiar suficient pentru acoperirea cheltuielilor necesare perioadei ulterioare, până la încasarea plăților regulatorii viitoare).*

Totodată, din datele bilanțului ANRE, la finele perioadei de raportare suma datoriilor creditoare tranzitorii la situația din 31.12.2020 constituie *63,65 mii lei*. Datoriile creditoare formate nu au termenul expirat și reprezintă:

- *datorii comerciale – 61,72 mii lei (față de agenții economici cu termenul de achitare în luna ianuarie 2020);*
- *avansuri primite – 1,9 mii lei (pentru plata regulatorie).*

Tabelul 71. Bilanțul contabil la 31.12.2020

Nr. crt.	ACTIV	Cod. rd.	Sold la	
			Începutul perioadei de gestiune	Sfârșitul perioadei de gestiune
1	2	3	4	5
A.	Active imobilizate			
	I. Imobilizari necorporale			
	1.Imobilizari necorporale in curs de executie (111)	10	66 000.00	10 000.00
	2. Imobilizari necorporale in exploatare, total (112-113, 181-182), din care:	20	61 174.44	412 789.72
	2.1. concesiuni, licente si marci (1121-1131)	21		
	2.2. drepturi de autor si titluri de protectie (1122-1132)	22		
	2.3. programe informatice (1123-1133, 1125-1135)	23	61 174.44	412 789.72
	2.4. alte imobilizari necorporale (1124-1134, 1129-1139, 181-182)	24		
	3. Fond comercial (115-116-117)	30		
	4. Avansuri acordate pentru imobilizari necorporale (1631, 2241)	40		
	Total imobilizari necorporale (rd.010 + rd.020 + rd.030 + rd.040)	50	127 174.44	422 789.72
	II. Imobilizari corporale			
	1. Imobilizari corporale in curs de executie (121-127)	60	356 244.00	
	2. Terenuri (122-128)	70		
	3. Mijloace fixe, total (123-124) , din care	80	4 794 374.28	4 773 207.42
	3.1. cladiri (1231-1241)	81	46 394.40	44 829.00
	3.2. constructii speciale (1232-1242)	82		
	3.3. masini, utilaje si instalatii tehnice (1233-1243)	83	1 024 406.35	1 730 062.96
	3.4. mijloace de transport (1234-1244)	84	3 711 847.95	2 596 566.72
	3.5. inventar si mobilier (1235-1245)	85	11 725.58	401 748.74
	3.6. alte mijloace fixe (1239-1249)	86		
	4. Resurse minerale (125-126)	90		
	5.Active biologice imobilizate (131,132-133)	100		
	6.Investitii imobiliare (151-152)	110		
	7.Avansuri acordate pentru imobilizari corporale (1632,2242)	120		
	Total imobilizari corporale (rd.060 + rd.070 + rd.080 + rd.090 + rd.100 + rd.110 + rd.120)	130	5 150 618.28	4 773 207.42
	III. Investitii financiare pe termen lung			
	1. Investitii financiare pe termen lung in parti neafiliate (141 -1431)	140		
	2. Investitii financiare pe termen lung in parti afiliate, total, din care (142 - 1432) :	150		
	2.1. actiuni si cote de participatie detinute in partile afiliate (1421)	151		
	2.2. imprumuturi acordate partilor afiliate (1422-1432)	152		
	2.3. imprumuturi acordate aferente intereselor de participare (1423)	153		
	2.4. alte investitii financiare (1424)	154		
	Total investitii financiare pe termen lung (rd.140 + rd.150)	160		
	IV. Creante pe termen lung si alte active imobilizate			

1. Creante comerciale pe termen lung (161)	170		
2. Creante ale partilor afiliate pe termen lung (162)	180		
inclusiv: creante aferente intereselor de participare (1621)	181		
3. Alte creante pe termen lung (1613)	190		
4. Cheltuieli anticipate pe termen lung (171)	200		
5. Alte active imobilizate (172)	210		
Total creante pe termen lung si alte active imobilizate (rd.170 + rd.180 + rd.190 + rd.200 + rd. 210)	220		
TOTAL ACTIVE IMOBILIZATE (rd.050 + rd.130 + rd.160 + rd.220)	230	5 277 792.72	5 195 997.14
B. Active circulante			
I. Stocuri			
1. Materiale si obiecte de mica valoare si scurta durata (211- 2181, 213-214-2183)	240	742 498.01	510 571.18
2. Active biologice circulante (212-2182)	250		
2. Productia in curs de executie (215-2184)	260		
3. Produse si marfuri (216-2185, 217-2186)	270		
4. Avansuri acordate pentru stocuri (1633, 2243)	280	68 994.62	52 955.25
Total stocuri (rd.240 + rd.250 + rd.260 + rd.270 + rd.280)	290	811 492.63	563 526.43
II. Creante curente si alte active circulante			
1. Creante comerciale curente (221)	300	18 164 069.56	15 790 804.68
2. Creante ale partilor afiliate curente (223)	310		
inclusiv: creante aferente intereselor de participare (2231)	311		
3. Creante ale bugetului (225)	320	17 211.51	2 226.50
4. Creantele ale personalului (226)	330	4 503.71	
5. Alte creante curente (234)	340	35 979.14	3 520.67
6. Cheltuieli anticipate curente (261)	350	237 682.24	276 820.82
7. Alte active circulante (135,231,232,233,262,2244)	360	15 918.79	11 454.89
Total creante curente si alte active circulante (rd.300 + rd.310 + rd.320 + rd.330 + rd.340 + rd.350 + rd.360)	370	18 475 364.95	16 084 827.56
III. Investitii financiare curente			
1. Investitii financiare curente dn parti neafiliate (251-2541)	380		
2. Investitii financiare curente in parti afiliate, total (252-2542)	390		
din care : 2.1. actiuni si cote de participatie detinute in partiile afiliate (2521)	391		
2.2. Imprumuturi acordate partilor afiliate (2522-2542)	392		
2.3. Imprumuturi acordate aferente intereselor de participare (2523)	393		
2.4. Alte investitii financiare in parti afiliate (2524)	394		
Total investitii financiare curente (rd.380 + rd. 390)	400		
IV. Numerar si documente banesti (241,242,243,244,245,246)	410	23 376 840.57	470 914.84
TOTAL ACTIVE CIRCULANTE (rd.290 + rd.370 + rd.400 + rd.410)	420	42 663 698.15	17 119 268.83
TOTAL ACTIVE (rd.230 + rd.420)	430	47 941 490.87	22 315 265.97

Nr. crt.	PASIV	Cod rd.	Sold la	
			Începutul perioadei de gestiune	Sfârșitul perioadei de gestiune
1	2	3	4	5
C.	CAPITAL PROPRIU			
	I. Capital social si neînregistrat			
	1. Capital social (311)	440		
	2. Capital nevarsat (313)	450		
	3. Capital neînregistrat (314)	460		
	4. Capital retras (315)	470		
	5. Patrimoniul primit de la stat cu drept de proprietate (316)	480		
	Total capital social si neînregistrat (rd.440 + rd.450 + rd.460 + rd.470 + rd.480)	490		
	II. Prime de capital (317)	500		
	III. Rezerve			
	1. Capital de rezerva (321)	510		
	2. Rezerve statutare (322)	520		
	3. Alte rezerve (323)	530		
	Total rezerve (rd. 510 + rd. 520 + rd. 530)	540		
	IV. Profit			
	1. Corectii ale rezultatelor anilor precedenti (331)	550		-52 615.08
	2. Profit nerepartizat (pierdere neacoperita) al anilor precedenti (332)	560	47 753 641.86	47 753 641.86
	3. Profit net (pierdere neta) al perioadei de gestiune (333)	570		-25 476 521.92
	4. Profit utilizat al perioadei de gestiune (334)	580		
	Total profit (pierdere) (rd. 550 + rd. 560 + rd. 570 + rd. 580)	590	47 753 641.86	22 224 504.86
	V. Rezerve din reevaluare (343)	600		
	VI. Alte elemente de capital propriu (344)	610		
	TOTAL CAPITAL PROPRIU (rd. 490 + rd. 500 + rd. 540 + rd. 590 + rd. 600 + rd. 610)	620	47 753 641.86	22 224 504.86
D.	DATORII PE TERMEN LUNG			
	1. Credite bancare pe termen lung (411)	630		
	2. Imprumuturi pe termen lung (412)	640		
	din care: 2.1 imprumuturi din emisiunea de obligatiuni (4123)	641		
	inclusiv: imprumuturile din emisiunea de obligatiuni convertibile (4121,4122,4124,4125)	642		
	2.2 alte imprumuturi pe termen lung (4126)	643		
	3. Datorii comerciale pe termen lung (421)	650		
	4. Datorii fata de partile afiliate pe termen lung (422)	660		
	inclusiv: datorii aferente intereselor de participare (4221)	661		
	5. Avansuri primite pe termen lung (423)	670		
	6. Venituri anticipate pe termen lung (424)	680		

	7. Alte datorii pe termen lung (414,425,427,428)	690		
	TOTAL DATORII PE TERMEN LUNG (rd. 630+ rd. 640 +rd. 660 + rd. 670 + rd. 680 + rd. 690)	700		
E.	DATORII CURENTE			
	1. Credite bancare pe termen scurt (511)	710		
	2. Imprumuturi pe termen scurt, total (512)	720		
	din care: 2.1	721		
	imprumuturi din emisiunea de obligatiuni (5123)			
	inclusiv: imprumuturi din emisiunea de obligatiuni convertibile (5121,5122,5124,5126)	722		
	2.2 alte imprumuturi pe termen scurt (5125)	723		
	3. Datorii comerciale curente (521)	730	173 644.30	61 727.86
	4. Datorii fata de partile afiliate (522)	740		
	inclusiv: datoriile aferente intereselor de participare (5221)	741		
	5. Avansuri primite curente (523)	750	2 682.89	1 924.14
	6. Datorii fata de personal (531,532)	760		
	7. Datorii privind asigurarile sociale si medicale (533)	770		
	8. Datorii fata de buget (534)	780	11 521.82	
	9. Datorii fata de proprietari (536)	790		
	10. Venituri anticipate curente (535)	800		
	11. Alte datorii curente (513,541,542,543,544,537)	810		
	TOTAL DATORII CURENTE (rd. 710 + rd. 720 + rd. 730 + rd. 740 + rd. 750 + rd. 760 + rd. 770 + rd. 780 + rd. 790 + rd. 800 + rd. 810)	820	187 849.01	63 652.00
F.	PROVIZIOANE			
	1. Provizioane pentru beneficiile angajatilor (4261,5381)	830		
	2.Provizioane pentru garantii acordate cumparatorilor/clientilor (4262, 5382)	840		
	3. Provizioane pentru impozite (426,3 5383)	850		
	4. Alte provizioane (222,253,4264, 5384)	860		27 109.11
	TOTAL PROVIZIOANE (rd. 830 + rd. 840 + rd. 850 + rd. 860)	870		27 109.11
	TOTAL PASIVE (rd. 620 + rd. 700 + rd. 820 + rd. 870)	880	47 941 490.87	22 315 265.97

Rezultatul financiar

Rezultatul financiar al ANRE se formează din soldul bugetar al anilor precedenți și diferența dintre veniturile și cheltuielile ANRE în anul de gestiune. Astfel, urmare a modalității de planificare a bugetului, excedentul veniturilor acumulate pe parcursul anilor reprezintă rezultatul financiar al instituției.

Sold bugetar - diferența dintre veniturile și cheltuielile bugetului. Soldul negativ al bugetului reprezintă deficit, soldul pozitiv - excedent, iar soldul „zero” reprezintă echilibrul bugetar.

Inventarierea anuală s-a efectuat conform prevederile Ordinului ministrului Finanțelor nr.60 din 29.05.2012 „Cu privire la aprobarea și punerea în aplicare a Regulamentului privind inventarierea”, cu modificările respective. Procedura de inventariere în cadrul ANRE a fost desfășurată în perioada de referință în baza ordinului Directorului general nr.47 din 08.10.2020.

